

OMGEVINGSANALYSE REGIO WESTHOEK

Juni 2024

Steunpunt
Data & Analyse

provincies.incijfers.be
je stad of gemeente in kaart

west-vlaanderen
de gedreven provincie

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	4
Deel 1: Wie leeft, groeit en wordt ouder in de regio Westhoek?	5
Hoofdstuk 1: Bevolking	5
1.1 Totale bevolking	5
1.2 Bevolkingsdichtheid.....	6
1.3 Leeftijdsverdeling	6
1.4 Nationaliteit, geboortenationaliteit, herkomstnationaliteit	9
1.5 Loop van de bevolking	11
1.6 Woonstabiliteit	13
Hoofdstuk 2: Huishoudens	14
2.1 Totaal aantal huishoudens	14
2.2 Gemiddelde huishoudensgrootte	15
2.3 Aantal personen in het huishouden	15
2.4 Type huishouden	16
2.5 Herkomstheterogeniteit in private huishoudens.....	19
Deel 2: Hoe is het gesteld met het ruimtegebruik, het woon- en leefklimaat in de regio Westhoek?	21
Hoofdstuk 3: Ruimtegebruik	21
3.1 Open ruimte en ruimtebeslag.....	21
3.2 Verharding	24
3.3 Bebouwing	26
3.4 Onbebouwde percelen.....	27
3.5 Toegankelijk groen	28
Hoofdstuk 4: Wonen.....	31
4.1 Woongelegenheden.....	31
4.2 Vastgoedprijzen.....	34
4.3 Eigenaars versus huurders	35
4.4 Sociale huisvesting	36
Hoofdstuk 5: Klimaat	39
5.1 CO ₂ -emissie.....	39
5.2 Energieverbruik	42
5.3 Hernieuwbare energie	44
Hoofdstuk 6: Natuur	49
6.1 Natuurlijke structuur	49
6.2 Speciale beschermingszones	50
6.3 Biologische kartering	51
6.4 Natuurbeheerplannen	53
6.5 Afwezigheid van bebouwing.....	56
Hoofdstuk 7: Water	58
7.1 Waterkwaliteit	58

7.2	Waterverbruik	60
7.3	Wateroverlast	65
Hoofdstuk 8: Land- en tuinbouw		67
8.1	Oppervlakte landbouwgebied.....	67
8.2	Land- en tuinbouwbedrijven	69
8.3	Typeringen van de landbouw	73
8.4	Verbreiding	77
Hoofdstuk 9: Mobiliteit en verkeersveiligheid		78
9.1	Vervoersmiddelengebruik	78
9.2	Vervoersmiddelenbezit	80
9.3	Infrastructuur.....	82
9.4	Verkeersveiligheid	86
Deel 3: Wat typeert leren, werken en verdienen in de regio Westhoek?		88
Hoofdstuk 10: Onderwijs		88
10.1	Onderwijsniveau van de bevolking.....	88
10.2	Basisonderwijs en secundair onderwijs	89
10.3	Hoger onderwijs	98
10.4	Volwassenenonderwijs	98
Hoofdstuk 11: Werk		100
11.1	Het aanbod op de arbeidsmarkt: inwoners op beroepsactieve leeftijd	100
11.2	De vraag op de arbeidsmarkt: arbeidsplaatsen en vacatures	104
Hoofdstuk 12: Verdienen		113
12.1	Inkomens	113
12.2	Armoede.....	114
Hoofdstuk 13: Verblijfstoerisme		118
13.1	Verblijfstoeristische vraag: overnachtingen.....	118
13.2	Verblijfstoeristische vraag: aankomsten.....	119
Hoofdstuk 14: Detailhandel		120
14.1	Aantal handelspanden en winkelvloeroppervlakte.....	120
14.2	Handelsaanbod per 1.000 inwoners.....	122
14.3	Samenstelling van het handelsaanbod	123
Hoofdstuk 15: Economische bedrijvigheid		125
15.1	Ruimte voor bedrijvigheid	125
15.2	Ondernemerschap	126
15.3	Sectoren met de grootste tewerkstelling	131
Colofon		135

Inleiding

Sinds 1 januari 2014 moeten de provincies, gemeenten en OCMW's werken volgens de beleids- en beheerscyclus (BBC). Dit houdt onder meer in dat zij een strategisch meerjarenplan moeten opmaken. Voorafgaand aan de opmaak van het meerjarenplan wordt een omgevingsanalyse opgesteld die een uitgebreid, breed en een zo objectief mogelijk beeld geeft van de actuele situatie en de administraties in staat stelt om insteeknota's op te maken voor de nieuwe beleidsploeg. De omgevingsanalyse en insteeknota's moeten er toe bijdragen dat de nieuwe beleidsploeg de juiste doelstellingen, prioriteiten, actieplannen en acties kan formuleren voor de komende beleidsperiode 2026-2031.

Om dit proces van beleidsopbouw te ondersteunen, werd provincies.incijfers.be opgezet. Deze online tool bevat datareeksen over nagenoeg alle beleidsdomeinen waarop de provincies en gemeenten actief zijn. Dit maakt het mogelijk om de context waarbinnen het lokale beleid uitgevoerd wordt, in beeld te brengen.

Deze omgevingsanalyse maakt gebruik van de data beschikbaar op provincies.incijfers.be. De omgevingsanalyse werd inhoudelijk en technisch uitgewerkt door de medewerkers Data & Analyse van de 5 provinciebesturen, samen met beleidsmedewerkers van de diverse beleidsdiensten (klimaat, natuur, landbouw, toerisme,...). Per thema werden de meest relevante indicatoren geselecteerd.

Voor voorliggend rapport worden de cijfers van juni 2024 op provincies.incijfers.be gehanteerd.

Deel 1: Wie leeft, groeit en wordt ouder in de regio Westhoek?

In dit eerste deel geven we een overzicht van de toestand van de bevolking en de gezinnen in de regio Westhoek. We bekijken hierbij niet alleen de evoluties in het verleden, maar staan ook stil bij toekomstige ontwikkelingen en prognoses. De samenstelling van de bevolking en/of van de huishoudens heeft immers impact op tal van beleidsdomeinen, zoals onderwijs, tewerkstelling, ruimte, wonen, klimaat, ...

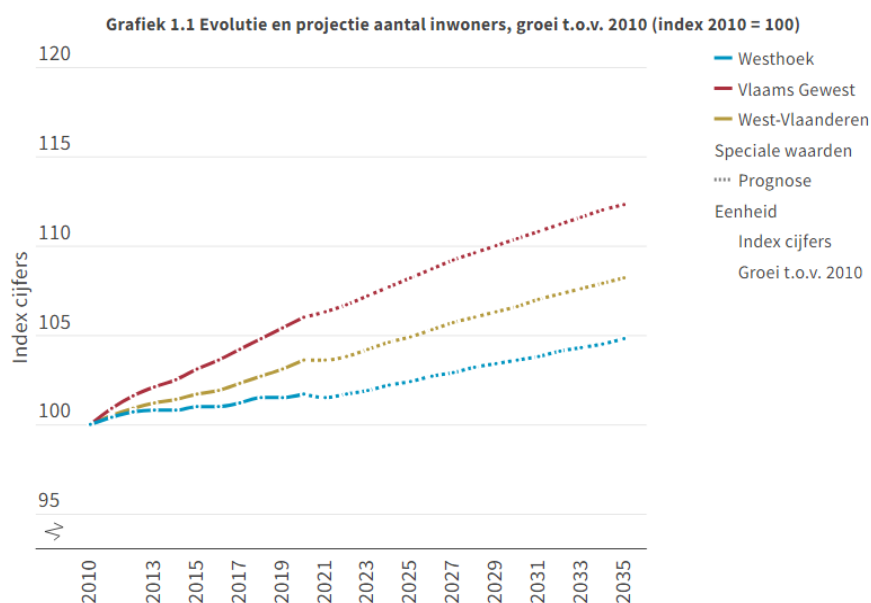
Hoofdstuk 1: Bevolking

Dit hoofdstuk focust op de bevolkingsevolutie, de bevolkingsdichtheid, de leeftijdsverdeling, nationaliteit en herkomst, de loop van de bevolking en de woonstabiliteit.

1.1 Totale bevolking

In de regio Westhoek wonen op 1 januari 2023 volgens de officiële statistieken 202.855 inwoners. Deze officiële statistieken zijn gebaseerd op een verwerking van het Rijksregister (dat de gemeentelijke bevolkingsregisters bundelt) door het Belgische statistiekbureau Statbel. Naast deze officiële telling van het aantal inwoners, gebruiken we in deze omgevingsanalyse de gegevens van Statbel enkel nog voor het officieel aantal huishoudens. Verder werken we met een eigen verwerking van dat Rijksregister. Zo kunnen we meer gedetailleerde variabelen aanmaken dan de beschikbare officiële statistieken. Bovendien laat dit ons toe ook de wachtregisters mee te nemen, waarin personen zijn opgenomen die hier nog niet officieel verblijven: asielzoekers en EU-burgers in afwachting van woonstcontrole. Volgens deze cijfers wonen er op 1 januari 2023 203.601 inwoners in de regio Westhoek.

Grafiek 1.1 toont de evolutie van het aantal inwoners sinds 2010, alsook de prognose tot 2035. Het getoonde cijfer is een indexcijfer, waarbij de waarde van 2010 gelijk gesteld wordt aan 100.

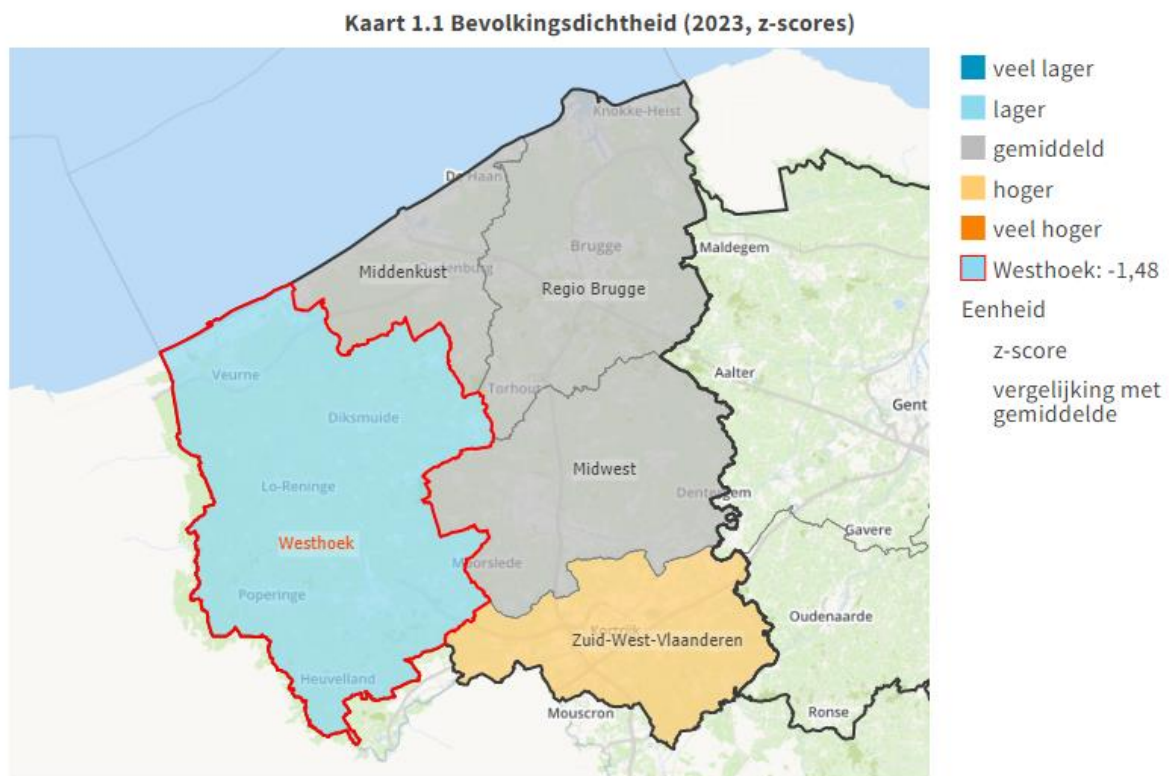

Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be

1.2 Bevolkingsdichtheid

In 2023 wonen in de regio Westhoek 175 inwoners per km². Vergeleken met 166 inwoners per km² in 2003 is er sprake van een toename van de bevolkingsdichtheid. In West-Vlaanderen bedraagt de bevolkingsdichtheid in 2023 382 inwoners per km², in het Vlaams Gewest 498 inwoners per km².

Kaart 1.1 toont de bevolkingsdichtheid aan de hand van de z-scores. De kleuren tonen aan in welke mate de referentieregio's in West-Vlaanderen hoger of lager scoren in vergelijking met het gemiddelde van West-Vlaanderen.

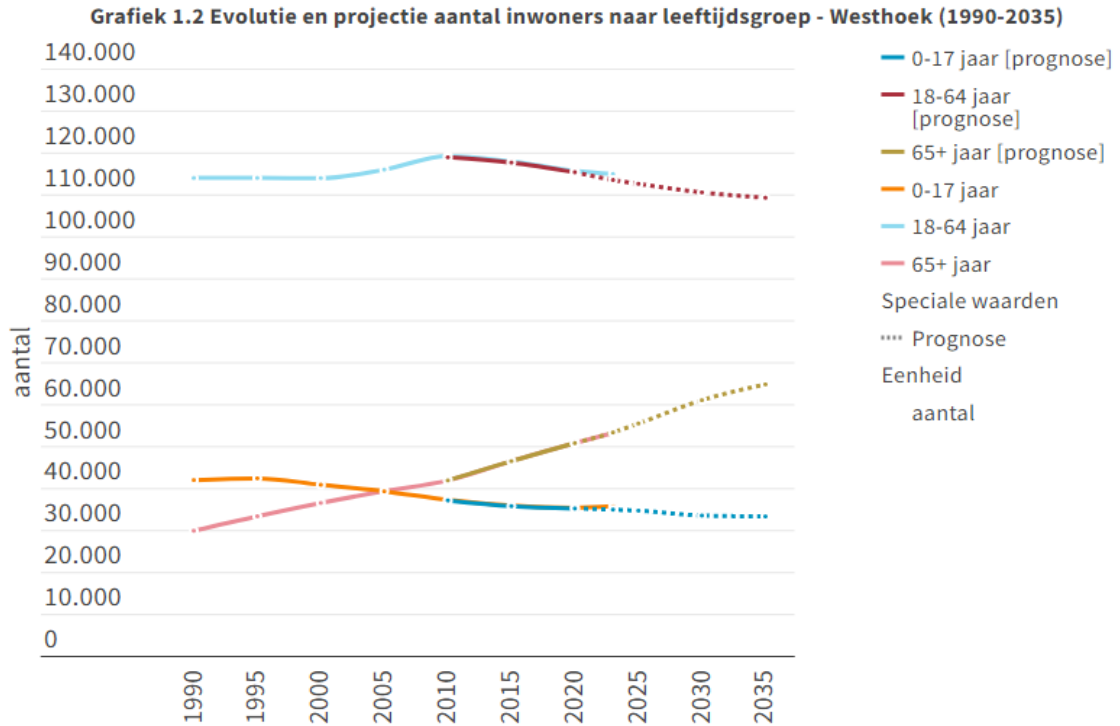

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

© OpenStreetMap contributors

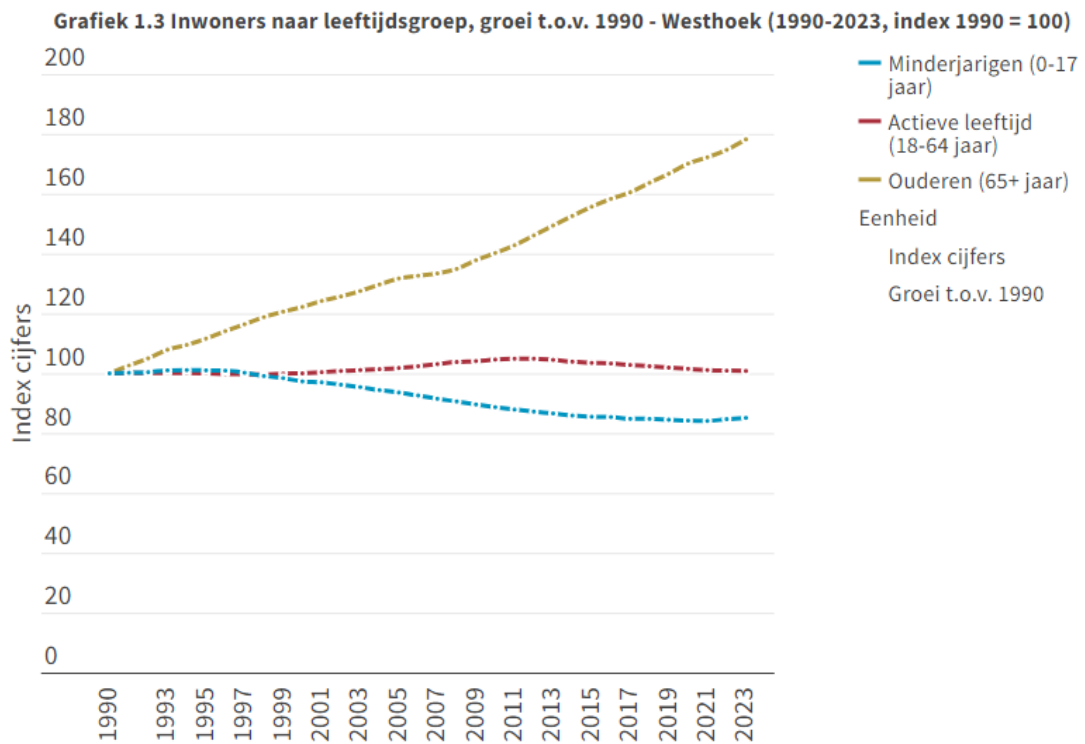
1.3 Leeftijdsverdeling

Grafiek 1.2 toont de evolutie en projectie van het aantal inwoners naar leeftijdsgroep.

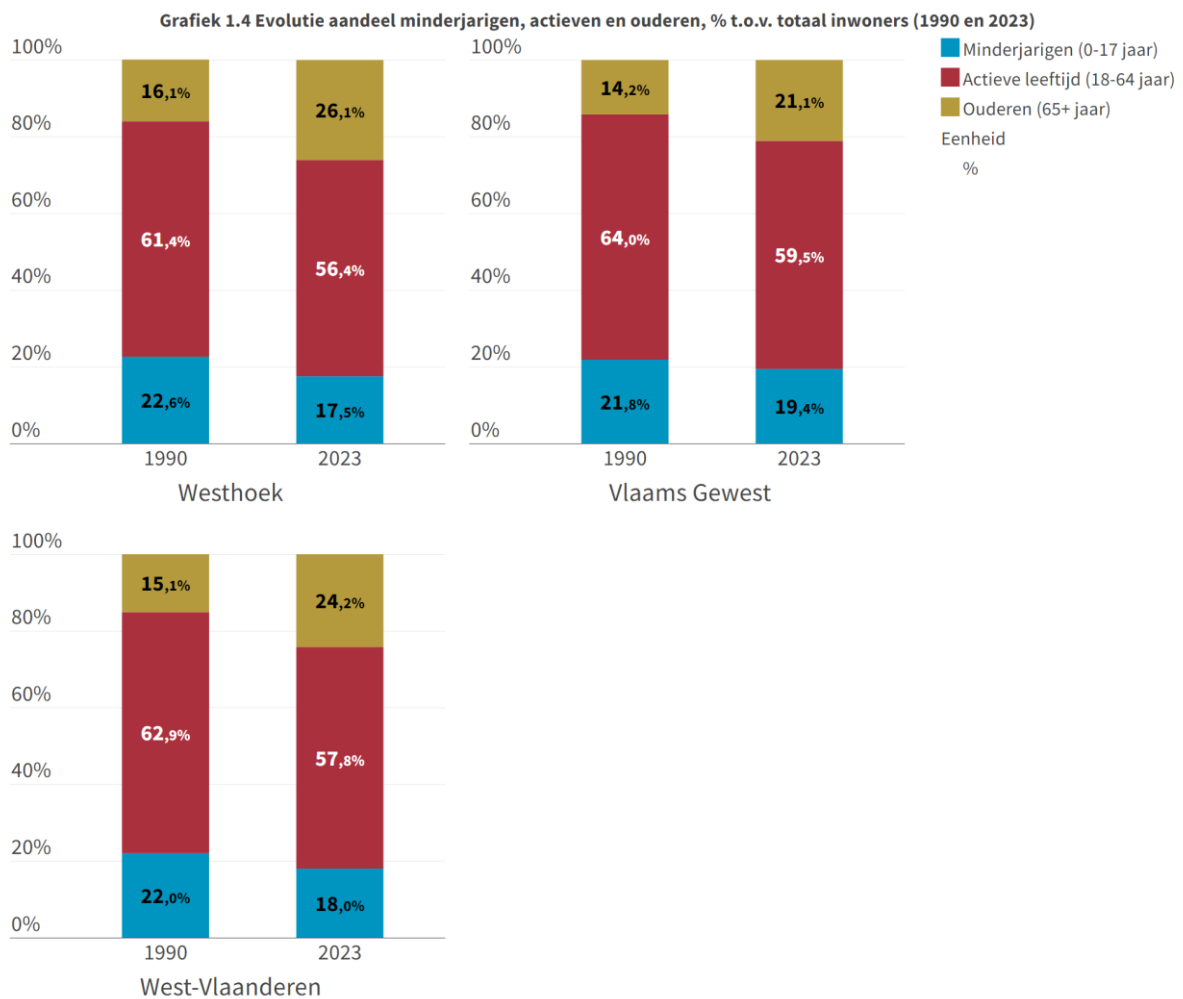
Bron: Statistiek Vlaanderen - Bevolkingsprojecties | provincies.incijfers.be, Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 1.3 toont de groei van de bevolking in die drie leeftijdsgroepen ten opzichte van 1990. We stellen vast dat de grootste procentuele toename van de bevolking te situeren valt bij de ouderen.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

In 2023 is in de regio Westhoek 17,5% van de inwoners minderjarig en 26,1% 65 jaar of meer, in West-Vlaanderen is 18,0% minderjarig en 24,2% 65 jaar of meer, in het Vlaams Gewest is 19,4% minderjarig en 21,1% 65 jaar of meer.

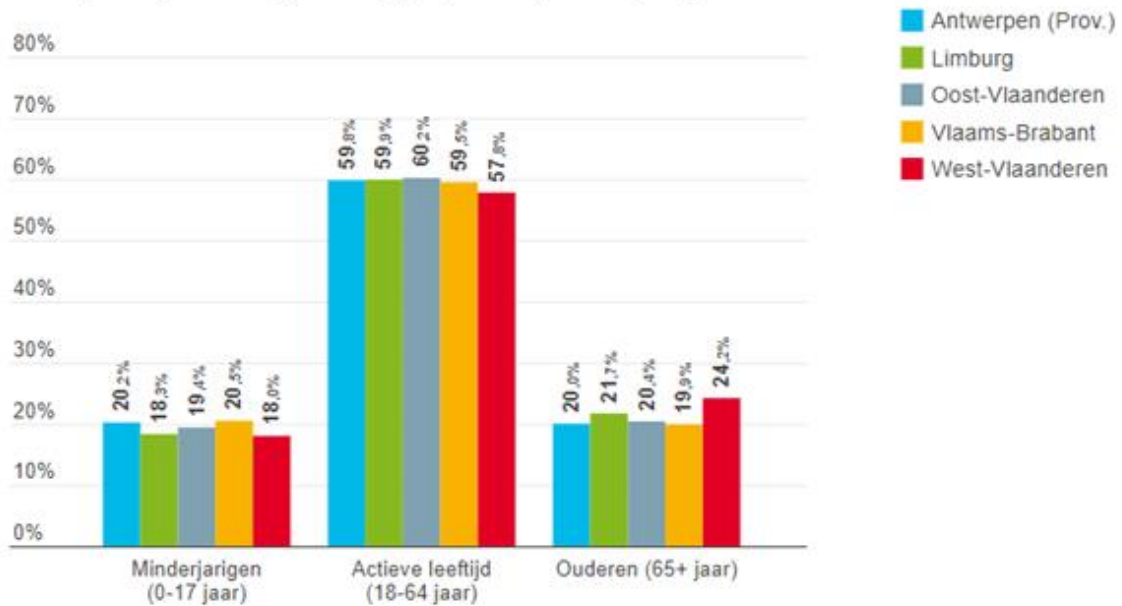

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Grafiek 1.5 toont de leeftijdsverdeling binnen de verschillende provincies. Uit de grafiek leiden we af dat de provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant een iets jongere bevolking hebben (een hoger aandeel 0-17 jaar) en een kleiner aandeel ouderen (65+). Limburg en West-Vlaanderen hebben een iets oudere bevolking (minder jongeren en meer ouderen). Oost-Vlaanderen neemt een middenpositie in.

Grafiek 1.5 | Leeftijdsverdeling bevolking per provincie, aantal (2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

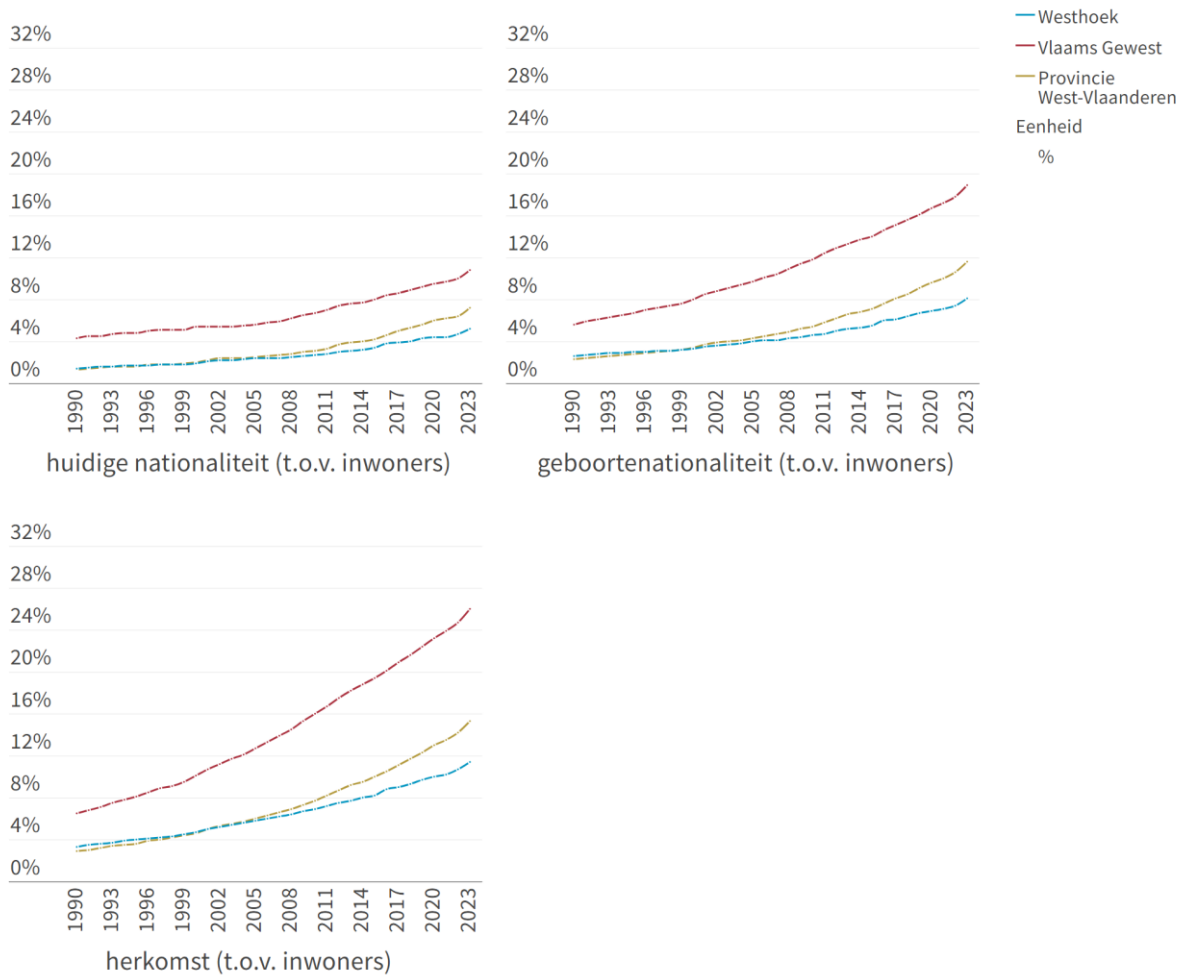
1.4 Nationaliteit, geboortenationaliteit, herkomstnationaliteit

Iemand met een niet-Belgische geboortenationaliteit is geboren als niet-Belg, maar kan ondertussen Belg geworden zijn. Iemand met een niet-Belgische herkomst heeft ofwel zelf een niet-Belgische geboortenationaliteit, ofwel heeft minstens één van de ouders een niet-Belgische geboortenationaliteit. Bij het benoemen van de niet-Belgische herkomst, heeft de geboortenationaliteit van de moeder voorrang op die van de vader, en die heeft voorrang op die van de persoon zelf.

Tussen 1990 en 2023 neemt het aandeel inwoners in de regio Westhoek met een niet-Belgische huidige nationaliteit toe van 1,4% naar 5,2%. Het aandeel inwoners met een niet-Belgische geboortenationaliteit stijgt van 2,6% in 1990 naar 8,1% in 2023. Voor het aandeel inwoners met een niet-Belgische herkomstnationaliteit is er sprake van een toename van 3,3% in 1990 tot 11,4% in 2023.

Momenteel ligt het aandeel inwoners met een niet-Belgische huidige nationaliteit in de regio Westhoek lager dan in West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest. De regio Westhoek kent een lager aandeel inwoners met een niet-Belgische geboortenationaliteit dan West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest. Ten slotte kent de regio Westhoek verhoudingsgewijs minder inwoners met een niet-Belgische herkomst dan West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest.

Grafiek 1.6 Evolutie aandeel inwoners met niet-Belgische huidige, geboorte- en herkomstnationaliteit, % t.o.v. totaal inwoners (1990-2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

We kijken ook naar de individuele herkomstnationaliteiten. In de regio Westhoek komen 126 verschillende herkomstnationaliteiten voor. In tabel 1.1 zijn de meest voorkomende herkomstnationaliteiten binnen de regio Westhoek gerangschikt in de eerste kolom. We beperken ons hierbij tot maximaal 10 herkomstnationaliteiten en tot herkomstnationaliteiten met minstens 5 inwoners. In de tweede kolom staat het aantal personen met die geboortenationaliteit en in de derde kolom het aantal personen met die huidige nationaliteit. Deze cijfers kunnen sterk verschillen van de herkomstnationaliteit. Doorgaans is dat het meest uitgesproken bij niet-EU-nationaliteiten en/of groepen die reeds lange tijd in het land aanwezig zijn. EU-burgers nemen immers minder snel de Belgische nationaliteit aan, omdat zij via hun lidmaatschap van de EU al heel wat rechten hebben. Bij burgers die hier reeds lang aanwezig zijn, is de kans dan weer groter dat ze uiteindelijk de Belgische nationaliteit aannemen of verkrijgen, zeker bij volgende generaties.

Tabel 1.1 Top 10 herkomstnationaliteiten in de regio Westhoek, en het aantal inwoners met die geboortenationaliteit en huidige nationaliteit (2023)

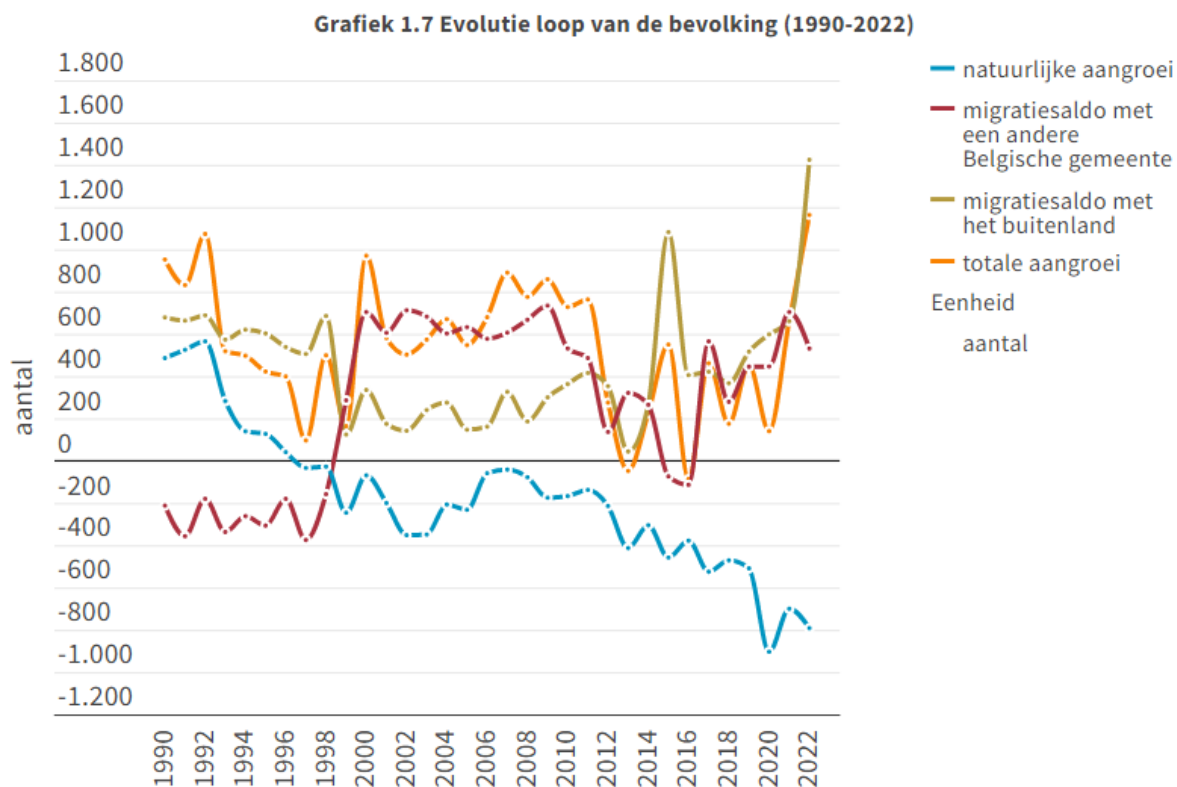
	Inwoners naar herkomstnationaliteit	Inwoners naar geboortenationaliteit	Inwoners naar nationaliteit
België	180.381	187.068	193.072
Frankrijk	6.356	3.378	1.889
Sovjet-Unie	1.533	1.017	15
Polen	1.354	1.216	1.063
Roemenië	1.266	1.209	1.090
Nederland	1.247	842	658
Afghanistan	631	590	465
Marokko	594	334	131
Portugal	546	417	342
Filipijnen	527	305	113

1.5 Loop van de bevolking

De bevolking fluctueert elk jaar door geboorte en sterfte. Het verschil tussen het aantal geboorten en het aantal sterfgevallen noemen we het natuurlijk saldo of de natuurlijke aangroei. Deze aangroei kan ook negatief zijn. In de regio Westhoek werden in 2022 1.703 personen geboren en stierven er 2.495. Het natuurlijk saldo bedroeg dus -792.

Naast geboorte en sterfte heeft ook migratie impact op de bevolkingsevolutie. Doorgaans is de impact daarvan ook groter. Iemand kan verhuizen naar of komen van een andere gemeente in België of verhuizen naar of komen van het buitenland. Het migratiesaldo met het buitenland van de regio Westhoek is dan het aantal verhuizers naar de regio Westhoek vanuit het buitenland verminderd met het aantal verhuizers vanuit de regio Westhoek naar het buitenland. Dit saldo bedroeg in 2022 1.424. Een positief internationaal migratiesaldo betekent dat er meer mensen instroomden vanuit het buitenland dan er vertrokken. Een negatief saldo betekent dat er meer mensen vertrokken naar het buitenland dan er toekwamen. Het migratiesaldo met andere Belgische gemeenten wordt op dezelfde manier berekend (immigratie vanuit een andere Belgische gemeente naar de regio Westhoek min emigratie vanuit de regio Westhoek naar een andere Belgische gemeente) en bedroeg in 2022 531.

De som van de natuurlijke aangroei, het intergemeentelijk en het internationaal migratiesaldo is de totale aangroei. Wanneer deze aangroei positief is, neemt het aantal inwoners toe. Een negatieve aangroei wijst op een daling van het inwonersaantal. In 2022 bedroeg deze bevolkingsgroei in de regio Westhoek 1.163. Op grafiek 1.7 kan je de jaarlijkse evolutie hiervan aflezen.

Bron: Rijksregister - Loop van de bevolking | provincies.incijfers.be

In tabel 1.2 zijn deze aantallen af te lezen voor 2022, uitgedrukt per 1.000 inwoners.

Tabel 1.2 Loop van de bevolking, per 1.000 inwoners (2022)

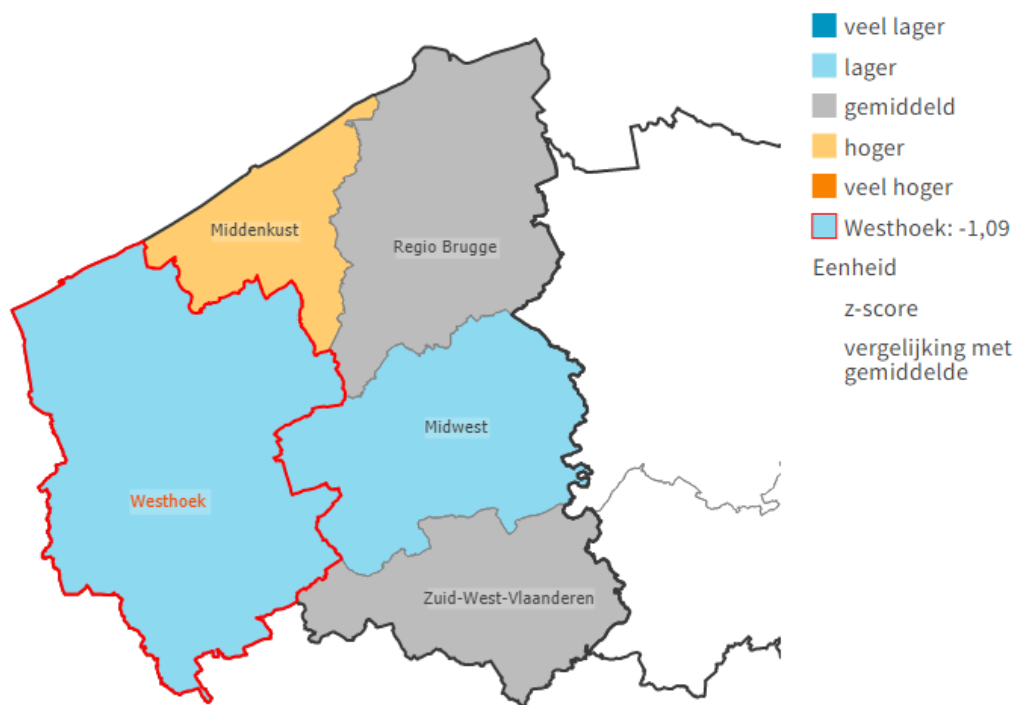
	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Natuurlijke aangroei per 1.000 inwoners	-3,9	-2,6	-0,5
Migratiesaldo met een andere Belgische gemeente per 1.000 inwoners	2,6	3,1	2,3
Migratiesaldo met het buitenland per 1.000 inwoners	7	8,9	9,9
Totale aangroei per 1.000 inwoners	5,7	9,4	11,7

1.6 Woonstabiliteit

Naast migraties tussen de regio Westhoek en andere gemeenten in België of het buitenland, wordt er natuurlijk ook verhuisd binnen de gemeente zelf. Die verhuizen zijn niet opgenomen in de migratiesaldi. Bij de berekening van de woonstabiliteit worden ze wel meegerekend. De woonstabiliteit geeft aan hoeveel mensen op 1 januari van het jaar hetzelfde adres hebben als op 1 januari het jaar ervoor, uitgedrukt als percentage van het totaal aantal inwoners. In de regio Westhoek is dat 91,5%. Dat wil zeggen dat 8,5% van de inwoners op een ander adres woont dan vorig jaar. In West-Vlaanderen is dat 9,2%, in het Vlaams Gewest 9,4%.

Kaart 1.2 geeft het aandeel inwoners dat op 1 januari 2023 op een ander adres woonde dan het voorgaande jaar. De kleuren tonen aan in welke mate de referentieregio's in West-Vlaanderen hoger of lager scoren in vergelijking met het gemiddelde van West-Vlaanderen.

Kaart 1.2 Aandeel inwoners op een ander adres dan het voorgaande jaar op 01/01/2023 (z-scores)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

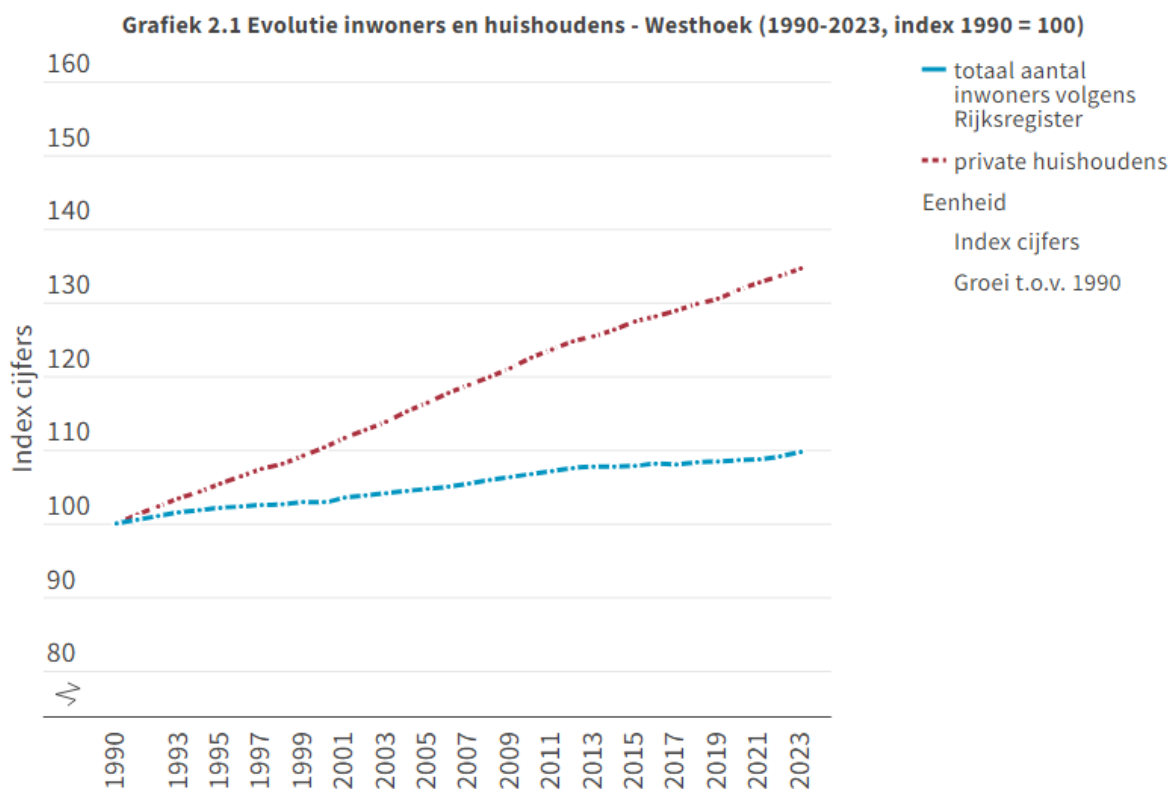
Hoofdstuk 2: Huishoudens

In dit hoofdstuk belichten we het aantal huishoudens, de grootte van de huishoudens, de huishoudtypes alsook de herkomstheterogeniteit van de huishoudens.

2.1 Totaal aantal huishoudens

Volgens onze eigen verwerking van het Rijksregister zijn er in de regio Westhoek op 1 januari 2023 92.105 huishoudens. De officiële gegevens van Statbel tellen 92.269 huishoudens. Dat aantal zou volgens de huishoudensprognose van Statistiek Vlaanderen groeien tot 95.729 in 2035.

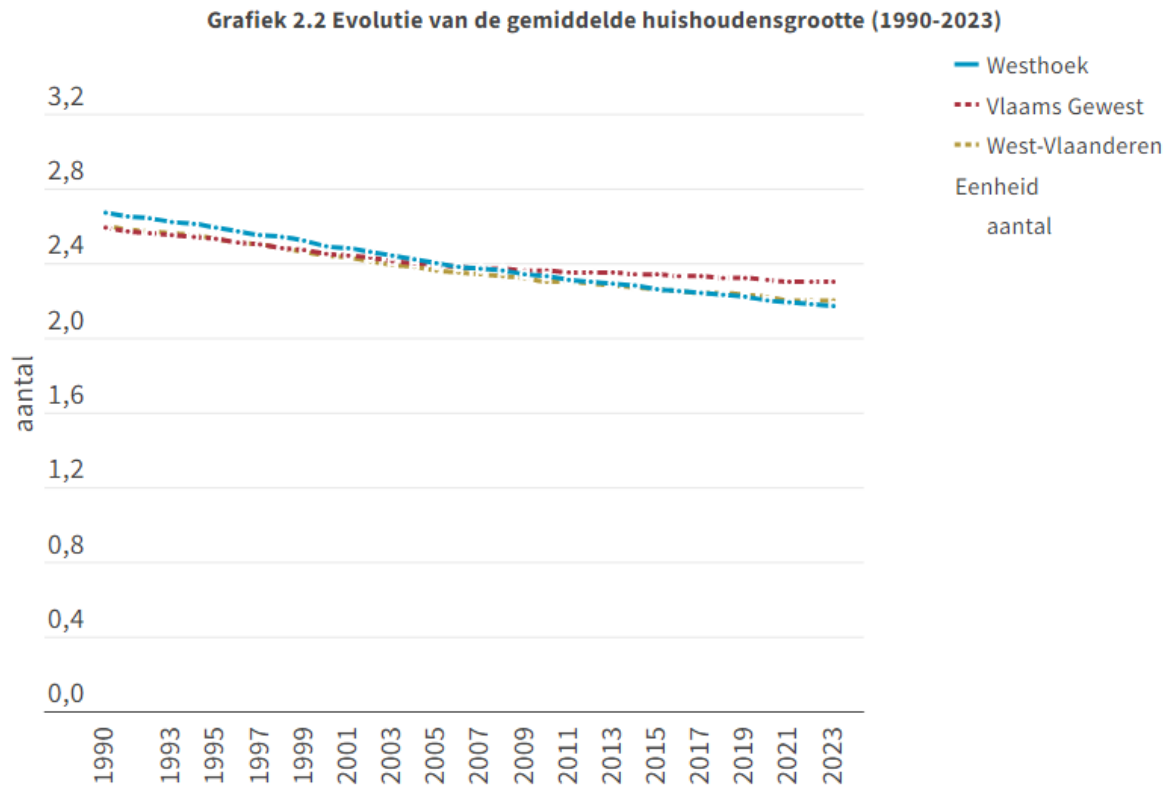
Grafiek 2.1 geeft de evolutie van het aantal gezinnen, waarbij het aantal gezinnen in het jaar 1990 de waarde 100 krijgt. Wanneer de waarde in een bepaald jaar hoger ligt dan 100, is het aantal gezinnen groter dan in 1990, en omgekeerd. Ook de evolutie van de bevolking wordt afgebeeld, waarbij het bevolkingsaantal in 1990 eveneens de waarde 100 krijgt. Wanneer er gezinsverdunding optreedt (wat betekent dat het aantal inwoners per huishoudens daalt), ligt de lijn van de huishoudens boven die van de bevolking.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.2 Gemiddelde huishoudensgrootte

In de regio Westhoek evolueerde de gemiddelde huishoudensgrootte van 2,67 in 1990 tot 2,17 in 2023. In West-Vlaanderen bedraagt de gemiddelde huishoudensgrootte in 2023 2,20 en in het Vlaams Gewest 2,30.

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.3 Aantal personen in het huishouden

De evolutie van de gemiddelde huishoudensgrootte heeft niet steeds dezelfde oorzaak. Zo kan dit cijfer kleiner worden omdat het aantal kleine gezinnen stijgt óf omdat het aantal grote gezinnen daalt (of een combinatie van beide). Tabel 2.1 geeft de evolutie van het aantal huishoudens volgens grootte in de regio Westhoek, West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest tussen 1990 en 2023.

In de regio Westhoek bestaat in 2023 34,8% van de private huishoudens uit 1 persoon. 36,4% van de huishoudens is een 2-persoonshuishouden. 12% van de huishoudens bestaat uit 3 personen. 11,8% van de huishoudens bestaat uit 4 personen en 4,9% van de huishoudens bestaat uit 5 of meer personen. Tabel 2.1 toont tevens de evolutie tussen 1990 en 2023.

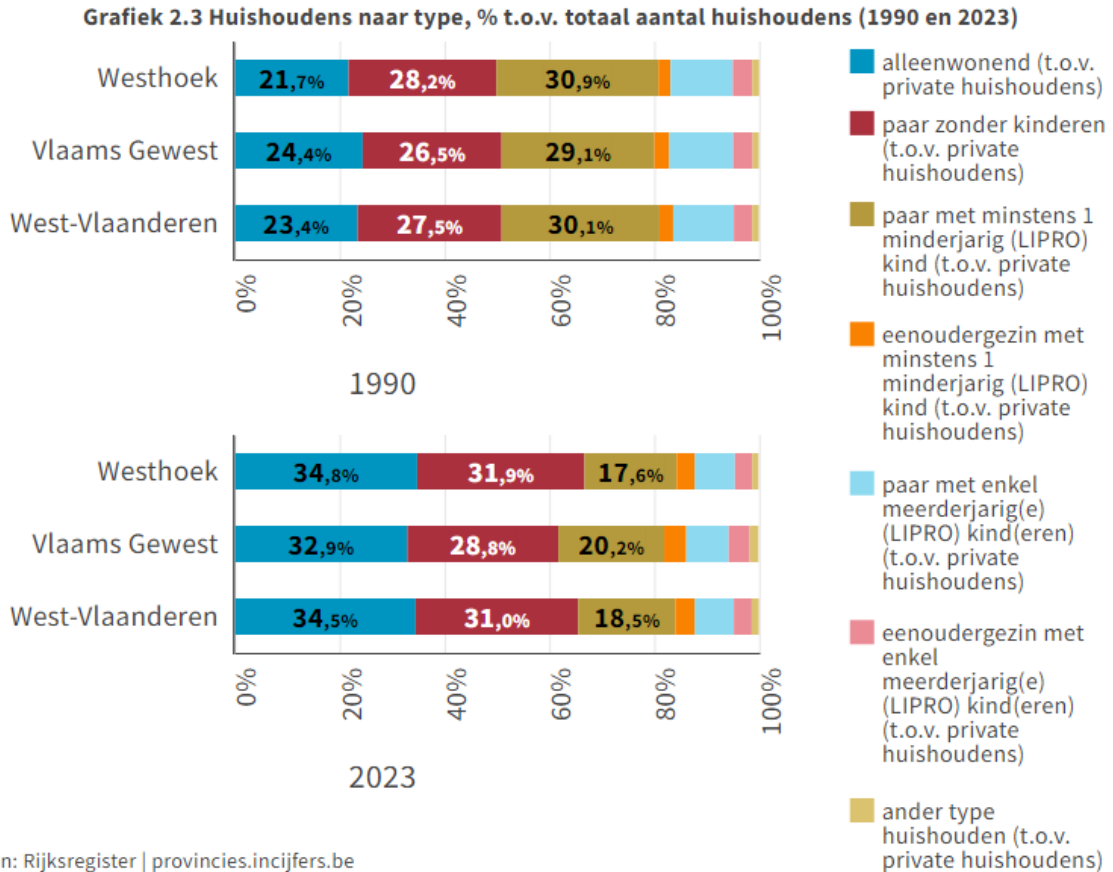
Tabel 2.1 Huishoudens naar aantal personen in het huishouden, % t.o.v. alle private huishoudens (1990 en 2023)

	Regio Westhoek		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	1990	2023	1990	2023	1990	2023
Huishouden 1 persoon	21,7	34,8	23,4	34,5	24,4	32,9
Huishouden 2 personen	31,8	36,4	31,3	35,8	30,5	34,0
Huishouden 3 personen	19	12	19,5	12,7	19,8	13,6
Huishouden 4 personen	17,2	11,8	17,0	12,0	16,8	12,9
Huishouden 5 of meer personen	10,3	4,9	8,7	5,1	8,5	6,5

2.4 Type huishouden

In grafiek 2.3 worden de huishoudens opgedeeld naar type. De eerste twee types zijn huishoudens zonder kinderen: alleenwonenden en paren zonder kinderen. Daarna staan de gezinnen met één of meer minderjarige kinderen (onderverdeeld naar paren en alleenstaande ouders), de gezinnen met enkel meerderjarige kinderen (opnieuw onderverdeeld naar paren en alleenstaande ouders), en ten slotte andere types huishoudens (bv. een grootmoeder met een kleinkind).

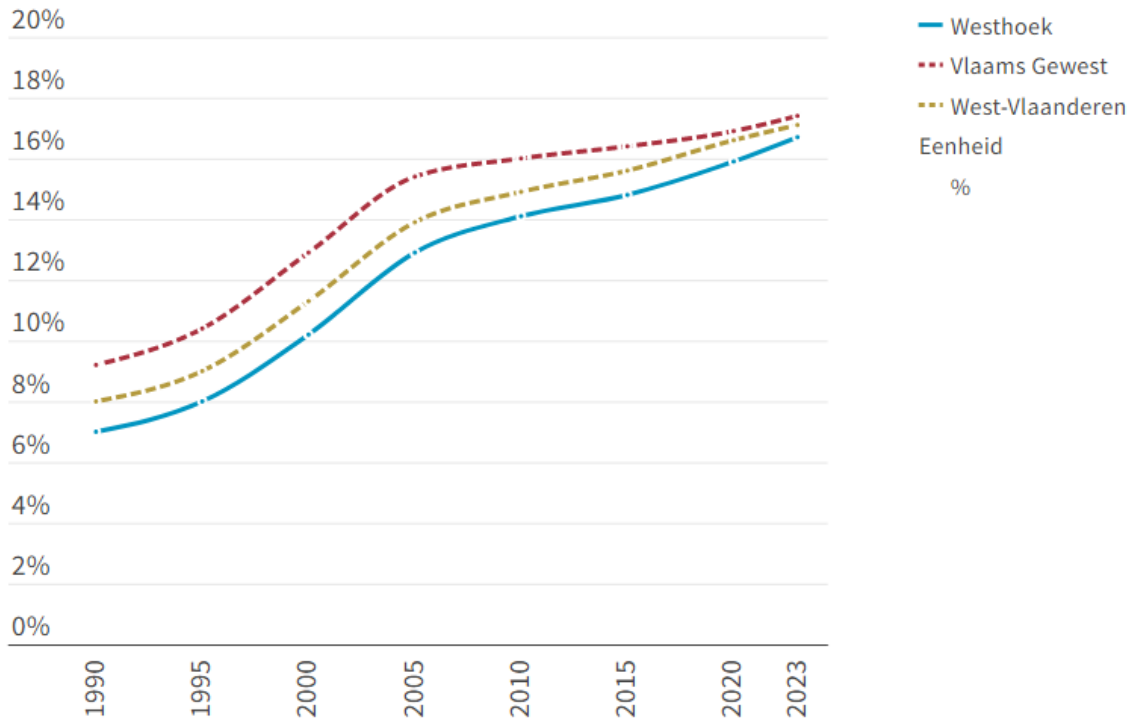

2.4.1 Eenoudergezinnen met minderjarig(e) kind(eren)

Een huishoudtype dat apart onder de aandacht wordt gebracht, zijn de eenoudergezinnen met minderjarige kinderen.

Wanneer over eenoudergezinnen gesproken wordt, wordt vaak het aandeel bekeken ten opzichte van huishoudens met minderjarige kinderen. Grafiek 2.4 toont de evolutie tussen 1990 en 2023 van het aandeel eenoudergezinnen ten opzichte van het aantal gezinnen met minderjarige kinderen.

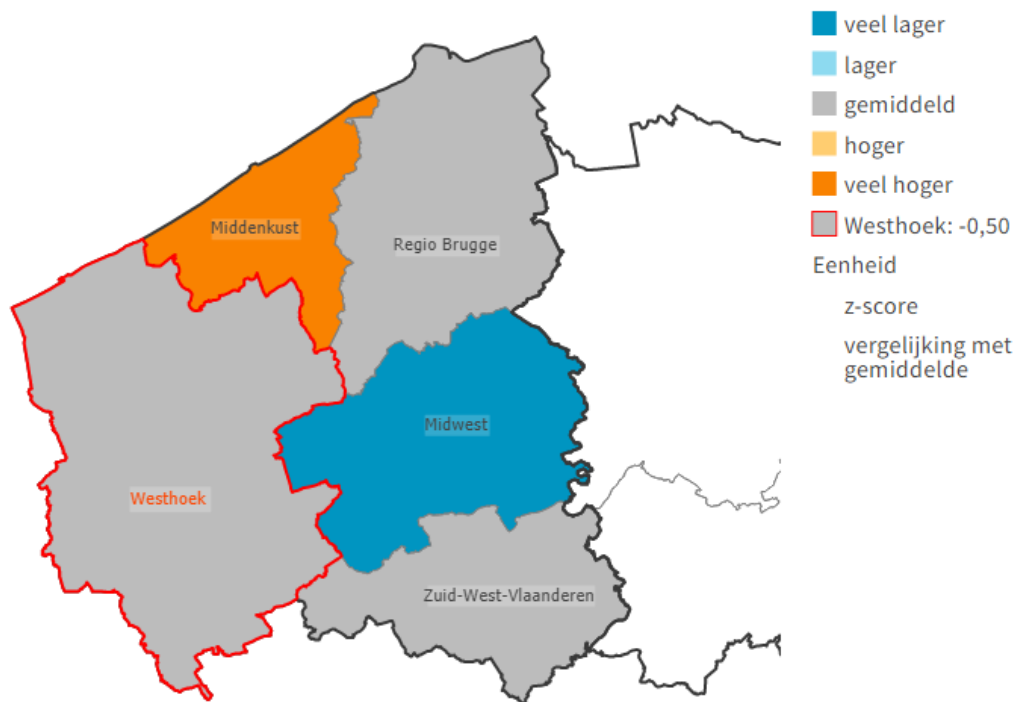
Grafiek 2.4 Eenoudergezinnen met minstens één minderjarig kind, % t.o.v. gezinnen met kinderen (1990-2023)

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Het aandeel eenoudergezinnen (berekend ten opzichte van het totaal aantal gezinnen met kinderen) is niet gelijk verspreid binnen de provincie. Kaart 2.1 geeft de verschillen weer in vergelijking met het provinciale gemiddelde aan de hand van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

Kaart 2.1 Eenoudergezinnen, t.o.v. gezinnen met minderjarige kinderen (2023, z-scores)

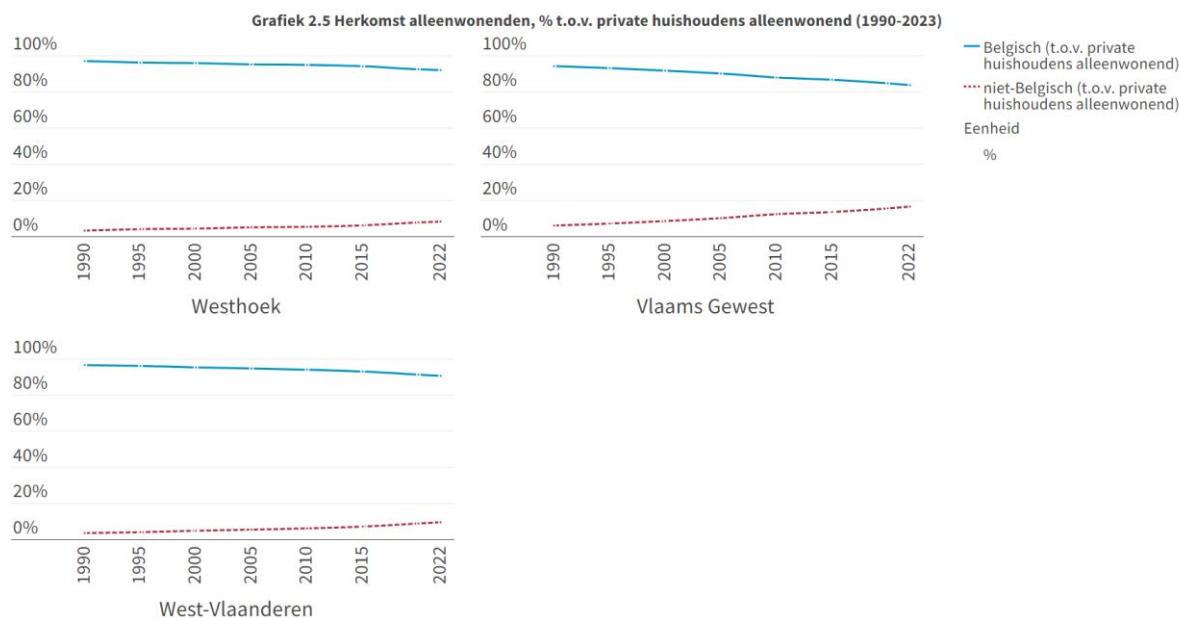
Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.5 Herkomstheterogeniteit in private huishoudens

2.5.1 Alleenwonenden

Een privaat huishouden dat uit slechts één persoon bestaat (alleenwonend) is homogeen wat herkomstnationaliteit betreft: elk (= het enige) lid van het huishouden heeft uiteraard dezelfde herkomstnationaliteit.

- Privaat huishouden (alleenwonend) Belgische herkomst
- Privaat huishouden (alleenwonend) niet-Belgische herkomst

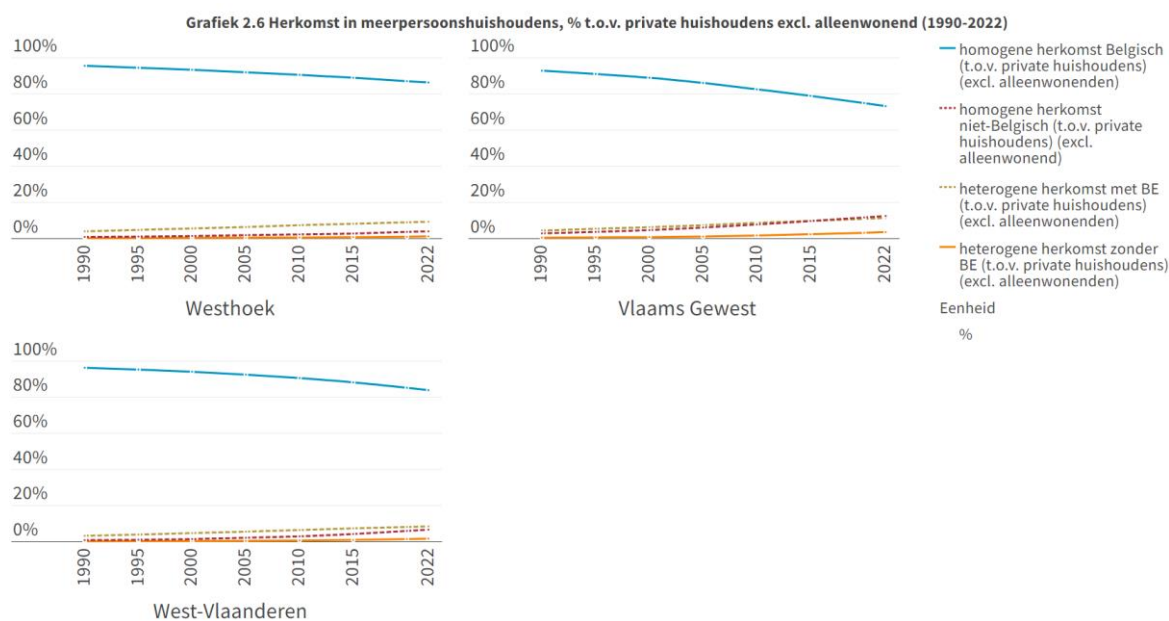

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

2.5.2 Herkomstheterogeniteit in meerpersoonshuishoudens

Private huishoudens met twee of meer personen kunnen homogeen of heterogeen zijn qua herkomstnationaliteit. In zowel homogene als heterogene private huishoudens (exclusief alleenwonenden) maken we verder nog onderscheid tussen huishoudens waar al dan niet minstens één persoon met Belgische herkomstnationaliteit aanwezig is.

- Privaat huishouden (excl. alleenwonend) homogene herkomst Belgisch
- Privaat huishouden (excl. alleenwonend) homogene herkomst niet-Belgisch
- Privaat huishouden (excl. alleenwonend) heterogene herkomst met BE
- Privaat huishouden (excl. alleenwonend) heterogene herkomst zonder BE

Bron: Rijksregister | provincies.incijfers.be

Deel 2: Hoe is het gesteld met het ruimtegebruik, het woon- en leefklimaat in de regio Westhoek?

Deel 2 van de omgevingsanalyse belicht een aantal grondgebonden thema's: ruimtegebruik, wonen, klimaat, water, natuur, landbouw en mobiliteit.

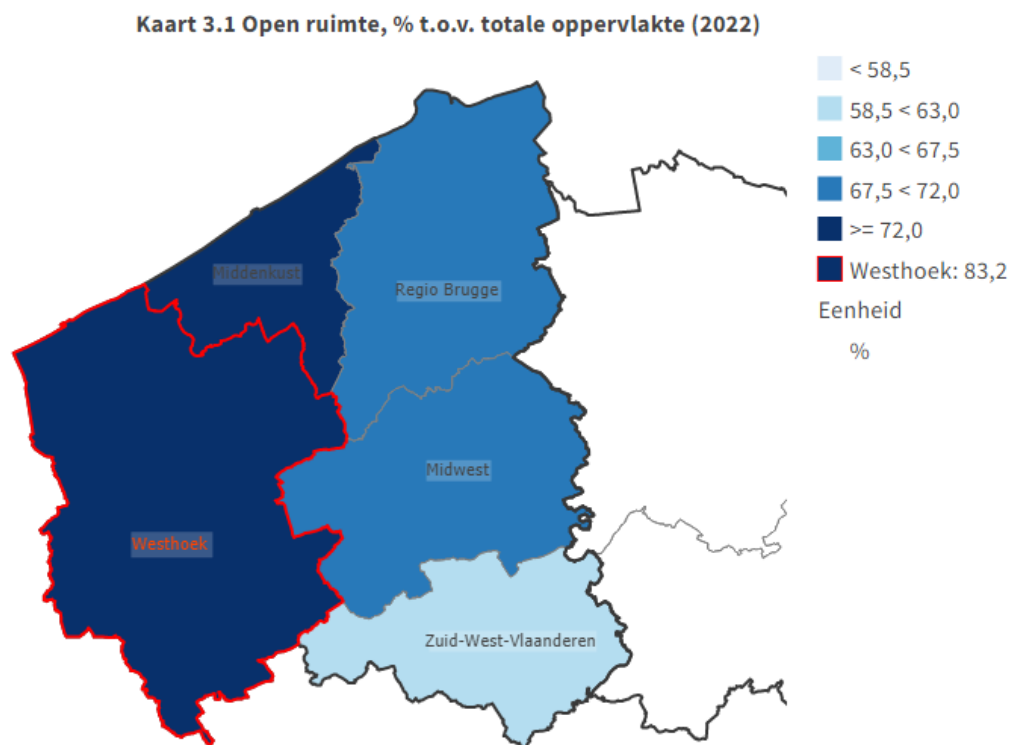
Hoofdstuk 3: Ruimtegebruik

In dit hoofdstuk kijken we naar de open ruimte en het ruimtebeslag, de verharding, de bebouwing, de onbebouwde percelen en het toegankelijk groen in de regio Westhoek.

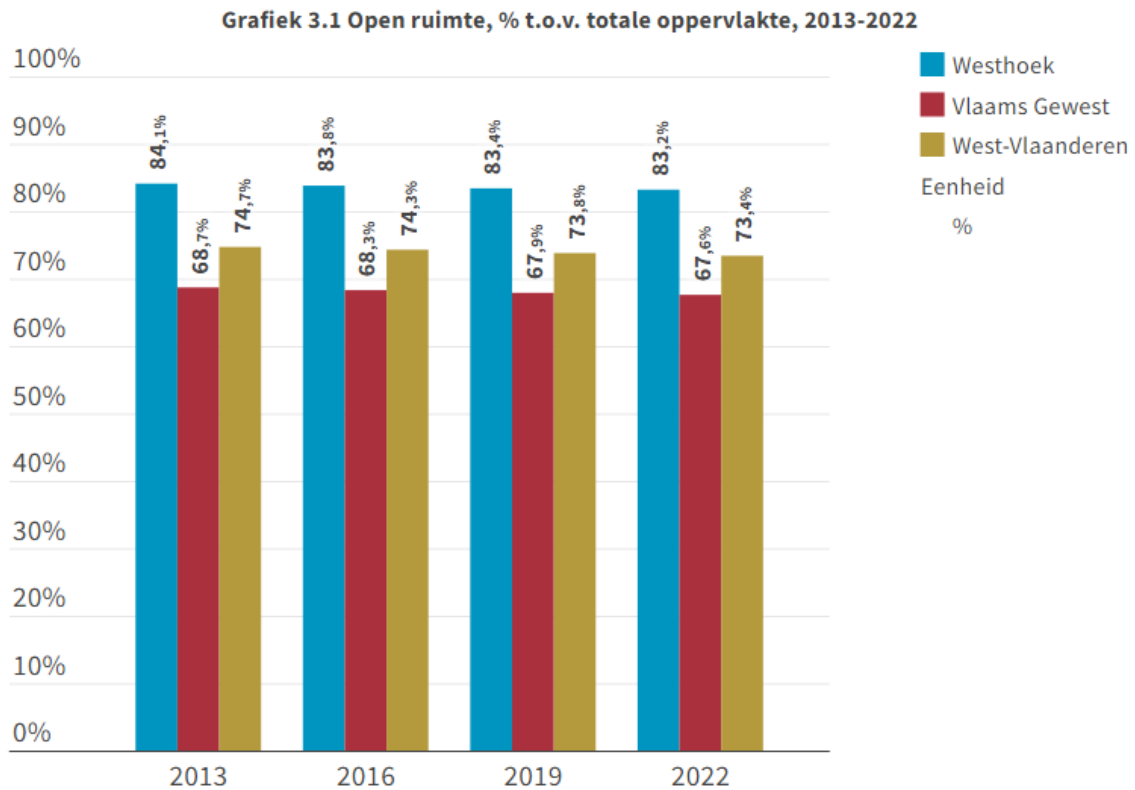
3.1 Open ruimte en ruimtebeslag

Het concept 'ruimtebeslag' is gedefinieerd in het Witboek Beleidsplan Ruimte als dat deel van de ruimte waarin de biofysische functie niet langer de belangrijkste is. Het gaat, met andere woorden, over de ruimte die ingenomen wordt door onze nederzettingen (dus voor huisvesting, industriële en commerciële doeleinden, transportinfrastructuur, recreatieve doeleinden, serres en ook parken en tuinen). Ruimte die niet ingenomen is door ruimtebeslag is open ruimte.

In 2022 bedraagt de oppervlakte open ruimte in de regio Westhoek 96.743 ha. Dit betekent 83,2% open ruimte (t.o.v. de totale oppervlakte). Voor West-Vlaanderen bedraagt het aandeel open ruimte 73,4%, voor het Vlaams Gewest 67,6%. Kaart 3.1 toont de verschillen tussen de regio's van West-Vlaanderen op het vlak van aandeel open ruimte.

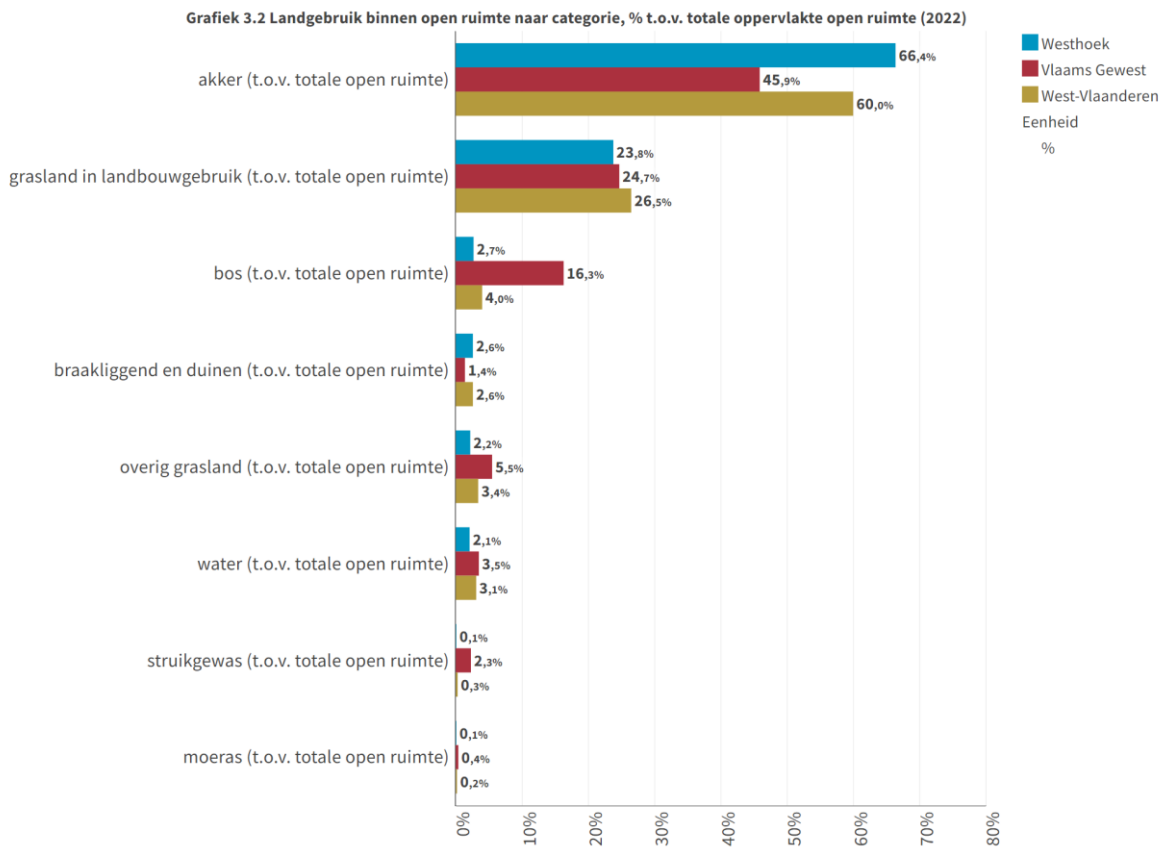
Data over open ruimte en ruimtebeslag is pas recent beschikbaar (sinds 2013). In die periode is het aandeel oppervlakte open ruimte ten opzichte van de totale oppervlakte afgenomen (zie grafiek 3.1).

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

Open ruimte bestaat uit 7 categorieën: akker, bos, grasland, struikgewas, braakliggend en duinen, water en moeras. Grafiek 3.2 geeft de verdeling weer per categorie.

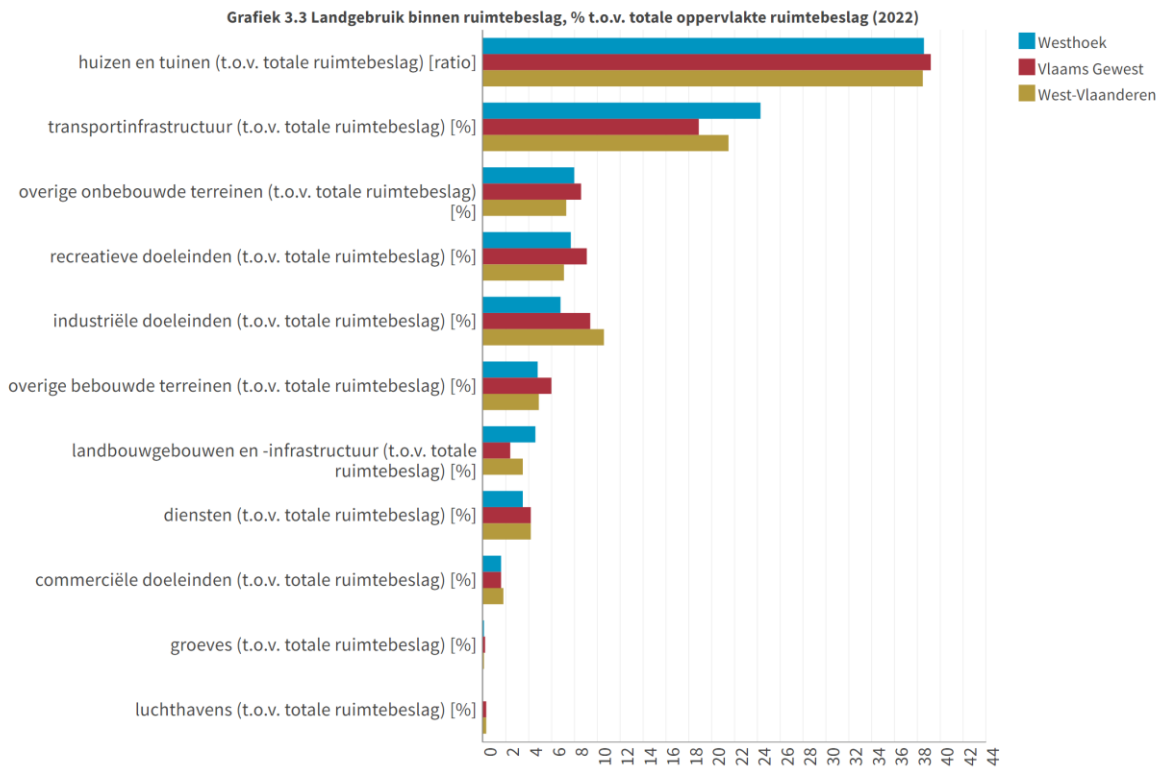
Wanneer we de oppervlakte open ruimte bekijken, domineren oppervlakte akker (66,4%) en oppervlakte grasland in landbouwgebruik (23,8%) de invulling van de open ruimte in de regio Westhoek.

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

Ruimtebeslag behelst alle ruimte die ingenomen wordt voor menselijke activiteiten (huisvesting, werk, transport, ontspanning, ...). N.B. Ruimtebeslag bevat dus ook onbebouwde oppervlakte (bv. tuinen).

In 2022 bedraagt de oppervlakte ruimtebeslag in de regio Westhoek 19.505 ha. In absolute cijfers is er 1.025 ha ruimtebeslag bijgekomen t.o.v. 2013. Dat komt neer op een gemiddelde groei van 0,31 ha ruimtebeslag per dag in de periode 2013 t.e.m. 2022. Huizen en tuinen [ratio] nemen met 38,6% het grootste deel in van het ruimtebeslag (zie grafiek 3.3).

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

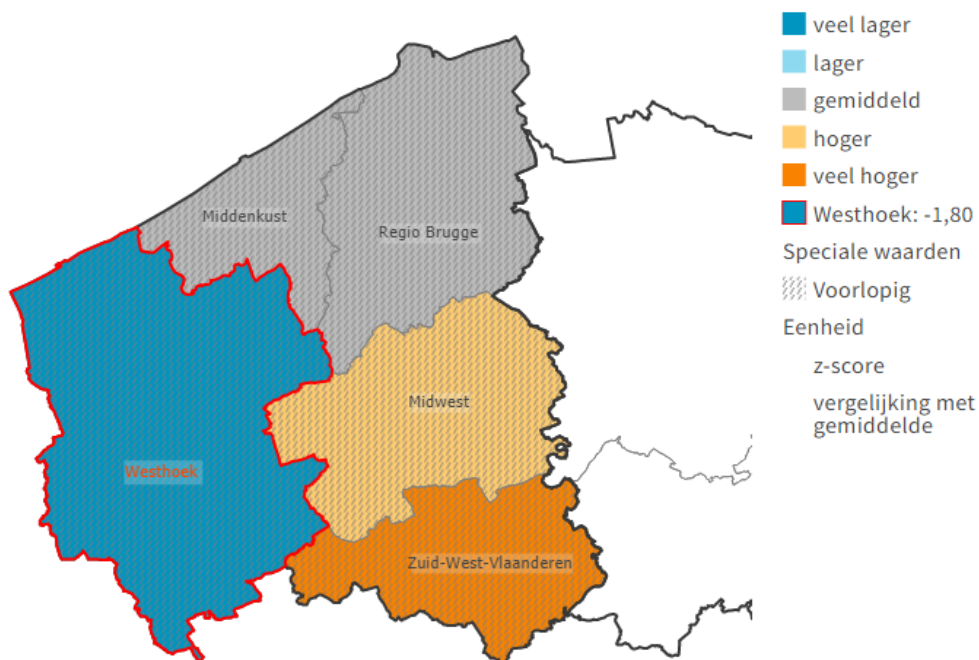
3.2 Verharding

Een belangrijk onderdeel van ruimtebeslag is verharding. Verharding staat gelijk aan afdekking van de bodem met kunstmatige materialen. Concreet gaat het voornamelijk over gebouwen, wegen, parkeerterreinen en terrassen. Vlaanderen is één van de meest verharde gebieden van Europa. Dit leidt onder meer tot een groter risico op overstromingen, minder waterinfiltratie en -berging, hitteproblemen in stads- en dorpskernen, minder CO₂-opslag door planten en de bodem, en een verlies aan biodiversiteit. Bovendien blijft de verharding toenemen.

Kaart 3.2 toont de verschillen tussen de regio's aan de hand van z-scores.

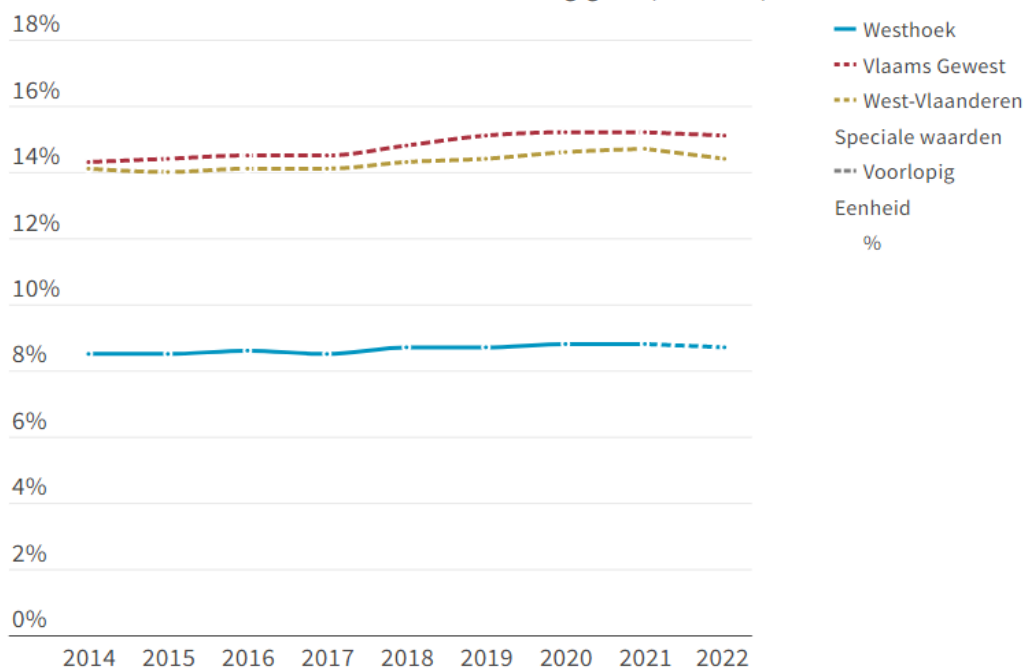
Kaart 3.2 Verharding, % t.o.v. totale oppervlakte (2022, z-scores)

Bron: Departement Omgeving - Jaarlijkse Bodemafdekkingskaart 'JaarBAK' | provincies.incijfers.be

In de periode 2014 t.e.m. 2022 is de verhardingsgraad gestegen. In de regio Westhoek komt het percentage verharding t.o.v. de totale oppervlakte uit op 8,7% in 2022. Dat is 5,7 procentpunten lager dan in West-Vlaanderen (14,4%) en 6,4 procentpunten lager dan in het Vlaams Gewest (15,1%) (zie grafiek 3.4).

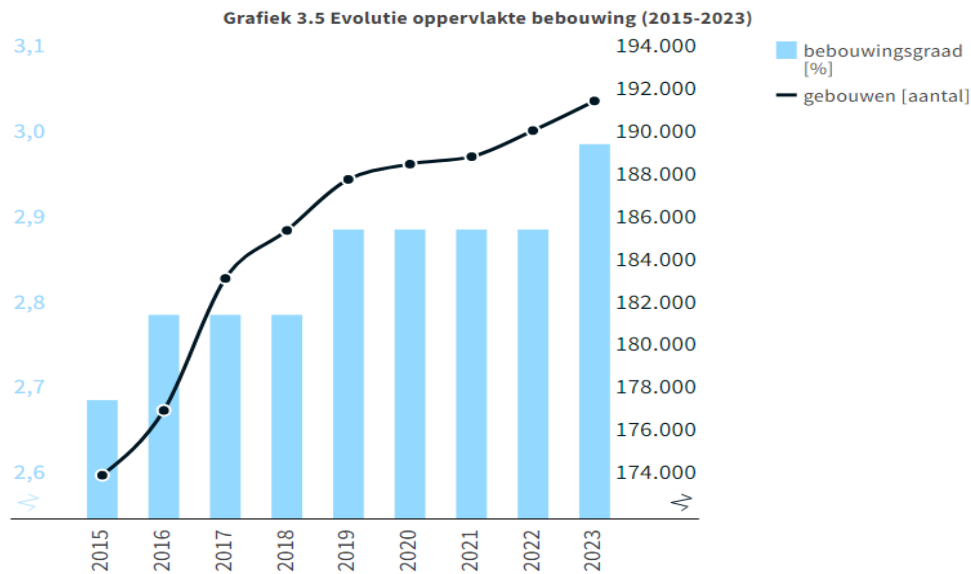
Grafiek 3.4 Evolutie verhardingsgraad (2014-2022)

Bron: Departement Omgeving - Jaarlijkse Bodemafdekkingskaart 'JaarBAK' | provincies.incijfers.be

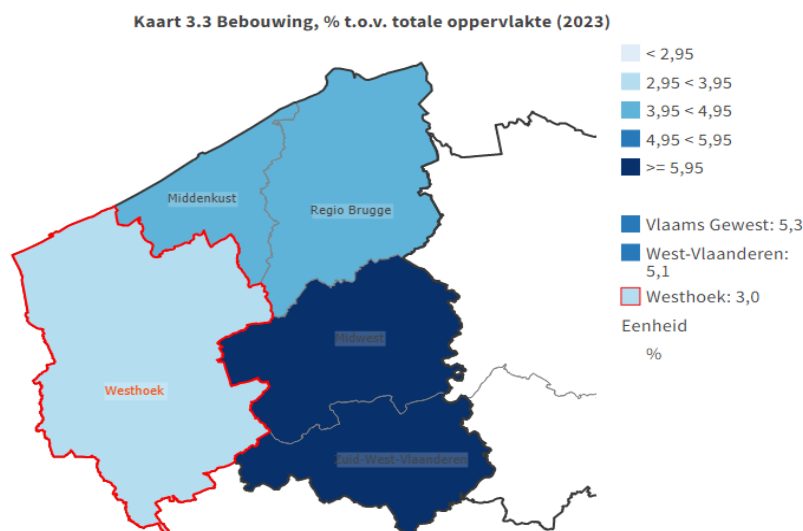
3.3 Bebouwing

Binnen verharding kunnen we kijken naar de evolutie van bebouwing. De indicator bebouwingsgraad geeft specifiek zicht op grondoppervlakte ingenomen door gebouwen. Opgelet, er wordt geen rekening gehouden met de functie van die gebouwen, het kan dus zowel gaan om woongebouwen, commerciële gebouwen, of andere. De regio Westhoek heeft een totale oppervlakte van 116.318 ha. Van deze oppervlakte is in 2023 3.454 ha (of 3%) ingenomen door gebouwen (zie grafiek 3.5 en kaart 3.3).

Bron: Digitaal Vlaanderen - GRB | provincies.incijfers.be

In de regio Westhoek werden 22.454 gebouwen opgericht in de periode 2014-2023. Dit betekent dat het gebouwenbestand met 13,3% is toegenomen. Dit betekent een toename van 169.352 gebouwen in 2014 tot 191.806 gebouwen in 2023.

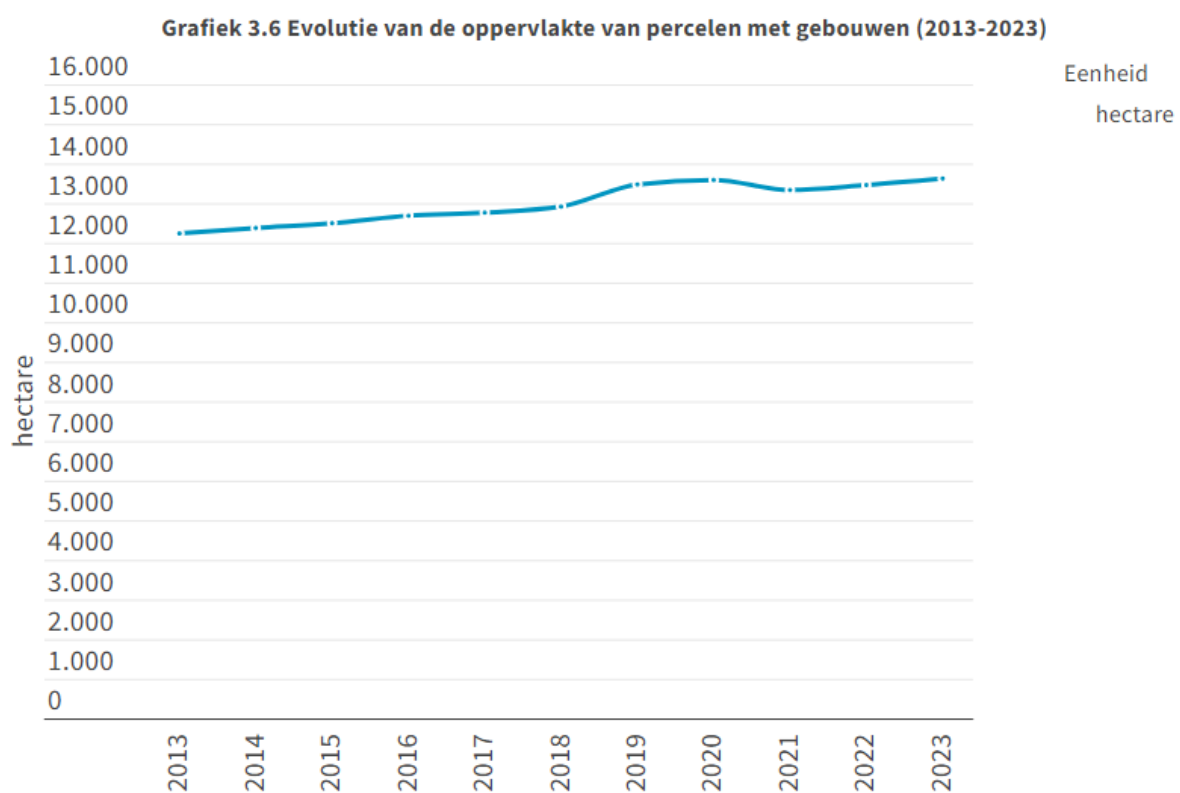

Bron: Digitaal Vlaanderen - GRB | provincies.incijfers.be

De bebouwingsgraad of grondoppervlakte ingenomen door gebouwen verschilt van de totale oppervlakte percelen met gebouwen. Concreet houdt dat in dat een perceel van 100 m² waar een woning op staat van 20 m²:

- in de indicator bebouwingsgraad (of grondoppervlakte ingenomen door gebouwen) 20 m² meegeteld wordt
- in de indicator totale oppervlakte van percelen met gebouwen 100 m² meegeteld wordt. Bebouwde percelen omvatten dus vaak ook een niet onaanzienlijk onbebouwd gedeelte, zoals een tuin, weiland, ...

Grafiek 3.6 toont de evolutie van de oppervlakte van percelen met bebouwing in de regio Westhoek. In 2023 telde de regio Westhoek 13.624 ha bebouwde percelen. Dat is 11,3% meer dan 10 jaar eerder.

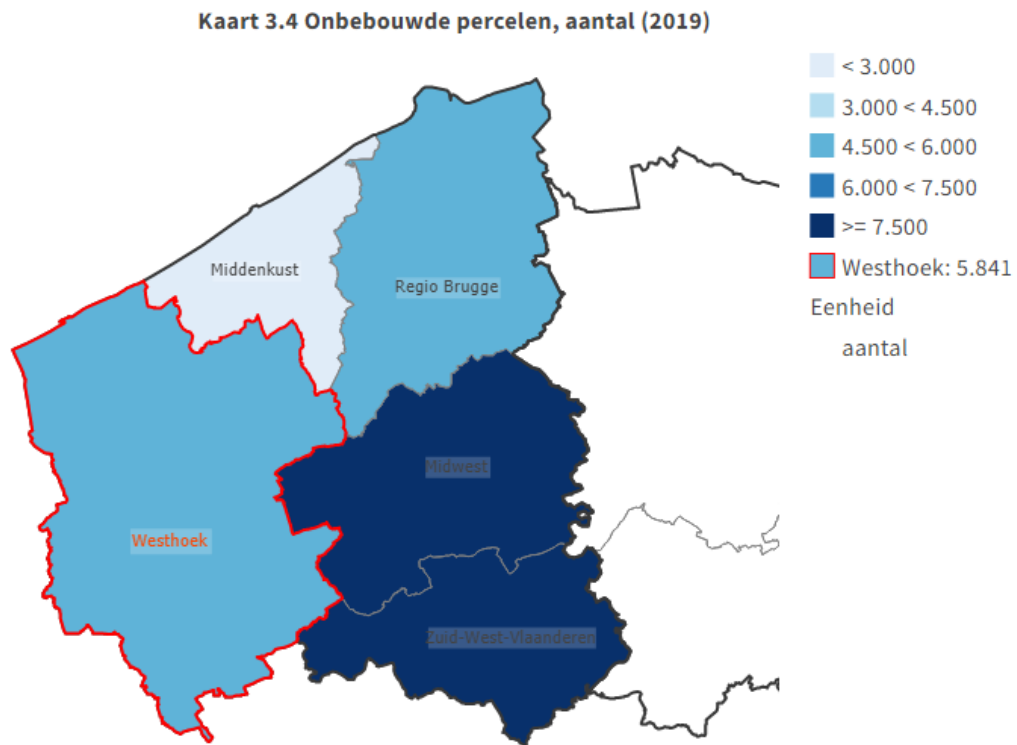

Bron: Statbel - Bodembezetting | provincies.incijfers.be

3.4 Onbebouwde percelen

Om een kwalitatief ruimtelijk beleid uit te tekenen en in het bijzonder om een provinciaal woonbeleid vorm te geven is het belangrijk inzicht te hebben in de beschikbare ruimte. Het register van de onbebouwde percelen (ROP) is hierbij een belangrijk instrument. In de regio Westhoek zijn er 5.841 onbebouwde percelen te vinden die woningen en aanverwante functies toelaat (zie kaart 3.4). Dat gaat om een totale oppervlakte van 939 ha. In die cijfers zijn ook de woonuitbreidingsgebieden inbegrepen. Woonuitbreidingsgebieden zijn reservegebieden, waarvoor de voorwaarden om deze aan te snijden strenger zijn dan die voor andere

woongebieden. Opgelet, dat betekent niet dat die gronden momenteel beschikbaar zijn op de markt of dat er een gelijkaardige woonbehoefte aanwezig is.

Bron: Departement Omgeving - VermoedensROP | provincies.incijfers.be

3.5 Toegankelijk groen

Toegankelijke groene ruimte is belangrijk voor de leefbaarheid en het welzijn van de inwoners. Hoeveel ruimte is er voor gezinnen om te ontspannen in het groen en dit in de nabijheid van hun woonplaats?

Onderstaande indicatoren brengen de oppervlakte en de nabijheid van vrij toegankelijke groene ruimte in kaart. Dat wil zeggen dat zowel privétuinen, als groen op commerciële en industriële percelen zijn uitgesloten. Ook het groen op kerkhoven, golfterreinen, zoo en attractieparken, sportterreinen en campings wordt niet meegeteld, omdat dit niet als vrij toegankelijk groen beschouwd wordt, waar bv. kinderen vrij kunnen spelen, men de hond kan uitlaten ed. Ook het groen op militaire domeinen is uitgesloten, omdat dit niet vrij toegankelijk is.

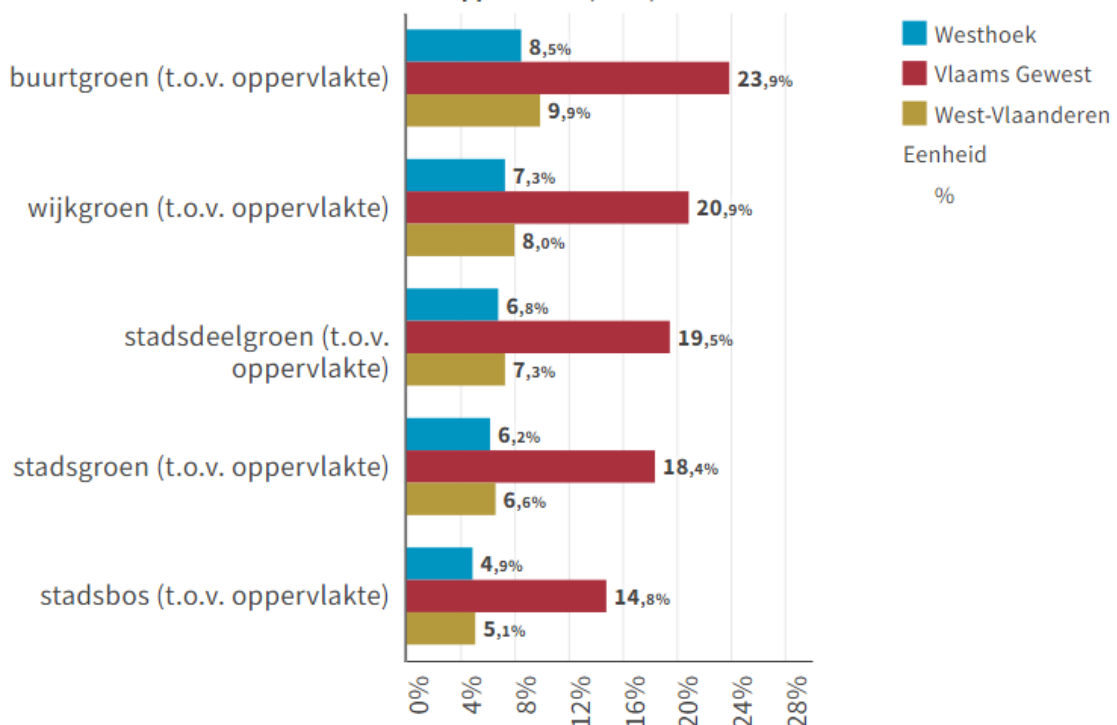
Op basis van de landgebruiksbestanden werden in eerste instantie alle groengebieden geselecteerd. Deze werden ingedeeld in types op basis van cluster groottes. Rekening houdend met die cluster groottes werd dan de totale oppervlakte van elk type van groen berekend. De volledige technische procedure voor de berekening van de groentypologieën door VITO vind je [hier](#).

Tabel 3.1 Typologieën toegankelijke groenclusters

Buurtgroen	Groter dan 0,2 ha
Wijkgroen	Groter dan 10 ha
Stadsdeelgroen	Groter dan 30 ha
Stadsgroen	Groter dan 60 ha
Stadsbos	Groter dan 200 ha

In 2019 neemt buurtgroen in de regio Westhoek 8,5% van de oppervlakte in, in West-Vlaanderen 9,9% en in het Vlaams Gewest 23,9%. Wat het wijkgroen betreft, gaat het om 7,3% van de oppervlakte in de regio Westhoek versus 8,0% in West-Vlaanderen en 20,9% in het Vlaams Gewest. Het stadsdeelgroen bestrijkt 6,8% van de totale oppervlakte in de regio Westhoek, t.o.v. 7,3% in West-Vlaanderen en 19,5% in het Vlaams Gewest. Stadsgroen is 6,2% van de totale oppervlakte in de regio Westhoek, 6,6% in West-Vlaanderen en 18,4% in het Vlaams Gewest. Stadsbos tenslotte maakt 4,9% van de totale oppervlakte uit in de regio Westhoek, t.o.v. 5,1% in West-Vlaanderen en 14,8% in het Vlaams Gewest (zie grafiek 3.7).

Grafiek 3.7 Oppervlakte ingenomen door verschillende types van toegankelijk groen, % t.o.v. totale oppervlakte (2019)

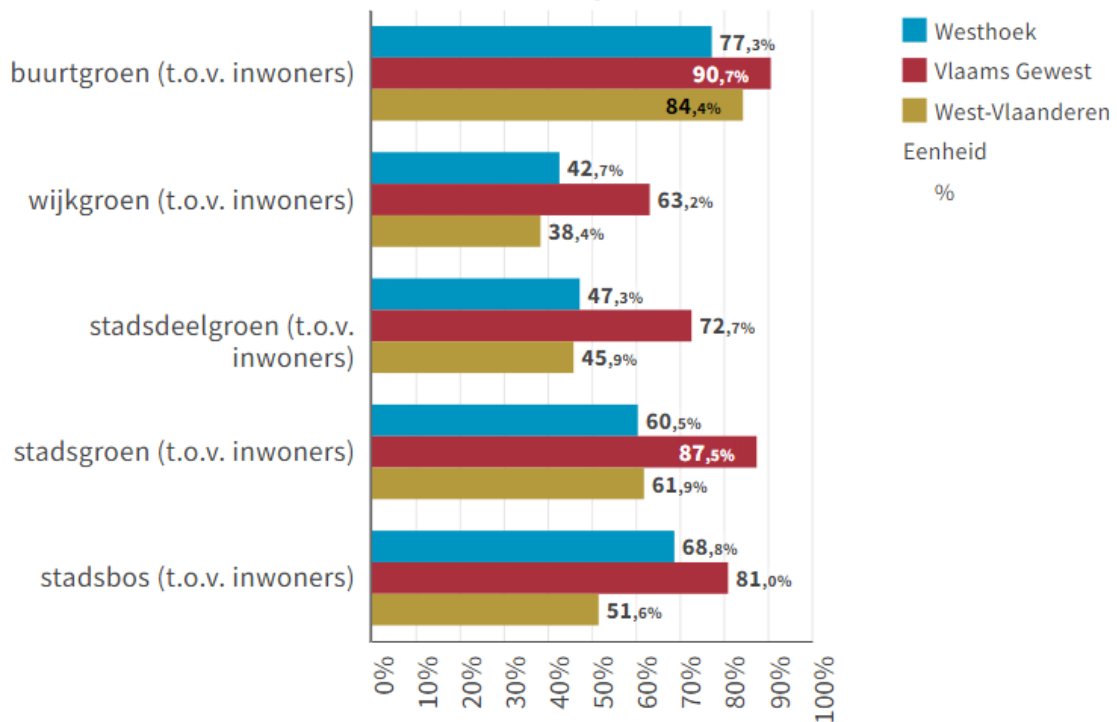

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - buurtgroen | provincies.incijfers.be

Vervolgens brengen we in kaart of deze groenclusters vlot bereikbaar zijn in afstand voor de inwoners van de regio Westhoek.

Voor buurtgroen hanteren we de grens van 400 meter afstand, voor wijkgroen 800 meter, voor stadsdeelgroen 1.600 meter, voor stadsgroen 3.200 meter en voor stadsbos minder dan 5.000 meter. Wanneer inwoners binnen deze bufferafstanden wonen, zeggen we dat ze in de nabijheid wonen van de betreffende groencluster (zie grafiek 3.8).

Grafiek 3.8 Inwoners wonend in de nabijheid van verschillende types toegankelijk groen, % t.o.v. totale bevolking (2019)

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - buurtgroen | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 4: Wonen

In dit hoofdstuk bekijken we in een eerste deeltje het aantal woongelegenheden en de evolutie ervan, het type en de bouwwijze. Vervolgens bekijken we de vastgoedprijzen en de eigendomssituatie. Als laatste werpen we een blik op de sociale huisvesting.

4.1 Woongelegenheden

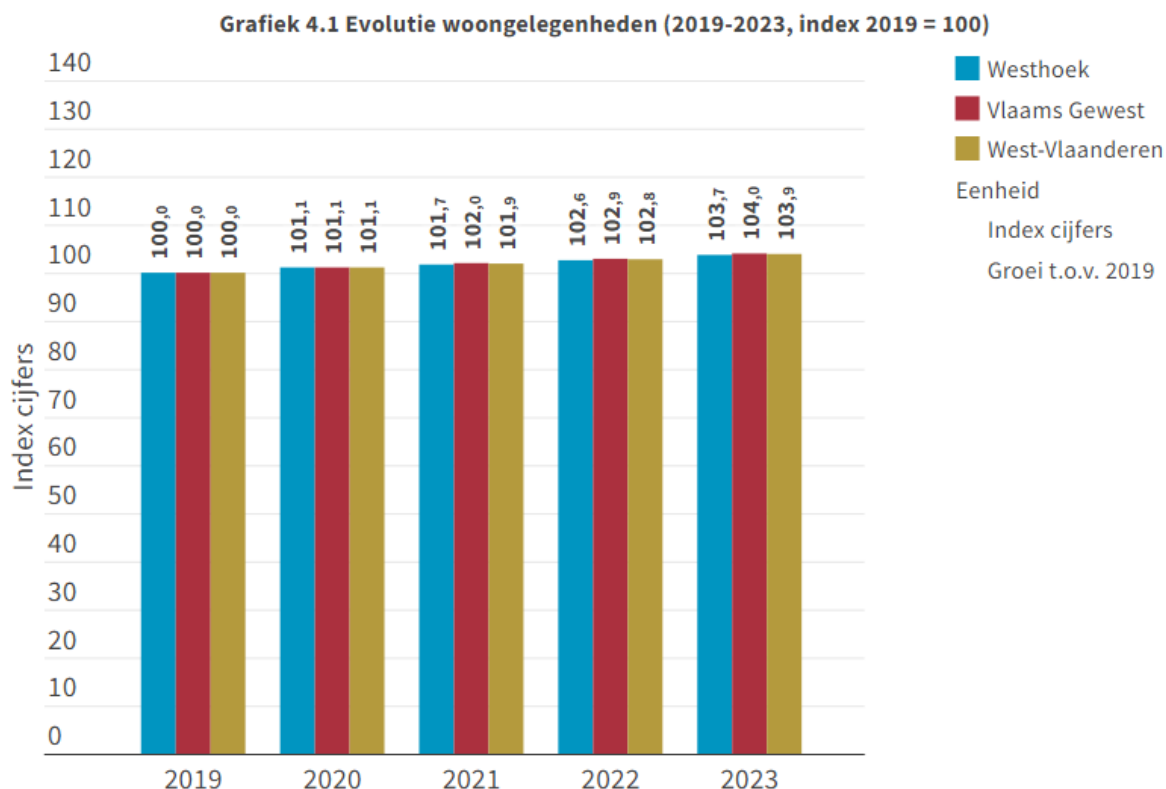
De cijfers over woongelegenheden komen uit een eigen verwerking van kadasterdata gecombineerd met rijksregisterdata.

Het kadaster houdt informatie bij over de percelen en wooneenheden. Voor het kadaster bestaat een perceel uit één of meerdere eigendommen. Deze eigendommen hebben eigenschappen zoals het aantal wooneenheden, aard (onbebouwd of bebouwd), het bouwjaar, het type bebouwing (gesloten, halfopen of open bebouwing), alsook gegevens over de eigenaar. Het kadaster bevat evenwel geen informatie over bewoning: hiervoor wordt data van het Rijksregister toegevoegd. Zo kunnen we bepalen of er op een bepaalde eigendom een huishouden is gedomicilieerd (= bewoond).

In de data hieronder werken we met een zelf geconstrueerde teller, genaamd woongelegtheid. We houden hierbij niet enkel rekening met entiteiten waarin kan gewoond worden (op basis van de informatie uit het kadaster), maar ook met het feit of er een feitelijke bewoning is (informatie van het Rijksregister).

4.1.1 Evolutie van het aantal woongelegenheden

De regio Westhoek telt op 1 januari 2023 135.500 woongelegenheden. Het aantal woongelegenheden is in de periode 2019-2023 toegenomen met 3,7%. De evolutie in de regio Westhoek is gelijkaardig aan de evolutie in West-Vlaanderen (+3,9%) en in het Vlaams Gewest (+4,0%).

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Het aantal woongelegenheden is groter dan het aantal huishoudens. Dit betekent dat woongelegenheden ook voor andere zaken dan permanente bewoning worden gebruikt, denk maar aan het gebruik als vakantiewoning, tweede verblijf, handel of diensten. Tabel 4.1 toont de verschillen tussen woongelegenheden en huishoudens.

Tabel 4.1 Woongelegenheden en huishoudens (2023)

	Private huishoudens	Woongelegenheden
Regio Westhoek	92.105	135.500
West-Vlaanderen	548.117	709.878
Vlaams Gewest	2.920.830	3.370.161

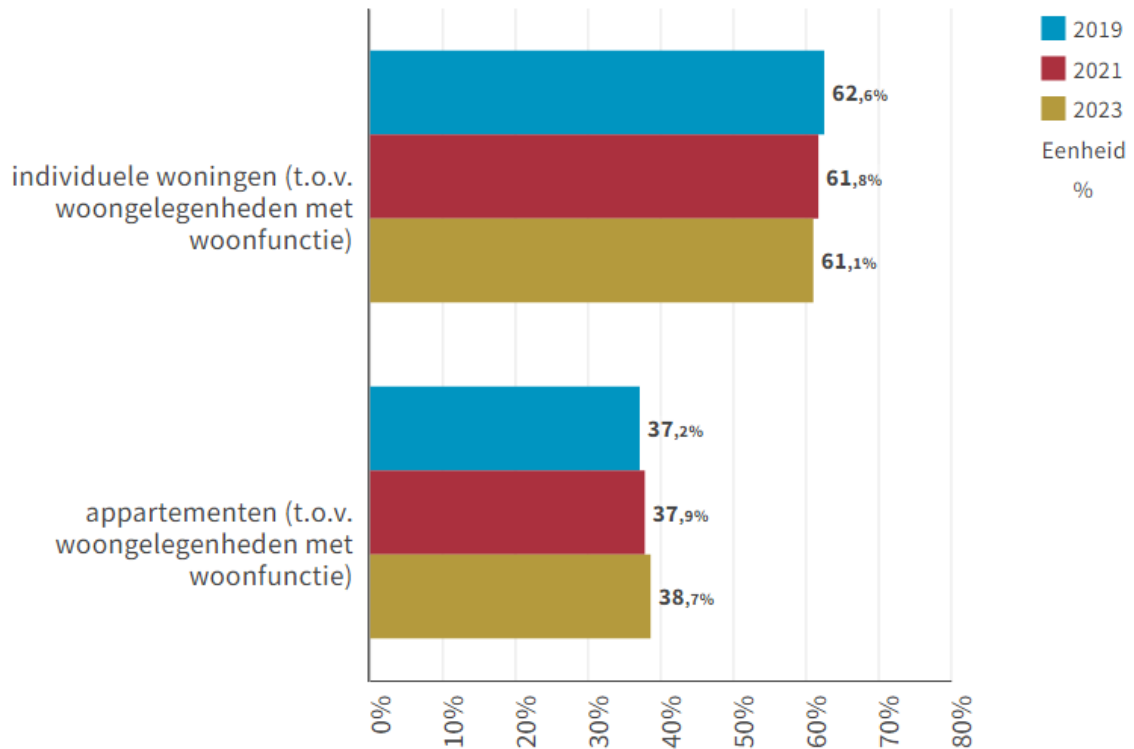
4.1.2 Type van de woongelegenheden

61,1% van de woongelegenheden in de regio Westhoek is een individuele woning, 38,7% zijn appartementen, de rest zijn woongelegenheden in een collectieve woonvorm (0,2%).

Grafiek 4.2 toont de evolutie van het woningtype: het aandeel individuele woningen neemt af, het aandeel appartementen neemt toe.

Grafiek 4.2 Woongelegenheden naar type (2019-2023)

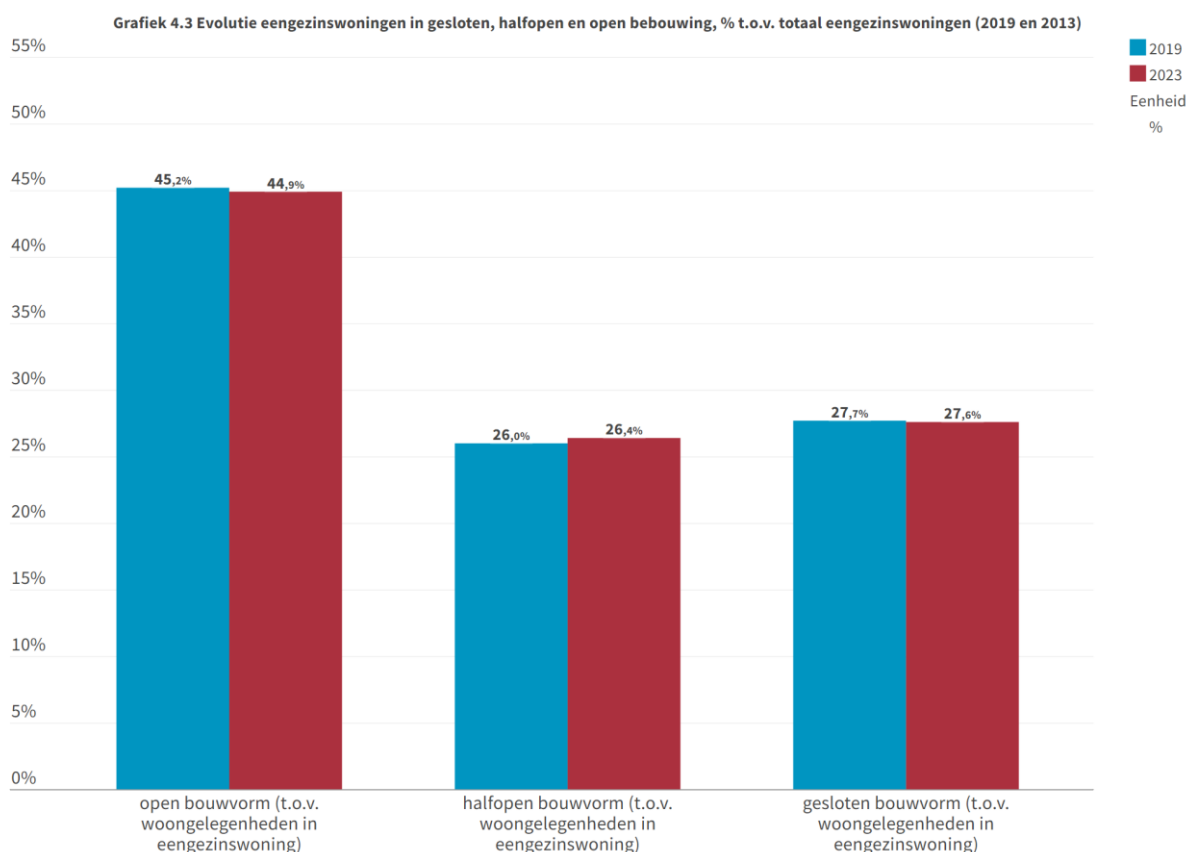

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

In vergelijking met West-Vlaanderen (33%) is het aandeel appartementen in de regio Westhoek hoger. In vergelijking met het Vlaams Gewest (28,9%) is het aandeel appartementen in de regio Westhoek eveneens hoger.

4.1.3 Eengezinswoningen naar gesloten, halfopen en open bebouwing

27,6% van de eengezinswoningen in de regio Westhoek is een gesloten bebouwing, 26,4% een halfopen bebouwing en 44,9% een open bebouwing. In vergelijking met West-Vlaanderen kent de regio Westhoek een kleiner aandeel gesloten bebouwing, een kleiner aandeel halfopen bebouwing en een groter aandeel open bebouwing. In vergelijking met het Vlaams Gewest kent de regio Westhoek een kleiner aandeel gesloten bebouwing, een kleiner aandeel halfopen bebouwing en een groter aandeel open bebouwing. Grafiek 4.3 toont de evolutie van het aandeel eengezinswoningen in gesloten, halfopen en open bebouwing in de regio Westhoek tussen 2019 en 2023.

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

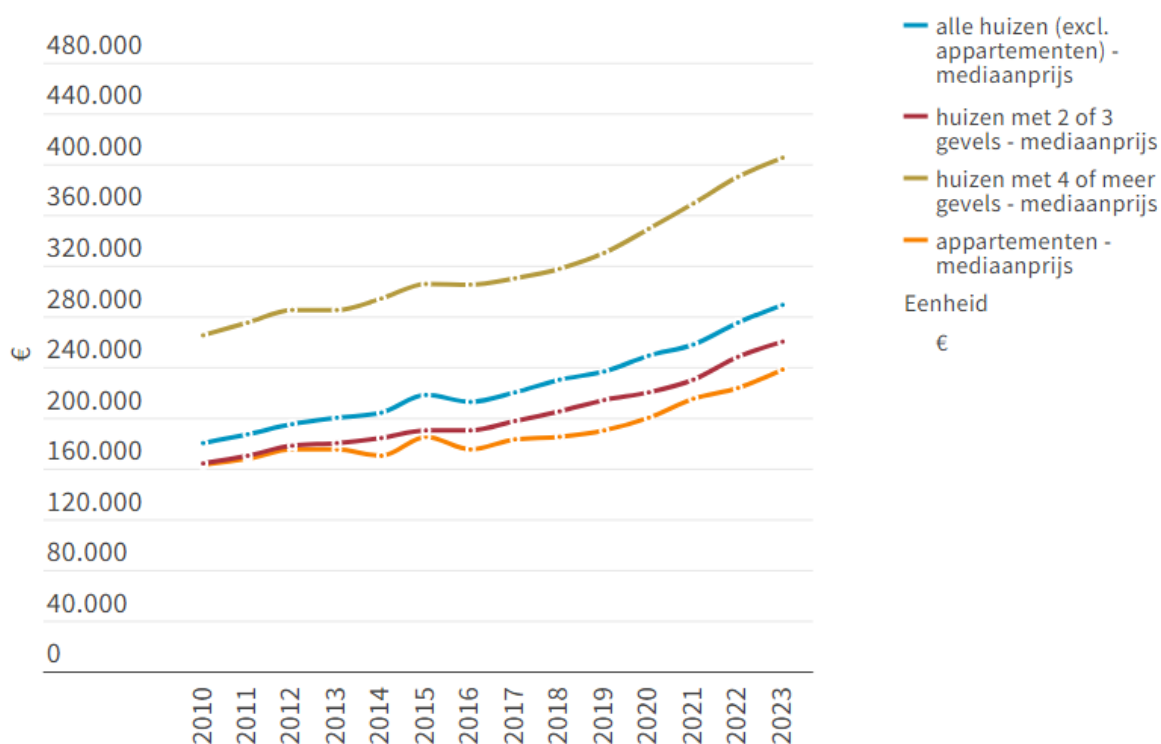
4.2 Vastgoedprijzen

De statistiek over vastgoedprijzen is gebaseerd op alle vastgoedtransacties waarvoor registratierechten worden betaald. Het gaat hierbij om openbare verkopen en verkopen uit de hand. De vermelde verkoopprijzen omvatten noch de registratierechten, noch de notariskosten.

In West-Vlaanderen lag in 2023 de mediaanprijs voor een huis in gesloten of halfopen bebouwing op 260.000 euro, terwijl de mediaanprijs van huizen in open bebouwing en appartementen respectievelijk 405.000 euro en 238.000 euro bedroeg. In het Vlaams Gewest waren de mediaanprijzen respectievelijk 298.120 euro, 410.000 euro en 245.000 euro. De mediaanprijzen zijn niet gekend op het niveau van de referentieregio's.

De evolutie van de mediaan verkoopprijzen tussen 2010 en 2023 voor West-Vlaanderen wordt weergegeven in grafiek 4.4. Wanneer alle woningtypes samengenomen worden, zien we een stijging van de mediaan verkoopprijs met 60,6%. Als we de woningtypes afzonderlijk bekijken, dan zien we een toename in de mediaan verkoopprijs van huizen in open bebouwing met 52,8%. Voor huizen in gesloten of halfopen bebouwing bedraagt de stijging 58,5%. Voor appartementen is de mediaan verkoopprijs toegenomen met 46,0%.

Grafiek 4.4 Evolutie mediaan verkoopprijs per woningtype in West-Vlaanderen (2010-2023)

Bron: Statbel - Verkoop onroerend goed | provincies.incijfers.be

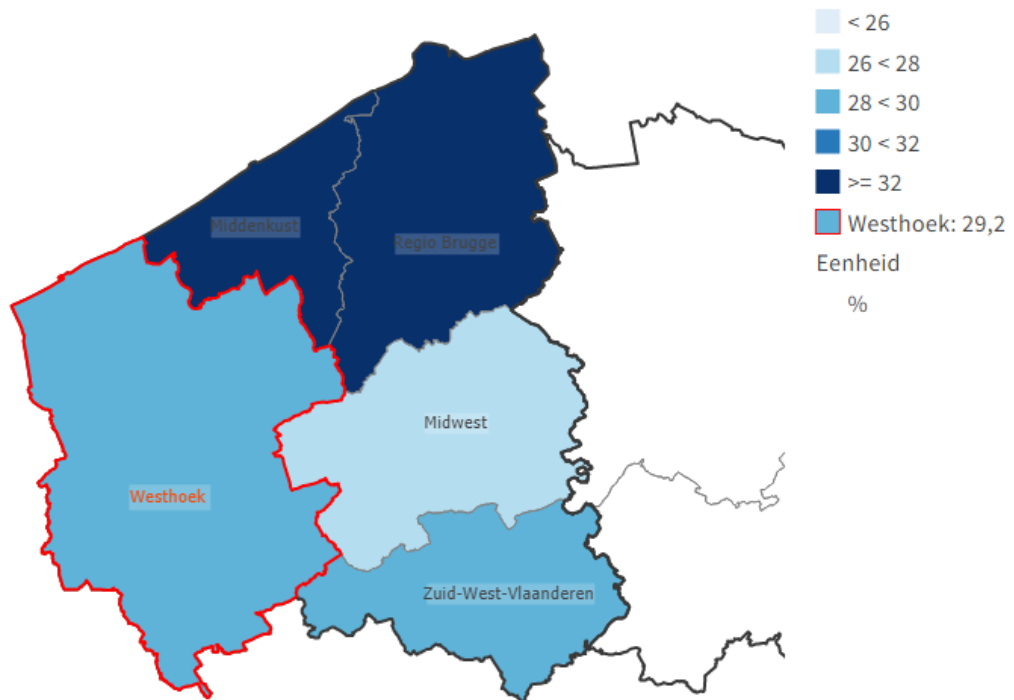
4.3 Eigenaars versus huurders

De regio Westhoek telt 92.013 huishoudens met een gekende eigendomstitel. Van deze huishoudens zijn er 26.831 huurder van hun woning (= 29,2%) en 65.182 eigenaar (= 70,8%).

In West-Vlaanderen is 69,3% eigenaar van zijn/haar woning, in het Vlaams Gewest is 68,5% eigenaar.

Kaart 4.1 toont het aandeel huurders in de verschillende regio's van West-Vlaanderen.

Kaart 4.1 Huurders, % t.o.v. huishoudens met gekende eigendomstitel (2023)

Bron: Kadaster en Rijksregister | provincies.incijfers.be

4.4 Sociale huisvesting

4.4.1 Sociale huurwoningen

Het totaal aantal sociale huurwoningen is de optelsom van het totaal aantal woningen verhuurd door een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM), enerzijds, en het aantal woningen verhuurd door een sociaal verhuurkantoor (SVK), anderzijds.

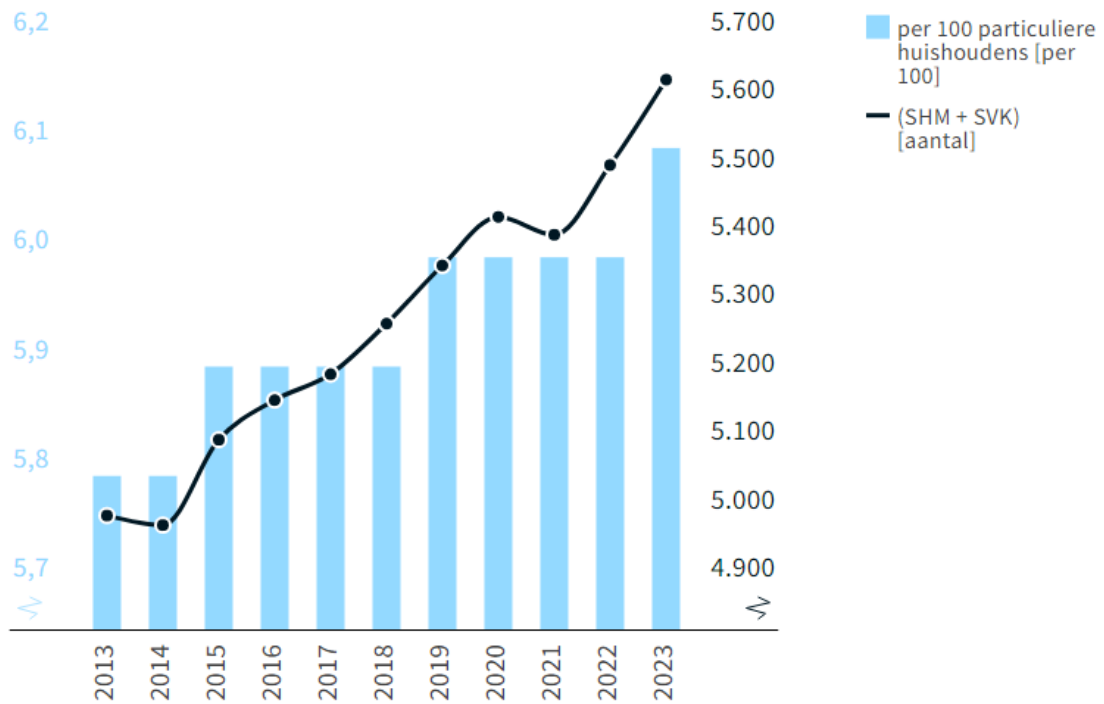
Op 1 januari 2023 telde de regio Westhoek 5.640 sociale huurwoningen. In West-Vlaanderen zijn er 36.468 sociale huurwoningen, in het Vlaams Gewest 174.147.

Tussen 2013 en 2023 is het aantal sociale huurwoningen in de regio Westhoek met 12,8% gestegen. In West-Vlaanderen is het aantal sociale huurwoningen in dezelfde periode toegenomen met 19,5%, in het Vlaams Gewest met 14,0%.

De verhouding tussen het aantal sociale huurwoningen en het aantal huishoudens is 6,1%. Dit betekent dat 6,1% van de huishoudens in de regio Westhoek in een sociale huurwoning woont. Dit aandeel is lager dan het gemiddelde in West-Vlaanderen (6,7%) en net iets hoger dan het gemiddelde in het Vlaams Gewest (6,0%).

De evolutie van het aantal sociale huurwoningen, enerzijds, en het aandeel huurwoningen ten opzichte van het aantal huishoudens, anderzijds, voor de regio Westhoek is terug te vinden in grafiek 4.5.

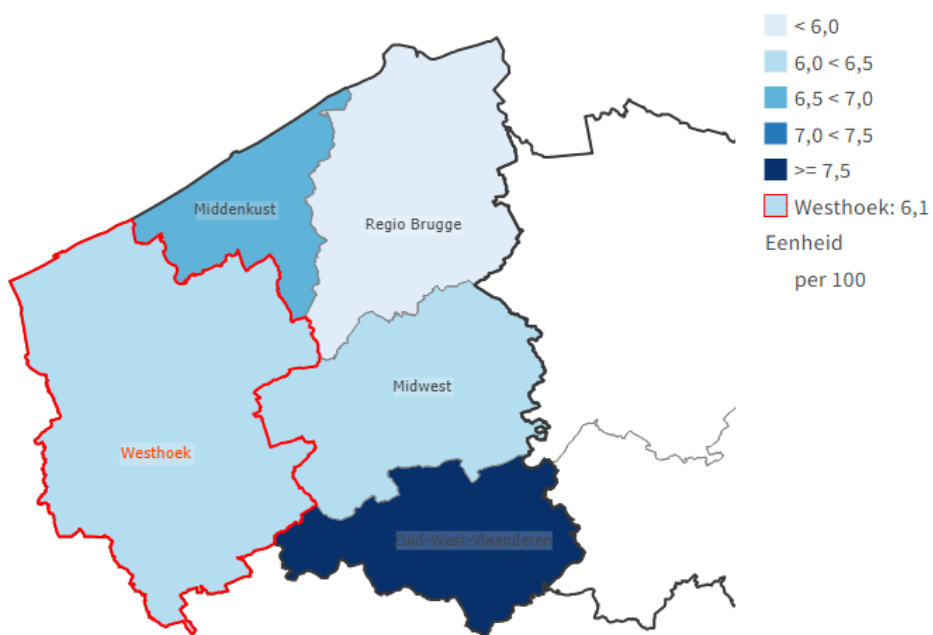
Grafiek 4.5 Evolutie sociale huurwoningen (SHM+SVK), aantal en % t.o.v. particuliere huishoudens (2013-2023)

Bron: Wonen in Vlaanderen - Sociale huurwoningen | provincies.incijfers.be

Het aanbod van sociale huurwoningen is verschillend in de regio's. Kaart 4.2 toont het aandeel sociale huurwoningen ten opzichte van de particuliere huishoudens.

Kaart 4.2 Sociale huurwoningen, t.ov. 100 particuliere huishoudens (2023)

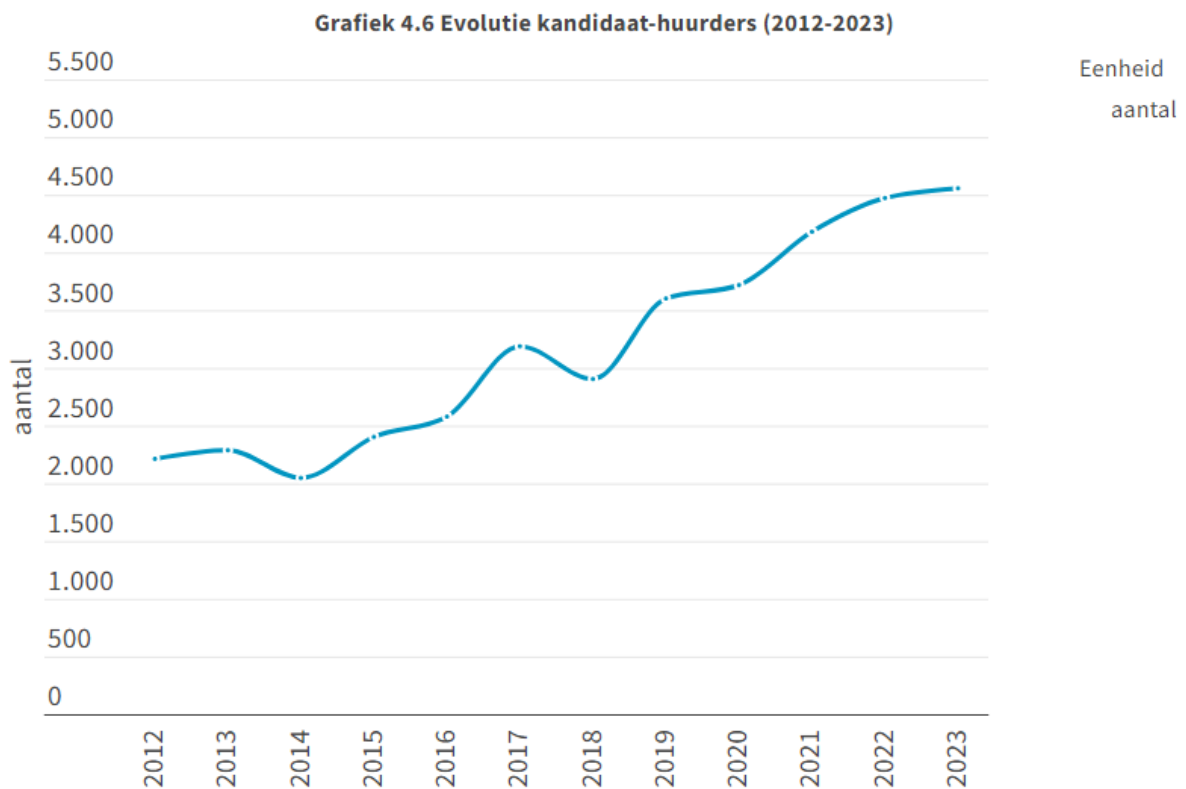

Bron: Wonen in Vlaanderen - Sociale huurwoningen | provincies.incijfers.be

4.4.2 Kandidaat-huurders voor een sociale huurwoning

Het aantal kandidaat-huurders per domiciliegemeente is het aantal unieke gezinnen dat op de wachtlijst staat voor een sociale woning bij een sociale huisvestingsmaatschappij (SHM). Het betreft hier enkel de kandidaat-huurders die een domicilie-adres in Vlaanderen of Brussel hebben.

In 2023 stonden in de regio Westhoek 4.556 unieke gezinnen op een wachtlijst van een sociale huisvestingsmaatschappij. Dit is 4,9% van het totaal aantal particuliere huishoudens. In de afgelopen jaren zien we een stijgende trend van het aantal gezinnen dat op een wachtlijst van een sociale huisvestingsmaatschappij staat.

Bron: Wonen in Vlaanderen - Kandidaat-huurders | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 5: Klimaat

Klimaatbeleid bestaat uit **klimaatmitigatie**beleid (het verminderen van de broeikasgasuitstoot) - en **klimaatadaptatie**beleid (aanpassen aan de gevolgen van het veranderd klimaat).

Dit hoofdstuk bundelt de belangrijkste gegevens op gebied van mitigatie, het verminderen van de broeikasgasuitstoot. Het **terugdringen van de CO₂-emissie** kan gerealiseerd worden door een combinatie van het **verminderen van het energieverbruik** en de **toename van de productie van hernieuwbare energie**. Achtereenvolgens komen cijfers aan bod over de CO₂-emissie, het energieverbruik en de productie van hernieuwbare energie.

Data over adaptatiemaatregelen (om effecten en impact van klimaatverandering te temperen) zoals ontharden, waterbeheer, bebossen, vergroenen en natuurbeheer, beheersen van warmteopname en ventileren en tot slot afschermen van klimaateffecten (bv. erosie) zijn terug te vinden in het rapport klimaat - adaptatie.

5.1 CO₂-emissie

Hieronder geven we een beeld van de energiegerelateerde CO₂-emissie op het grondgebied van de regio. Het gaat enerzijds over directe CO₂-emissies door het verbruik van brandstof in gebouwen, door toestellen/voorzieningen/industriële installaties en door transport. Anderzijds gaat het over (indirecte) CO₂-emissies door de productie van elektriciteit, warmte of koude die wordt verbruikt in de regio.

Volgende uitstoot is niet opgenomen in deze cijfers:

- niet-energiegebonden CO₂-uitstoot,
- uitstoot andere broeikasgassen zoals lachgas en methaan en sterke fluorgassen,
- uitstoot van scheepvaart, luchtvaart en spoorverkeer,
- uitstoot van bedrijven, die stroom en aardgas afnemen via Elia en Fluxys. Dit gaat over grote bedrijven en ETS-bedrijven die onder het Europees Emissiehandelssysteem vallen en
- indirecte uitstoot via consumptie.

Volgende sectoren zijn opgenomen in de CO₂-data:

- huishoudens (residentiële gebouwen),
- transport: particulier en commercieel transport (weg), openbaar vervoer (bus en tram),
- tertiaire sector (gemeentelijke gebouwen, zorginstellingen, scholen, KMO's, ...),
- industrie (niet-ETS),
- landbouw,
- gemeentelijke openbare verlichting,
- energieverbruik niet toegekend.

In dit rapport werden de cijfers van het verbruik van gemeentebesturen zelf (gemeentelijk wagenpark en gemeentelijke gebouwen) niet afzonderlijk opgenomen. Het verbruik van deze

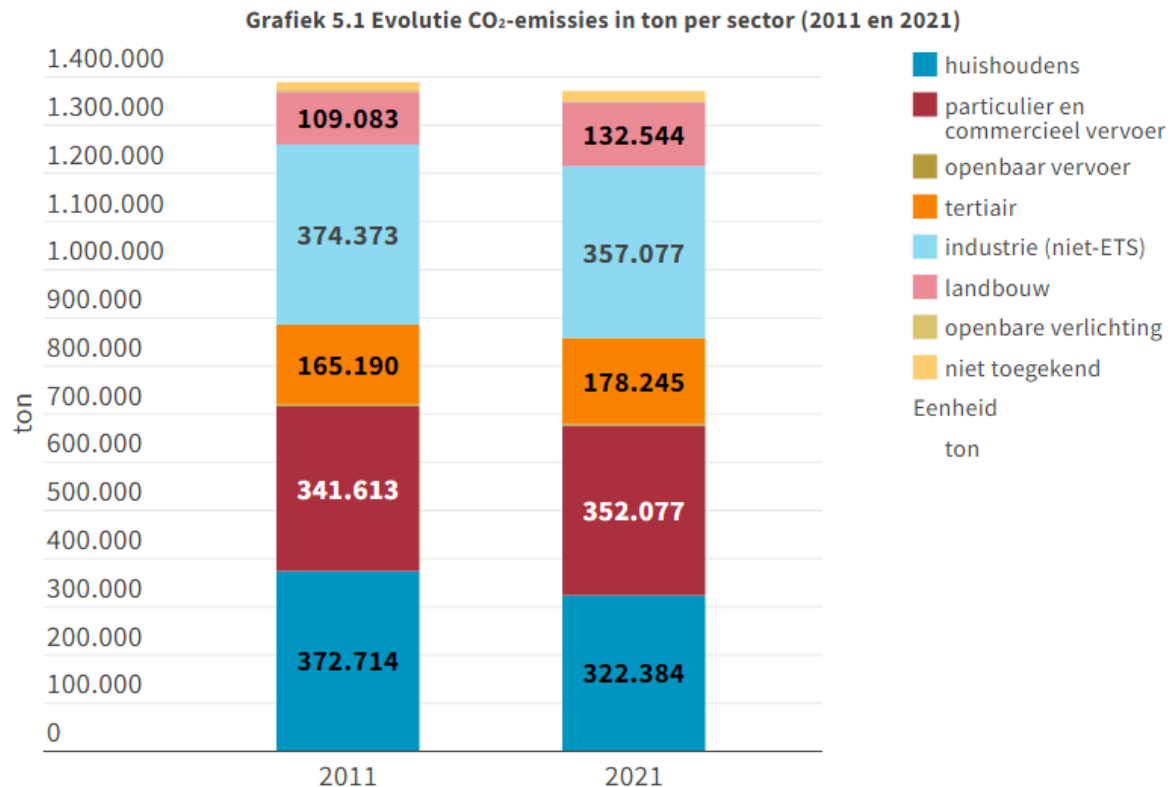
gebouwen is meegeteld in de tertiaire sector en het verbruik van de gemeentelijke vloot in de transportsector.

Tabel 5.1 en grafiek 5.1 tonen de evolutie van de CO₂-emissies in ton, opgesplitst per sector.

Tabel 5.1 Evolutie CO₂-emissies in ton per sector in de regio Westhoek (2011 en 2021)

	2011	2021
Huishoudens	372.714	322.384
Particulier en commercieel vervoer	341.613	352.077
Openbaar vervoer	4.779	3.806
Tertiair	165.190	178.245
Industrie (niet-ETS)	374.373	357.077
Landbouw	109.083	132.544
Openbare verlichting	3.972	2.755
Niet toegekend	16.176	20.864
Totaal	1.387.900	1.369.752

Bron: VEKA

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap - CO₂-inventaris | provincies.incijfers.be

Globaal gezien is er in de regio Westhoek in 2021 een daling van de CO₂-uitstoot met 1,3% (18.148 ton) t.o.v. 2011: de grootste daling in absolute cijfers (-50.330 ton) in die periode gebeurt in de sector huishoudens (zie tabel 5.2). Globaal noteren we in West-Vlaanderen een daling met 4,4% en in het Vlaams Gewest een daling met 4,6% tussen 2011 en 2021. (Donker)oranje cijfers in staan voor een toename van de emissies. Er zijn vaak opvallende verschillen tussen de sectoren. Bij het procentueel weergeven van stijgingen en dalingen binnen een sector, is het belangrijk ook naar de grootte van de sector (in absolute cijfers) te kijken om een juiste interpretatie te kunnen doen.

Tabel 5.2 Evolutie CO₂-emissies in ton per sector in de regio Westhoek (absolute groei, 2021 t.o.v. 2011)

	2021
Huishoudens	-50.330
Particulier en commercieel vervoer	10.464
Openbaar vervoer	-973
Tertiair	13.055
Industrie (niet-ETS)	-17.296
Landbouw	23.461
Openbare verlichting	-1.217
Niet toegekend	4.688
Totaal	-18.148

Bron: VEKA

Tabel 5.3 Evolutie CO₂-emissies in ton per sector (procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011)

	Regio Westhoek	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Huishoudens	-13,5%	-12,7%	-13,2%
Particulier en commercieel vervoer	3,1%	0,7%	1,2%
Openbaar vervoer	-20,4%	-22,2%	-21,2%
Tertiair	7,9%	-1,5%	0,1%
Industrie (niet-ETS)	-4,6%	-5,6%	-8,9%
Landbouw	21,5%	17,3%	28,4%
Openbare verlichting	-30,6%	-31,4%	-28,6%
Niet toegekend	29%	-9,5%	-31,4%
Totaal	-1,3%	-4,4%	-4,6%

< -17,0	
-17,0 < -8,5	
-8,5 < 0,0	
0,0 < 8,5	
>= 8,5	

Bron: VEKA

Allerlei factoren kunnen een rol spelen in de CO₂-emissie (het weer, aantal bedrijven, aantal woningen, ...). Uiteraard speelt de COVID-19 pandemie ook een belangrijke rol (verplicht telewerk,

sluiting en heropstart van sectoren,...). De CO₂-inventarissen zijn voornamelijk een boekhoudkundige oefening en bevatten onvoldoende informatie om éénduidig de impact van lokaal klimaatbeleid te meten. Om op korte termijn toch effecten van het beleid te kunnen zien, zijn andere indicatoren relevant om op te volgen (zie rapport klimaat - mitigatie).

Opgelet met de CO₂-cijfers van particulier en commercieel vervoer. De methodologie is verschillende keren aangepast en door gebrek aan betrouwbare tellingen op lokaal niveau werd het aantal vervoerskilometers sinds 2016 stabiel gehouden. In de nabije toekomst zou een nieuw verkeersmodel tot een betere inschatting van de klimaatimpact van lokaal transport moeten komen. Op Vlaams niveau kunnen we wel betrouwbare uitspraken doen over de evoluties in de transportsector. Ondanks beleidsmaatregelen zoals de strengere CO₂-emissienormen voor nieuwe voertuigen, de ondersteuning van alternatieve technologieën (vb. elektrificatie), de modal shift naar de fiets en de bijmenging van biobrandstoffen, daalde de emissie van broeikasgassen door transport nauwelijks omwille van verder toegenomen transportvolumes.

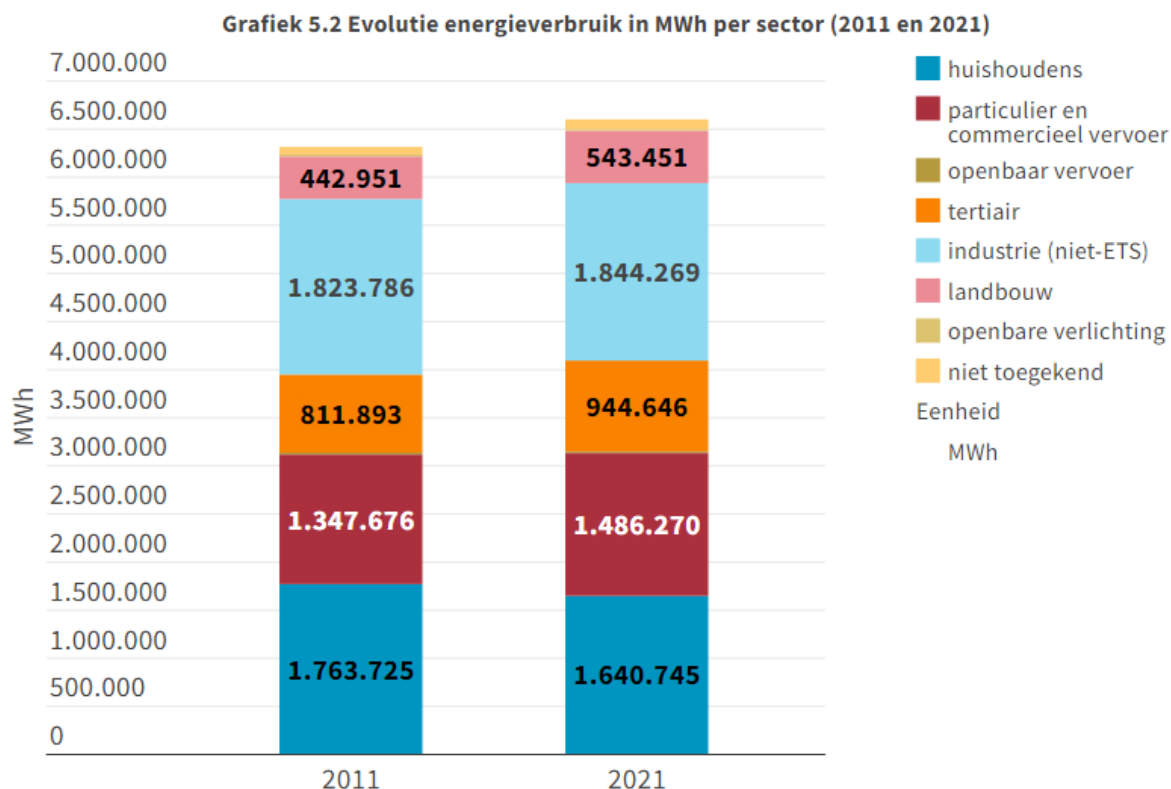
5.2 Energieverbruik

In tabel 5.4 en de bijhorende grafiek 5.2 tonen we de evolutie van het energieverbruik in absolute cijfers tussen 2011 en 2021.

Tabel 5.4 Evolutie energieverbruik in MWh per sector in de regio Westhoek (2011 en 2021)

	2011	2021
Huishoudens	1.763.725	1.640.745
Particulier en commercieel vervoer	1.347.676	1.486.270
Openbaar vervoer	19.105	16.325
Tertiair	811.893	944.646
Industrie (niet-ETS)	1.823.786	1.844.269
Landbouw	442.951	543.451
Openbare verlichting	19.283	14.858
Niet toegekend	79.165	103.314
Totaal	6.307.583	6.593.879

Bron: VEKA

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap - CO₂-inventaris | provincies.incijfers.be

Globaal gezien is er in de regio Westhoek in 2021 een stijging van het energieverbruik met 4,5% (286.296 MWh) t.o.v. 2011: de grootste daling in absolute cijfers (-122.979 MWh) in die periode gebeurt in de sector huishoudens (zie tabel 5.5). Globaal noteren we in West-Vlaanderen een stijging met 2,7% en in het Vlaams Gewest een stijging met 3,3% tussen 2011 en 2021. (Donker)oranje cijfers in staan voor een (grote) toename van de verbruiken. Er zijn vaak opvallende verschillen tussen de sectoren. Bij het procentueel weergeven van stijgingen en dalingen binnen een sector, is het belangrijk ook naar de grootte van de sector (in absolute cijfers) te kijken om een juiste interpretatie te kunnen doen.

Tabel 5.5 Evolutie energieverbruik in MWh per sector in de regio Westhoek (absolute groei, 2021 t.o.v. 2011)

	2021
Huishoudens	-122.979
Particulier en commercieel vervoer	138.594
Openbaar vervoer	-2.780
Tertiair	132.752
Industrie (niet-ETS)	20.484
Landbouw	100.501
Openbare verlichting	-4.425
Niet toegekend	24.149
Totaal	286.296

Bron: VEKA

Tabel 5.6 Evolutie energieverbruik in MWh per sector (procentuele groei, 2021 t.o.v. 2011)

	Regio Westhoek	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Huishoudens	-7%	-5,6%	-5,1%
Particulier en commercieel vervoer	10,3%	7,9%	8,4%
Openbaar vervoer	-14,6%	-16,1%	-15%
Tertiair	16,4%	5,7%	8,5%
Industrie (niet-ETS)	1,1%	3%	1,2%
Landbouw	22,7%	25,9%	43,8%
Openbare verlichting	-22,9%	-19,5%	-13,8%
Niet toegekend	30,5%	-6,9%	-28,4%
Totaal	4,5%	2,7%	3,3%

< -9,5	
-9,5 < 0,0	
0,0 < 9,5	
9,5 < 19,0	
>= 19,0	

Bron: VEKA

5.3 Hernieuwbare energie

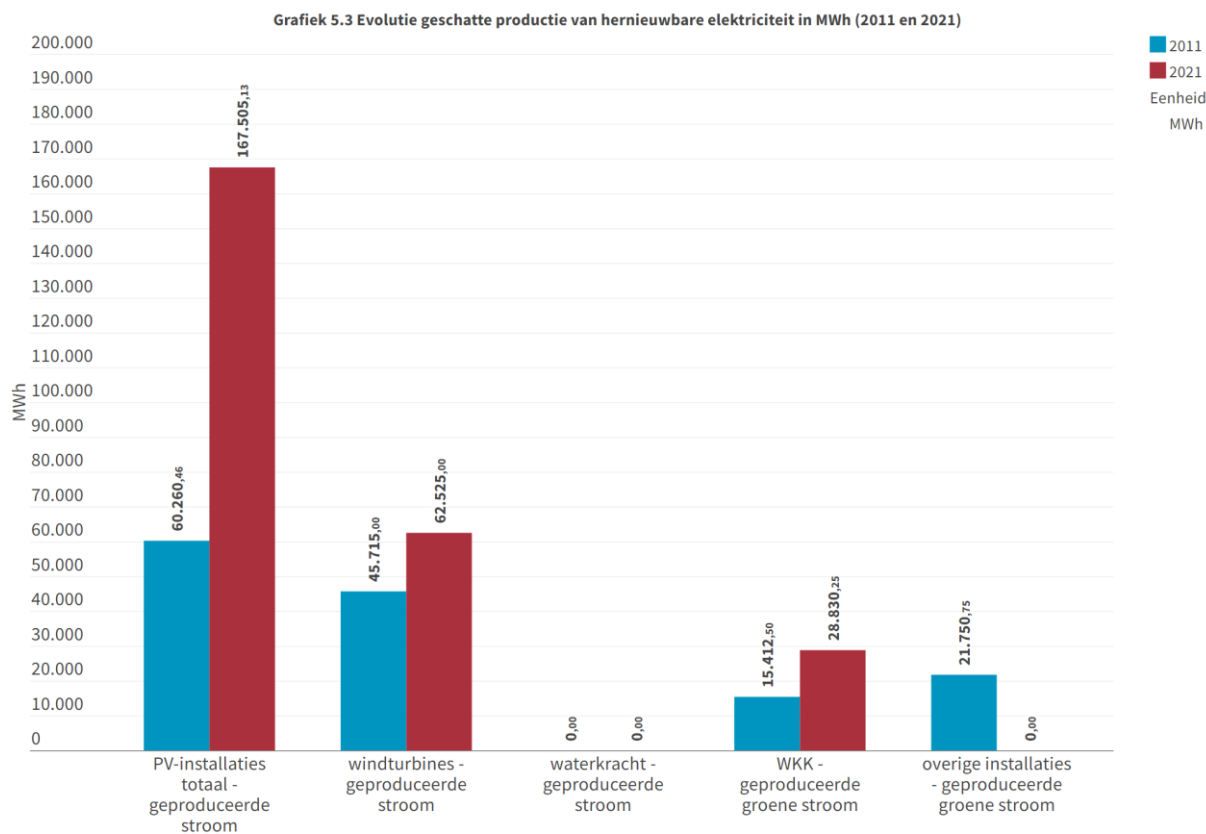
Op Europees niveau wil men tegen 2030 minimum 45% van de verbruikte energie hernieuwbaar produceren. We geven een overzicht van de productie van enerzijds groene stroom (elektriciteit) en anderzijds groene en duurzame warmte op het grondgebied van de regio.

5.3.1 **Hernieuwbare elektriciteit**

Grafiek 5.3 toont de geschatte lokale productie van groene stroom in 2011 en 2021. De volgende installaties zijn mee in rekening gebracht:

- fotovoltaïsche zonnepanelen, windturbines en installaties op waterkracht,
- warmtekrachtkoppelinginstallaties (WKK) die draaien op biomassa of biogas,
- overige installaties, niet WKK, op biomassa of biogas.

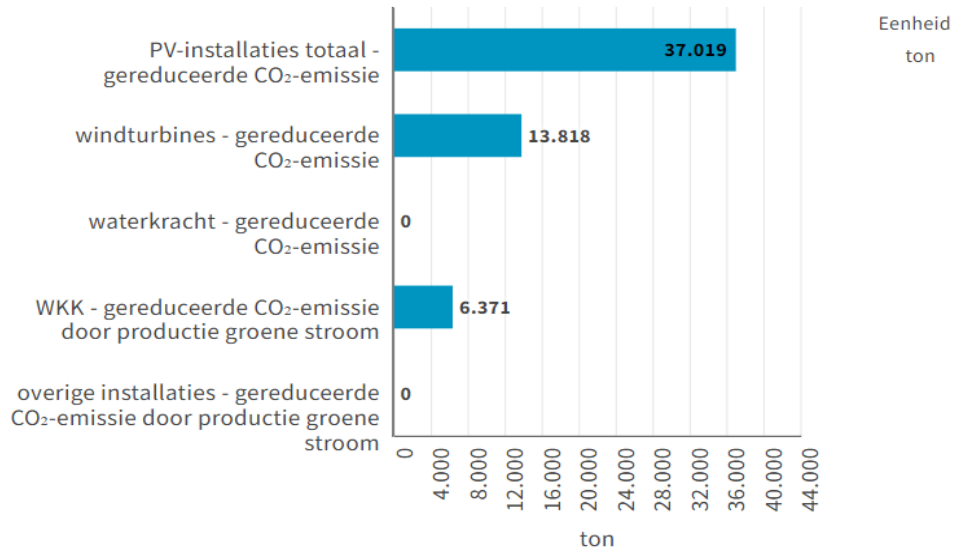
Opgelet! ETS-installaties, installaties groter dan 20 MW en elektriciteitsproductie bij afvalverbrandingsovens zijn niet meegenomen in deze cijfers.

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatschap en Fluvius - PV | provincies.incijfers.be, Vlaams Energie- en Klimaatschap, Fluvius en Elia - Windenergie | provincies.incijfers.be, Vlaams Energie- en Klimaatschap - Hernieuwbare energie | provincies.incijfers.be

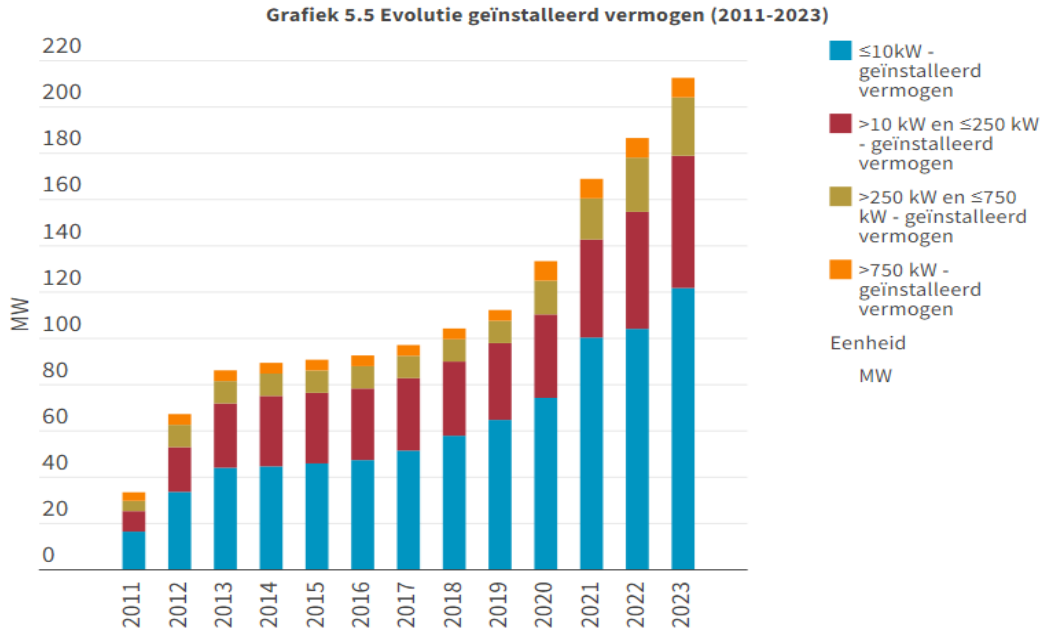
De totale productie van hernieuwbare elektriciteit in 2021 op het grondgebied van de regio Westhoek wordt geschat op 259.759 MWh. Dit komt overeen met 17,3% van het totale elektriciteitsverbruik op het grondgebied in datzelfde jaar. Dankzij deze lokale groenestroomproductie werd een CO₂-emissie vermeden van 57.407 ton CO₂. Dit wordt per energiebron weergegeven in grafiek 5.4.

Grafiek 5.4 Vermeden CO₂-uitstoot door productie van hernieuwbare elektriciteit (2021)

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en Fluvius - PV | provincies.incijfers.be, Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, Fluvius en Flia - Windenergie | provincies.incijfers.be, Vlaams Energie- en Klimaatagentschap -

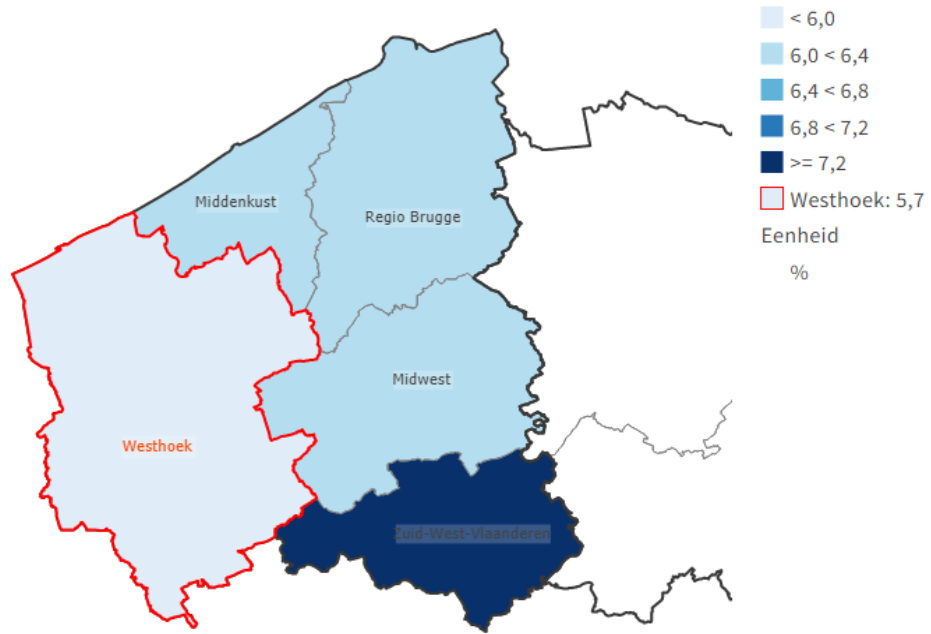
Grafiek 5.5 toont de evolutie van het geïnstalleerd vermogen aan PV-installaties in de regio, opgesplitst in vier categorieën volgens het vermogen van de installatie. Het totaal geïnstalleerd vermogen bedraagt in de regio Westhoek 213,38 MW (1 januari 2023).

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en Fluvius - PV | provincies.incijfers.be

Er is nog veel plaats voor zonnepanelen. In de regio Westhoek wordt geschat dat nog maar 5,7% van het zonnepotentieel van de daken benut is (1 januari 2022). Voor West-Vlaanderen is dit 6,5%. Voor het Vlaams Gewest gaat het om 7,4%. Kaart 5.1 geeft het verschil in de benuttingsgraad van de daken tussen de verschillende regio's weer.

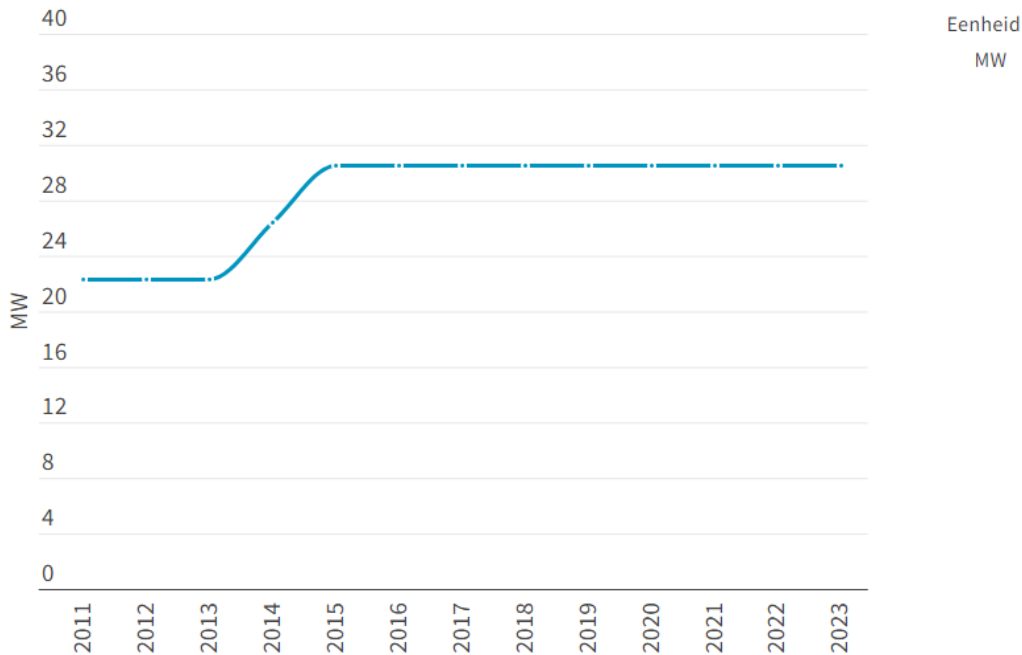
Kaart 5.1 Benuttingsgraad daken voor PV (2022)

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap en Fluvius - PV | provincies.incijfers.be

In de regio Westhoek tellen we 15 windturbines met een totaal vermogen van 30,5 MW (zie grafiek 5.6). In West-Vlaanderen zijn dat 114 grote windturbines, met een totaal vermogen van 266,46 MW. In het Vlaams Gewest zijn in totaal 672 grote windturbines geïnstalleerd, samen goed voor een totaal vermogen van 1.731,11 MW.

Grafiek 5.6 Evolutie geïnstalleerd vermogen windturbines (2011-2023)

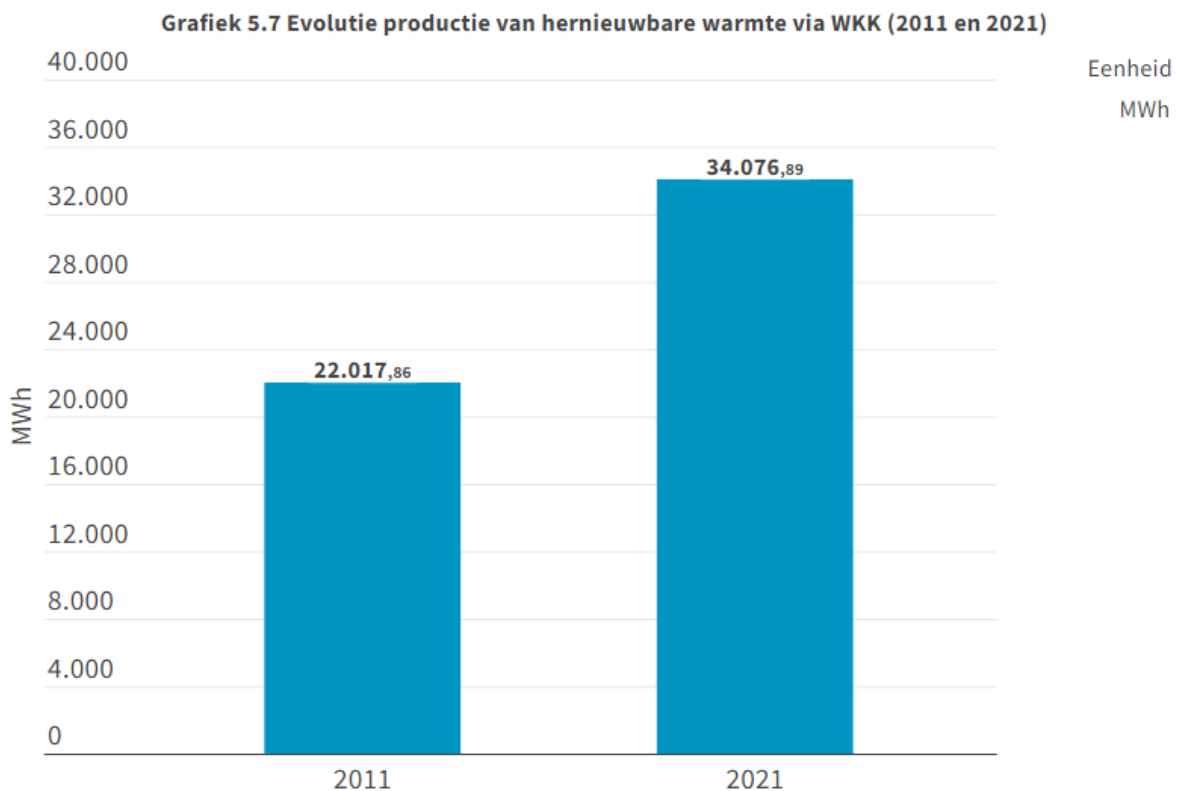

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap, Fluvius en Elia - Windenergie | provincies.incijfers.be

5.3.2 Hernieuwbare warmte

Groene en duurzame warmte kan op gebouwniveau opgewekt worden via bijvoorbeeld warmtepompen, zonneboilers, verwarmingsinstallaties op hout of pellets of via warmtekrachtkoppeling (WKK). Bij collectieve verwarmingsinstallaties wordt de warmte via een warmtenet verdeeld naar verschillende gebouwen. Bij gebrek aan betrouwbare cijfers, geven we hieronder enkel de productie van groene warmte via warmtekrachtkoppeling weer.

Grafiek 5.7 toont de ingeschatte lokale productie (en gebruik) van groene warmte via warmtekrachtkoppeling (WKK) in 2011 en 2021. De CO₂-emissie die hierdoor vermeden werd in 2021, bedraagt 7.804 ton CO₂.

Bron: Vlaams Energie- en Klimaatagentschap - Hernieuwbare energie | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 6: Natuur

Een voldoende uitgebreid, kwalitatief en sterk verbonden groenblauw netwerk is essentieel om planten- en diersoorten de kans te geven geschikt leefgebied te vinden. Zo'n groenblauw netwerk creëert linten natuur die er o.a. voor zorgen dat diersoorten zich kunnen verplaatsen tussen hun leefgebieden. Kleinere groene elementen, ook in de bebouwde omgeving, kunnen de verbindingen versterken en de nodige stapstenen vormen tussen grotere gehelen natuur. Voldoende kwalitatief bos, natuur, groenblauwe netwerken en lokaal groen zijn bovendien noodzakelijk voor de opslag van CO₂, luchtzuivering, het mentaal welzijn en de versterking van het sociaal weefsel.

In dit hoofdstuk bespreken we indicatoren van natuur en groen in de regio Westhoek.

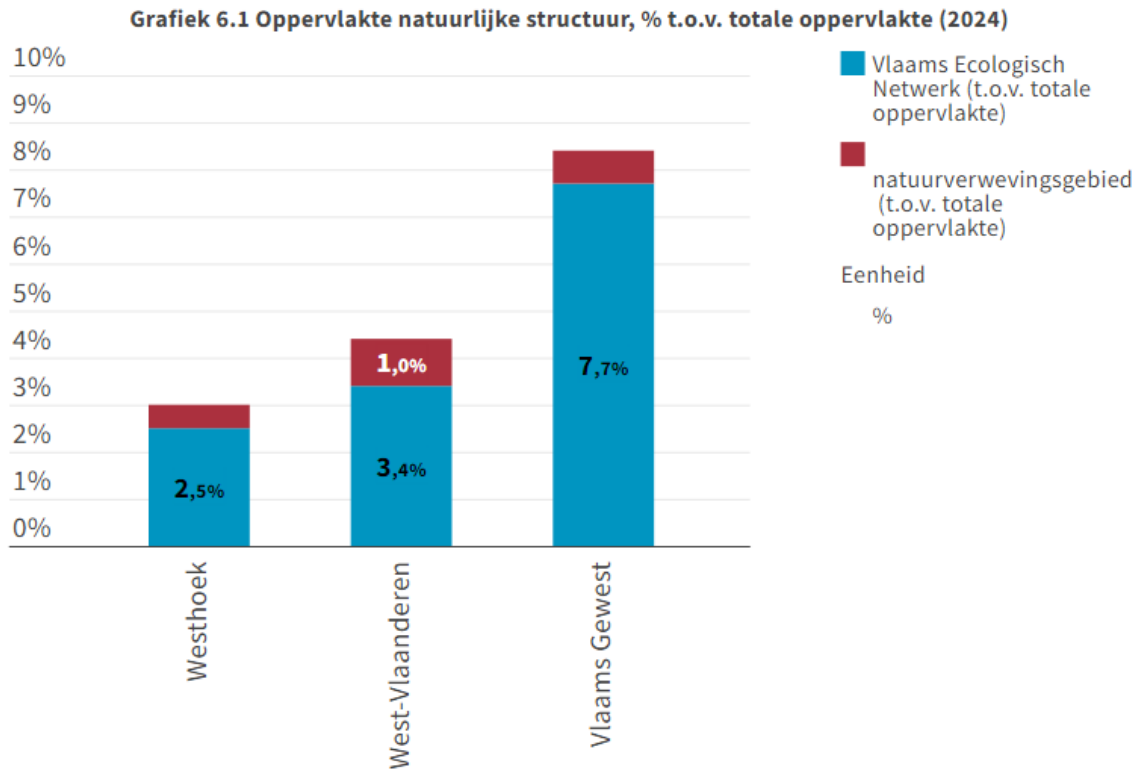
6.1 Natuurlijke structuur

In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) wordt de planologische natuurlijke structuur bepaald als het samenhangende geheel van de rivier- en beekvalleien, de grotere natuurcomplexen en de andere gebieden waar de voor de natuur structuurbepalende elementen en processen tot uiting komen. De natuurlijke structuur omvat ook de lijn-, punt- en vlakvormige natuurelementen, kleinere natuur- en boscomplexen en parkgebieden, of samen de 'ecologische infrastructuur'. De juridische beschermingsstatus werd vormgegeven door de afbakening van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), dat de eigenlijke kern vormt, en de Natuurverwevings- en Natuurverbindingsgebieden van het Integraal Verbindings- en Ondersteunend Netwerk (IVON). VEN en IVON zijn belangrijke instrumenten in het natuur- en bosbeleid die hun weerslag hebben in het natuurbeleid en het ruimtelijk beleid, bijvoorbeeld voor het al dan niet verlenen van vergunningen.

Met grote aaneengesloten gebieden vormt het VEN de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur(netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO), waar de natuur een hoofdrol heeft of krijgt. Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen worden natuurverwevingsgebieden afgebakend. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. De natuurverbindingsgebieden verbinden de natuurkernen met elkaar. Deze laatste gebieden worden door de provincies eerder schematisch aangeduid in hun provinciale ruimtelijke structuurplannen en zijn niet als oppervlakte weer te geven. De Natuurverwevingsgebieden worden ruimtelijk afgebakend in gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Daarom zijn voor het IVON alleen de cijfers van de Natuurverwevingsgebieden beschikbaar.

In de regio Westhoek is 2.937,7 hectare van het grondgebied als VEN en 598,6 hectare als natuurverwevingsgebied afgebakend, dat is respectievelijk 2,5% en 0,5% van het totale grondgebied.

Grafiek 6.1 toont voor de regio Westhoek en de vergelijkingsgebieden welk percentage van het grondgebied als VEN of natuurverwevingsgebied afgebakend is.

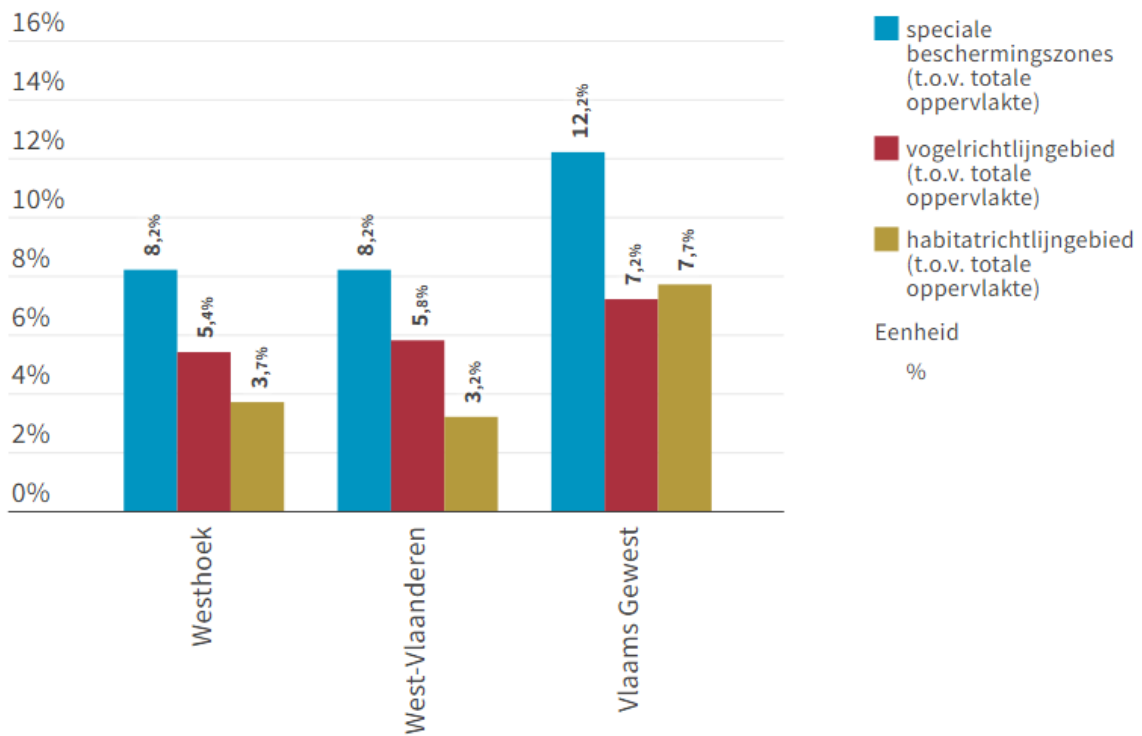
Bron: Agentschap voor Natuur en Bos - Natuurlijke structuur | provincies.incijfers.be

6.2 Speciale beschermingszones

Om de meest kwetsbare natuur te beschermen en planten en dieren in hun leefgebieden de ruimte te geven om zich te ontwikkelen en te herstellen worden, naast VEN en IVON, ook Europese Natura 2000-gebieden afgebakend. Vlaanderen zet in op de Europese natuurdoelen door de afbakening van speciale beschermingszones (SBZ). Er bestaan twee typen, namelijk speciale beschermingszones voor vogels (SBZ-V) en habitats (SBZ-H). Deze gebieden zijn beter bekend onder hun benamingen vogelrichtlijn- en habitatrichtlijngebieden. De vogelrichtlijn uit 1979 en de habitatrichtlijn uit 1992 liggen hieraan ten grondslag.

Grafiek 6.2 toont de verhouding van de oppervlakte afgebakend als speciale beschermingszone (SBZ), van het vogelrichtlijngebied en van het habitatrichtlijngebied, telkens tegenover de totale oppervlakte. In de regio Westhoek is 9.551,6 hectare of 8,2% van de totale oppervlakte afgebakend als speciale beschermingszone (SBZ). Het gaat meer bepaald om 6.251,9 hectare vogelrichtlijngebied (SBZ-V) en 4.314,4 hectare habitatrichtlijngebied (SBZ-H).

Grafiek 6.2 Oppervlakte speciale beschermingsgebieden, % t.o.v. totale oppervlakte (2020)

Bron: Agentschap voor Natuur en Bos - Natura 2000 SBZ | provincies.incijfers.be

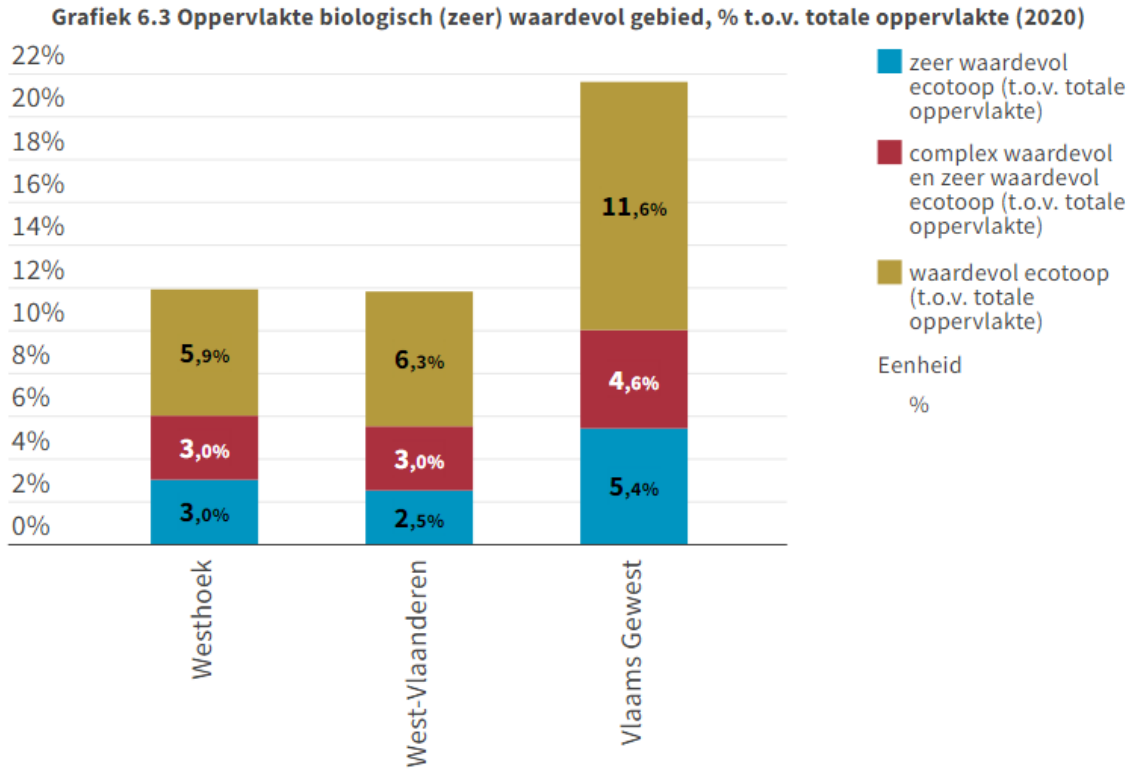
6.3 Biologische kartering

De biologische kartering geeft een stand van zaken van gebieden met waardevolle en zeer waardevolle vegetaties. De cijfers zijn gebaseerd op de Biologische Waarderingskaart (BWK).

De BWK is een wetenschappelijke kartering van vegetaties, bodembedekking en kleine landschapselementen (lijn- en puntvormige elementen) op het gehele Vlaamse grondgebied. De basis vormt de karteringseenheid, een min of meer uniforme vegetatie die op kaart vastgelegd werd. De biologische waarde wordt toegekend op basis van een combinatie van de zeldzaamheid, kwetsbaarheid, natuurlijkheid en vervangbaarheid van de biotoop en wordt uitgedrukt in drie categorieën: biologisch zeer waardevol, biologisch waardevol en biologisch minder waardevol. Wanneer een perceel meerdere elementen bevat wordt de waardering uitgedrukt in een combinatie van de eerdergenoemde categorieën.

De regio Westhoek telt, volgens dit waarderingssysteem, 3.436,5 hectare zeer waardevol ecotoop, 3.434,5 hectare complex waardevol en zeer waardevol ecotoop en 6.871,5 hectare waardevol ecotoop. Dit betekent dat 12% van het totale grondgebied van de regio Westhoek onder de labels 'biologisch waardevol', 'biologisch zeer waardevol' of een complex van beide valt.

Grafiek 6.3 toont de verhouding van de biologisch (zeer) waardevolle gebieden ten opzichte van de totale oppervlakte.

Bron: Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek - BWK/Natura 2000 | provincies.incijfers.be

Op basis van de habitatkaart, die een afgeleide is van de BWK, is voor elke biotoop eveneens bepaald of deze overeenkomt met een habitattypen uit bijlage I van de Habitatrichtlijn. De Habitatrichtlijn stelt dat elke Europese lidstaat maatregelen moet nemen om ervoor te zorgen dat deze habitattypen in 'gunstige staat' blijven of komen. Het doel hiervan is het waarborgen van de biologische diversiteit door het instandhouden van de natuurlijke habitats en wilde flora en fauna. In de regio Westhoek is 3.525,3 hectare volledig habitatwaardig. Daarnaast bevat 285,5 hectare zowel habitatwaardige, als niet habitatwaardige delen en is het voor 545,1 hectare onzeker of er een Natura 2000-habitattypen aanwezig is (zie tabel 6.1).

Tabel 6.1 Oppervlakte Natura 2000-habitattypen (2020)

	Vlakdekkend	Gedeeltelijk vlakdekkend	Onzeker
Westhoek	3.525,3	285,5	545,1

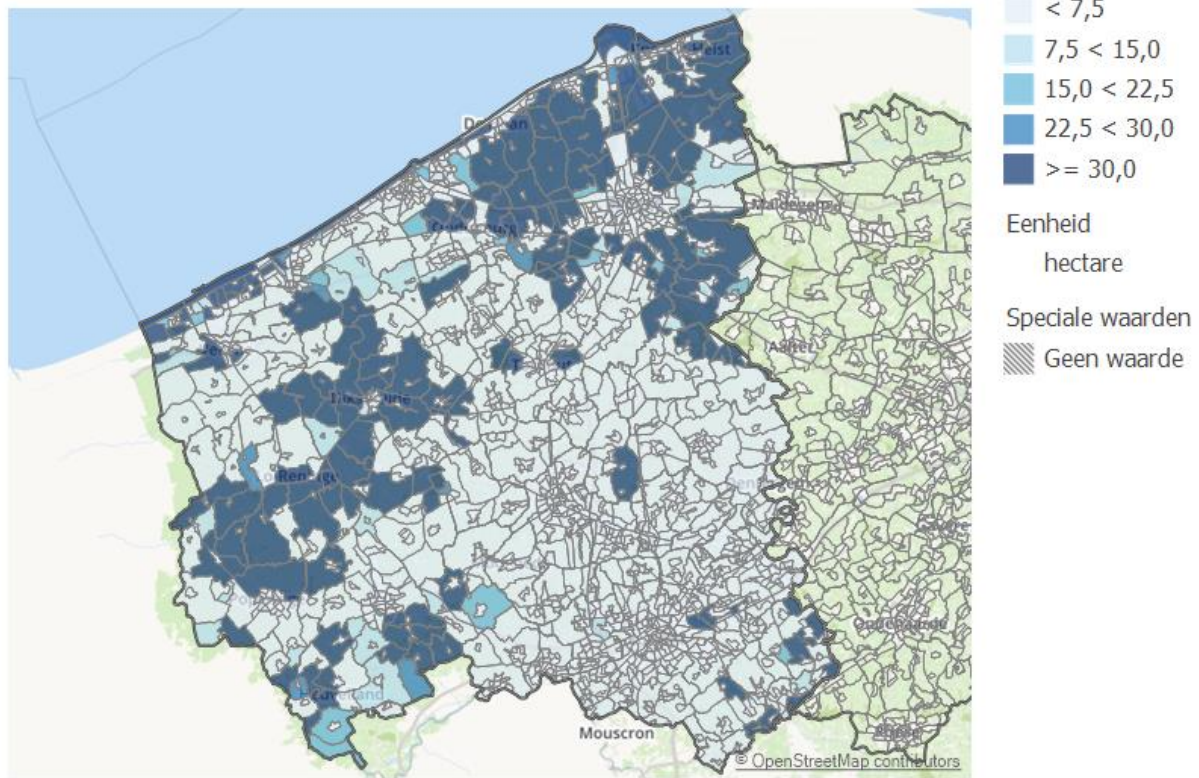
Bron: INBO

Ten slotte kan de BWK gebruikt worden om specifieke gebieden omwille van de aanwezige fauna als 'faunistisch belangrijk gebied' aan te duiden. Een gebied wordt als faunistisch belangrijk omschreven wanneer er verschillende fauna voorkomt die op Vlaams regionaal niveau van belang is of wanneer deze fauna in hoge aantallen voorkomt. Het gaat dan voornamelijk om soorten die 'met uitsterven bedreigd', 'bedreigd' of 'kwetsbaar' zijn, soorten die vermeld worden in de bijlagen van de Europese vogelrichtlijn of habitatrichtlijn of soorten waarvoor Vlaanderen

internationaal van belang is. In de regio Westhoek is 9,4% van de totale oppervlakte geklasseerd als 'faunistisch belangrijk gebied'; in West-Vlaanderen is dit 8,9%.

Kaart 6.1 toont hoe de oppervlakte faunistisch belangrijk gebied verspreid is over West-Vlaanderen.

Kaart 6.1 Faunistisch belangrijk gebied, oppervlakte in hectare (2020)

Bron: Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek - Faunistisch belangrijk gebied | provincies.incijfers.be

6.4 Natuurbeheerplannen

Sinds 2014 maakt Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) werk van de integratie van het Bos- en het Natuurdecreet. De voormalige bosbeheerplannen en de natuurreservaten komen hierdoor te vervallen en zullen in principe tegen 2024 omgezet worden naar het nieuwe Natuurbeheerplan. Momenteel is een deel van de oude beheerplannen omgezet naar het nieuwe Natuurbeheerplan, maar dit geldt nog niet voor alle beheerplannen. Voorlopig bestaan de acht types van oude beheerplannen daarom nog naast de vier types van het nieuwe Natuurbeheerplan. Het overzicht van alle types beheerplannen vind je hieronder.

In de oude beheerplannen werden de volgende acht types onderscheiden:

- BABR: beheerplan aangewezen bosreservaat (eigendom van de Vlaamse overheid)
- BANR: beheerplan aangewezen natuurreservaat (eigendom van de Vlaamse overheid; 'Vlaams Natuurreservaat')
- BBBP: beperkt bosbeheerplan

- BEBR: beheerplan erkend bosreservaat (eigendom van besturen of private personen)
- BENR: beheerplan erkend natuurreservaat (eigendom van terreinbeherende verenigingen, besturen of private personen; ‘Erkend Natuurreservaat’)
- BPMD: beheerplan militair domein
- HPGB: beheerplan harmonisch park- en groenbeheer
- UBBP: uitgebreid bosbeheerplan

Afhankelijk van het ambitieniveau voor de ecologische functie worden er in het nieuwe Natuurbeheerplan vier types onderscheiden:

- Type 1: behoud van de aanwezige natuurkwaliteit
- Type 2: hogere natuurkwaliteit
- Type 3: hoogste natuurkwaliteit
- Type 4: natuurreservaat

Tabel 6.2 toont voor de regio Westhoek zowel voor de vier types van het nieuwe Natuurbeheerplan, als voor de oude beheerplannen hoeveel hectare elk type beheerplan inneemt binnen het totaal van beheerplannen.

In de regio Westhoek heeft in 2023 3,00 hectare een Natuurbeheerplan type 1, 36,59 hectare een Natuurbeheerplan type 2, 116,71 hectare een Natuurbeheerplan type 3 en 862,00 hectare een Natuurbeheerplan type 4.

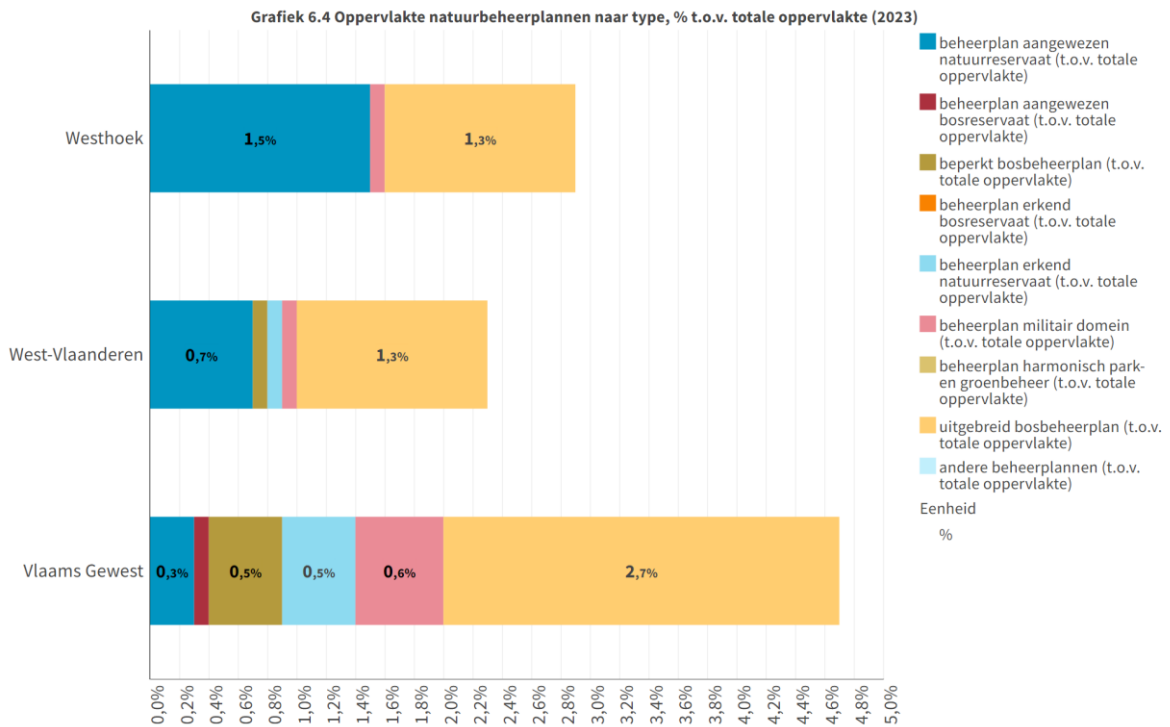
Wanneer we kijken naar de oude beheerplannen, neemt in de regio Westhoek aangewezen natuurreservaat de grootste oppervlakte in met 1.688 hectare, gevolgd door uitgebreid bosbeheerplan met 1.495,1 hectare en militair domein met 133 hectare.

Tabel 6.2 Oppervlakte natuurbeheerplannen naar type (2023)

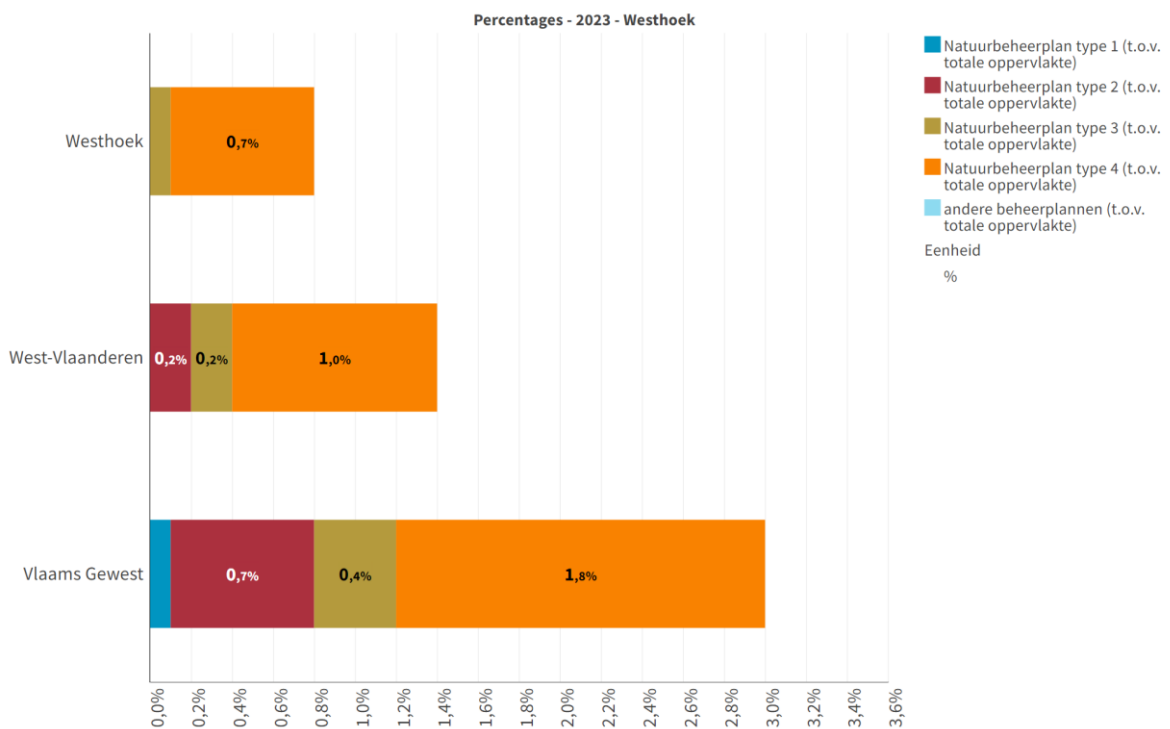
	2023
Aangewezen natuurreservaat	1.688,00
Aangewezen bosreservaat	18,00
Beperkt bosbeheerplan	57,11
Erkend bosreservaat	16,00
Erkend natuurreservaat	0,00
Militair domein	133,00
Harmonisch park- en groenbeheer	0,00
Uitgebreid bosbeheerplan	1.495,10
Andere beheerplannen	0,00
Natuurbeheerplan type 1	3,00
Natuurbeheerplan type 2	36,59
Natuurbeheerplan type 3	116,71
Natuurbeheerplan type 4	862,00

Bron: ANB

In grafiek 6.4 vind je welk percentage van het grondgebied van de regio Westhoek ingenomen wordt door elk type beheerplan en hoe dit zich verhoudt tot de vergelijkingsgebieden. De bovenste helft toont de oude natuurbeheerplannen, de onderste helft de nieuwe natuurbeheerplannen.

Bron: Agentschap voor Natuur en Bos - Natuurbeheerplan | provincies.incijfers.be

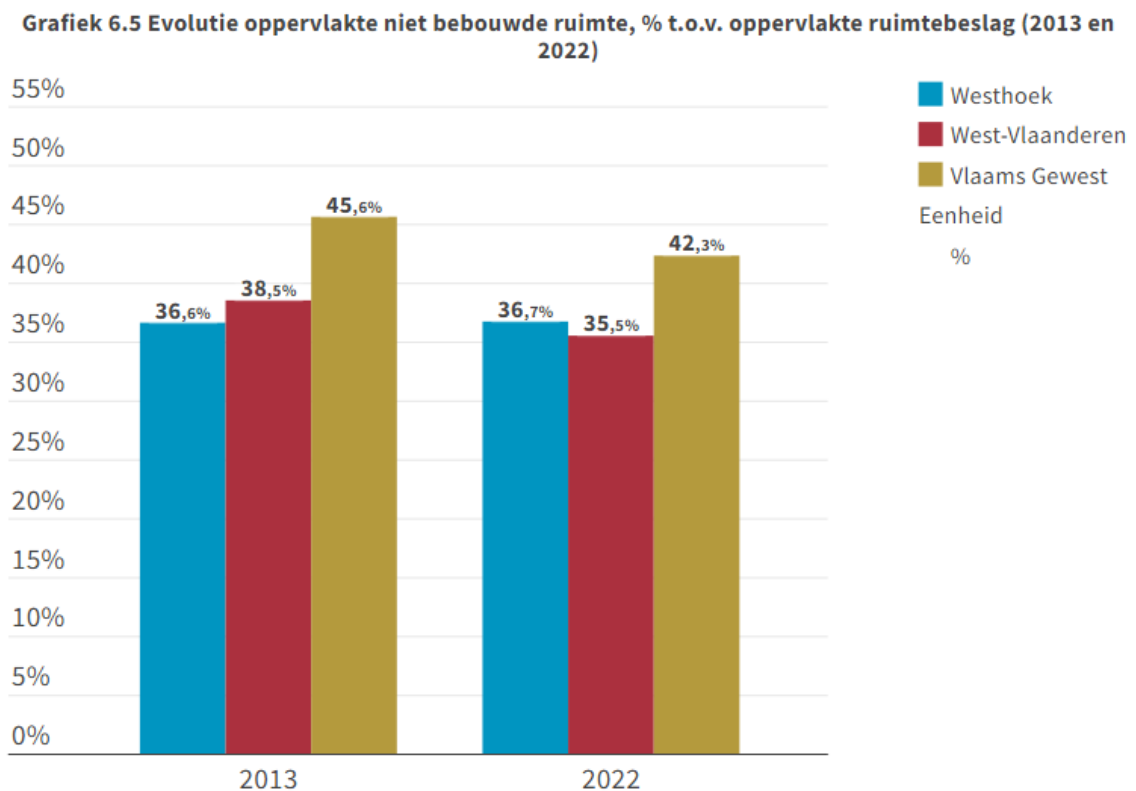

Bron: Agentschap voor Natuur en Bos - Natuurbeheerplan | provincies.incijfers.be

6.5 Afwezigheid van bebouwing

De indicator ‘oppervlakte niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag’ geeft een beeld van onder andere tuinen en ingesloten stukjes groen of onbebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag. Deze niet bebouwde ruimte wordt vaak als belangrijk ervaren voor de leefkwaliteit. Op plaatsen waar het aandeel aan niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag hoog is, is deze ruimte mogelijk al ingevuld met kwalitatief groen dat behouden en versterkt kan worden. Op plaatsen waar het aandeel niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag laag is, kan ontharding ervoor zorgen dat er meer ruimte komt voor groen en water.

In 2013 telde de regio Westhoek 67.577.355 m² niet bebouwde ruimte of 36,6% van het ruimtebeslag. In 2022 was dit 71.520.998 m² of 36,7%. De evolutie van het aandeel niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag is te zien in grafiek 6.5.

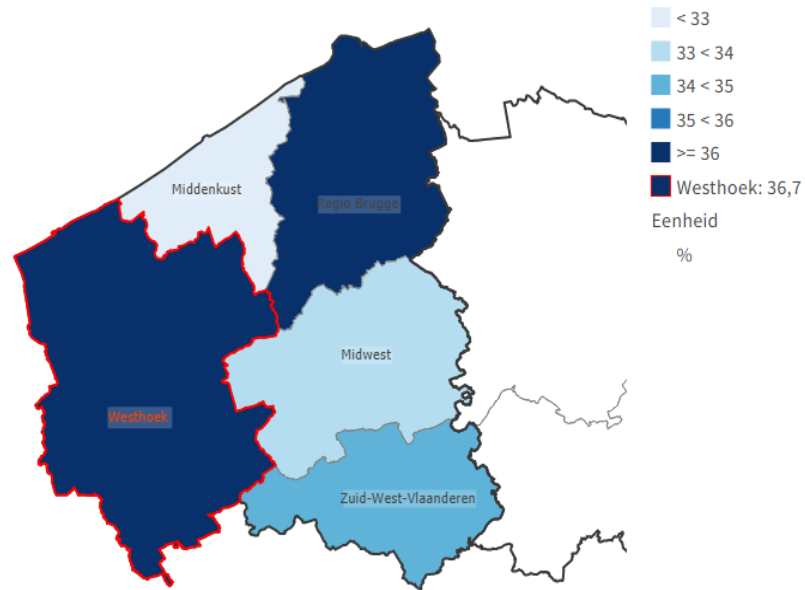

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

Kaart 6.2 toont de verschillen in het aandeel niet bebouwde ruimte binnen het ruimtebeslag voor de regio's van West-Vlaanderen.

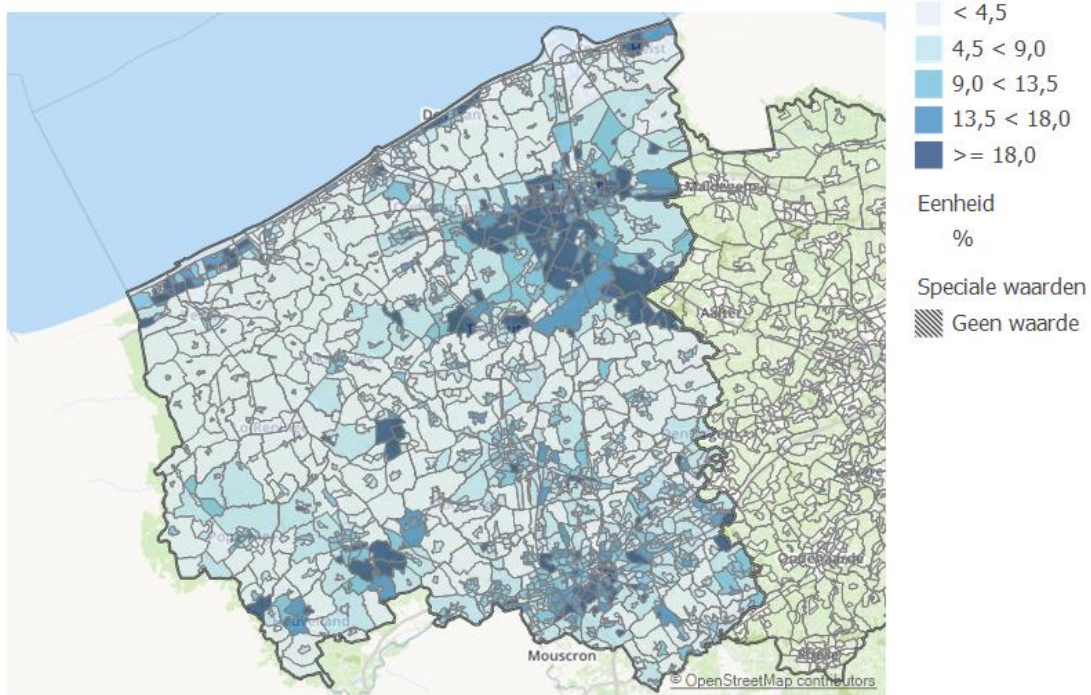
Kaart 6.2 Oppervlakte niet bebouwde ruimte, t.o.v. oppervlakte ruimtebeslag (2022)

Bron: Departement Omgeving - Landgebruiksbestand | provincies.incijfers.be

Daarnaast kunnen we uit de bodembedekkingskaart (BBK) de verspreiding van bomen, gras en struiken in Vlaanderen afleiden. In de regio Westhoek vinden we 5.701,5 hectare bomen en 10.956,7 hectare gras en struiken (niet-landbouw). Dit betekent dat ongeveer 4,9% van de totale oppervlakte van de regio Westhoek bedekt is met bomen, gras en struiken. De spreiding van de oppervlakte bomen binnen West-Vlaanderen vind je in kaart 6.3.

Kaart 6.3 Oppervlakte bomen, % t.o.v. totale oppervlakte bodembedekking (2018)

Bron: Digitaal Vlaanderen - Bodembedekkingskaart (BBK) | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 7: Water

Waterbeleid streeft de goede toestand van de waterlichamen na, wat neerkomt op de kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater te blijven verbeteren en de waterketen (het geheel van riolerings- en zuiveringsinfrastructuur en het drinkwaternetwerk) duurzaam te beheren.

Waterbeleid streeft ook waterveiligheid en droogterisicobeheer na (preventie, protectie en paraatheid) met als grote krachtlijnen de overstromingsrisico's duurzaam verminderen en waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken.

Het gros van de gegevens in dit thema zijn wel op gemeentelijk niveau beschikbaar, maar kunnen niet geaggregeerd worden naar bv. provinciaal niveau. Indien dit het geval is geven we enkel de cijfers van het Vlaams Gewest.

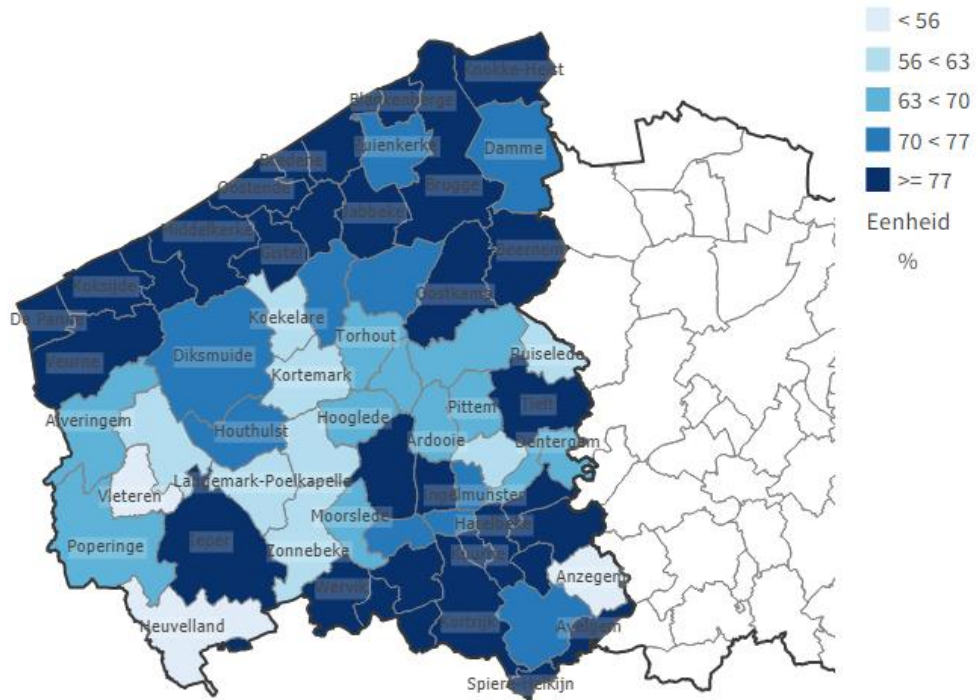
7.1 Waterkwaliteit

In Vlaanderen geldt een verplichting om huishoudelijk afvalwater te zuiveren. Het zoneringsplan geeft aan welke maatregelen de burger en de gemeente moeten treffen om het water te zuiveren.

Het meeste afvalwater wordt afgevoerd via riolen en collectoren naar een rioolwaterzuiveringsinstallatie, waar het water wordt gezuiverd. Voor bepaalde woningen in het buitengebied wordt geen riolering gepland en moet het afvalwater individueel gezuiverd worden met een IBA (Individueel Behandelingsinstallatie Afvalwater). Kaart 7.1 geeft het verschil in zuiveringsgraad (of de verhouding van het totaal aantal op een rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) aangesloten inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van de gemeente) tussen de verschillende gemeenten weer. Kaart 7.2 toont de rioleringsgraad (of de verhouding van het aantal gerioleerde inwoners t.o.v. het totaal aantal inwoners van een gemeente). De cijfers van de zuiverings- en rioleringsgraad zijn enkel beschikbaar op gemeenteniveau en niet op regioniveau.

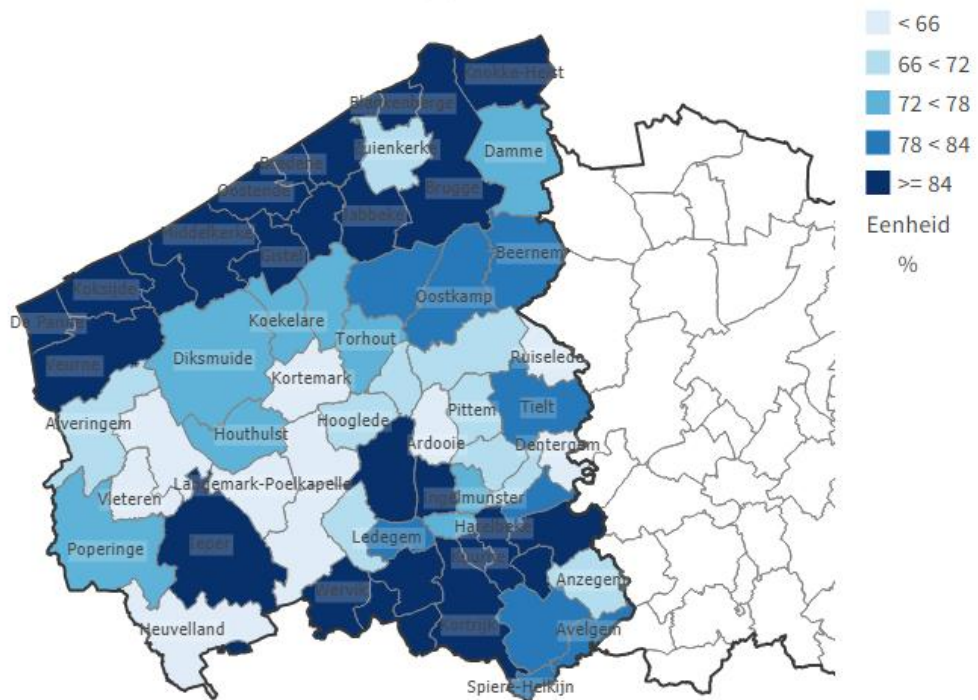
Volgens cijfers van de VMM van 2018 zijn er in de regio Westhoek 7.970 woningen niet aansluitbaar op de riolering. Hiervan moeten nog 6.353 woningen, of 79,7%, een IBA plaatsen.

Kaart 7.1 Zuiveringsgraad (2022)

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Waterzuivering | provincies.incijfers.be

Kaart 7.2 Rioleringsgraad (2022)

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Waterzuivering | provincies.incijfers.be

7.2 Waterverbruik

7.2.1 Grondwater

Grondwater is kwalitatief hoogwaardig water met een veel stabielere samenstelling dan oppervlaktewater. Grondwater wordt aangevuld door hemelwater dat traag infiltreert in de bodem. Voldoende hemelwater moet elk jaar opnieuw in de bodem kunnen dringen om de gebruikte hoeveelheid water en de evapotranspiratie (of verdamping) te compenseren en om de uitstroom vanuit grondwater naar rivieren in stand te houden.

De impact van droogte op het grondwatersysteem is traag. Pas na weken, maanden tot zelfs jaren later voor de diepe, gespannen grondwaterlagen zijn de effecten merkbaar, maar ook het herstel is een werk van maanden tot jaren. Naast het zorgen voor maximale aanvulling van het grondwater is het belangrijk om zuinig en efficiënt om te gaan met het beschikbare water, en dit niet alleen in periodes van droogte.

Via vergunningen en meldingen wordt het gebruik van grondwater opgevolgd en gereguleerd. Naast dit gekende grondwatergebruik zijn er vermoedelijk nog veel niet gekende winningen. Experts schatten dat tot 20% van de grondwaterwinning door bedrijven en landbouwers illegaal is. Ook bij particulieren blijft oppompen dikwijls onder de radar.

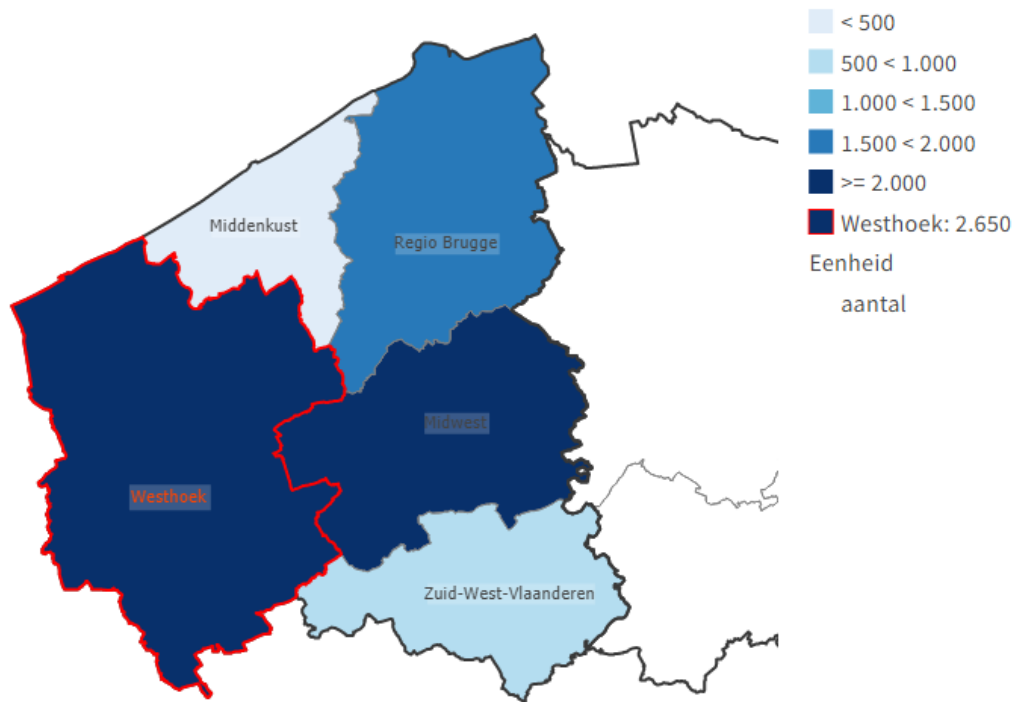
Vergunde grondwaterwinningen bij bedrijven

Bedrijven die meer dan 500 m³ grondwater/jaar willen oppompen, hebben een omgevingsvergunning nodig. Bij het verlenen van vergunningen wordt o.a. rekening gehouden met de evolutie van het peil van de betreffende grondwaterlaag, of de winning zich in de nabijheid van een natuurgebied bevindt, de historiek van de winning, de verhouding van het reëel opgepompte debiet tot het vergunde debiet en de toestand van het grondwaterlichaam. Daarnaast wordt toegezien op het efficiënte gebruik van grondwater, zowel wat betreft de vereiste kwaliteit als de hoeveelheid. Daarbij wordt ook het gebruik van alternatieve bronnen en hergebruik gestimuleerd.

In de regio Westhoek zijn er 2.650 vergunde grondwaterwinningen voor een totaal van 19.361.631 m³/jaar of gemiddeld 7.306 m³/bedrijf/jaar. Het jaarlijks vergund debiet per bedrijf ligt in de regio lager dan in West-Vlaanderen (12.874 m³/bedrijf/jaar). Kaart 7.3 geeft de grondwatervergunningen weer, kaart 7.4 toont het jaardebiet grondwatervergunningen.

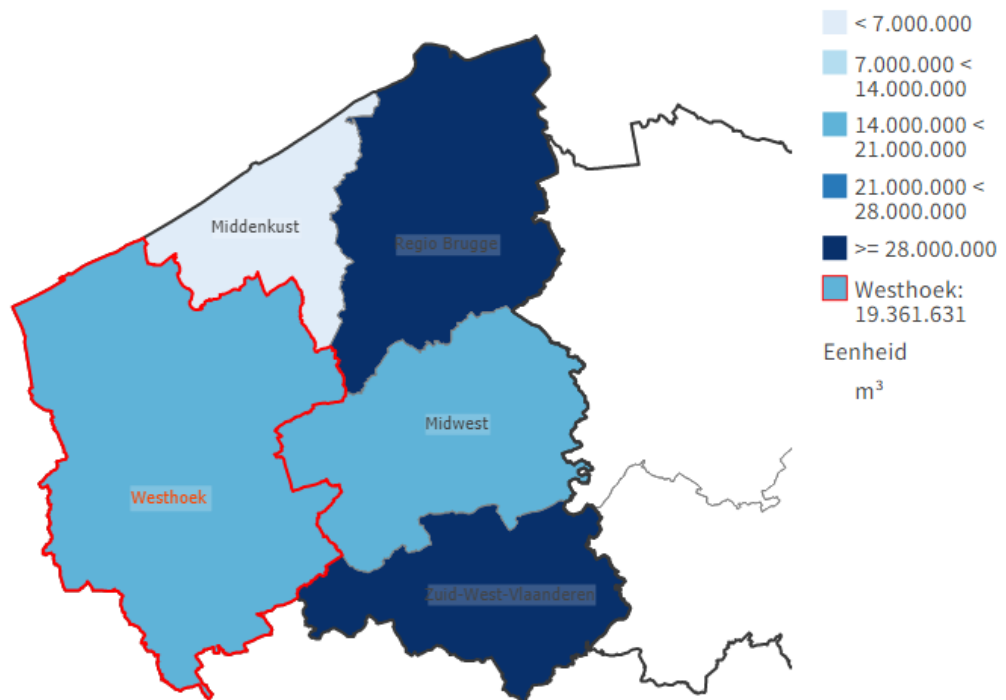
Doorgaans ligt het effectief opgepompte debiet door de bedrijven lager dan het vergunde debiet. Bij de hervergunning kan dat verschil rechtgetrokken worden.

Kaart 7.3 Grondwatervergunningen bedrijven (2023)

Bron: Databank Ondergrond Vlaanderen - Grondwater bedrijven | provincies.incijfers.be

Kaart 7.4 Jaardebiet grondwatervergunningen bedrijven, in m³ (2023)

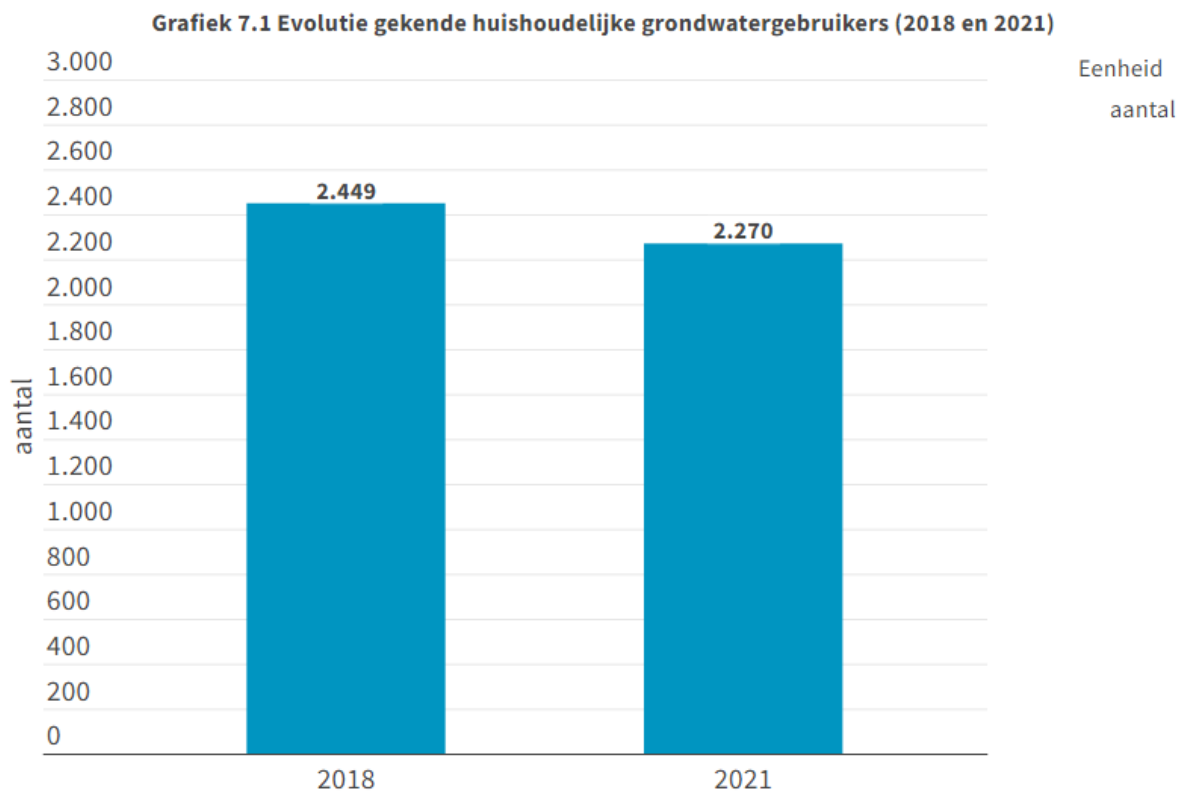
Bron: Databank Ondergrond Vlaanderen - Grondwater bedrijven | provincies.incijfers.be

Meldingen grondwaterwinningen voor huishoudelijk gebruik

Voor winningen waarbij uitsluitend met handpomp wordt opgepompt en winningen van minder dan 500 m³/jaar voor uitsluitend huishoudelijke toepassingen geldt enkel een meldingsplicht.

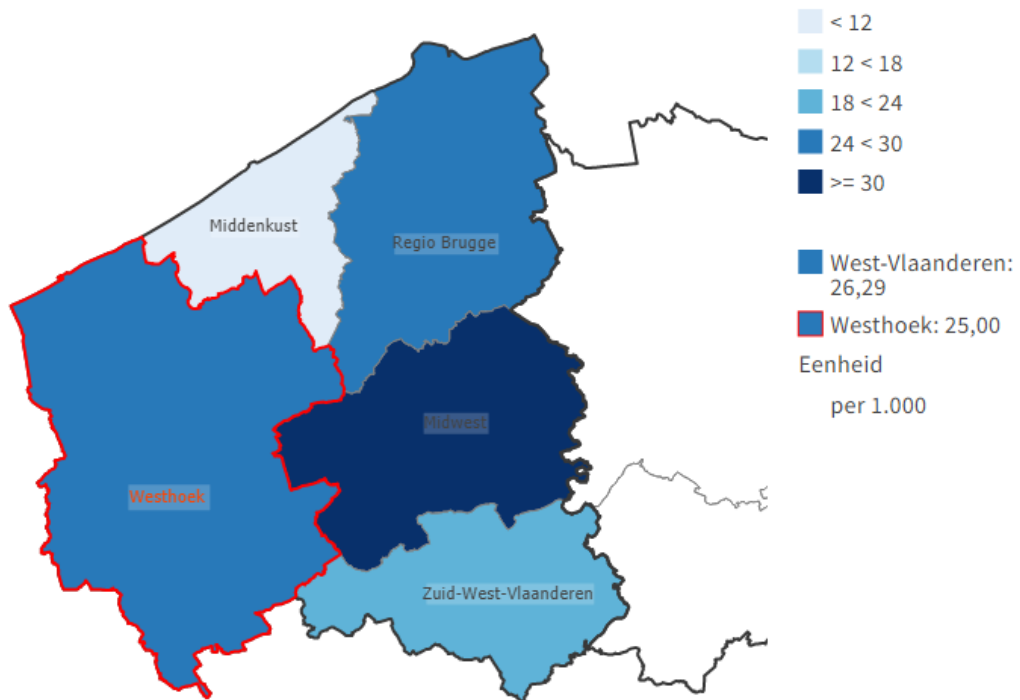
In de regio Westhoek zijn er 2.270 gekende grondwatergebruikers (zie grafiek 7.1) in 2021. Hiervan zijn 1.919 woningen wel aansluitbaar op het leidingwaternetwerk en 351 grondwatergebruikers niet aansluitbaar.

Met 25 gekende grondwatergebruikers per 1.000 huishoudens in 2021 ligt dit voor de regio Westhoek lager dan het gemiddelde in West-Vlaanderen (26,29) (zie kaart 7.5). Het aantal vergunningen is afgenomen t.o.v. 2018. Gemeenten met een hoog huishoudelijk grondwatergebruik hebben vaak een lager leidingwatergebruik.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Grondwater | provincies.incijfers.be

Kaart 7.5 Gekende grondwatergebruikers (huishoudelijk gebruik), per 1.000 huishoudens (2021)

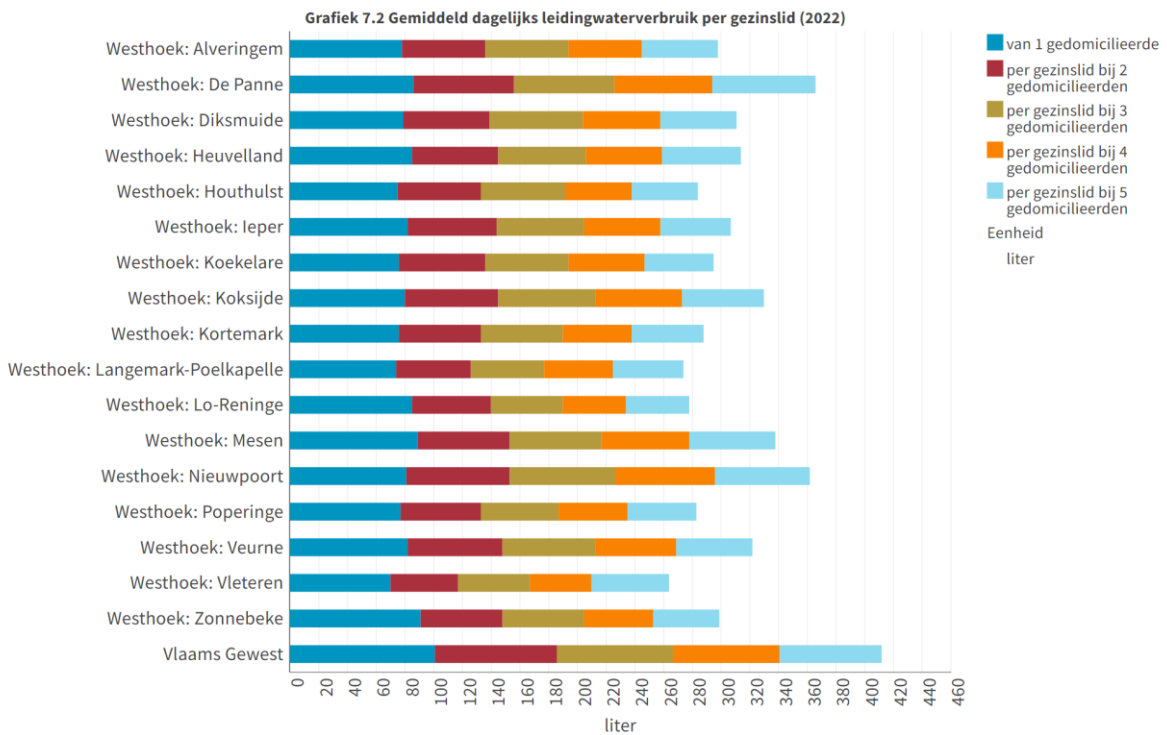

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Grondwater | provincies.incijfers.be

7.2.2 Leidingwater

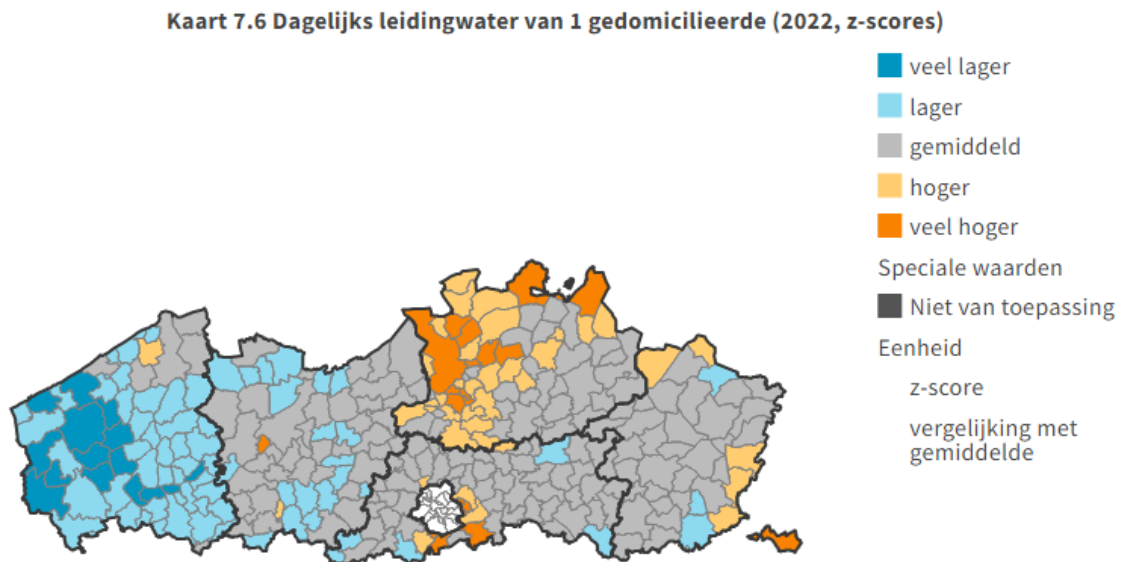
In Vlaanderen wordt leidingwater voor de helft uit grondwater gewonnen en voor de helft uit oppervlaktewater (water uit rivieren, kanalen, bronnen, stuwmeren, spaarbekkens, ...). Wanneer meer leidingwater wordt gebruikt dan er grond- of oppervlaktewater beschikbaar is in het bevoorradingsgebied (bronbeschikbaarheid), dreigen bevoorradingsproblemen. Zuinig en efficiënt omspringen met leidingwater is daarom van levensnoodzakelijk belang.

Grafiek 7.2 toont hoeveel liter leidingwater een gezinslid gemiddeld per dag verbruikt. De data is niet beschikbaar op regioniveau, enkel op gemeenteniveau.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij - Waterverbruik | provincies.incijfers.be

Kaart 7.6 toont het dagelijks leidingwaterverbruik van 1 gedomicilieerde in 2022 in Vlaanderen in vergelijking met de andere gemeenten in Vlaanderen.

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij - Waterverbruik | provincies.incijfers.be

7.3 Wateroverlast

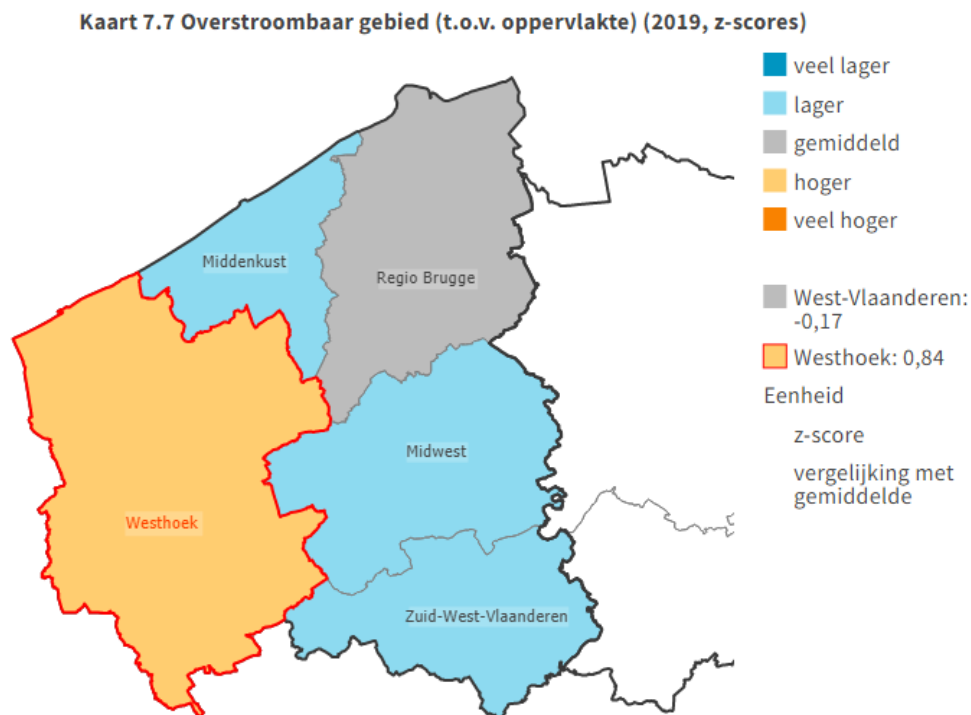
7.3.1 Effectief overstromingsgevoelig gebied

De watertoets is een instrument waarmee de overheid die beslist over een vergunning of een plan inschat wat de impact ervan is op het watersysteem. Voor projecten gelegen in overstromingsgevoelig gebied moet de overheid advies aanvragen bij de waterbeheerder, die aanbevelingen kan formuleren om de verwachte schade aan het watersysteem te vermijden, te beperken, te herstellen of te compenseren.

Verkopers en huurders van panden of gronden zijn verplicht om kandidaat-kopers of huurders erover te informeren als hun goed in overstromingsgevoelig gebied ligt. De kaart 'Overstromingsgevoelige gebieden' (2017) - opgedeeld in effectief, mogelijk en niet-overstromingsgevoelige gebieden - vormt hiervoor de basis. In de toekomst wordt deze kaart vervangen door een nieuwe advieskaart en gevaarkaarten met de overstromingsgevoelige gebieden voor pluviale, fluviale en kustoverstroming, beter afgestemd op de inmiddels gekende klimaatproblematiek (zie het rapport klimaat - voorspelde verandering).

Plaatsen aangeduid als 'effectief overstromingsgevoelig gebied' kennen in het huidige klimaat al een middelgrote kans op overstroming of hebben in het verleden al te maken gekregen met overstromingen.

Kaart 7.7 toont (op basis van de huidige informatie) per regio het aandeel overstroombaar gebied t.o.v. de oppervlakte van de regio, en dit in vergelijking met de andere regio's in West-Vlaanderen.

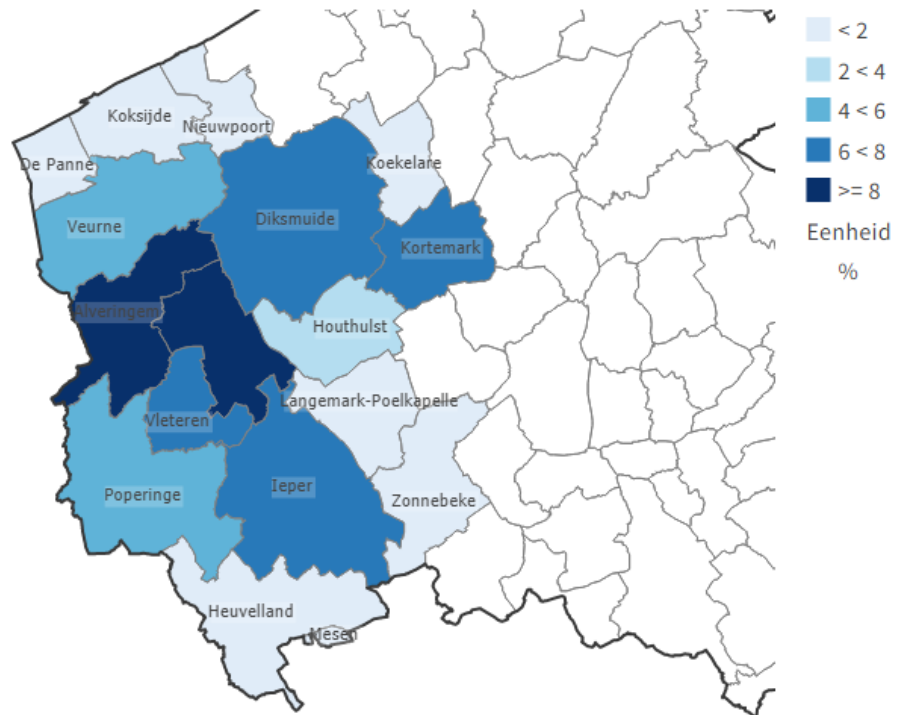

Bron: Vlaamse Milieumaatschappij, je gemeente in cijfers - Wateroverlast | provincies.incijfers.be

De regio Westhoek heeft 7,2% effectief overstroombaar gebied (2019). Dit gaat over 83.570.625 m² met mogelijke schade aan landbouw, natuur en infrastructuur.

In de regio Westhoek woont 4,2% van de inwoners in of bij effectief overstromingsgevoelig gebied. Dit is hoger dan in West-Vlaanderen (2,8%) en lager dan in het Vlaams Gewest (5,1%). Voor meer details zoomen we in kaart 7.8 in op gemeenteniveau in de regio Westhoek.

Kaart 7.8 Inwoners in of bij effectief overstromingsgebied (t.o.v. inwoners) (2021)

Bron: Watertoetskaart en Rijksregister | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 8: Land- en tuinbouw

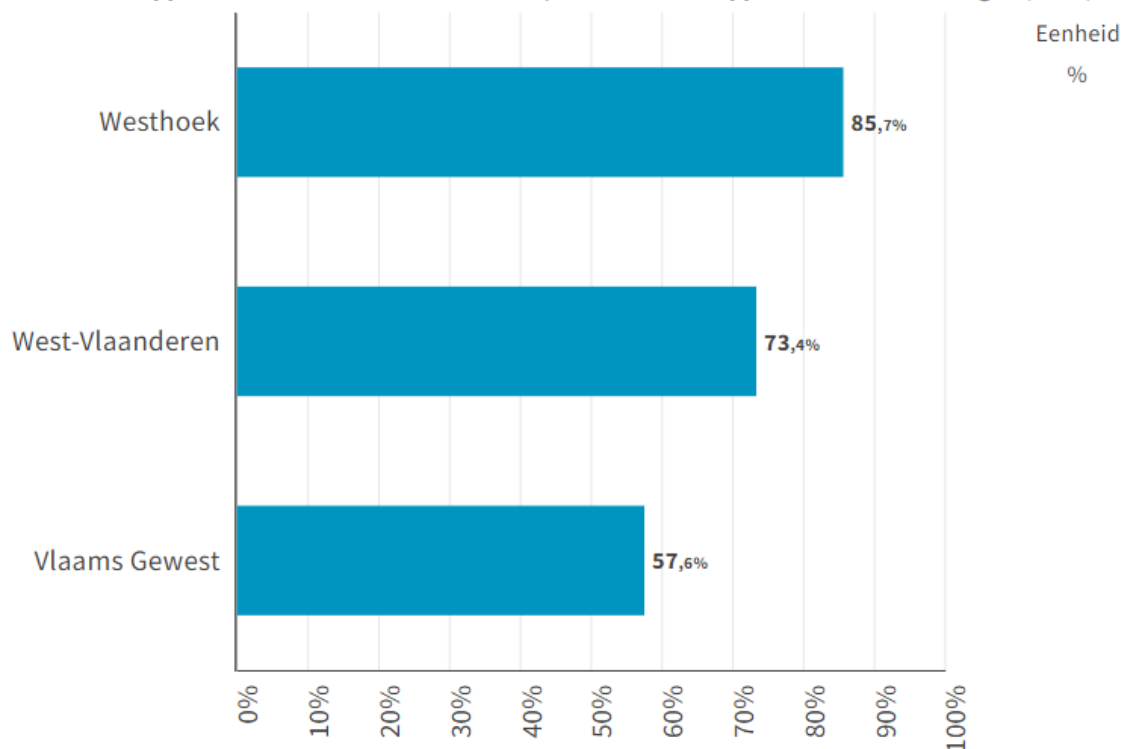
In dit hoofdstuk bekijken we het gebruik van grond voor landbouw, het aantal land- en tuinbouwbedrijven, de typering van de landbouw, alsook de landbouwverbreding voor de regio Westhoek.

8.1 Oppervlakte landbouwgebied

De regio Westhoek heeft 98.854 ha met bestemming landbouw (agrarisch gebied) (2023). In datzelfde jaar telde West-Vlaanderen 232.409 ha bestemming agrarisch gebied. Om te bepalen welk aandeel van de regio Westhoek een agrarische bestemming heeft, werd de oppervlakte agrarisch gebied uit de ruimteboekhouding gedeeld door de totale oppervlakte van de regio Westhoek. In 2023 heeft in de regio Westhoek 85,7% van de oppervlakte een bestemming agrarisch gebied. Ter vergelijking: in West-Vlaanderen heeft 73,4% van de oppervlakte een bestemming agrarisch gebied (zie grafiek 8.1).

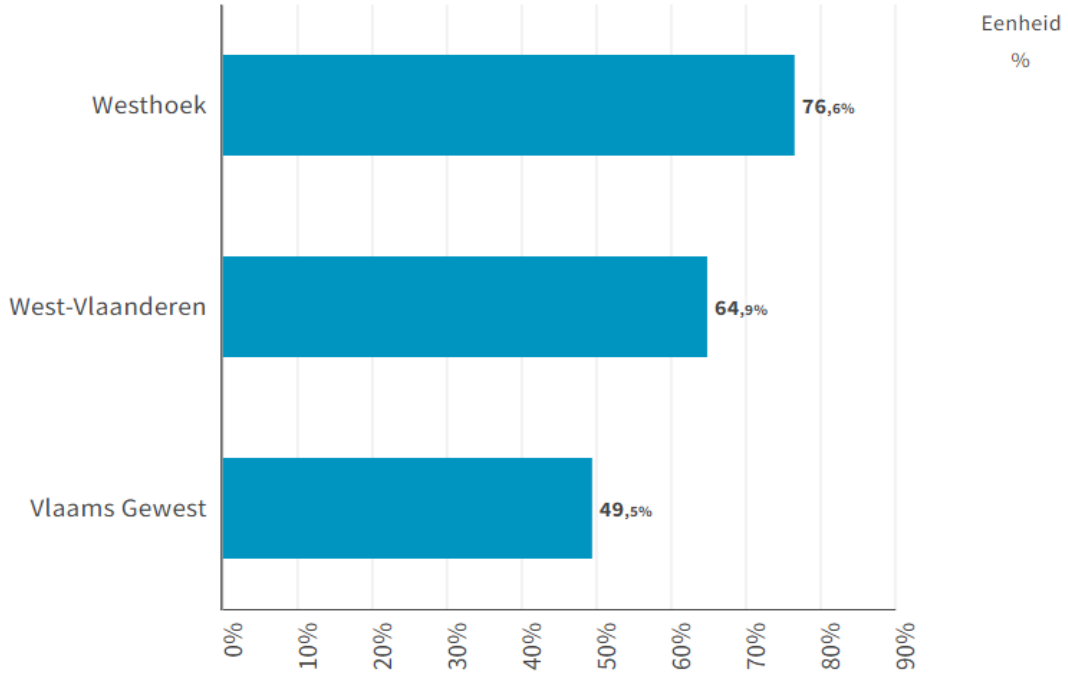
Op basis van de gegevens over de landbouwgebruikspcelen heeft de regio Westhoek 89.082 ha geregistreerd landbouwgebruik (2022). In West-Vlaanderen was er in 2022 in totaal 207.387 ha landbouwgebruik. In percentage t.o.v. de totale oppervlakte geeft dit volgende cijfers voor 2022: 76,6% landbouwgebruik voor de regio Westhoek, 64,9% landbouwgebruik voor West-Vlaanderen en 49,5% voor het Vlaams Gewest. In grafiek 8.2 wordt het percentage landbouwgebruik t.o.v. de totale oppervlakte weergegeven in vergelijking tot de vergelijkingsgebieden.

Grafiek 8.1 Oppervlakte bestemd voor landbouw, % t.o.v. totale oppervlakte bestemmingen (2023)

Bron: Departement Omgeving - Ruimteboekhouding | provincies.incijfers.be

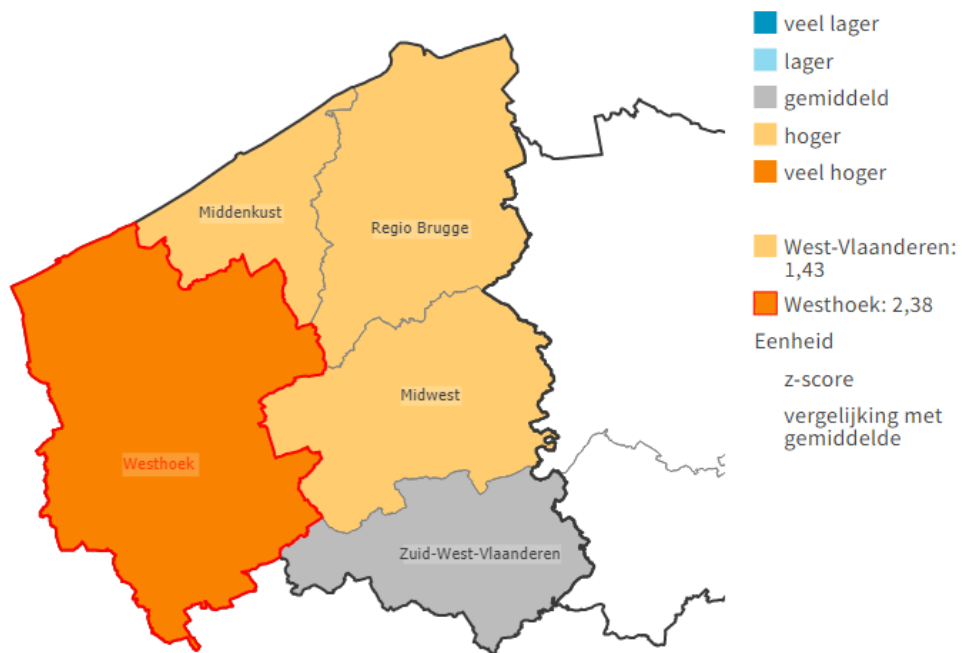
Grafiek 8.2 Geregistreerd landbouwgebruik, % t.o.v. totale oppervlakte (2022)

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

Kaart 8.1 toont de verschillen tussen de regio's in aandeel geregistreerde oppervlakte landbouwgebruik. De inkleuring van "veel lager" tot "veel hoger" is gebaseerd op z-scores, die een maat geven van hoeveel de regio's afwijken van het gemiddelde in de provincie.

Kaart 8.1 Geregistreerd landbouwgebruik, % t.o.v. totale oppervlakte (2022, z-scores)

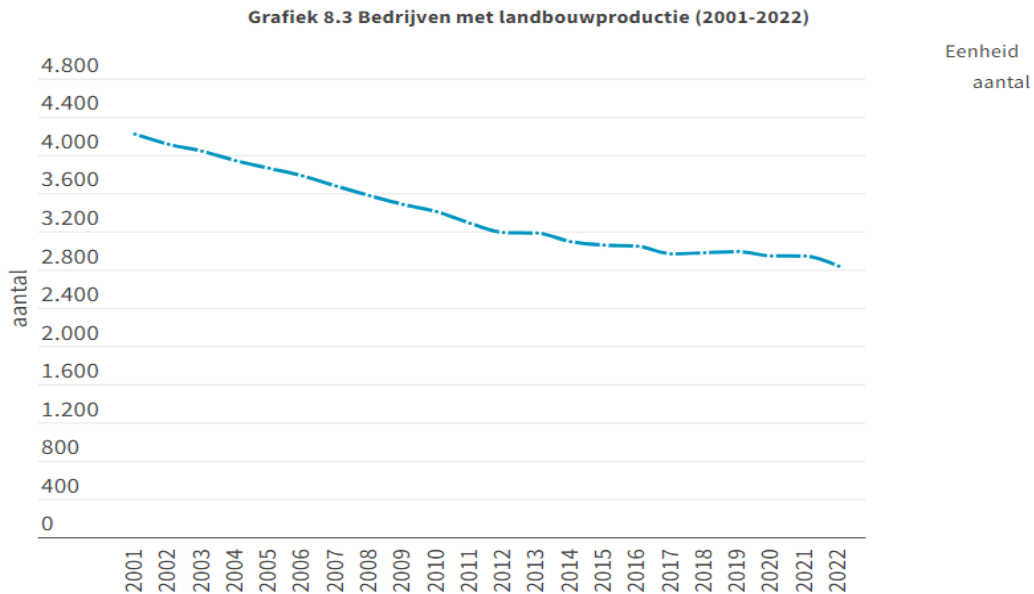

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

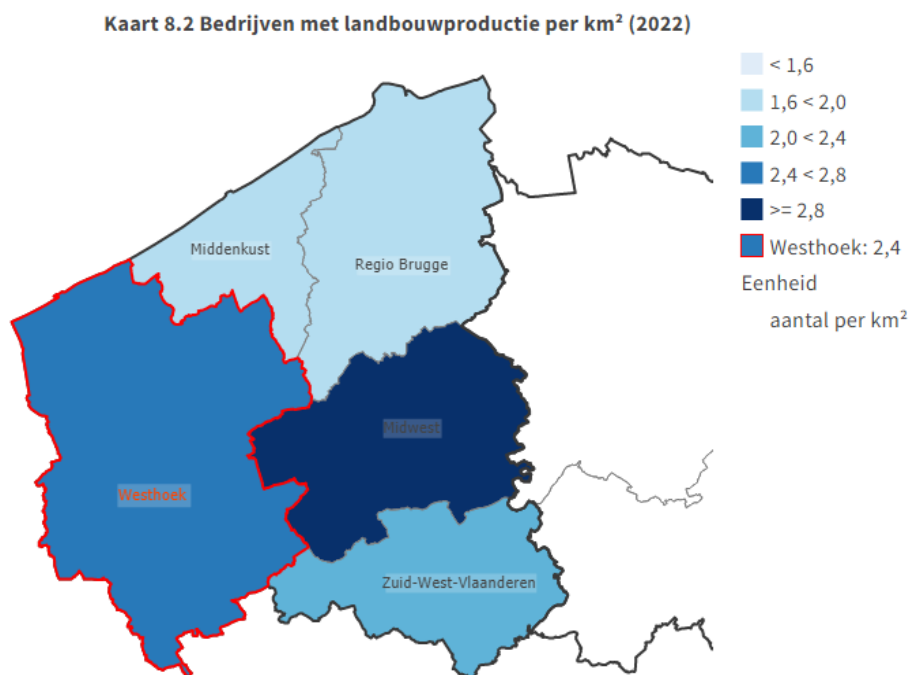
8.2 Land- en tuinbouwbedrijven

8.2.1 Bedrijven met landbouwproductie

Vlaanderen kende in de periode 2001-2010 een sterke afname van het aantal landbouwbedrijven: een daling van 28% op deze 9 jaar. De periode die daarop volgt (2011-2022) kenmerkt zich door een daling met 7,4%. Specifiek voor de regio Westhoek waren er in 2001 nog 4.220 bedrijven, wat evolueerde naar 2.838 in 2022 (zie grafiek 8.3). Kaart 8.2 geeft per regio het aantal bedrijven per km² in 2022 weer.

Bron: Statbel - Landbouwresultaten | provincies.incijfers.be

Bron: Statbel - Landbouwresultaten | provincies.incijfers.be

8.2.2 Beroepsmatige en kleine bedrijven

Beroepsmatige landbouwbedrijven zijn land- en tuinbouwbedrijven met een standaard opbrengst (SO) van minstens 25.000 €. De grens van 25.000 € werd door de Europese Commissie bepaald als grens voor beroepslandbouwbedrijven in België. Bij een SO van minder dan 25.000 € spreken we van kleine landbouwbedrijven.

In 2022 zijn er in de regio Westhoek 2.207 beroepsmatige landbouwbedrijven en 631 kleine landbouwbedrijven (tabel 8.1). Dit betekent dat 78% van de bedrijven gespecialiseerd is, in West-Vlaanderen is 75,1% van de bedrijven een beroepsmatig landbouwbedrijf.

Tabel 8.1 Beroepsmatige en kleine landbouwbedrijven (2022)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Beroepsmatige landbouwbedrijven	2.207	5.758	16.251
Kleine landbouwbedrijven	631	1.912	6.198

Bron: Landbouw & Zeevisserij

8.2.3 Biobedrijven

Er zijn in de regio Westhoek 57 biolandbouwbedrijven of 37% op een totaal van 154 biolandbouwbedrijven in West-Vlaanderen (tabel 8.2). Deze 57 biolandbouwbedrijven vertegenwoordigen 2,01% van alle landbouwbedrijven in de regio Westhoek.

Tabel 8.2 Evolutie biologische landbouwbedrijven (2015-2022)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2015	33	80	341
2016	36	89	369
2017	44	107	430
2018	44	115	468
2019	46	129	514
2020	49	140	562
2021	50	146	593
2022	57	154	621

Bron: Landbouw & Zeevisserij

8.2.4 Bedrijven binnen het agrobusinesscomplex

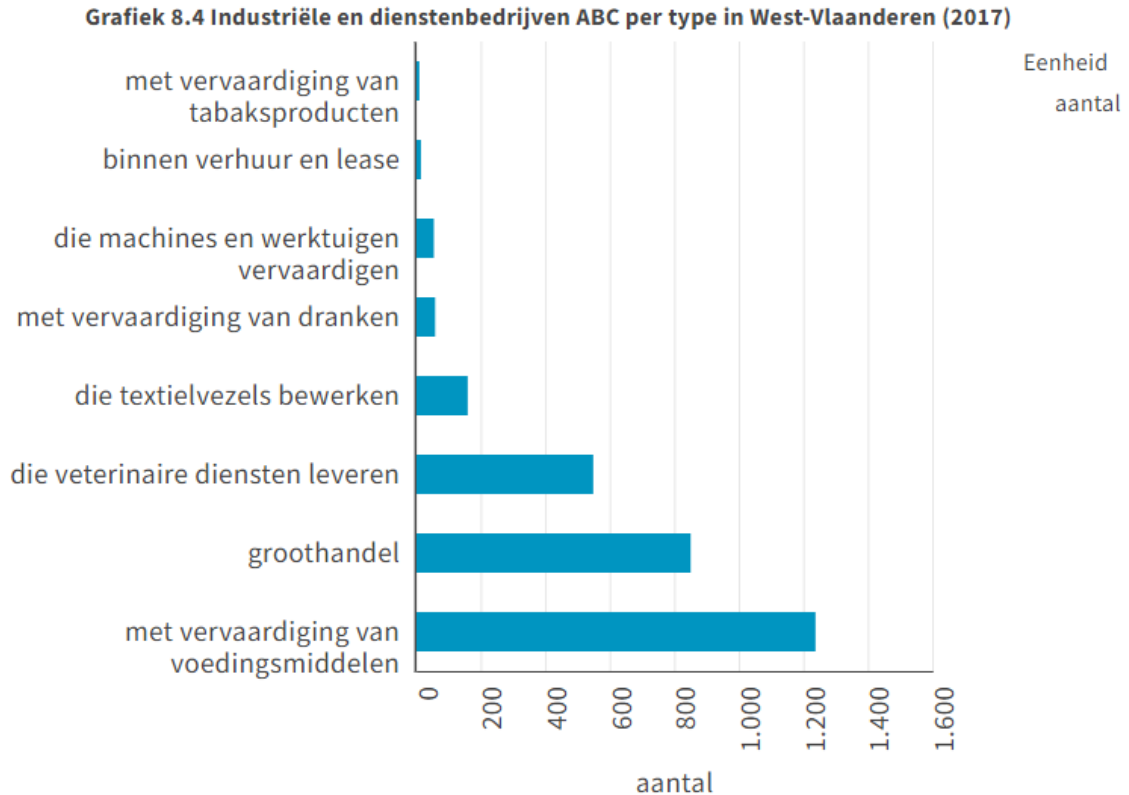
Het volledige agrobusinesscomplex (ABC) bestaat zowel uit land- en tuinbouwbedrijven als industriële en dienstenbedrijven die verbonden zijn aan de land- en tuinbouwsector. In tabel 8.3 staat per provincie het aantal bedrijven. Cijfers op gemeente- en regioniveau zijn niet beschikbaar.

Tabel 8.3 Bedrijven in het agrobusinesscomplex (2017 en 2022)

	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen
ABC industriële - en dienstenbedrijven [2017]	2.261	1.137	2.627	1.251	2.937
beroepsmatige landbouwbedrijven (standaard opbrengst $\geq$ 25.000 €) [2022]	2.694	2.072	3.917	1.810	5.758

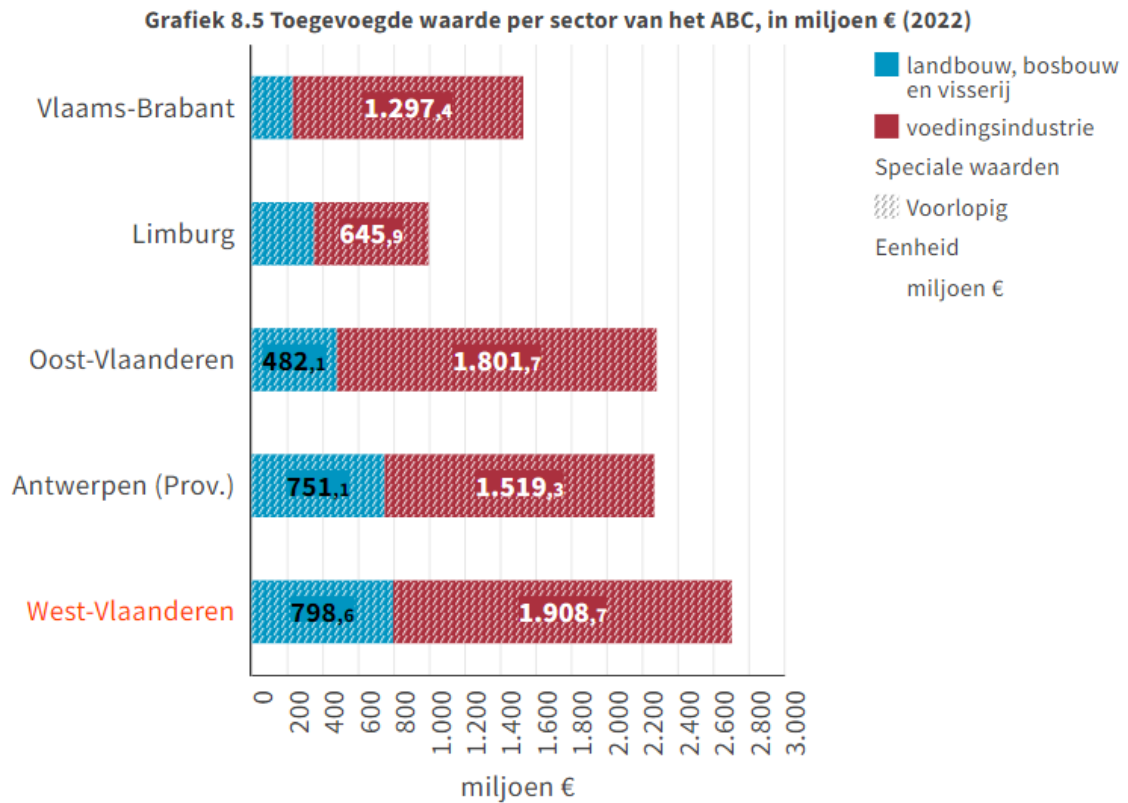
Bron: Landbouw & Zeevisserij

De industriële en dienstenbedrijven binnen het ABC zijn de verwerkende en toeleverende bedrijven en diensten. Grafiek 8.4 geeft het aantal weer in 2017. De deelsector 'vervaardiging van voedingsmiddelen' uit het ABC, is de belangrijkste sector. Dit is een grote en diverse sector.

Bron: Statbel - ABC | provincies.incijfers.be

De bruto toegevoegde waarde geeft een beeld van het algehele economische belang van het ABC in onze economie. Grafiek 8.5 toont de toegevoegde waarde in 2022 per provincie voor de landbouw-, bosbouw- en visserijsector evenals de industriële sectoren voeding, dranken en tabak uit het ABC.

Bron: Nationale Bank van België | provincies.incijfers.be

De totale tewerkstelling in het ABC bedraagt in 2023 in de regio Westhoek 13.718 loontrekkenden en zelfstandigen, ten opzichte van 12.738 loontrekkenden en zelfstandigen in 2019 (zie tabel 8.4). Hiervan zijn 7.471 loontrekkende werknemers tewerkgesteld in industrie en diensten, 916 loontrekkenden tewerkgesteld in land- en tuinbouw en 5.331 personen tewerkgesteld als zelfstandige.

Tabel 8.4 Evolutie van de totale tewerkstelling in het ABC, uitgezonderd zelfstandige tewerkstelling in industrie en diensten (2019 en 2023)

	Regio Westhoek		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2019	2023	2019	2023	2019	2023
Loontrekkende tewerkstelling in ABC land- en tuinbouw	737	916	2.862	3.243	12.478	13.529
Zelfstandigen in land- en tuinbouw	5.305	5.331	16.833	17.118	61.801	64.444
Loontrekkende tewerkstelling in ABC industrie en diensten	6.696	7.471	31.409	33.866	112.507	119.742
Totaal	12.738	13.718	51.104	54.227	186.786	197.715

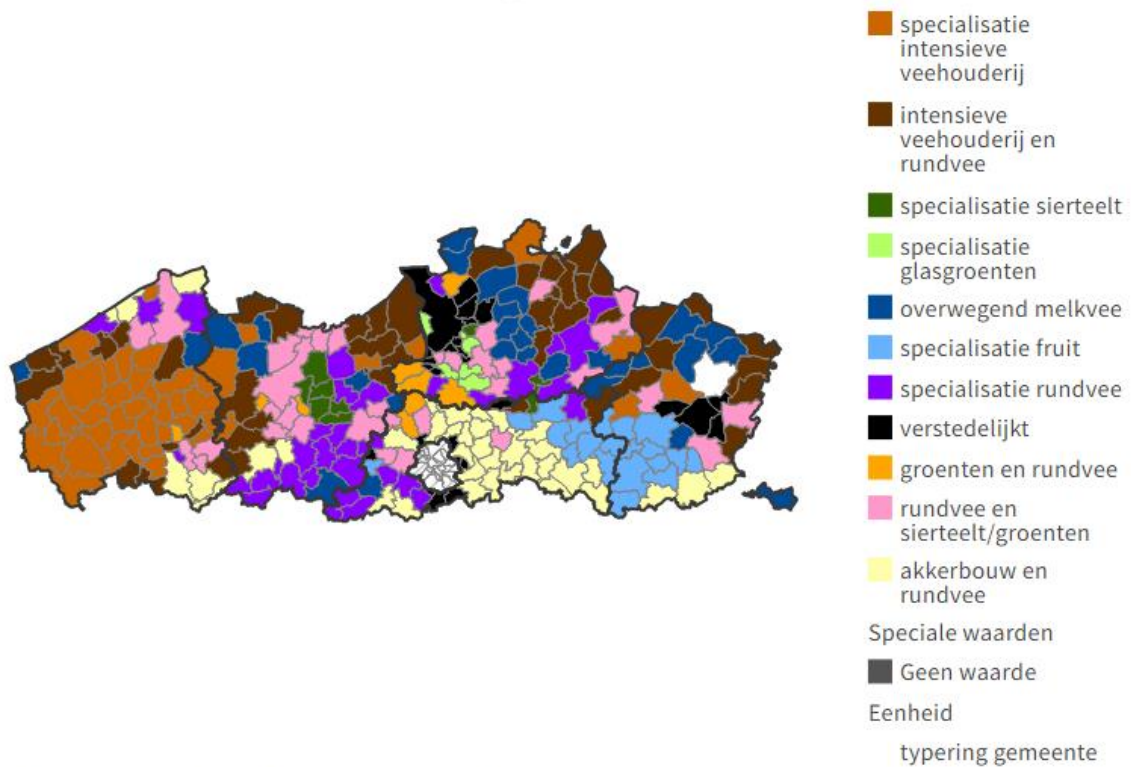
Bron: RSVZ

8.3 Typeringen van de landbouw

Om zicht te krijgen op welk bedrijfstype het meest voorkomt in een gemeente, maakt men gebruik van de landbouwtyperingskaart. De landbouwtyperingskaart geeft per gemeente de meest typerende sector uit land- en tuinbouw aan, bijvoorbeeld de specialisatie intensieve veehouderij (varkens en pluimvee) of fruit. Soms is dat een combinatie van twee sectoren, zoals ‘akkerbouw en rundvee’. Rundvee omvat de categorieën melkvee en vleesvee.

Op kaart 8.3 is te zien dat er in Vlaanderen een grote ruimtelijke spreiding is met soms ruimtelijke concentraties. Zo ziet men bijvoorbeeld een concentratie van het type ‘specialisatie intensieve veehouderij’ in West-Vlaanderen, het type ‘akkerbouw en rundvee’ in Vlaams-Brabant en een kleine cluster ‘specialisatie sierteelt’ ten oosten van Gent. Een dergelijke clustering heeft vaak historische wortels en is vaak gelinkt aan de locaties van veilingen, slachthuizen en andere agrarisch-logistieke knooppunten.

Kaart 8.3 Landbouwtyperingskaart Vlaanderen (2018, data 2016)

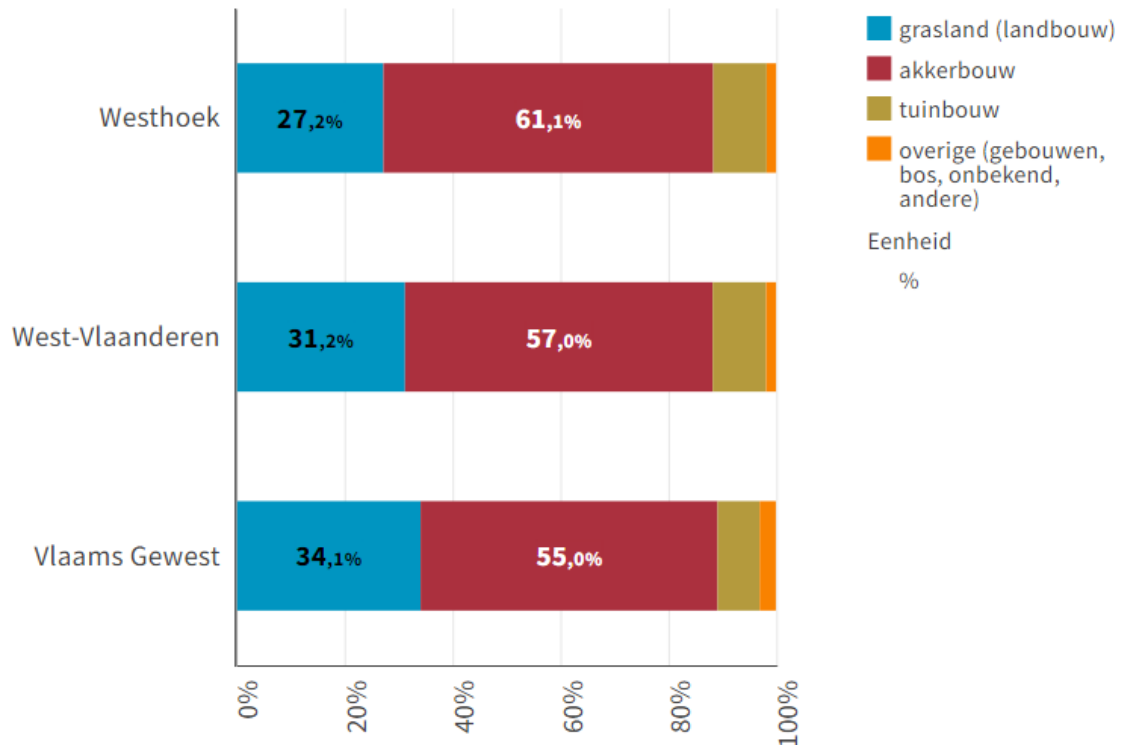
Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij o.b.v. Statbel | provincies.incijfers.be

De oppervlakte landbouwgrond wordt ingedeeld in vier grote teeltgroepen: akkerbouw, grasland, tuinbouw en overige.

- Onder akkerbouw worden volgende teelten geklasseerd: aardappelen, granen zonder korrelmaïs, maïs (silo- en korrelmaïs), nijverheidsgewassen en andere voedergewassen dan silomaïs en grasland. De categorie nijverheidsgewassen bestaat uit suikerbieten, vlas, oliehoudende gewassen en andere nijverheidsgewassen.
- Grasland wordt onderverdeeld in regulier grasland en alternatieve graslanden.
- Tuinbouw kan de volgende teelten betreffen: fruit, groenten en kruiden en sierteelt en boomkwekerij.
- Het braakland, groenbedekkers, houtachtige gewassen, infrastructuur, geen gewasinfo en andere vormen samen de overige bestemmingen.

Grafiek 8.6 geeft een overzicht van de verhoudingen tussen de verschillende teelten in 2022.

Grafiek 8.6 Oppervlakte 4 hoofdteelgroepen, % t.o.v. totale oppervlakte landbouwgebruik (2022)

Bron: Agentschap Landbouw en Zeevisserij - Landbouwgebruikspcelen | provincies.incijfers.be

De gemiddelde rundveebezetting in de regio Westhoek werd in 2012 vastgelegd op 159.992 runderen. In 2022 gaat het om 159.945 runderen. Sinds 2012 zien we een stabilisatie, terwijl er in West-Vlaanderen in deze periode een afname was met 5,4% (van 407.188 naar 385.282 runderen). In het Vlaams Gewest is er in deze periode een afname met 2,7% (van 1.289.815 naar 1.254.967 runderen) (zie tabel 8.5 en tabel 8.6).

Tabel 8.5 Evolutie gemiddelde rundveebezetting (2012 en 2022)

Regio	West- Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2012	159.992	407.188	1.289.815
2022	159.945	385.282	1.254.967

Bron: VLM

Tabel 8.6 Evolutie rundvee (procentuele groei, 2022 t.o.v. 2012)

Regio	West- Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2022	0	-5,4	-2,7

Bron: VLM

Het gemiddeld aantal varkens in de regio Westhoek bedroeg in het jaar 2012 1.449.407 varkens en in 2022 1.342.704 varkens. Sinds 2012 zien we dus een afname met 7,4%, terwijl er in West-Vlaanderen een afname is met 12,8% (van 3.492.487 naar 3.046.106 varkens), en in het Vlaams Gewest een afname met 14,1% (van 6.270.612 naar 5.388.022 varkens) (zie tabel 8.7 en tabel 8.8).

Tabel 8.7 Evolutie gemiddelde bezetting van varkens (2012 en 2022)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2012	1.449.407	3.492.487	6.270.612
2022	1.342.704	3.046.106	5.388.022

Bron: VLM

Tabel 8.8 Evolutie varkens (procentuele groei, 2022 t.o.v. 2012)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2022	-7,4	-12,8	-14,1

Bron: VLM

Het gemiddeld aantal kippen in de regio Westhoek bedroeg in het jaar 2012 3.865.116 kippen en in 2022 6.631.542 kippen. Sinds 2012 zien we dus een toename met 71,6%, terwijl er in West-Vlaanderen een toename is met 48,5% (van 9.824.385 naar 14.591.353 kippen), en in het Vlaams Gewest een toename met 40,3% (van 28.256.989 naar 39.633.586 kippen) (zie tabel 8.9 en tabel 8.10).

Tabel 8.9 Evolutie aanwezigheid van kippen (2012 en 2022)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2012	3.865.116	9.824.385	28.256.989
2022	6.631.542	14.591.353	39.633.586

Bron: VLM

Tabel 8.10 Evolutie kippen (procentuele groei, 2022 t.o.v. 2012)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2022	71,6	48,5	40,3

Bron: VLM

8.4 Verbreiding

Landbouwbedrijven die ervoor kiezen om hun producten eerst te bewerken of te verwerken alvorens ze rechtstreeks aan de consument te verkopen, worden hoeveproducenten genoemd.

In totaal zijn er 82 hoeveproducenten in de regio Westhoek (2023), terwijl dit er in West-Vlaanderen 296 en in het Vlaams Gewest 1.049 zijn. Tabel 8.11 toont de evolutie ten opzichte van 2013. Toen waren er in de regio Westhoek 73, in West-Vlaanderen 232 en in het Vlaams Gewest 603 hoeveproducenten.

Een zorgboerderij is een bedrijf, vereniging of particulier initiatief waar activiteiten van land- of tuinbouwproductie of andere activiteiten die betrekking hebben op de omgang met planten of dieren, benut worden bij het aanbod van Groene Zorg. Onder Groene Zorg vallen alle mogelijke activiteiten voor een brede waaier van kwetsbare groepen waarbij, in een vrijwillig kader en onder begeleiding, een groene werkomgeving wordt benut met het oog op beleving, dagbesteding, time-out of begeleiding tot een arbeidstraject.

In totaal zijn er 59 zorgboerderijen in de regio Westhoek (2023), terwijl dit er in West-Vlaanderen 196 en in het Vlaams Gewest 990 zijn. Tabel 8.12 toont de evolutie ten opzichte van 2019. Toen waren er in de regio Westhoek 60, in West-Vlaanderen 221 en in het Vlaams Gewest 965 zorgboerderijen.

Tabel 8.11 Evolutie van de hoeveproducenten (2013 en 2023)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2013	73	232	603
2023	82	296	1.049

Bron: FAVV

Tabel 8.12 Evolutie zorgboerderijen (2019 en 2023)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2019	60	221	965
2023	59	196	990

Bron: Steunpunt Groene Zorg

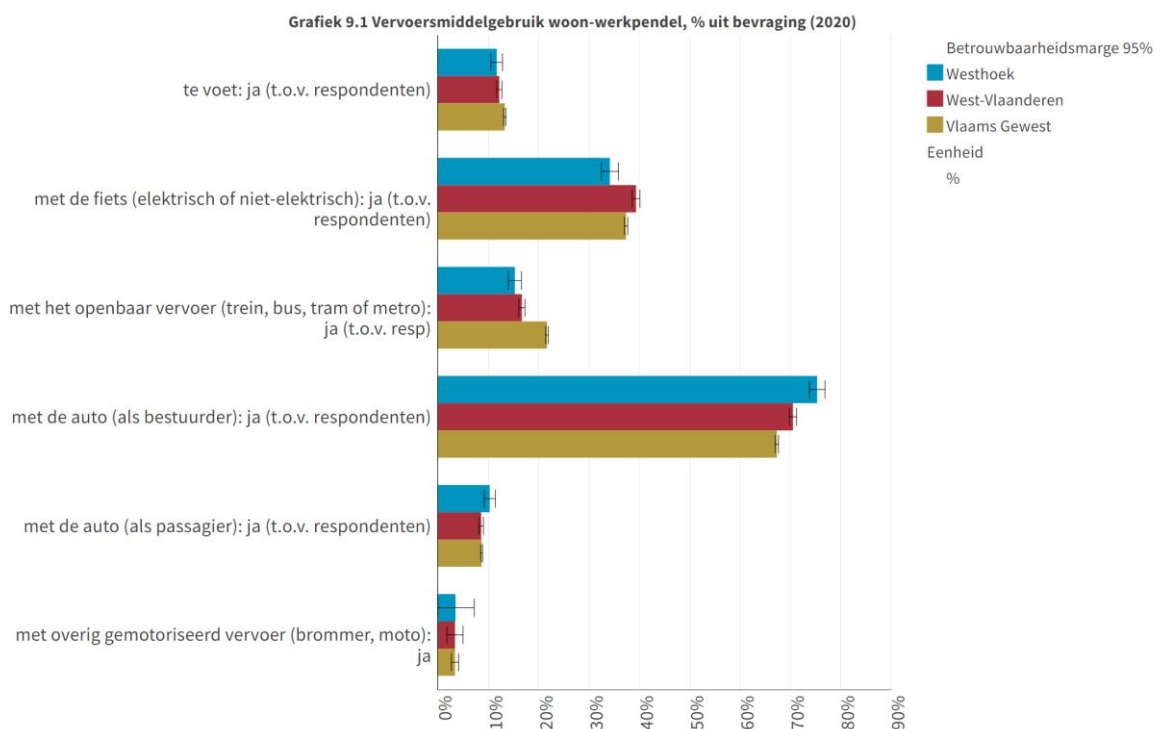
Hoofdstuk 9: Mobiliteit en verkeersveiligheid

In dit hoofdstuk brengen we mobiliteit in kaart. We kijken naar het vervoersmiddelengebruik en -bezit in de regio Westhoek, naar de beschikbare mobiliteitsinfrastructuur en de verkeersveiligheid.

9.1 Vervoersmiddelengebruik

9.1.1 Woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer

Woon-werkverkeer en woon-schoolverkeer zijn belangrijke onderdelen van de algemene mobiliteit, en dit vooral tijdens de piekmomenten. In het licht van de modal shift (term voor verandering van vervoerswijze) bekijken we daarom in de eerste plaats welke vervoersmiddelen men gebruikt om de woon-werk en woon-schoolafstand af te leggen. In de Gemeente- en Stadsmonitor werd de vraag als volgt gesteld: 'Welke verschillende vervoersmiddelen gebruik je meestal om de rit van thuis naar je werk, school of opleiding af te leggen?'. De respondent kreeg hier de volgende antwoordmogelijkheden aangeboden: 'te voet', 'fiets', 'elektrische fiets, speed pedelec', 'brom-/snorfiets', 'motorrijder/-passagier', 'bus (De Lijn, MIVB of TEC), tram of metro', 'trein', 'auto als autobestuurder', 'auto als passagier', 'andere, namelijk ...'. Grafiek 9.1 geeft de antwoorden weer voor de regio Westhoek.

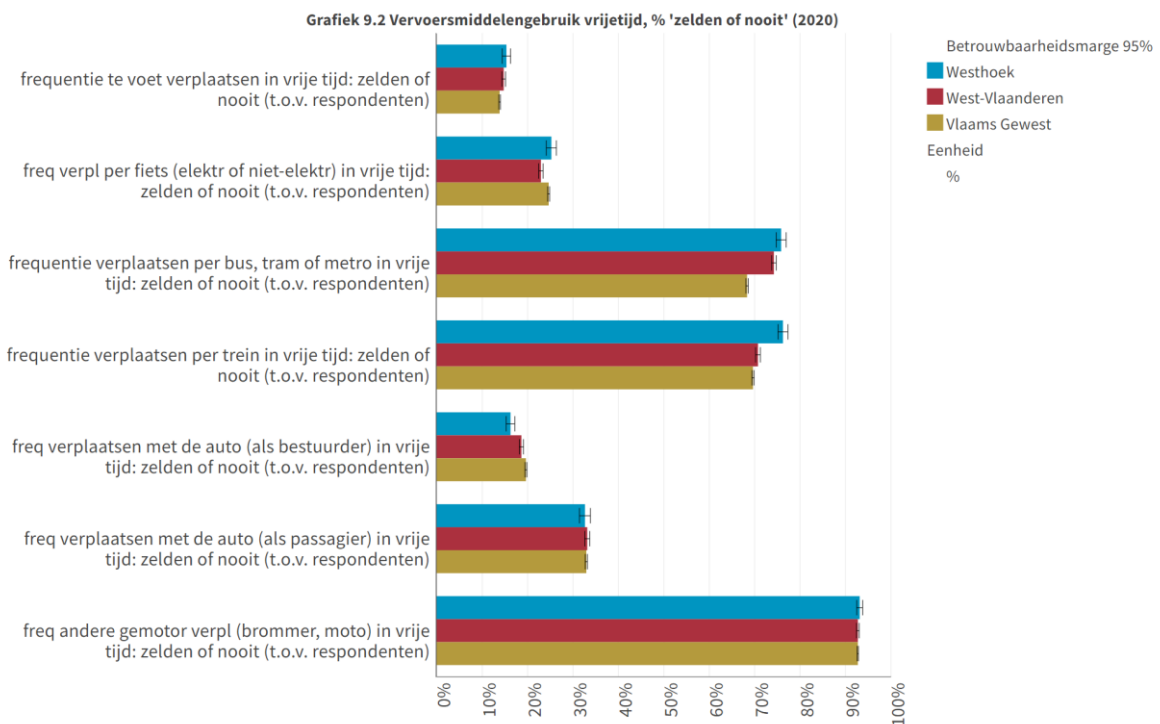

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - mobiliteit | provincies.incijfers.be

Algemeen toont de enquête dat de wagen in de meerderheid van de Vlaamse steden en gemeenten nog steeds het meest gebruikte vervoersmiddel is voor woon-werk/schoolpendel.

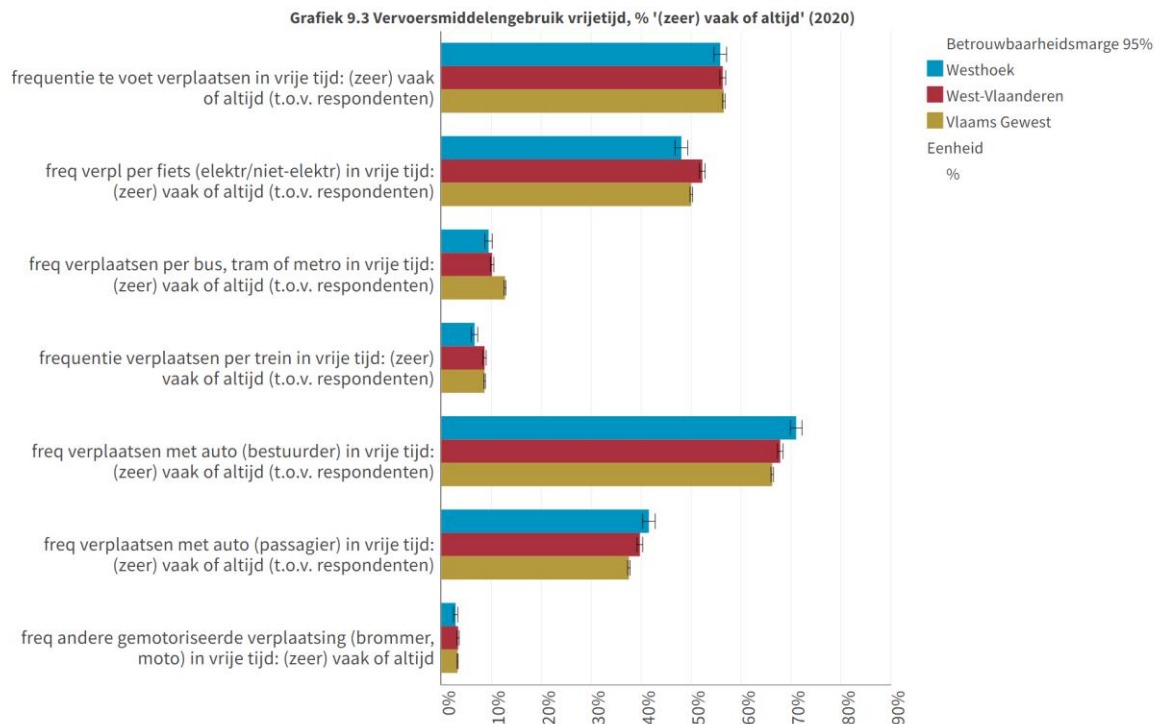
9.1.2 Vrijetijd

Hoewel minder geconcentreerd tijdens de piekmomenten, maakt ook verkeer in het kader van de vrije tijd een belangrijk onderdeel uit van de algemene mobiliteit. Ook vervoersmiddelengebruik tijdens de vrije tijd wordt bevraagd in de Gemeente- en Stadsmonitor, via de volgende vraagstelling: 'Vul bij elk vervoersmiddel in hoe vaak je je daarmee verplaatst in je vrije tijd. Met vrije tijd bedoelen we de tijd die je hebt los van werk, school, huishoudelijke taken, zorg voor kinderen en/of ouderen en nachtrust'. De respondent kreeg hier de volgende antwoordmogelijkheden aangeboden: 'Te voet', 'Fiets', 'Elektrische fiets, speed pedelec', 'Brom-/snorfiets', 'Motorrijder/-passagier', 'Bus (De Lijn, MIVB of TEC), tram of metro', 'Trein', 'Auto als autobestuurder', 'Auto als passagier', 'Andere, namelijk ...'. Als antwoordmogelijkheden konden de respondenten kiezen uit 'nooit', 'zelden', 'af en toe', 'vaak', 'zeer vaak/altijd'. Grafiek 9.2 toont voor de regio Westhoek per vervoersmiddel het aandeel respondenten dat aankruiste dat ze hier zelden of nooit van gebruik maken.

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - mobiliteit | provincies.incijfers.be

Grafiek 9.3 toont voor de regio Westhoek per vervoersmiddel het aandeel respondenten dat aankruiste dat ze hier vaak, zeer vaak of altijd gebruik van maken.

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - mobiliteit | provincies.incijfers.be

Als algemene tendens komt uit de enquête naar voor dat men voor verplaatsingen tijdens de vrije tijd vaker kiest voor te voet of per fiets, dan wanneer het om woon-werk/schoolverplaatsingen gaat. Toch worden gemotoriseerde verplaatsingen nog door veel respondenten aangekruist, ondanks dat de filedruk in Vlaanderen de afgelopen jaren gestaag bleef toenemen. Over [filezwaarte](#) of tijd die gependend wordt in file zijn vooralsnog geen cijfers op gemeente- of provincieniveau beschikbaar, noch via registratie, noch via enquêtes.

9.2 Vervoersmiddelenbezit

9.2.1 Wagenbezit huishoudens

Om het wagenbezit in kaart te brengen, wordt onderscheid gemaakt tussen het aantal wagens en het aantal wagens per huishouden. Tabel 9.1 toont het aantal wagens, het aantal huishoudens en het aantal wagens per 100 huishoudens in de regio Westhoek (2017-2022).

Tabel 9.1 Evolutie wagens, huishoudens en wagens per 100 huishoudens (2017 en 2022)

	Regio Westhoek		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	2017	2022	2017	2022	2017	2022
Aantal wagens	101.225	104.233	582.091	604.027	3.165.467	3.281.982
Aantal huishoudens	88.352	91.679	523.188	545.039	2.773.645	2.895.122
Wagens per 100 huishoudens	114,6	113,7	111,3	110,8	114,1	113,4

Bron: Statbel

In tabel 9.2 wordt de evolutie tussen 2017-2022 van het aantal wagens in relatie tot het aantal huishoudens voor de regio Westhoek in groeipercentages weergegeven.

Tabel 9.2 Evolutie wagens, huishoudens en wagens per 100 huishoudens (procentuele groei, 2022 t.o.v. 2017)

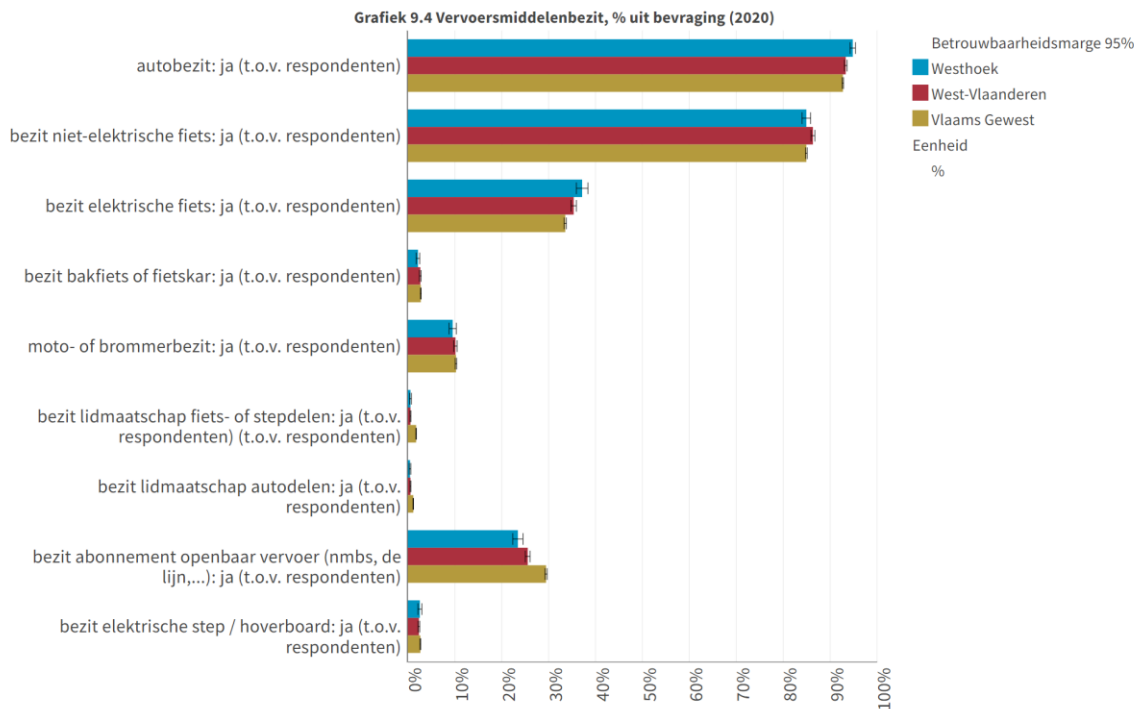
	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
Aantal wagens	3,0	3,8	3,7
Aantal huishoudens	3,8	4,2	4,4
Wagens per 100 huishoudens	-0,8	-0,4	-0,7

Bron: Statbel

9.2.2 Vervoersmiddelenbezit gezin

Als aanvulling bij de registratiegegevens, kijken we naar de enquêteresultaten van de Gemeente- en Stadsmonitor, specifiek naar de vervoersmiddelen waarover gezinnen beschikken. Dit werd als volgt bevestigd: 'Over hoeveel vervoersmiddelen beschikt het gezin waar je deel van uitmaakt? Met gezin bedoelen we alle personen met wie je samen een huishouden vormt en onder hetzelfde dak woont.' De respondenten konden de volgende mogelijkheden aanvinken: 'auto', 'bestelwagen', 'lidmaatschap autodelen', 'fiets', 'kinderfiets', 'elektrische fiets (max. 25km/u)', 'speed pedelec (max. 45 km/u)', 'elektrische step', 'monowheel', 'elektrisch hoverboard', 'snorfiets (max. 25 km/u)', 'bromfiets (max. 40 km/u)', 'moto (> 40 km/u)', 'bakfiets', 'fietskar', 'abonnement openbaar vervoer (NMBS, De Lijn, ...)', 'lidmaatschap fietsdelen, stepdelen', 'andere'. Hieronder wordt het aandeel van de belangrijkste vervoersmiddelen weergegeven uit de meest recente bevestiging.

Grafiek 9.4 geeft per vervoersmiddel een overzicht van het aandeel van de inwoners van de regio Westhoek dat zegt hier in het gezin minstens één exemplaar van te hebben.

Bron: Agentschap Binnenlands Bestuur - Gemeente- en Stadsmonitor - mobiliteit | provincies.incijfers.be

9.3 Infrastructuur

Voor een vlotte en efficiënte mobiliteit is een degelijke infrastructuur van groot belang. De beschikbare registratiecijfers over mobiliteitsinfrastructuur zijn tot op heden beperkt. Enkel over het aantal laadpalen, het aantal meter fietssnelweg (en de kwaliteit ervan) en de nabijheid van mobiliteitsmogelijkheden beschikken we over cijfers, die we hier bespreken.

9.3.1 Laadpalen elektrische voertuigen

Gemeenten, netbeheerders en ondernemingen kunnen het gebruik van elektrische wagens faciliteren door laadinfrastructuur te voorzien. Tabel 9.3 toont het aantal laadpalen in de regio Westhoek voor elektrische voertuigen die bij de Vlaamse overheid zijn gemeld. We geven enkel de publieke laadpalen weer die voor iedereen te allen tijde toegankelijk zijn. De semi-publieke of private laadpalen zijn niet opgenomen in de cijfers. Ook andere criteria zoals het type stekker of de oplaadsnelheid zijn niet meegenomen.

Tabel 9.3 Evolutie publieke laadpalen (2020-2024)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
2020	164	791	3.865
2021	167	844	4.317
2022	234	1.267	5.937
2023	275	1.527	7.623
2024	411	1.969	9.868

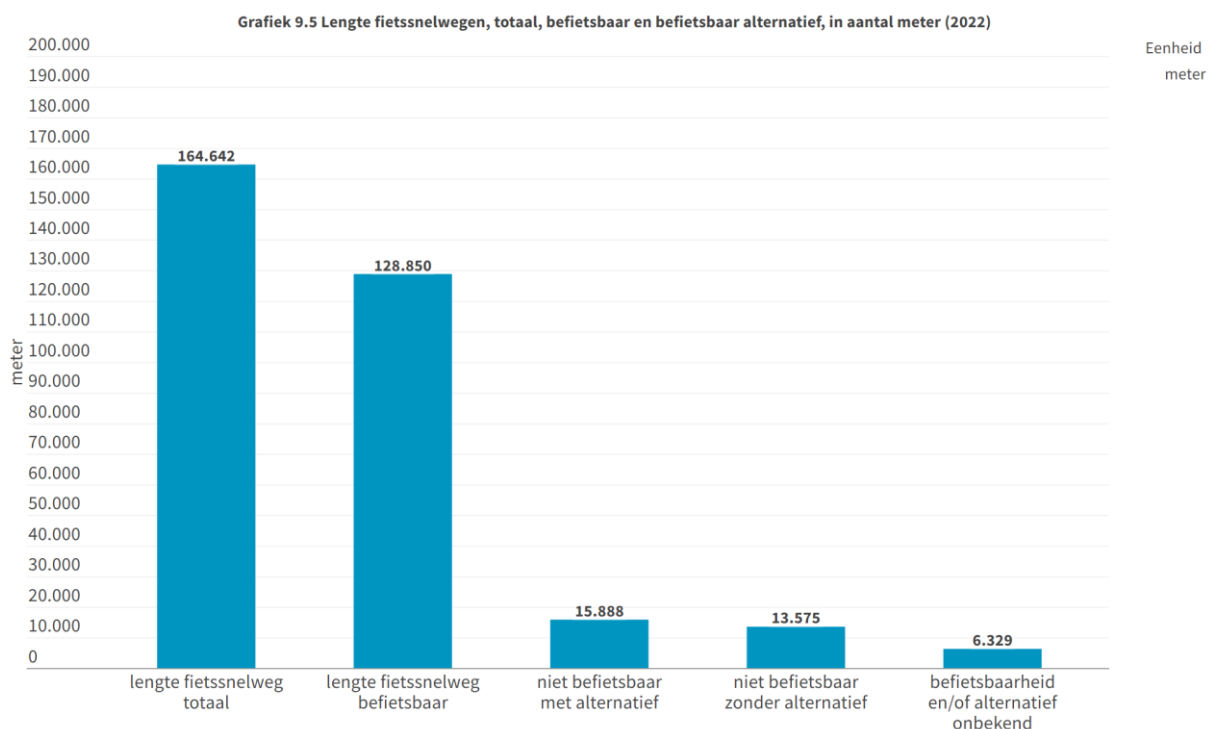
Bron: MOW

9.3.2 Fietssnelwegen

Fietssnelwegen of 'fietsostrades' zijn fietsroutes tussen steden die tot 15 à 20 km van elkaar liggen. Deze fietssnelwegen zijn een initiatief van de provincies, in samenwerking met de gemeenten en de Vlaamse overheid. De fietssnelwegen vormen samen met andere fietsroutes een 'bovenlokaal functioneel fietsroutenetwerk': een gemeente-overschrijdend netwerk dat belangrijke punten met elkaar verbindt (scholen, bedrijventerreinen, ziekenhuizen, stations, winkels, ...). Op termijn zullen de fietssnelwegen alle Vlaamse steden vlot met elkaar verbinden, goed voor een netwerk van 2700 kilometer. Aangezien meer dan 30% van de Vlamingen op minder dan 7,5 kilometer van het werk woont en de meeste verplaatsingen korter dan 15 kilometer zijn, wordt gehoopt dat pendelaars de auto thuis laten en regelmatig voor de fiets zullen kiezen. Bij zulke afstanden is men met de fiets vaak sneller dan met de auto of het openbaar vervoer.

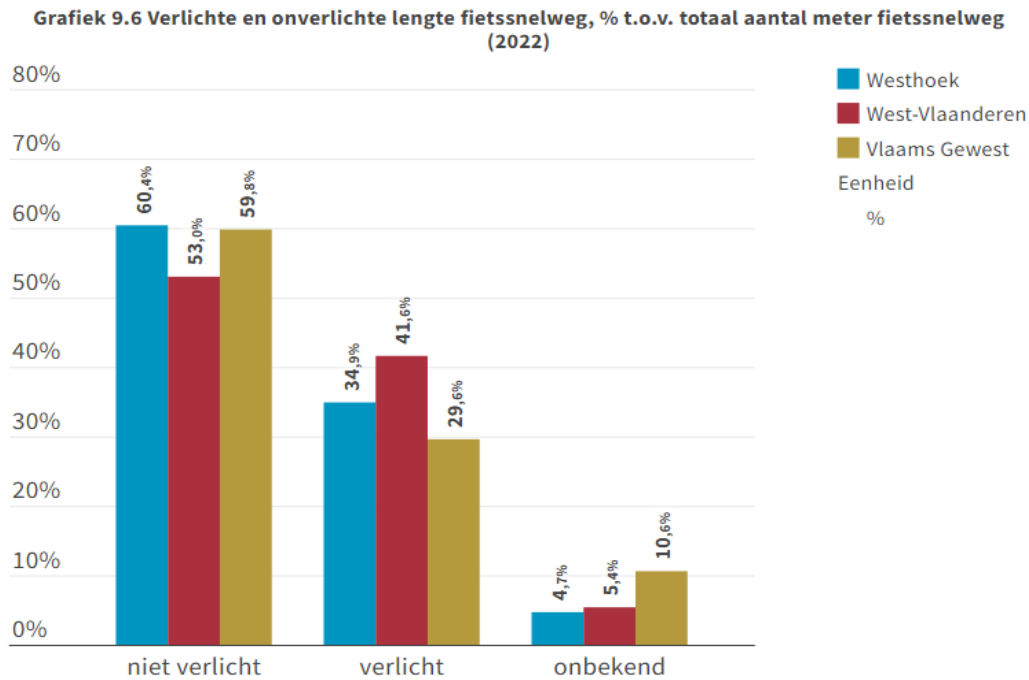
Een belangrijke parameter van deze fietssnelwegen is de kwaliteit ervan. Als een fietssnelweg veilig en efficiënt is ingericht, zal men meer geneigd zijn deze ook effectief te gebruiken. Daarom wordt op provincies.incijfers.be de afstand van de verschillende fietssnelwegen in kaart gebracht (op basis van [fietssnelwegen.be](https://provincies.incijfers.be/fietssnelwegen)), met verschillende kwaliteiten: befietsbaarheid, befietsbaar alternatief, verlichting, autoluw karakter en bewegwijzering. Let op: per provincie is er een persoon verantwoordelijk voor het categoriseren van de segmenten op deze criteria. De figuren die hier volgen, zijn met andere woorden niet op strikt objectieve registratiedata gebaseerd. De data kunnen potentieel persoonsgebonden verschillen in de registratiewijze reflecteren.

Grafiek 9.5 toont voor de regio Westhoek de totale lengte van het fietssnelwegennetwerk (eerste staaf), de lengte die befietsbaar is en de eventuele lengte die niet befietsbaar is met of zonder alternatief.

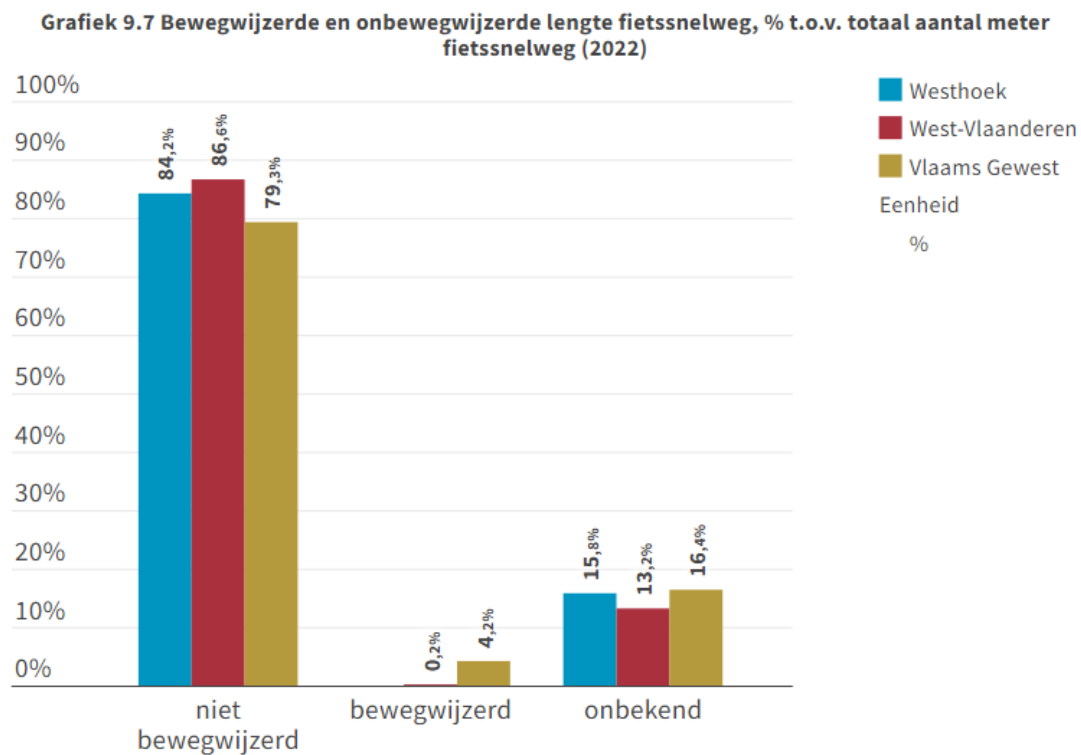

Bron: Vijf Vlaamse Provincies - fietssnelwegen.be | provincies.incijfers.be

Naast de befietsbaarheid, en de aanwezigheid van een befietsbaar alternatief indien de snelweg zelf niet befietsbaar is, wordt ook gekeken naar verlichting, bewegwijzering en autoluw karakter. Deze kwaliteiten worden getoond in respectievelijk grafiek 9.6, grafiek 9.7 en grafiek 9.8.

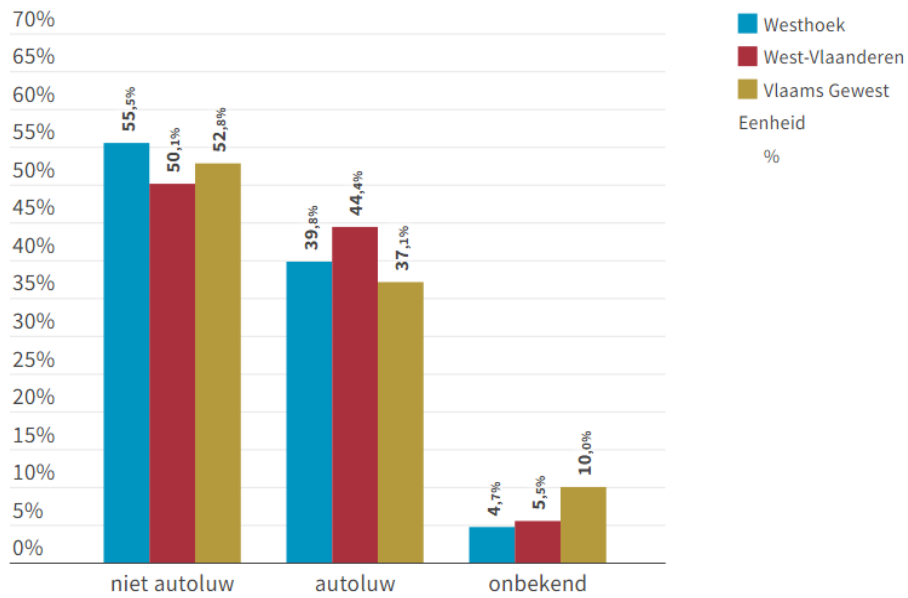

Bron: Vijf Vlaamse Provincies - fietssnelwegen.be | provincies.incijfers.be

Bron: Vijf Vlaamse Provincies - fietssnelwegen.be | provincies.incijfers.be

Grafiek 9.8 Autoluwe en niet-autoluwe lengte fietssnelweg, % t.o.v. totaal aantal meter fietssnelweg (2022)

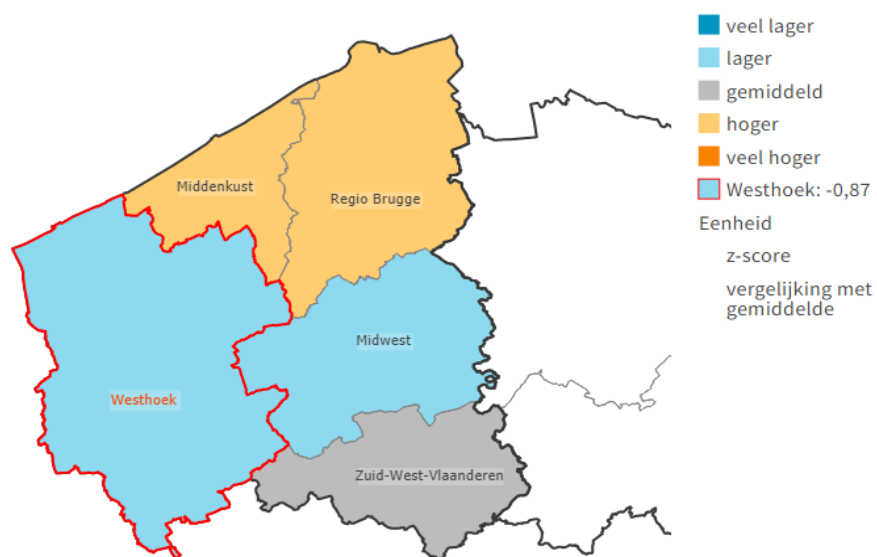

Bron: Vijf Vlaamse Provincies - fietssnelwegen.be | provincies.incijfers.be

9.3.3 Nabijheid openbaar vervoer

De data over de nabijheid van toegang tot mobiliteit (stations, haltes openbaar vervoer en opritten van snelwegen) worden voorzien door Statbel. Meer bepaald wordt gekeken hoeveel personen er wonen nabij deze punten. Kaart 9.1 geeft de verschillen in het aandeel inwoners dat binnen een buffer van 200m rond treinstation of een halte van het openbaar vervoer woont. Om vergelijking te vergemakkelijken, worden de cijfers omgezet in z-scores die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

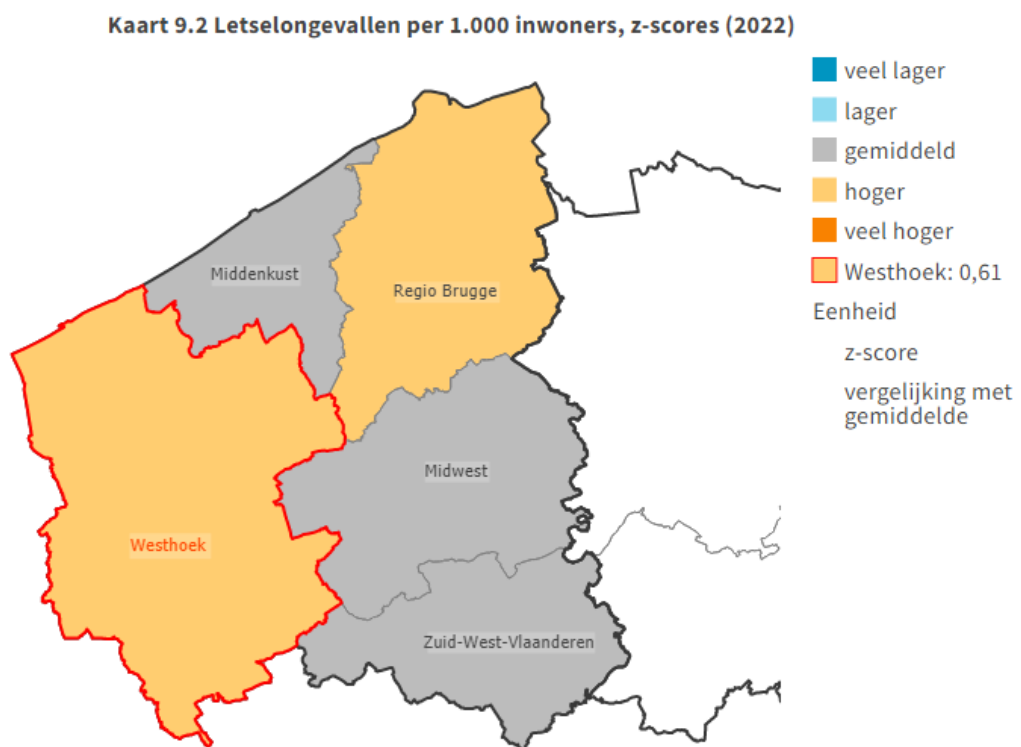
Kaart 9.1 Aandeel inwoners in buffer van 200m rond treinstation of halte openbaar vervoer, z-scores (2021)

Bron: Statbel - Bereikbaarheidscijfers | provincies.incijfers.be

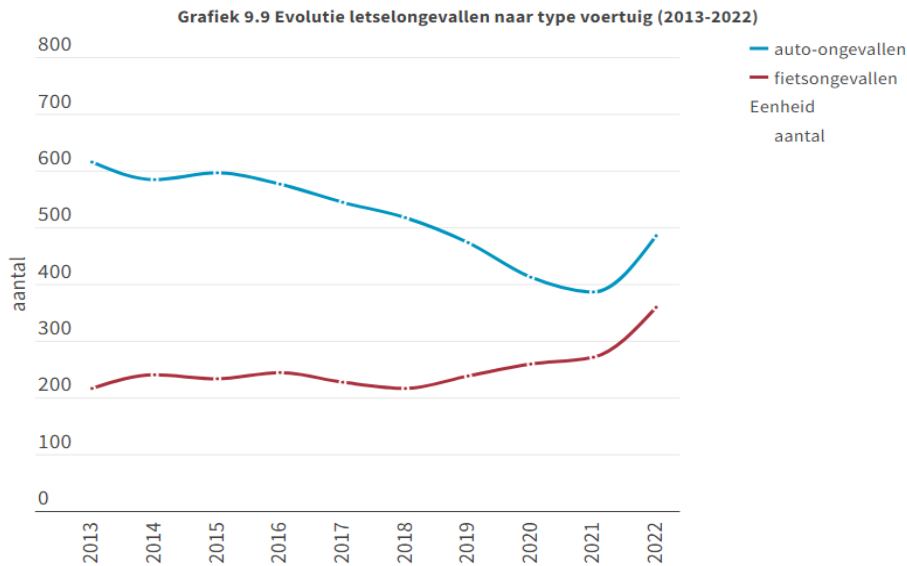
9.4 Verkeersveiligheid

Wanneer verschillende mensen zich op hetzelfde moment en in dezelfde ruimte verplaatsen, kunnen zich conflicten, onduidelijkheden of ongevallen voordoen. De belangrijkste reden voor het analyseren van data over verkeersveiligheid is zonder twijfel de preventie van verkeersongevallen en het komen tot een zo veilig mogelijke verkeerssituatie. Daarnaast kan de mate waarin men zich veilig voelt in het verkeer iemands mobiliteit beïnvloeden en een rol spelen in de vervoersmiddelenkeuze die men maakt. Daarom worden de data over verkeersveiligheid ook in deze omgevingsanalyse toegelicht. Hoe meer mensen, des te groter de kans dat een ongeval zich zal voordoen. Het is dan ook niet verwonderlijk dat in een stedelijke omgeving meer verkeersongevallen worden geregistreerd dan in een landelijke omgeving. Om hiervoor te corrigeren voorzien we ook in relatieve cijfers, nl. het aantal verkeersongevallen per 1.000 inwoners. Deze cijfers worden voor de regio Westhoek getoond in kaart 9.2. Het gaat om verkeersongevallen die zich voordeden in de publieke ruimte en waarbij één of meerdere personen verwond werden. Verkeersongevallen op privé domein en ongevallen met louter blikshade worden met andere woorden niet meegeteld. Om vergelijking te vergemakkelijken, worden de cijfers opnieuw omgezet in z-scores.

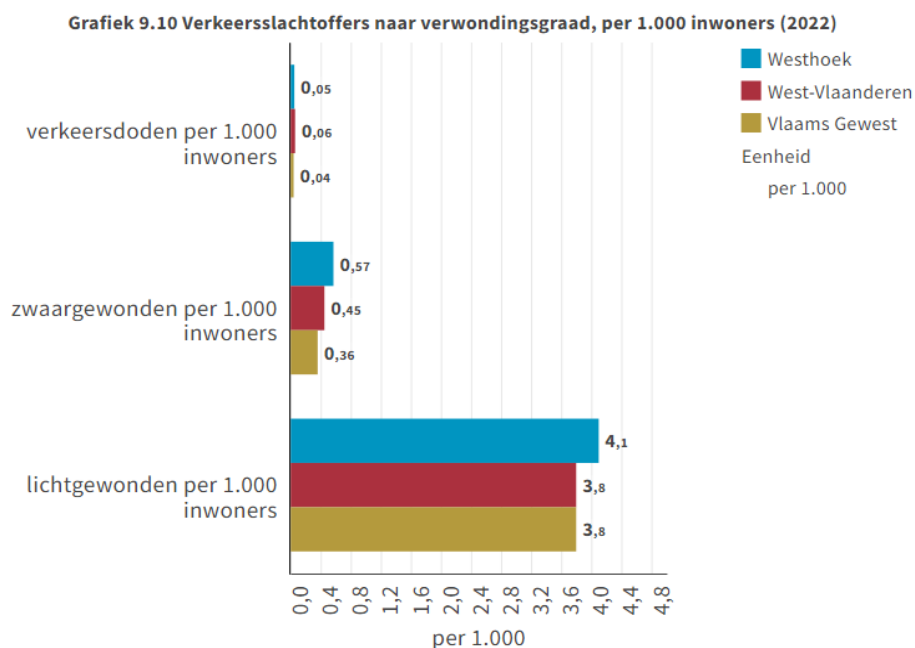
Bron: Statbel - Verkeersongevallen | provincies.incijfers.be

Met het oog op mobiliteit kunnen we nagaan welke modi voornamelijk betrokken zijn bij deze letselongevallen. We beschikken over cijfers van zowel auto-, fiets- als busongevallen. Omdat busongevallen zeer specifieke, niet-alledaagse gebeurtenissen zijn, worden ze hier niet getoond. Grafiek 9.9 toont enkel de auto- en fietsongevallen in de regio Westhoek. Wanneer in een letselongeval zowel wagen als fiets betrokken zijn, wordt dit zowel als een auto- en als een fietsongeval geteld.

Bron: Federale Politie - Verkeersstatistieken | provincies.incijfers.be

Letselgevallen vertellen iets over het aantal ongevallen. Maar elk van die ongevallen heeft ook verkeersslachtoffers tot gevolg. Grafiek 9.10 toont voor de regio Westhoek het aantal verkeersslachtoffers naar zwaarte van de letsels, per 1.000 inwoners.

Bron: Statbel - Verkeersongevallen | provincies.incijfers.be

Deel 3: Wat typeert leren, werken en verdienen in de regio Westhoek?

Deel 3 van de omgevingsanalyse belicht een aantal sociaaleconomische thema's: onderwijs, arbeidsmarkt, inkomens en armoede, toerisme, detailhandel en economische bedrijvigheid.

Hoofdstuk 10: Onderwijs

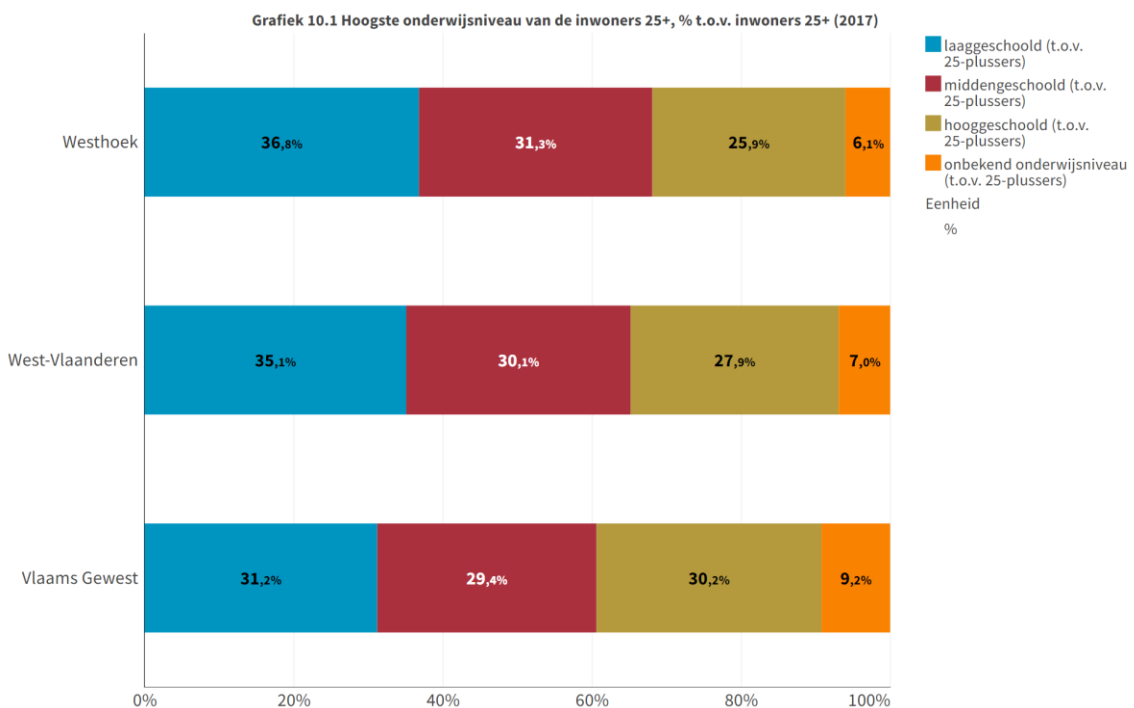
In dit hoofdstuk kijken we naar het opleidingsniveau van de bevolking, alsook naar de leerlingen, studenten hoger onderwijs en cursisten volwassenenonderwijs die in de regio Westhoek wonen.

10.1 Onderwijsniveau van de bevolking

Door het samenbrengen van verschillende administratieve diplomadatabanken maakt Statbel een inschatting van het onderwijsniveau van de bevolking van 25 jaar of ouder. Het hoogst behaalde onderwijsniveau wordt als volgt ingedeeld:

- laaggeschoold: geen diploma secundair onderwijs;
- middengeschoold: diploma secundair onderwijs;
- hooggeschoold: diploma hoger onderwijs;
- onbekend: personen waarvoor geen hoogste onderwijsniveau bepaald kan worden.

De cijfers van 2017 zijn momenteel de meest recente. In de regio Westhoek bedraagt het aandeel laaggeschoolden 36,8%, het aandeel middengeschoolden 31,3% en het aandeel hooggeschoolden 25,9%. Van 6,1% van de 25-plussers is het onderwijsniveau niet gekend. In West-Vlaanderen bedraagt het aandeel laaggeschoolden 35,1%, het aandeel middengeschoolden 30,1% en het aandeel hooggeschoolden 27,9%. Van 7,0% van de 25-plussers is het onderwijsniveau niet gekend.

Bron: Statbel - Onderwijsniveau | provincies.incijfers.be

10.2 Basisonderwijs en secundair onderwijs

Gegevens over leerlingen in leerplichtonderwijs worden op de eerste schooldag van februari door het departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap verzameld. In principe zijn in de leerlingendatabank alle leerlingen opgenomen die bij de februaritelling ingeschreven zijn in een school die gefinancierd of gesubsidieerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap.

10.2.1 Aantal leerlingen in het basis- en het secundair onderwijs

In de regio Westhoek tellen we in het schooljaar 2022-2023 32.106 inwoners die schoollopen in een school die gefinancierd of gesubsidieerd wordt door de Vlaamse overheid; 18.700 in het basisonderwijs en 13.406 in het secundair onderwijs.

Tabel 10.1 geeft achtereenvolgens het aantal en aandeel leerlingen, ingedeeld volgens de structuur van het onderwijs. Het *basisonderwijs* wordt opgesplitst in gewoon kleuteronderwijs (GKO), buitengewoon kleuteronderwijs (BKO), gewoon lager onderwijs (GLO) en buitengewoon lager onderwijs (BLO). Het *secundair onderwijs* bestaat uit drie onderdelen, met name het gewoon voltijds secundair onderwijs (GVSO), het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO) en het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO).

Tabel 10.1 Leerlingen volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen (2022-2023)

	Regio Westhoek	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Gewoon kleuteronderwijs	6.633	40.977	240.317
Buitengewoon kleuteronderwijs	92	555	2.668
Gewoon lager onderwijs	11.119	69.288	415.321
Buitengewoon lager onderwijs	856	5.236	26.309
Gewoon voltijds secundair onderwijs	12.410	75.597	439.357
Deeltijds beroeps-secundair onderwijs	211	1.435	7.932
BuSO	785	4.738	22.997
Totaal	32.106	197.826	1.154.901

	Regio Westhoek	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Gewoon kleuteronderwijs	20,7%	20,7	20,8
Buitengewoon kleuteronderwijs	0,3%	0,3	0,2
Gewoon lager onderwijs	34,6%	35,0	36,0
Buitengewoon lager onderwijs	2,7%	2,6	2,3
Gewoon voltijds secundair onderwijs	38,7%	38,2	38,0
Deeltijds beroeps-secundair onderwijs	0,7%	0,7	0,7
BuSO	2,4%	2,4	2,0

Bron: Onderwijs Vlaanderen

Het *buitengewoon onderwijs* wordt ingericht voor kinderen die, permanent of tijdelijk, specifieke ondersteuning nodig hebben omwille van een lichamelijke of geestelijke handicap, ernstige emotionele problemen of gedragsproblemen en/of ernstige leerstoornissen. Het buitengewoon kleuteronderwijs laat kleuters van 2,5 tot 6 jaar toe, het buitengewoon lager onderwijs kinderen tussen 6 en 13 jaar en het buitengewoon secundair jongeren tussen 13 en 21 jaar.

In de regio Westhoek wonen 948 kinderen die ingeschreven zijn in het buitengewoon basisonderwijs en 785 jongeren die ingeschreven zijn in buitengewoon secundair onderwijs. Ze vertegenwoordigen 5,1% van de leerlingen basisonderwijs en 5,9% van de leerlingen secundair onderwijs.

De leerlingen die *gewoon voltijds secundair onderwijs (GVSO)* volgen, worden verder opgedeeld in graden en onderwijsvormen. De 1ste graad, dit zijn de eerste twee leerjaren, wordt gezien als algemene vorming. Deze graad bestaat dus maar uit één onderwijsvorm: het gemeenschappelijk secundair onderwijs (GSO). Er wordt wel een onderscheid gemaakt tussen de A-stroom en de B-stroom. Leerlingen die de eerste graad A-stroom succesvol beëindigen kunnen doorstromen naar elke onderwijsvorm. De B-stroom is gericht op doorstromen naar het beroepssecundair onderwijs. De 2de en 3de graad zijn ingedeeld in vier onderwijsvormen: algemeen secundair onderwijs (ASO), beroepssecundair onderwijs (BSO), kunstsecundair onderwijs (KSO) en technisch secundair onderwijs (TSO).

In het secundair onderwijs worden daarnaast ook klassen ingericht die zich richten op anderstalige nieuwkomers, OKAN (onthaalklas anderstalige nieuwkomers). De voornaamste doelstelling van deze onthaalklassen is de leerlingen zo snel mogelijk Nederlands te leren.

Tabel 10.2 geeft het aantal en aandeel leerlingen die gewoon voltijds secundair onderwijs volgen, ingedeeld naar de verschillende onderwijsvormen.

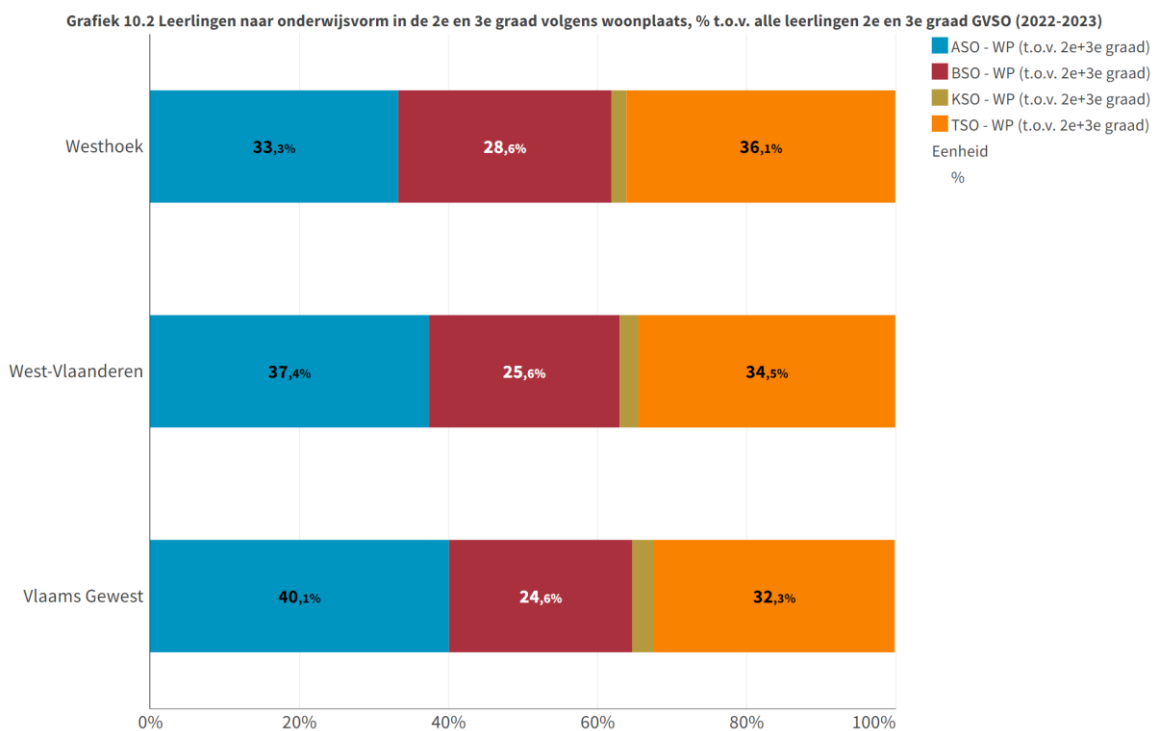
Tabel 10.2 Leerlingen binnen het gewoon voltijds secundair onderwijs volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen GVSO (2022-2023)

	Regio Westhoek	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
OKAN	265	1.588	7.997
GSO A-stroom	3.223	20.465	120.941
GSO B-stroom	713	3.965	22.885
ASO	2.737	18.553	115.434
BSO	2.344	12.673	70.730
KSO	167	1.243	8.455
TSO	2.961	17.110	92.915
Totaal	12.410	75.597	439.357

	Regio Westhoek	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
OKAN	2,1%	2,1	1,8
GSO A-stroom	26%	27,1	27,5
GSO B-stroom	5,7%	5,2	5,2
ASO	22,1%	24,5	26,3
BSO	18,9%	16,8	16,1
KSO	1,3%	1,6	1,9
TSO	23,9%	22,6	21,1

Bron: Onderwijs Vlaanderen

Het aandeel leerlingen uit de tweede en derde graad gewoon voltijds secundair onderwijs dat ASO, BSO, KSO dan wel TSO volgt, wordt weergegeven in grafiek 10.2.

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

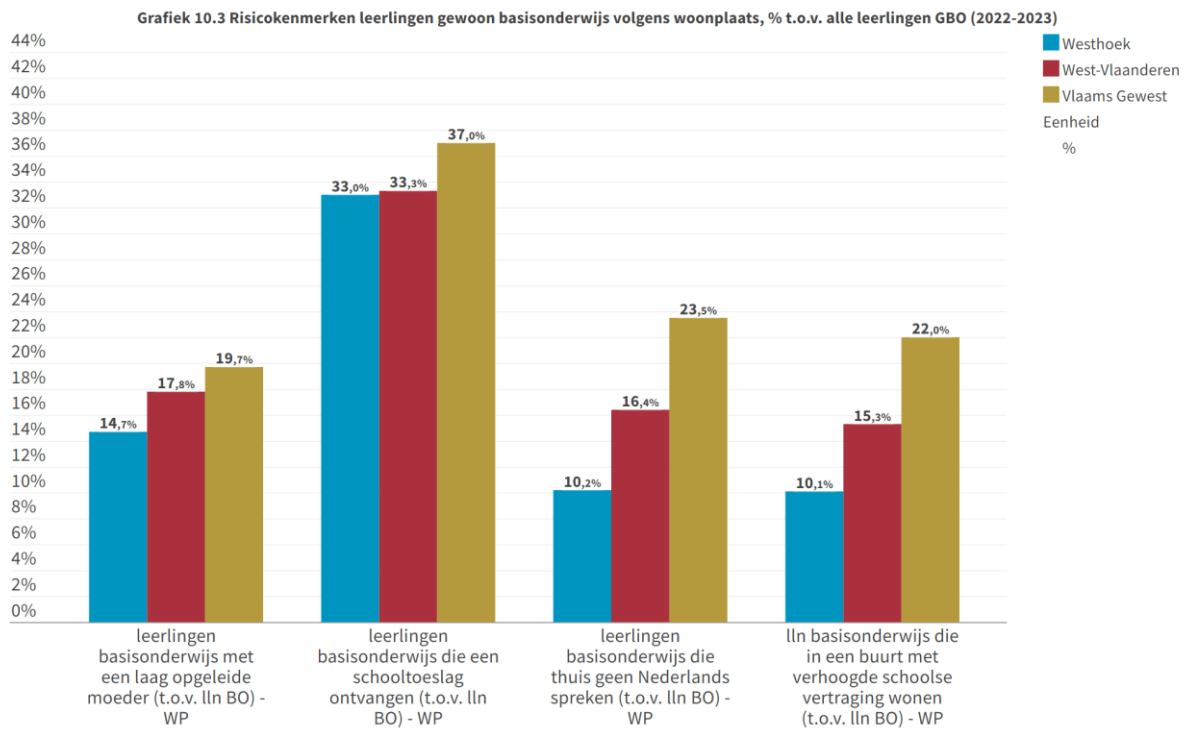
10.2.2 Risicokenmerken voor kansarmoede in het basis- en het secundair onderwijs

In het kader van het Gelijke Onderwijskansenbeleid worden gegevens over de thuissituatie van kinderen en jongeren verzameld. Om kinderen zoveel mogelijk gelijke kansen te geven, krijgen de scholen een extra pakket lestijden/lesuren en extra werkingsmiddelen voor kinderen die aan bepaalde gelijke kansenindicatoren voldoen. Voor het toekennen van extra werkingsmiddelen in het gewoon onderwijs houdt men rekening met opleidingsniveau moeder, schooltoelage, thuistaal

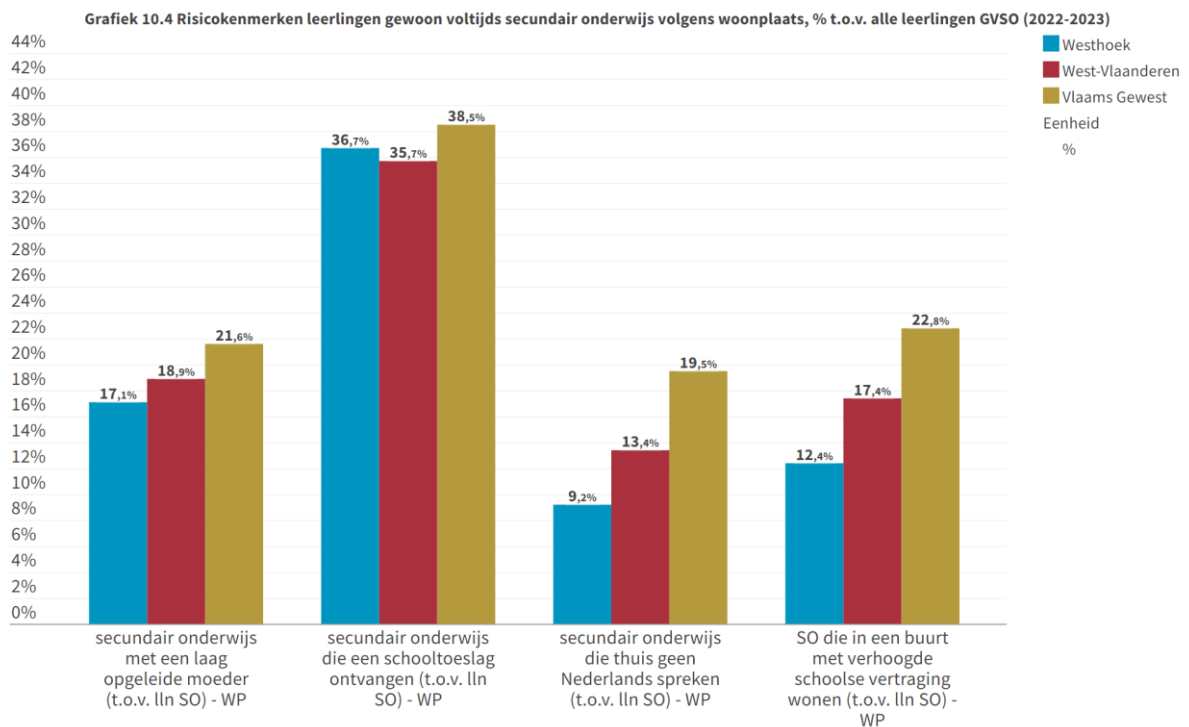
en een buurtindicator. Deze buurtindicator wordt niet gebruikt voor de toekenning van de extra lestijden.

- *Laagopgeleide moeder.* Dit is het geval wanneer de moeder niet in het bezit is van een diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs.
- *Schooltoelage/schooltoeslag.* Tot het schooljaar 2018-2019 scoort de leerling op deze indicator als hij in aanmerking komt voor een schooltoelage én deze aangevraagd heeft. Een leerling blijft scoren op deze indicator als hij het recht op schooltoelage verliest (bijvoorbeeld door veelvuldig spijbelen). Vanaf schooljaar 2019-2020 wordt de schooltoeslag uitbetaald als deel van het groeipakket. De toeslag moet niet langer aangevraagd worden, maar de toekenning gebeurt voortaan automatisch. De inkomensgrenzen worden daarenboven ook verruimd. Dit maakt dat het aantal leerlingen met een schooltoeslag sterk stijgt tussen 2018-2019 en 2019-2020.
- *Andere thuistaal.* De taal die de leerling in het gezin spreekt is niet de onderwijstaal. De taal die de leerling in het gezin spreekt is niet de onderwijstaal indien de leerling in het gezin met niemand of in een gezin met drie gezinsleden met maximum één gezinslid de onderwijstaal spreekt. Broers en zussen worden steeds als één gezinslid beschouwd.
- *Wonend in een buurt met veel schoolse vertraging.* De leerlingen worden onderverdeeld volgens de buurt waarin ze wonen. Op basis van deze indicator wil men een kwart van de leerlingen extra financiering toekennen. Het gaat hierbij om de 25% leerlingen die in buurten met het hoogste percentage schoolse vertraging wonen. Bij de berekening van dit percentage gaat men uit van het aantal 15-jarigen van de zes afgelopen jaren, die minstens twee jaar schoolse vertraging hadden. Leerlingen die behoren tot de trekkende bevolking en thuislozen scoren steeds op deze indicator.

Grafiek 10.3 en grafiek 10.4 tonen het aandeel leerlingen dat aantikt op deze risicokenmerken voor kansarmoede voor de leerlingen gewoon basisonderwijs, respectievelijk voor de leerlingen gewoon voltijds secundair onderwijs.

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

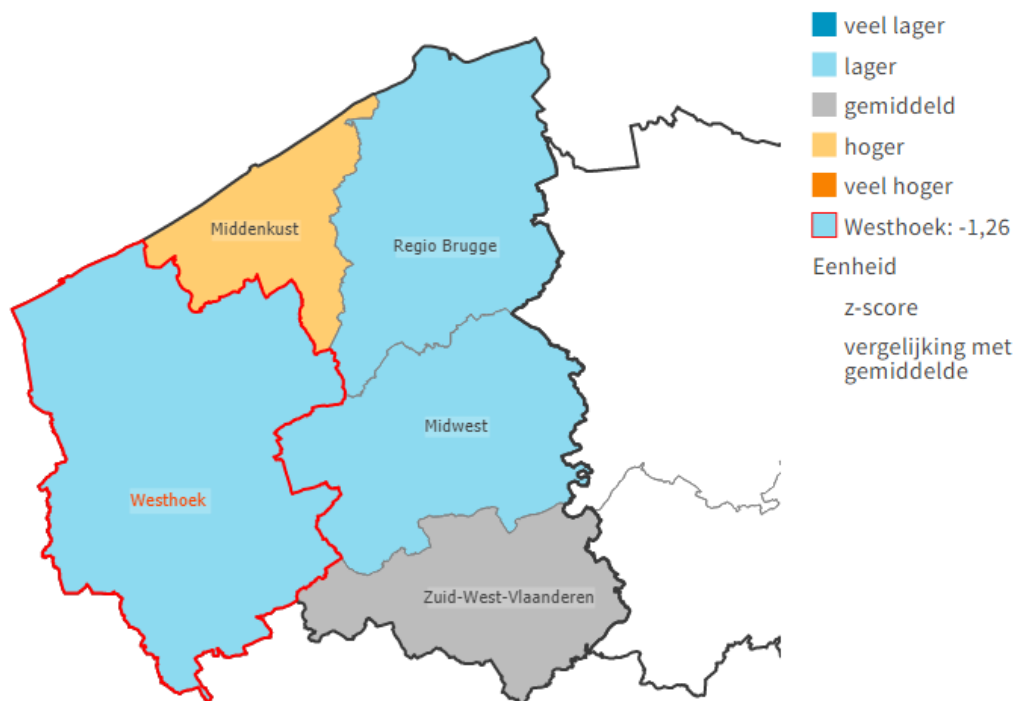

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

Als samenvattende indicator wordt vaak de *onderwijs kansarmoede-indicator (OKI)* berekend. Deze maakt een optelsom van de vier hoger beschreven risicokenmerken gedeeld door het aantal leerlingen en ligt bijgevolg tussen 0 en 4. Hoe hoger de OKI-waarde, hoe groter de kans op kansarmoede. De OKI wordt vaak gebruikt om een vergelijking te maken doorheen de tijd, tussen verschillende gebieden of onderwijsvormen. Door de veranderde definitie van de schooltoeslag zien we ook bij de gemiddelde OKI een significante stijging tussen 2018-2019 en 2019-2020. Onderstaande kaart toont OKI in de vorm van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

De OKI van de inwoners van de regio Westhoek die gewoon basisonderwijs volgen is 0,68, die in West-Vlaanderen is 0,83. Kaart 10.1 geeft de spreiding van de OKI van de leerlingen gewoon basisonderwijs in vergelijking met de regio's van West-Vlaanderen, op basis van een z-score.

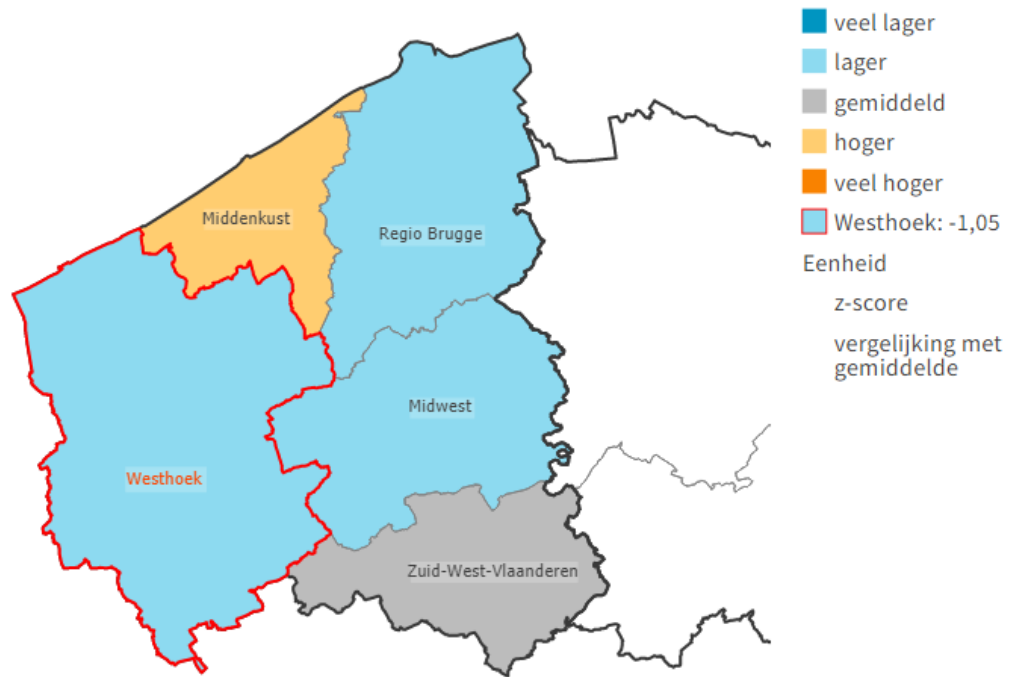
Kaart 10.1 Gemiddelde OKI gewoon basisonderwijs volgens woonplaats (2022-2023, z-scores)

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

De OKI van de inwoners van de regio Westhoek die gewoon voltijds secundair onderwijs volgen is 0,74, die in West-Vlaanderen is 0,84. Kaart 10.2 geeft een overzicht van de spreiding van OKI van de leerlingen gewoon voltijds secundair onderwijs in de regio's van West-Vlaanderen, op basis van een z-score.

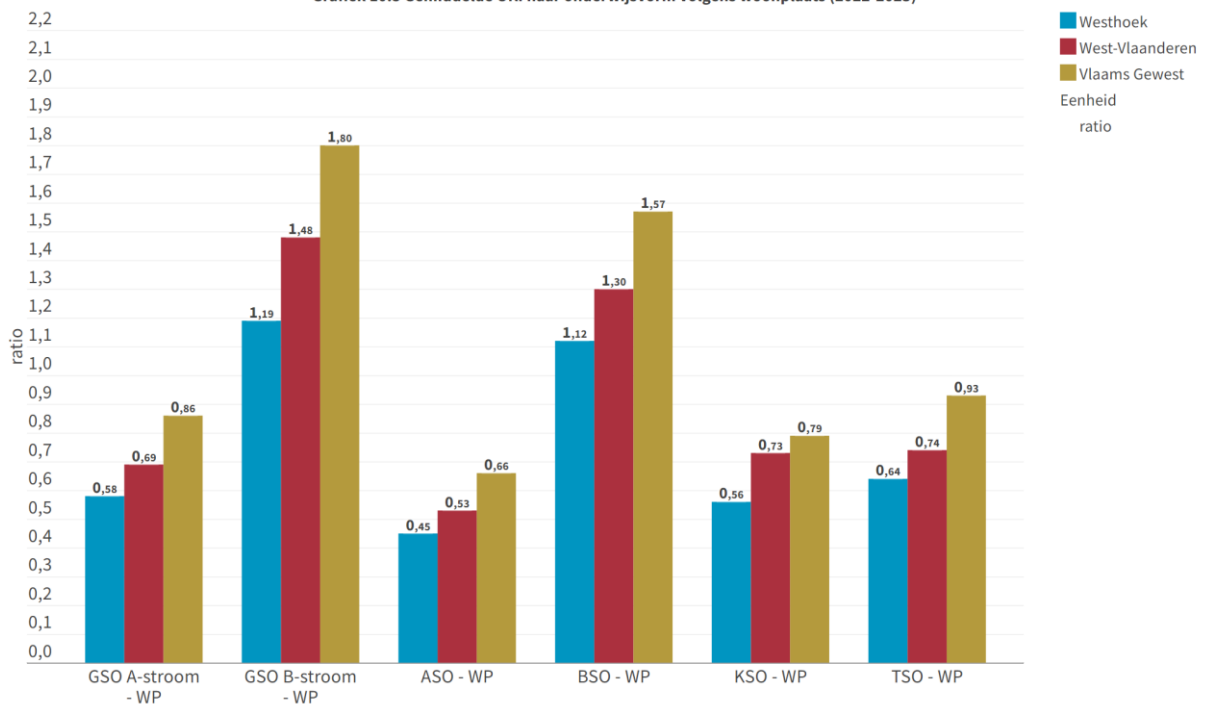
Kaart 10.2 Gemiddelde OKI gewoon voltijds secundair onderwijs volgens woonplaats (2022-2023, z-scores)

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

De OKI varieert doorgaans sterk tussen de verschillende onderwijsvormen (grafiek 10.5). In de B-stroom en het BSO is er vaak een hogere gemiddelde kansarmoede.

Grafiek 10.5 Gemiddelde OKI naar onderwijsvorm volgens woonplaats (2022-2023)

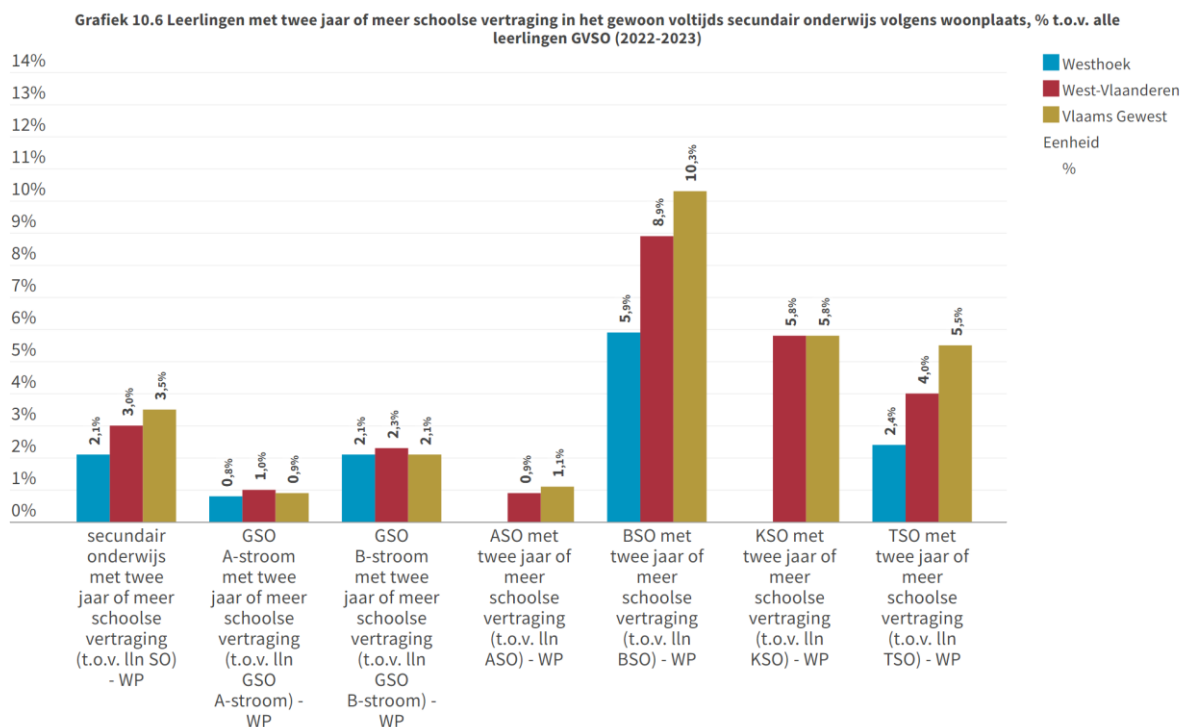

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

10.2.3 Schoolse vertraging en zittenblijven

De schoolse vordering wordt berekend als het verschil tussen het leerjaar waarin de leerling zich effectief bevindt, ten opzichte van het leerjaar waarin de leerling zich normaal gezien zou bevinden op basis van zijn geboortjaar. Een leerling kan zo schoolse vertraging of voorsprong oplopen, dan wel normaal gevorderd zijn. We bekijken hier enkel de leerlingen die *schoolse vertraging* hebben. Vaak gaat het hier om een achterstand opgelopen door zittenblijven, maar ook andere zaken kunnen hier spelen. Zo kunnen leerlingen ook later ingestapt zijn in het secundair onderwijs of een atypische schoolloopbaan hebben (bijvoorbeeld 1ste jaar B-stroom → 1ste jaar A-stroom → 2de jaar ...).

In de regio Westhoek hebben in het schooljaar 2022-2023 250 leerlingen van het gewoon voltijds secundair onderwijs een vertraging van twee of meer jaar. Het gaat om 2,1% van de leerlingen. In West-Vlaanderen is dit 3,0%. Zoals grafiek 10.6 aangeeft, blijken er vaak grote verschillen te zijn naargelang de gevolgde onderwijsvorm. Hierbij moet wel in het achterhoofd gehouden worden dat leerlingen ASO, BSO, KSO en TSO in de 2de en 3de graad zitten, ouder zijn en dus meer kans gehad hebben om twee of meer jaar schoolse vertraging op te lopen dan de leerlingen GSO die in de 1ste graad zitten.

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Leerplichtonderwijs | provincies.incijfers.be

Zittenblijven is een belangrijke reden waardoor een leerling schoolse achterstand kan oplopen. Een *zittenblijver* is een leerling die in februari van het huidig schooljaar in hetzelfde leerjaar was ingeschreven als in februari van het vorige schooljaar. Over bepaalde leerlingen kan geen uitspraak gedaan worden, omdat ze bijvoorbeeld het voorgaande jaar niet ingeschreven waren in het Vlaams onderwijs of omdat ze ingeschreven waren in het buitengewoon onderwijs, deeltijds beroepssecundair onderwijs, OKAN of modulair onderwijs. Bij de berekening van het percentage

wordt geen rekening gehouden met deze leerlingen in de noemer. Tabel 10.3 geeft het aantal en aandeel zittenblijvers in het secundair onderwijs.

Tabel 10.3 Zittenblijvers in het secundair onderwijs volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle leerlingen SO

	Regio Westhoek		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
2020-2021	126	1,1	1.140	1,7	8.772	2,2
2021-2022	291	2,5	2.249	3,2	17.037	4,2
2022-2023	299	2,6	2.121	3,0	16.916	4,1

Bron: Onderwijs Vlaanderen

Hoe meer schoolse achterstand een leerling oploopt, hoe meer kans hij heeft om de school vroegtijdig te verlaten. Onderwijs Vlaanderen geeft aan dat leerlingen die twee of meer jaren gedubbeld hebben, 90% meer kans hebben om zonder diploma het onderwijs te verlaten dan leeftijdsgenoten die normaal doorstroomden.

10.2.4 Vroegtijdig schoolverlaten

Een *vroegtijdige schoolverlater* is een leerling die niet langer leerplichtig is en die het Vlaams secundair onderwijs verlaat zonder kwalificatie met een beroepsfinaliteit of een finaliteit doorstroom hoger onderwijs. Concreet gaat het dan om:

- een diploma secundair onderwijs;
- een studiegetuigschrift van het tweede leerjaar van de derde graad van het beroepssecundair onderwijs (BSO);
- een eindgetuigschrift behaald in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO);
- een certificaat behaald in de leertijd (Syntra);
- een getuigschrift behaald in de opleidingsvorm 3 (OV3) van het buitengewoon secundair onderwijs (BuSO);
- een certificaat behaald in het modulair stelsel van het BSO, het DBSO en BuSO OV3.

Tabel 10.4 geeft enerzijds het aantal vroegtijdige schoolverlaters. Anderzijds wordt hun aandeel ook binnen de groep van alle schoolverlaters bekeken.

Tabel 10.4 Vroegtijdige schoolverlaters volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. alle schoolverlaters

	Regio Westhoek		West-Vlaanderen		Vlaams Gewest	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
2019-2020	122	6,4	841	7,5	5.665	9,1
2020-2021	148	8,0	1.127	9,8	7.710	11,7
2021-2022	177	9,3	1.315	11,3	9.085	13,7

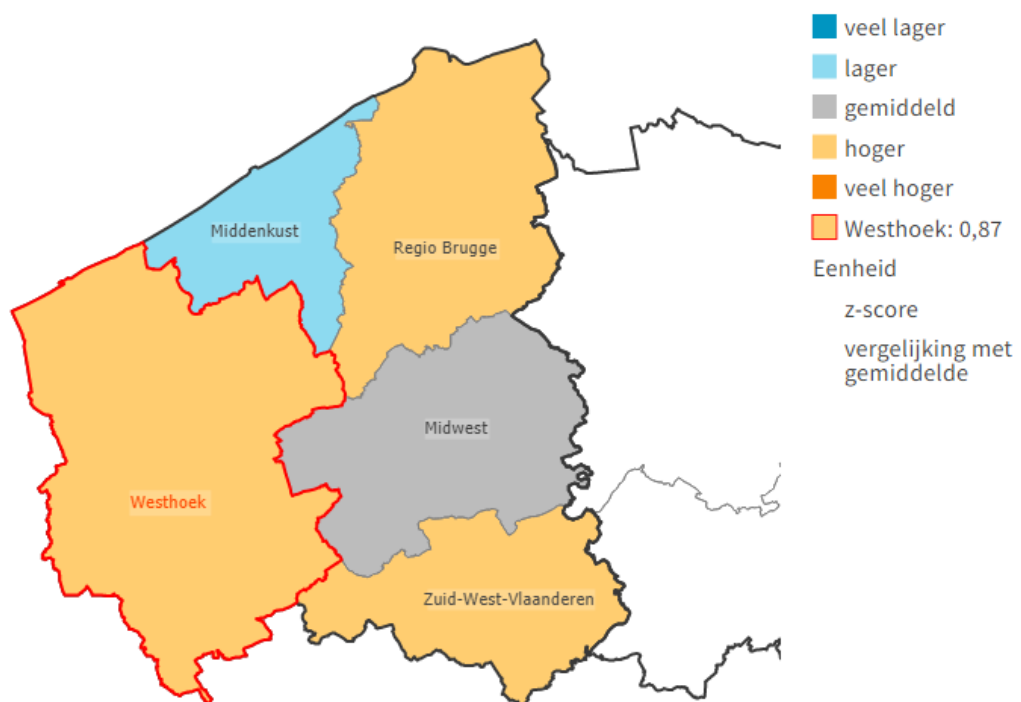
Bron: Onderwijs Vlaanderen

10.3 Hoger onderwijs

In academiejaar 2022-2023 waren 6.792 inwoners van de regio Westhoek als student ingeschreven voor een opleiding in het Vlaams hoger onderwijs. Dit zijn alle opleidingen aan een universiteit of een hogeschool en de HBO5 verpleegkunde opleidingen die georganiseerd worden door het secundair onderwijs. 1.345 van de studenten schreven zich voor het eerst in voor een professionele of academische bachelor. Dit zijn de generatiestudenten. Een student kan zich inschrijven voor verschillende opleidingen in het hoger onderwijs. In hetzelfde academiejaar tellen we in de regio Westhoek dan ook 7.148 inschrijvingen. In de regio Westhoek is 41% van deze inschrijvingen een inschrijving aan een universiteit, in West-Vlaanderen is dit 43,5%.

Om het aandeel inwoners dat verder studeert in te schatten, lichten we er één leeftijd uit, met name de 20-jarigen. Op die leeftijd zijn immers de meeste studenten ingeschreven in het hoger onderwijs. In de regio Westhoek is 59,6% van de 20-jarige inwoners ingeschreven als student in het hoger onderwijs. Ter vergelijking, in West-Vlaanderen is dit 58,1% van de 20-jarigen. Kaart 10.3 toont een overzicht voor de regio's van West-Vlaanderen.

Kaart 10.3 20-jarige studenten hoger onderwijs, % t.o.v. 20-jarigen (2022-2023, z-scores)

Bron: Onderwijs Vlaanderen - Hoger onderwijs | provincies.incijfers.be

10.4 Volwassenenonderwijs

In de regio Westhoek waren er, in het schooljaar 2020-2021, 6.494 inschrijvingen in het volwassenenonderwijs. Dat zijn er 32,19 per 1.000 inwoners. In West-Vlaanderen waren er dat

50.737, of 42,09 per 1.000 inwoners. Cursisten die in de loop van het schooljaar in verschillende opleidingen zijn ingeschreven, worden per opleiding één keer geteld.

De opleidingen in het volwassenenonderwijs worden door Onderwijs Vlaanderen gegroepeerd in twee opleidingstypes:

- **Basiseducatie.** De opleidingen binnen basiseducatie richten zich tot personen die weinig schoolopleiding hebben gehad en problemen hebben met lezen, schrijven of rekenen. De cursussen zijn op het niveau lager onderwijs en 1ste graad secundair onderwijs.
- **Secundair volwassenenonderwijs.** Het secundair volwassenenonderwijs bestaat uit opleidingen binnen het studiegebied algemene vorming (het vroegere tweedekansonderwijs) en verschillende beroepsgerichte opleidingen op het niveau van het secundair onderwijs.

Tabel 10.5 geeft het aantal en aandeel inschrijvingen in het volwassenenonderwijs, ingedeeld naar de twee opleidingstypes.

Tabel 10.5 Inschrijvingen in het volwassenenonderwijs naar type volgens woonplaats, aantal en % t.o.v. totaal inschrijvingen (2020-2021)

	Basiseducatie		Secundair volwassenenonderwijs	
	aantal	%	aantal	%
Regio Westhoek	1.356	20,9	5.138	79,1
West-Vlaanderen	9.570	18,9	41.167	81,1
Vlaams Gewest	52.239	20,1	208.091	79,9

Bron: Onderwijs Vlaanderen

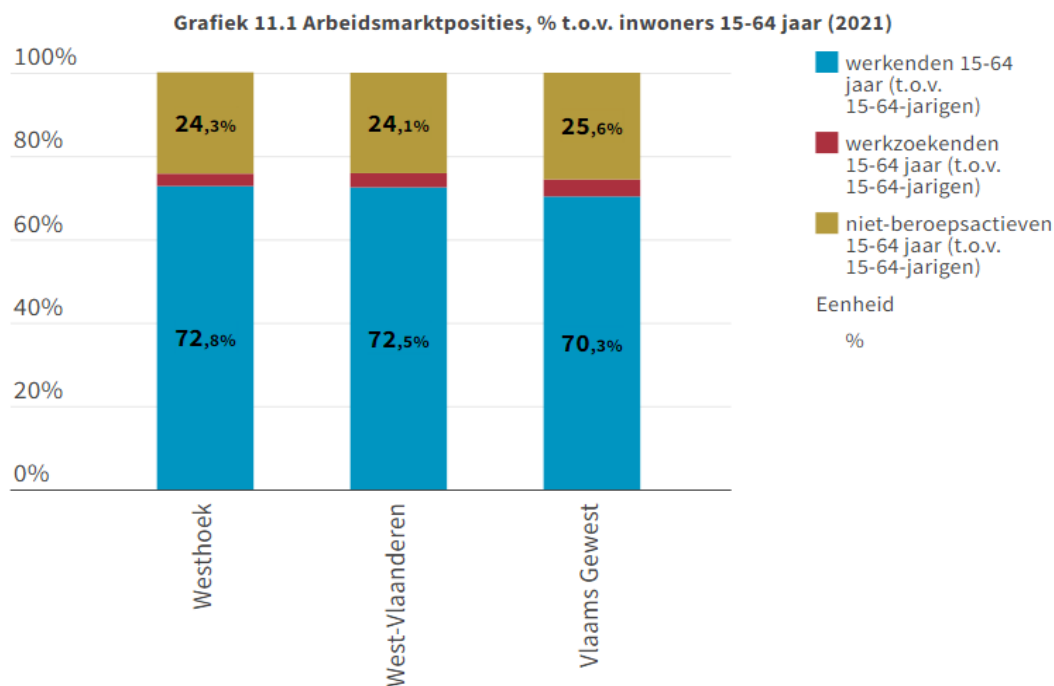
Hoofdstuk 11: Werk

Dit hoofdstuk focust op het aanbod op de arbeidsmarkt en bekijkt enkele demografische indicatoren zoals leeftijd en geslacht voor de inwoners op beroepsactieve leeftijd. Vervolgens wordt ingegaan op de arbeidsmarktpositie en op de vraag op de arbeidsmarkt, meer bepaald op de loontrekkende tewerkstelling, de zelfstandigen en vacatures in de regio Westhoek.

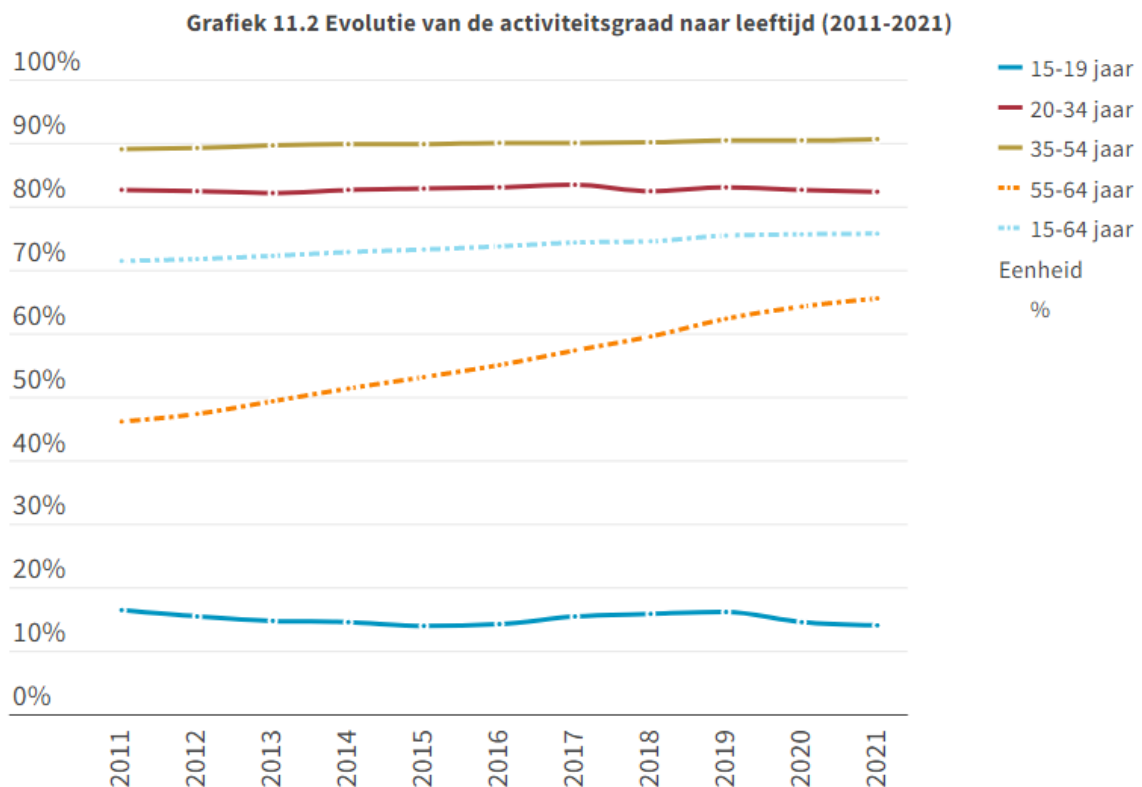
11.1 Het aanbod op de arbeidsmarkt: inwoners op beroepsactieve leeftijd

Aan de hand van de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) kunnen we een overzicht geven van de arbeidsmarktpositie van de bevolking op beroepsactieve leeftijd. De inwoners van 15 tot 64 jaar worden hierbij opgesplitst in twee groepen: de beroepsbevolking en de niet-beroepsactieve bevolking. De *beroepsbevolking* is de som van de werkenden en werkzoekenden (degenen die niet werken, maar beschikbaar zijn voor een job en actief op zoek zijn naar werk). De *niet-beroepsactieve bevolking* bestaat uit die personen die niet werken en ook niet beschikbaar zijn voor een job en/of niet actief op zoek zijn naar een job. De groep van de niet-beroepsactieven wordt berekend als het verschil tussen de bevolking op beroepsactieve leeftijd en de beroepsbevolking.

In de regio Westhoek telde men in 2021 gemiddeld doorheen het jaar 120.633 inwoners op beroepsactieve leeftijd (15 tot 64 jaar); 91.379 onder hen behoren tot de beroepsbevolking, 29.254 tot de niet-beroepsactieve bevolking. Grafiek 11.1 toont het relatieve belang van de verschillende arbeidsmarktposities: de twee groepen die de beroepsbevolking uitmaken, enerzijds de werkenden en niet-werkende werkzoekenden en anderzijds de niet-beroepsactieven.

De *activiteitsgraad* geeft aan in welke mate de bevolking op beroepsactieve leeftijd actief is op de arbeidsmarkt als werkende of werkzoekende. Deze graad wordt berekend door de beroepsbevolking te delen door de inwoners op beroepsactieve leeftijd. De activiteitsgraad bedraagt in 2021 75,7% in de regio Westhoek, 75,9% in West-Vlaanderen en 74,4% in het Vlaams Gewest. De voorbije decennia bleven mensen steeds langer actief op de arbeidsmarkt (55-64 jaar), tegelijkertijd studeren jongeren (20-24 jaar) gemiddeld langer. Het is daarom interessant de evolutie van de activiteitsgraad naar leeftijd te bekijken voor de regio Westhoek (grafiek 11.2).

Bron: Steunpunt Werk - Vlaamse Arbeidsrekening | provincies.incijfers.be

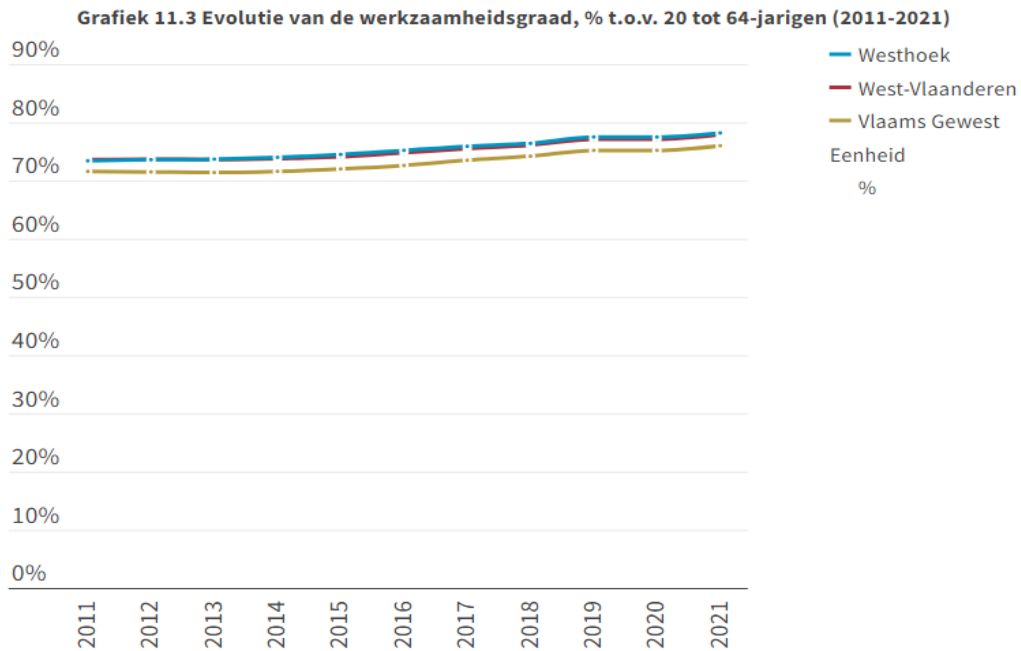
In de volgende paragrafen bekijken we de verschillende arbeidsmarktposities (werkend, niet-werkend werkzoekend en niet-beroepsactief) meer in detail.

11.1.1 Werkenden

We omschrijven het *werkende* deel van de beroepsbevolking als alle 15 tot 64-jarigen die in de loop van het jaar betaalde arbeid verricht hebben. Deze groep is samengesteld uit loontrekkenden en zelfstandigen (incl. helpers). De regio Westhoek telt 87.780 werkende inwoners; 68.749 onder hen zijn (voornamelijk) loontrekkend, 18.851 (voornamelijk) zelfstandig.

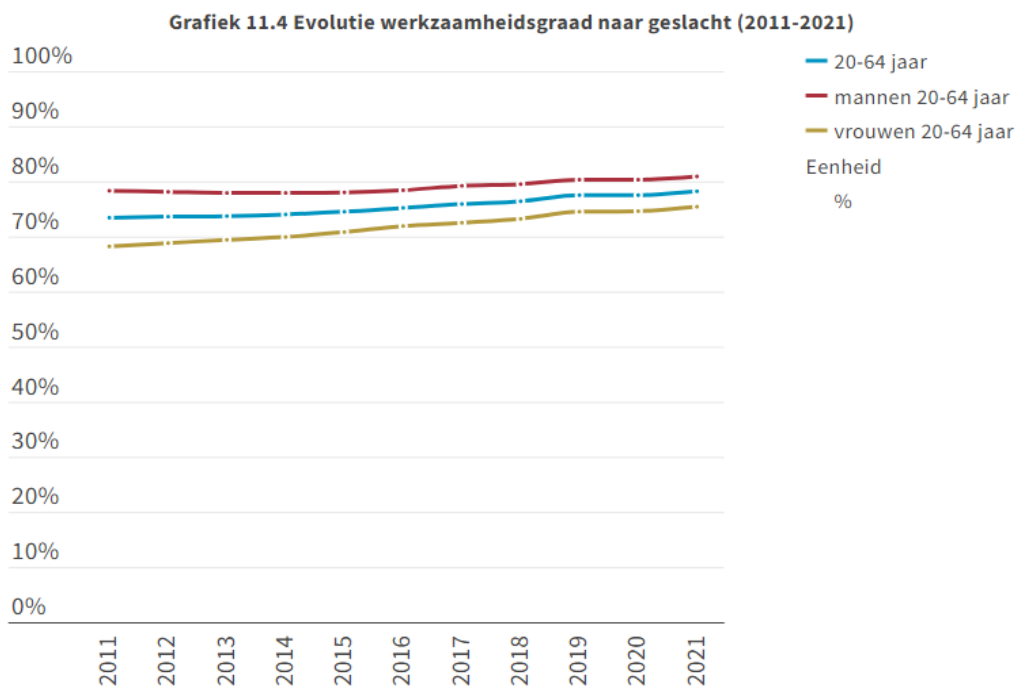
De *werkzaamheidsgraad* wordt vaak gebruikt als verfijning van de activiteitsgraad en is de verhouding tussen het aantal werkenden van 20 tot 64 jaar en het aantal inwoners in diezelfde leeftijdsklasse. In de regio Westhoek is de werkzaamheidsgraad 78,2% en in West-Vlaanderen is dit 77,9% en in het Vlaams Gewest is dit 76,0%. Grafiek 11.3 biedt een overzicht van de evolutie

van de werkzaamheidsgraad, de regio Westhoek vergeleken met de gemiddelde werkzaamheidsgraad in West-Vlaanderen en in het Vlaams Gewest.

Bron: Steunpunt Werk - Vlaamse Arbeidsrekening | provincies.incijfers.be

In de afgelopen jaren steeg de werkzaamheidsgraad. Doorgaans was deze stijging iets sterker voor vrouwen dan voor mannen. Grafiek 11.4 toont voor de regio Westhoek de evolutie van de algemene werkzaamheidsgraad, en de evoluties van de werkzaamheidsgraden voor mannen en vrouwen afzonderlijk.

Bron: Steunpunt Werk - Vlaamse Arbeidsrekening | provincies.incijfers.be

11.1.2 Werkzoekenden

De Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) die we tot nu toe gebruikten, deelde in 2021 voor de regio Westhoek gemiddeld doorheen het jaar 3.599 personen in als niet-werkend, maar op zoek naar werk én beschikbaar voor de arbeidsmarkt.

Om deze groep meer in detail te kunnen beschrijven, gebruiken we bijkomende en meer recente cijfers van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB). Zij tellen op 1/1/2023 4.009 werkzoekenden zonder werk (WZW) in de regio Westhoek. Deze vertegenwoordigen 3,5% van de inwoners tussen 18 en 64 jaar. In West-Vlaanderen is dit 3,8%. Deze cijfers verschillen van die van de VAR gezien het hier niet langer gaat om een jaargemiddelde, maar om een momentopname op 1 januari. Bovendien wordt hier ook een andere leeftijdsklasse afgebakend, met name de 18 tot 64-jarigen, in plaats van de 15 tot 64-jarigen.

11.1.3 Niet-beroepsactieven

In tijden van krapte op de arbeidsmarkt kijkt men meer en meer naar de niet-beroepsactieven. In de VAR wordt deze groep louter becijferd als de 15 tot 64-jarigen verminderd met de werkenden en de werkzoekenden. De regio Westhoek telt in 2021 zo 29.254 personen die niet aan het werk zijn, noch op zoek zijn naar werk. Deze maken 24,3% uit van de 15 tot 64-jarigen. Ter vergelijking, in West-Vlaanderen is dit 24,1%.

Om de niet-beroepsactieven wat meer te kaderen, kunnen we gebruik maken van gegevens van het Datawarehouse Arbeidsmarkt & Sociale Bescherming van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (DWH AM&SB, KSZ). In deze databank worden gegevens van verschillende Belgische sociale zekerheidsinstellingen aan elkaar gekoppeld. Op basis van deze koppeling wordt de 'nomenclatuur van de socio-economische positie' aangemaakt. Deze variabele geeft voor elk individu één socio-economische positie. Personen die aan meer dan één socio-economische positie beantwoorden, worden toegewezen aan de positie die het dichtst aansluit bij de arbeidsmarkt. Zo worden gepensioneerden met een kleine deeltijdse job bij de werkenden ingedeeld en niet bij de gepensioneerden of niet-beroepsactieven. De niet-beroepsactieven uit het DWH AM&SB, zijn als dusdanig gekend bij de KSZ, omdat ze doorgaans een uitkering (bv. pensioen, kinderbijslag, leefloon, ...) krijgen. Op deze manier tellen we in de regio Westhoek 98.940 niet-beroepsactieven. Tabel 11.1 lijst de niet-beroepsactieve statuten op.

Tabel 11.1 Niet-beroepsactieven

	Regio Westhoek
(brug)gepensioneerden	49.305
kinderen met kinderbijslag	42.393
volledig arbeidsongeschikten	4.564
personen met tegemoetkoming aan personen met een handicap	1.311
personen met leefloon / financiële hulp	657
vrijgestelde werkzoekenden	536
personen in volledige loopbaanonderbreking	174
Totaal	98.940

Bron: DWH AM&SB, KSZ

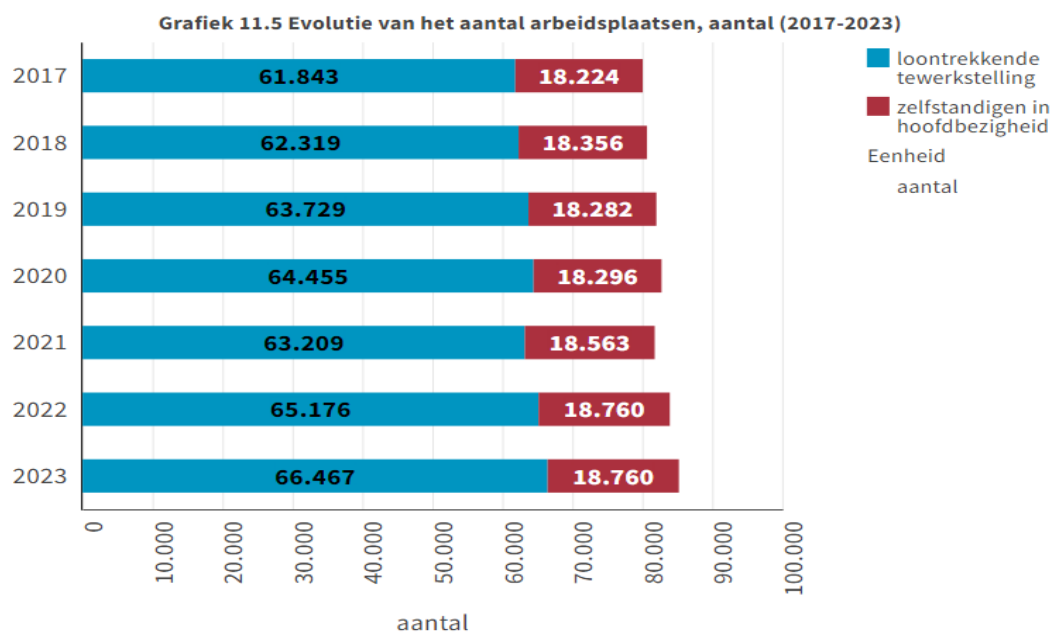
11.2 De vraag op de arbeidsmarkt: arbeidsplaatsen en vacatures

In dit tweede deel verleggen we onze focus van de arbeidsmarktpositie van de inwoners van de regio Westhoek naar de werkgelegenheid die zich binnen de regio Westhoek situeert.

11.2.1 Arbeidsplaatsen

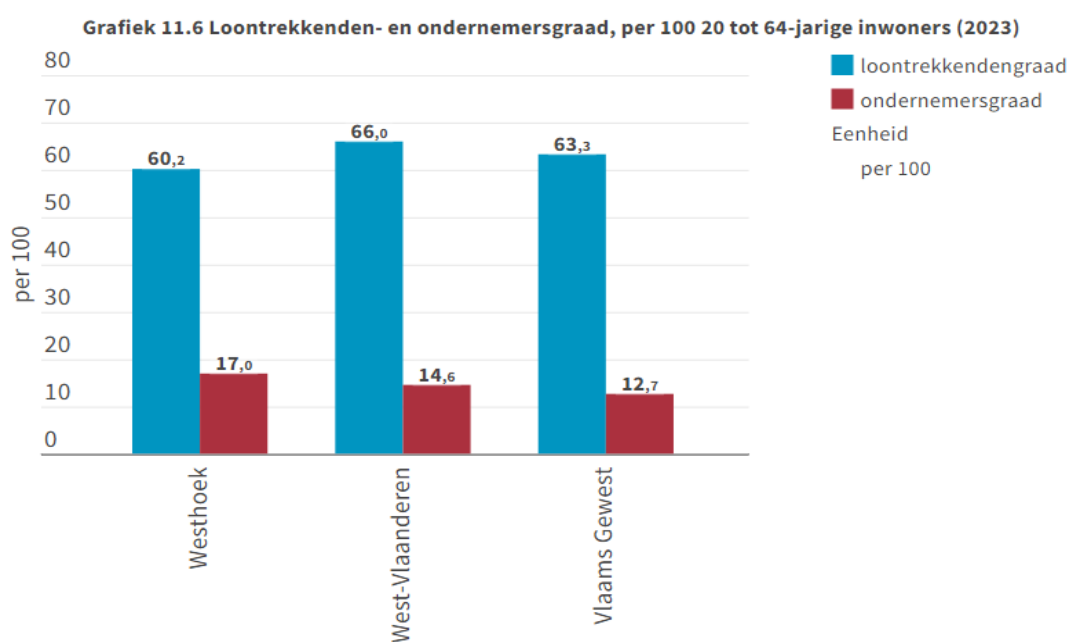
De *arbeidsplaatsen* omvatten de totale werkgelegenheid, namelijk de som van de jobs in loondienst bij RSZ (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) en de zelfstandigen bij RSVZ (Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen). Om dubbeltellingen zo veel mogelijk te vermijden, wordt, voor deze laatste, enkel de zelfstandige activiteit in hoofdbezigheid meegeteld. Op 1/1/2023 telde de regio Westhoek 85.227 arbeidsplaatsen: 66.467 jobs in loondienst en 18.760 zelfstandigen in hoofdbezigheid. Grafiek 11.5 toont de opdeling tussen jobs in loondienst en zelfstandige activiteit in hoofdbezigheid vanaf 2017 voor de regio Westhoek.

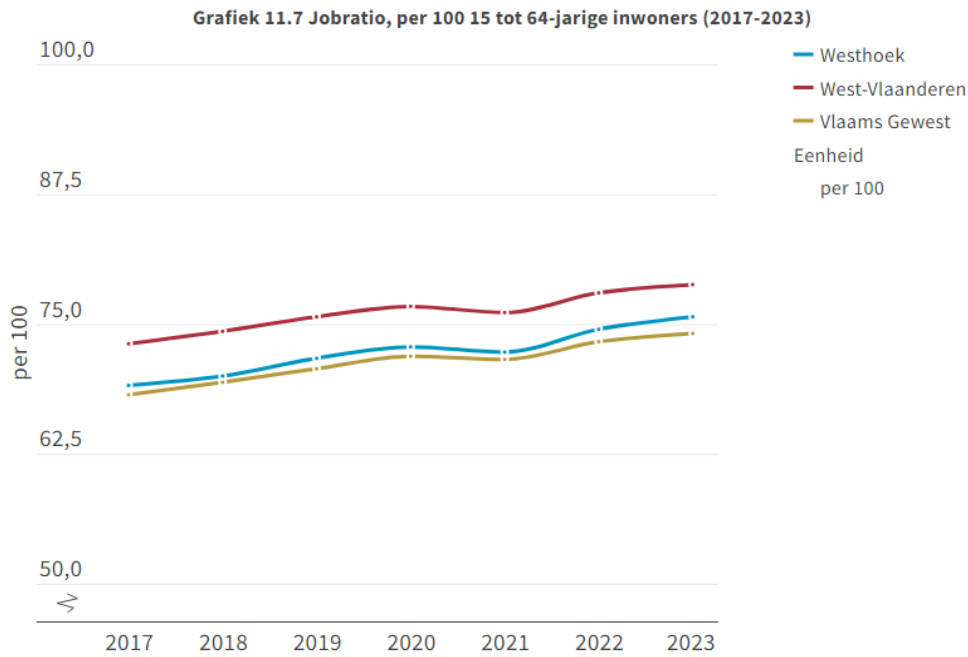
Bron: RSZ en RSVZ | provincies.incijfers.be

De *loontrekkengraad* en de *ondernemersgraad* worden berekend als de loontrekkende tewerkstelling, respectievelijk zelfstandigen in hoofdbezigheid, per 100 20 tot 64-jarige inwoners (grafiek 11.6).

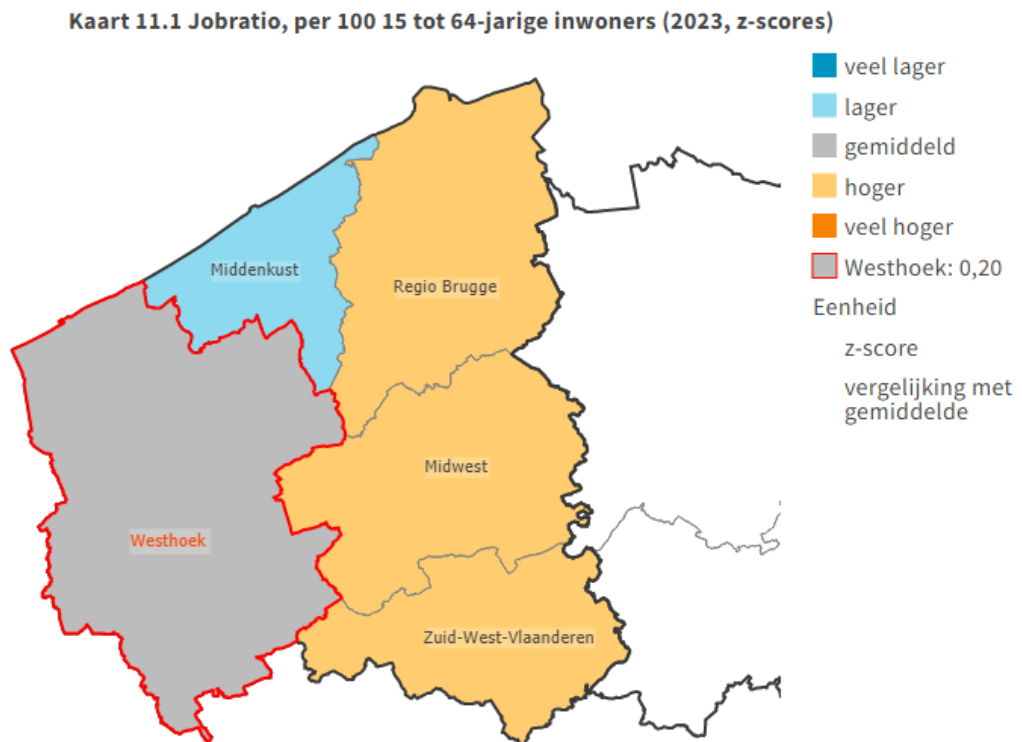
Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be, Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen | provincies.incijfers.be

De *jobratio* linkt de vraagzijde van de arbeidsmarkt met de aanbodzijde. In de Vlaamse Arbeidsrekening (VAR) wordt deze ratio berekend als het gemiddeld aantal arbeidsplaatsen per 100 inwoners van 15 tot 64 jaar (jaargemiddelde). De evolutie van deze ratio in de regio Westhoek en de vergelijkingsgebieden vind je in grafiek 11.7.

Bron: RSZ en RSVZ | provincies.incijfers.be

Kaart 11.1 toont de verschillen in jobratio voor alle regio's binnen West-Vlaanderen, op basis van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

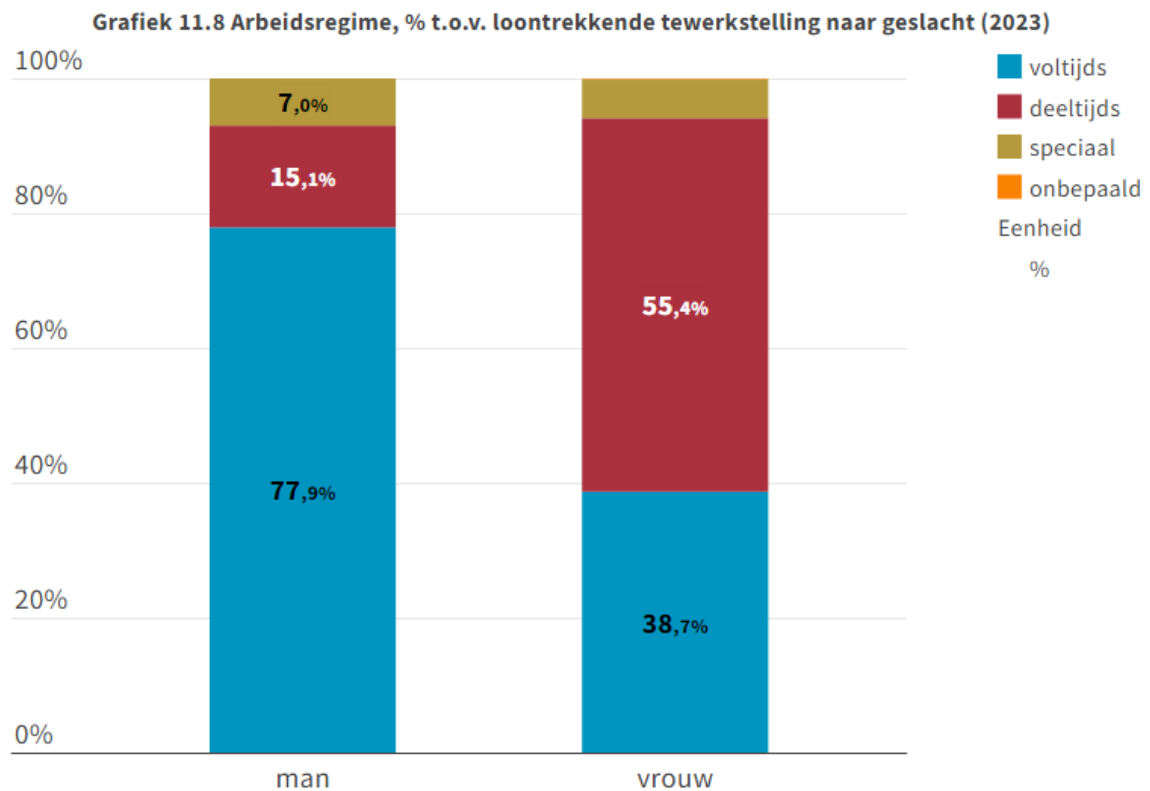

Bron: RSZ en RSVZ | provincies.incijfers.be

11.2.1.1 Loontrekkende tewerkstelling

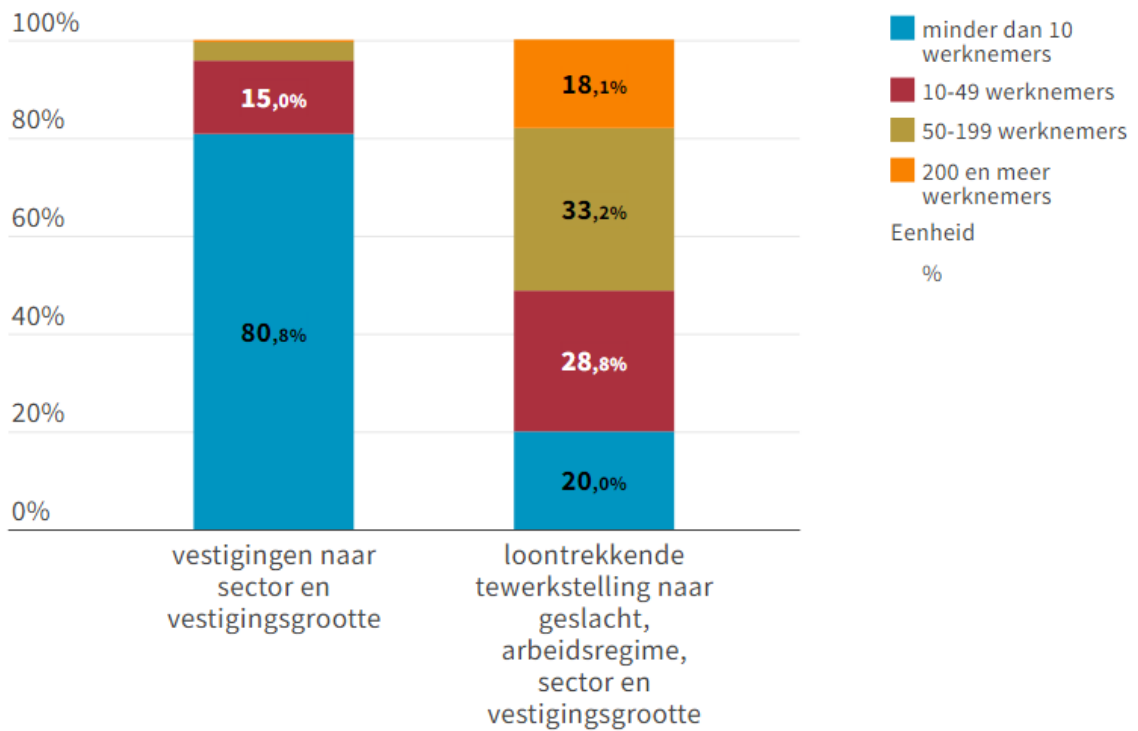
De regio Westhoek telt in 2023 66.467 loontrekkende jobs in 6.251 vestigingen. Mannen voeren 33.349 van deze jobs uit, vrouwen 33.118. De jobs in loondienst kunnen ingedeeld worden volgens arbeidsregime: 38.784 zijn voltijdse jobs, 23.384 deeltijds. Het arbeidsregime van de overige jobs wordt omschreven als 'speciaal' (bv. interimjobs en seizoensarbeid) of als onbepaald. Grafiek 11.8 geeft aan dat er een samenhang is tussen deze twee kenmerken; vrouwen zijn oververtegenwoordigd bij de deeltijdse banen.

De gegevens van RSZ laten verder toe een indeling te maken naar vestigingsgrootte. We onderscheiden in grafiek 11.9 vestigingen met minder dan 10 werknemers, van 10 tot 49 werknemers, van 50 tot 199 werknemers en 200 of meer werknemers. De eerste staaf telt het aandeel vestigingen in een bepaalde categorie, de tweede geeft het aandeel jobs in deze vestigingen.

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

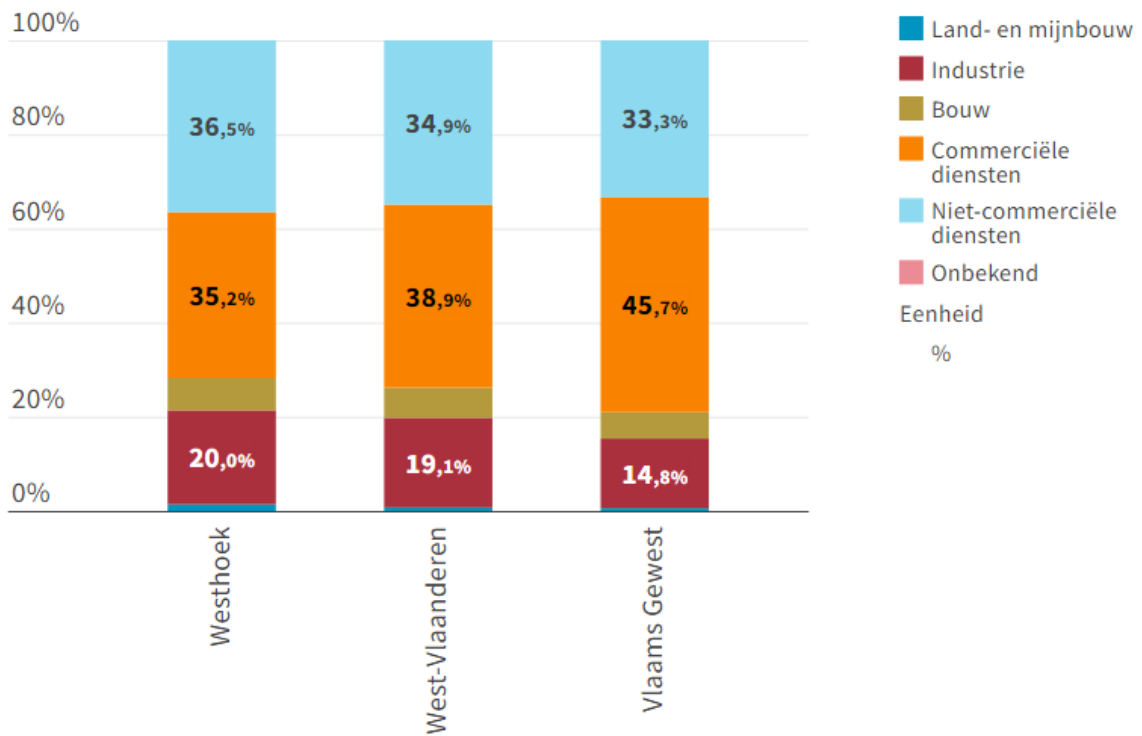
Grafiek 11.9 Vestigingen en loontrekkende tewerkstelling naar vestigingsgrootte, % t.o.v. totaal (2023)

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

Grafiek 11.10 toont de relatieve verdeling over de verschillende hoofdsectoren: de land- en mijnbouw, industrie, bouw, commerciële diensten en niet-commerciële diensten voor de regio Westhoek en vergelijkingsgebieden.

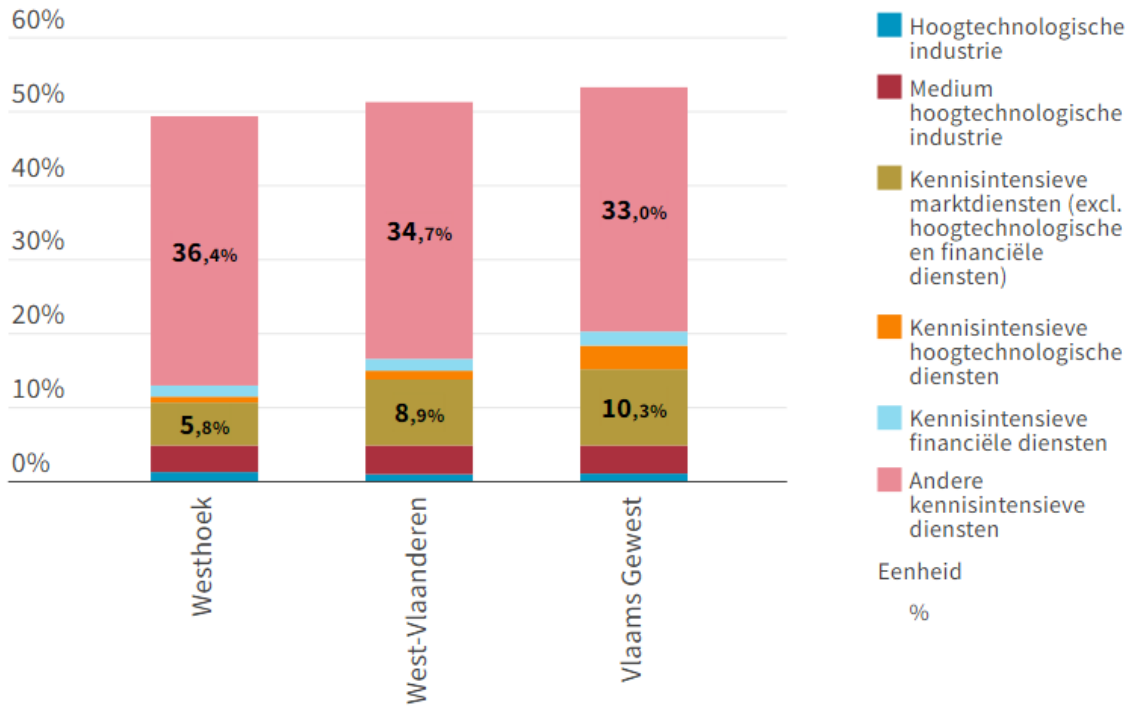
Grafiek 11.10 Loontrekkende tewerkstelling naar hoofdsector, % t.o.v. totaal jobs (2023)

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

Eurostat gebruikt de NACE-indeling ook om tewerkstelling in te delen naar intensiteit van technologie en kennis. In 2023 zijn in de regio Westhoek 3.159 jobs ingedeeld bij de (medium) hoogtechnologische industrie en 29.551 jobs bij de kennisintensieve dienstensector. Een gedetailleerdere indeling en het aandeel binnen de volledige werkgelegenheid vind je in grafiek 11.11. Een categorie die doorgaans zeer sterk vertegenwoordigd is in deze indeling zijn de 'andere kennisintensieve diensten'. Deze omvat dan ook onder meer de sectoren openbaar bestuur, onderwijs en menselijke gezondheidszorg.

Grafiek 11.11 Jobs in (medium) hoogtechnologische industrie of kennisintensieve diensten, % t.o.v. totaal jobs (2023)

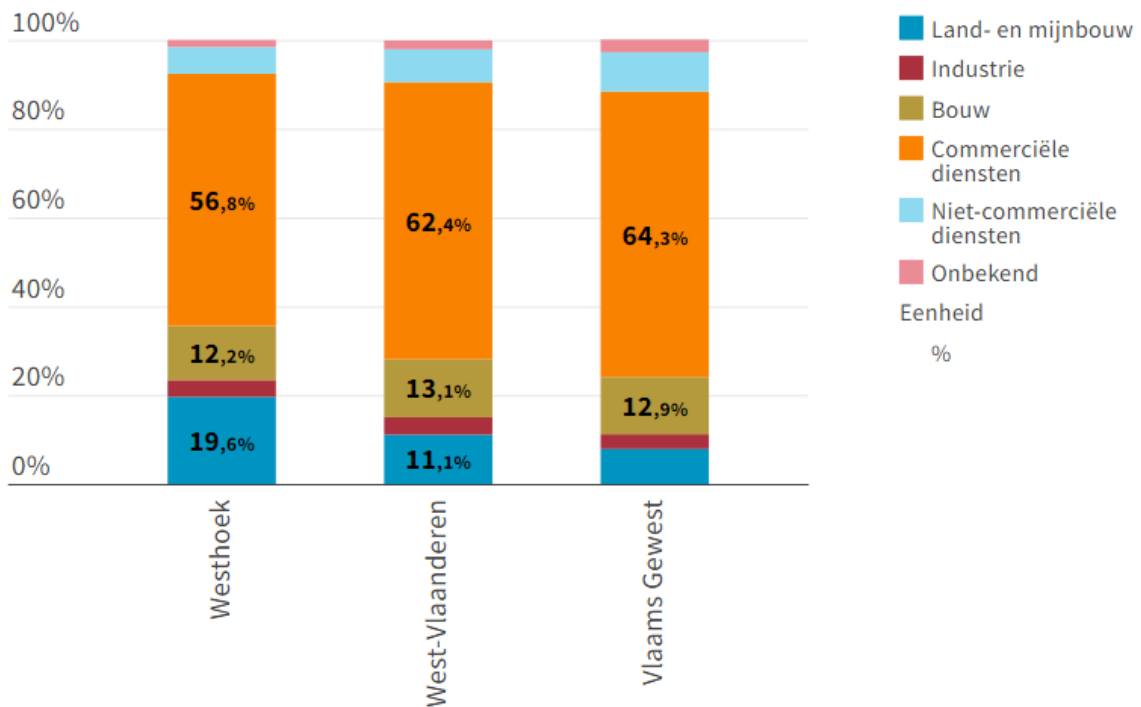
Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

11.2.1.1 Zelfstandigen

De regio Westhoek telt 28.747 personen die als zelfstandige of helper (hierna steeds samen omschreven als ‘zelfstandigen’) geregistreerd zijn bij de RSVZ. 18.760 onder hen zijn zelfstandigen in hoofdbezigheid. Daarnaast zijn er 6.112 die een zelfstandige activiteit als nevenbezigheid combineren met een job in loondienst en 3.875 zelfstandigen actief na pensioen. 11.637 van de zelfstandigen in hoofdbezigheid zijn mannen, 7.123 vrouwen.

Net als de RSZ voor de jobs in loondienst, deelt ook de RSVZ de zelfstandigen in volgens hun voornaamste economische activiteit. Hiervoor wordt dezelfde NACE-indeling gebruikt. In de databank vind je gegevens die de zelfstandigen indelen tot op het niveau van 88 ‘afdelingen’ of ‘nace 2 digits’. Voor de zelfstandigen in hoofdbezigheid toont grafiek 11.12 het relatieve belang van de 5 hoofdsectoren (land- en mijnbouw, industrie, bouw, commerciële en niet-commerciële diensten) voor de gekozen gebieden.

Grafiek 11.12 Zelfstandigen in hoofdbezigheid naar hoofdsector, % t.o.v. totaal zelfstandigen in hoofdbezigheid (2023)

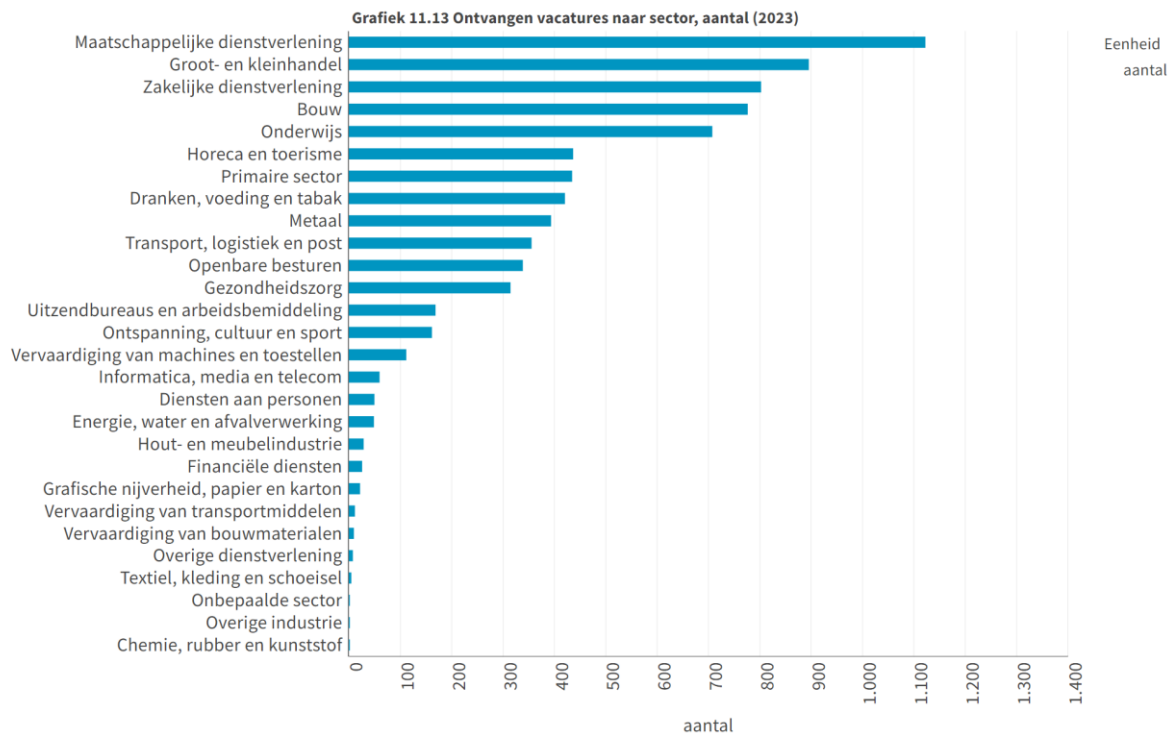

Bron: Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen | provincies.incijfers.be

11.2.2 Vacatures en krapte op de arbeidsmarkt

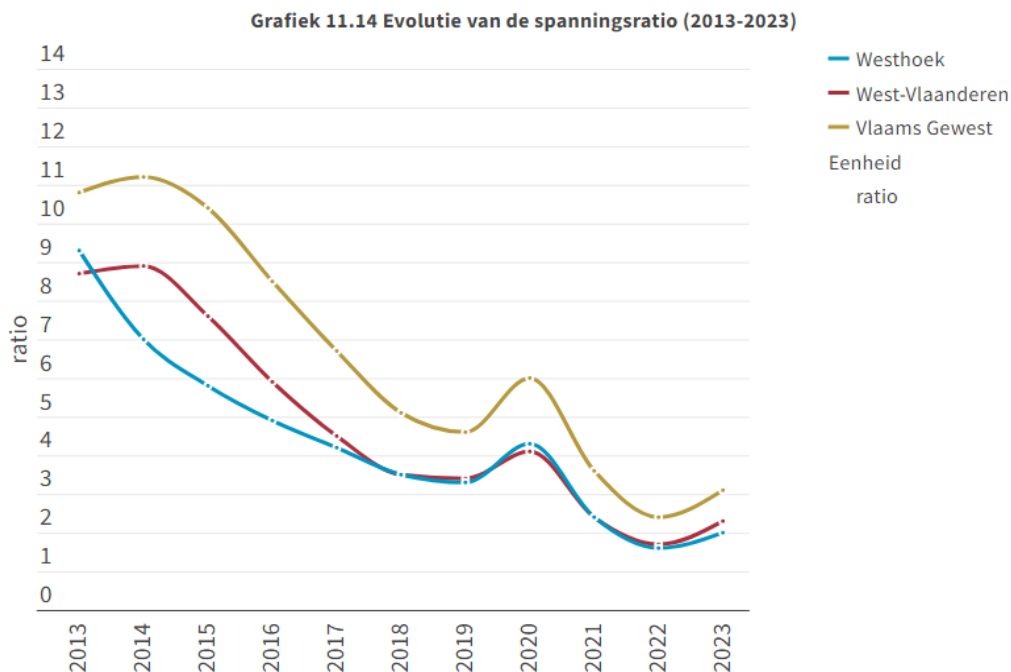
Om de situatie van de vraagzijde van de arbeidsmarkt weer te geven, rapporteert de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) over de vacatures. Dit zijn niet alle vacatures, maar de vacatures uit het normaal economisch circuit die rechtstreeks bij de VDAB gemeld worden. Vacatures voor uitzendopdrachten worden hierbij niet opgenomen. We onderscheiden twee verschillende indicatoren: enerzijds de ontvangen vacatures, anderzijds de openstaande vacatures.

De *ontvangen vacatures* vormen de optelsom van alle vacatures die doorheen het jaar bij de VDAB werden gemeld. Voor de regio Westhoek ontving de VDAB in de loop van 2023 7.724 vacatures. Een vacature wordt echter niet steeds dadelijk ingevuld. De indicator *openstaande vacatures* telt de vacatures die bij het begin van het jaar nog niet afgehandeld zijn en dus nog openstaan. Bij het begin van 2024 waren 1.970 vacatures nog niet ingevuld. Zowel de ontvangen als de openstaande vacatures kunnen ingedeeld worden naar het gevraagde opleidingsniveau, de gevraagde ervaring en sector. Grafiek 11.13 telt het aantal ontvangen vacatures doorheen het jaar naar sector.

Bron: VDAB - Vacatures | provincies.incijfers.be

De afgelopen jaren werd met regelmaat gewaarschuwd voor een krappere wordende arbeidsmarkt. Een maatstaf om die krapte uit te drukken is de *spanningsratio*: die geeft het aantal werkzoekenden zonder werk ten opzichte van het aantal openstaande vacatures. Wanneer deze ratio daalt, neemt de krapte op de arbeidsmarkt toe. Grafiek 11.14 geeft de evolutie van deze ratio weer voor de periode van 2013 tot 2023.

Bron: VDAB - Vacatures | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 12: Verdienen

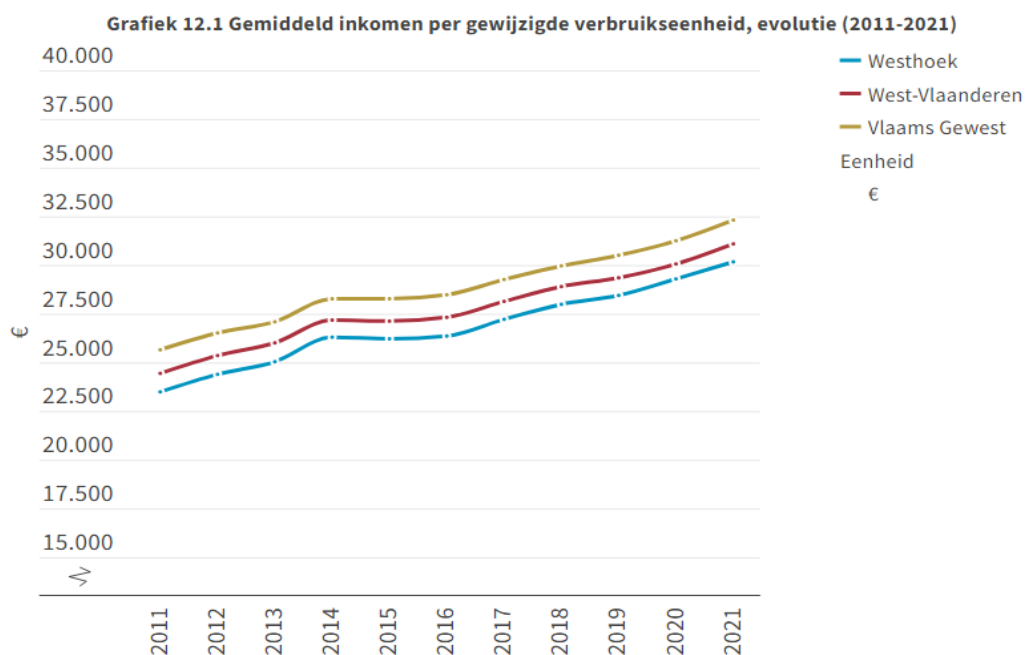
In dit hoofdstuk bekijken we in eerste instantie de inkomens. Vervolgens brengen we armoede in de regio Westhoek in beeld.

12.1 Inkomens

Informatie over het inkomen van personen en huishoudens is beschikbaar op basis van de jaarlijkse fiscale aangifte. Op basis hiervan krijgen we een beeld van het inkomen dat gezinnen ter beschikking hebben (verdiende welvaart). Het gaat natuurlijk alleen om de inkomens die aan de fiscus worden doorgegeven. Zo ontbreken vaak de inkomsten uit roerend goed, zoals spaarboekjes en beleggingen.

Een goede indicator om het beschikbaar inkomen per huishouden te bespreken is het gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde verbruikseenheid. Bij de omrekening naar gewijzigde verbruikseenheid gaat men ervan uit dat elk lid van het huishouden niet even zwaar op het gezinsbudget weegt. Zo kost het bijvoorbeeld niet 5 maal meer om een huis te verwarmen voor 5 personen dan voor 1 persoon. Daarom kent men de leden van het huishouden een verschillend gewicht toe: de referentiepersoon telt voor 1, de andere volwassenen in het huishouden voor 0,5 en de kinderen (van 13 jaar of minder) voor 0,3.

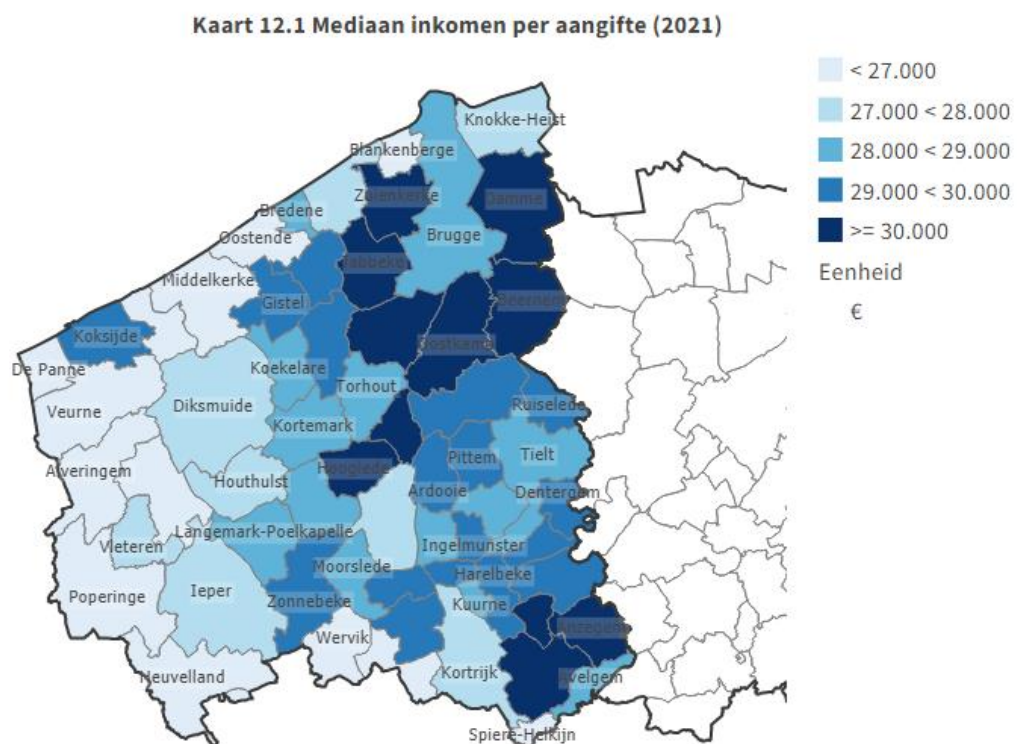
Grafiek 12.1 toont de evolutie van het gemiddeld netto belastbaar inkomen per gewijzigde gebruikseenheid. In 2021 (aanslagjaar 2022) bedroeg het gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid in de regio Westhoek 30.168 euro. Dit is lager dan het gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid in West-Vlaanderen, waar het gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid 31.090 euro bedroeg, en lager dan dat in het Vlaams Gewest (32.313 euro).

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

Kaart 12.1 geeft het mediaan inkomen per aangifte weer op gemeenteniveau. Hoe donkerder de kaart, hoe hoger het mediaan inkomen is. Deze data is niet beschikbaar op het regioniveau. Het mediaan inkomen is de waarde van de aangifte waarvoor geldt dat de helft van de inkomens lager ligt, en de helft hoger. Dit is dus de 'doorsnee aangifte'. Dit geeft een betere maatstaf dan het gemiddelde omdat die waarde sterk beïnvloed kan worden door slechts enkele extreem hoge of extreem lage inkomens.

In 2021 (aanslagjaar 2022) bedroeg het mediaan inkomen per aangifte in West-Vlaanderen 27.983 euro. In het Vlaams Gewest bedroeg het mediaan inkomen per aangifte 28.909 euro. Ter vergelijking: in 2011 (aanslagjaar 2012) ging het in de betreffende gebieden om respectievelijk 21.942 euro en 22.999 euro.

Bron: Statbel - Fiscale inkomens | provincies.incijfers.be

12.2 Armoede

12.2.1 Risico op armoede of sociale uitsluiting

Binnen het Europese beleid worden drie indicatoren naar voren geschoven om armoede te meten:

- armoederisico op basis van inkomen;
- ernstige materiële en sociale deprivatie;
- huishoudens met zeer lage werkintensiteit.

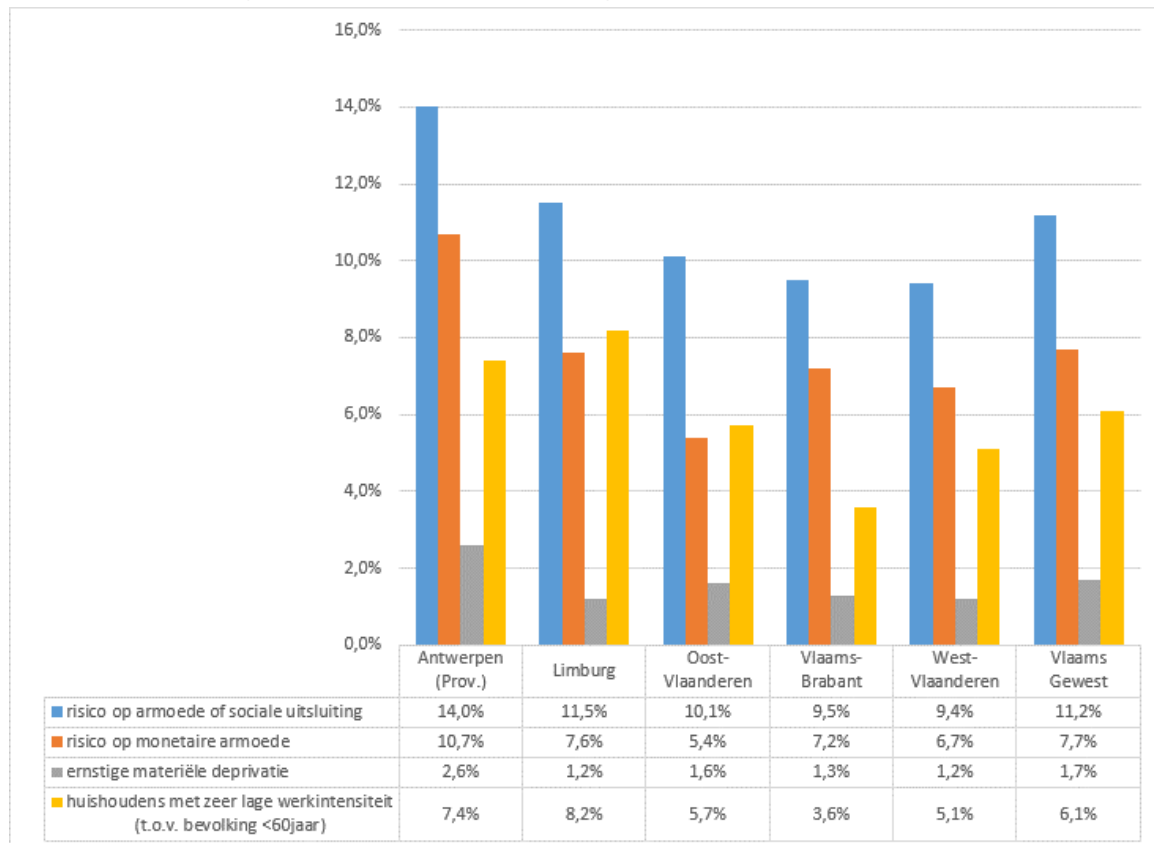
De drie indicatoren samen vormen de Europese armoede-indicator ‘risico op armoede of sociale uitsluiting (AROPE)’.

Volgens de EU-SILC 2021-enquête behoorde in 2021 7,8% van de Vlaamse bevolking (12,7% van de Belgische bevolking) tot de groep met een armoederisico op basis van het inkomen (inkomen lager dan 1.293 euro per maand voor een alleenstaande, 2.715 euro voor een huishouden van 2 volwassenen en 2 kinderen), 4,4% van de Vlaamse bevolking (6,3% van de Belgische bevolking) leeft in ernstige materiële en sociale deprivatie en 6,8% van de Vlaamse bevolking (11,9% van de Belgische bevolking) jonger dan 60 jaar leeft in een huishouden met een zeer lage werkintensiteit. Mensen die te maken krijgen met minstens één van de drie bovenstaande situaties, worden beschouwd als risicogroep voor armoede of sociale uitsluiting. Voor 2021 ging het om 12,4% van de Vlaamse en 18,8% van de Belgische bevolking.

De EU-SILC leert ons welke groepen een verhoogd risico op armoede hebben. Werklozen zijn een stuk kwetsbaarder dan de werkende bevolking. Leden van eenoudergezinnen lopen vier keer meer risico dan bijvoorbeeld een gezin met twee volwassenen en twee kinderen. Huurders lopen meer risico in vergelijking met zij die eigenaar zijn van hun woning. Ook bij de laagst opgeleiden (hoogstens een diploma lager secundair onderwijs) ligt het risico op armoede vier keer hoger dan bij de hoogst opgeleiden.

Grafiek 12.2 toont hoe groot het risico op armoede en sociale uitsluiting is in de verschillende Vlaamse provincies. Deze gegevens zitten niet in de databank van provincies.incijfers.be.

Grafiek 12.2 Risico op armoede en sociale uitsluiting (2022)

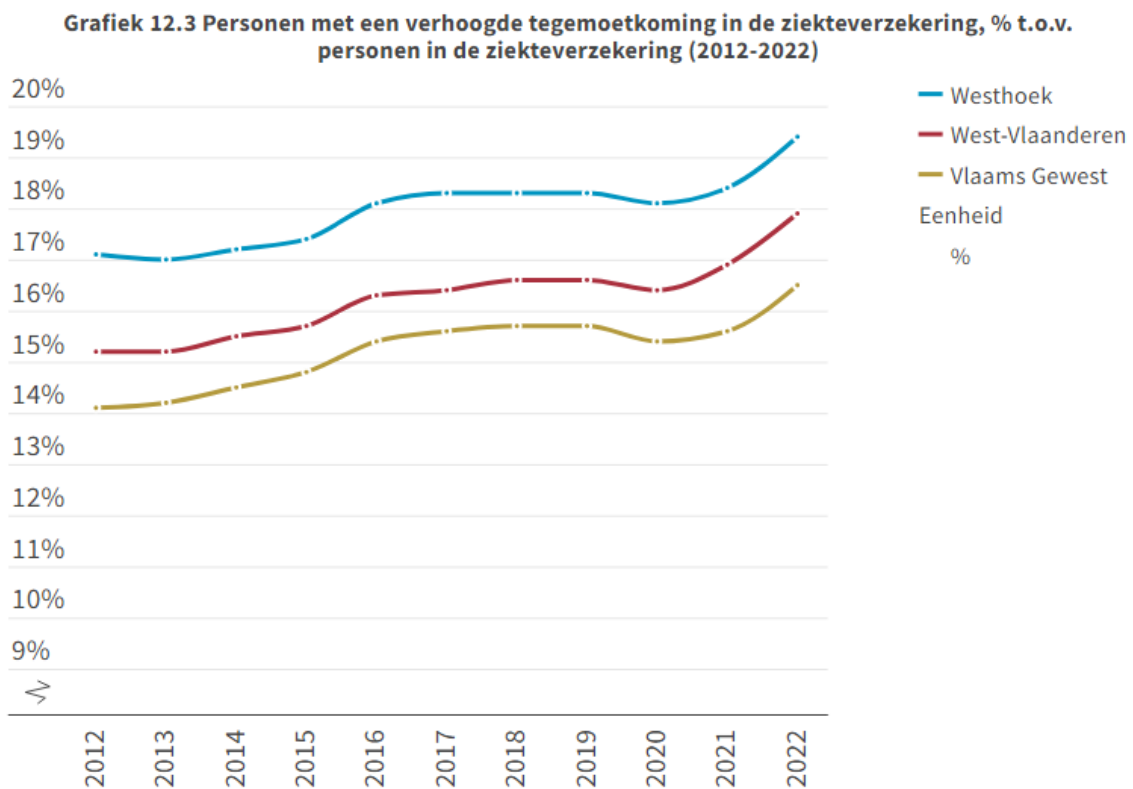
Bron: Statbel 16/03/2023

12.2.2 Verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering

De cijfers van de EU-SILC zijn enquêteresultaten, dus bovengenoemde cijfers zijn gebaseerd op slechts een deel van de bevolking. Deze cijfers zijn niet beschikbaar op gemeenteniveau. Om een inschatting te kunnen maken van de armoede op basis van administratieve data wordt vaak de verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering gebruikt. Deze tegemoetkoming maakt de gezondheidszorg goedkoper voor bepaalde personen met een laag inkomen, wat de indicator geschikt maakt om een inschatting te maken van de bevolking met een laag inkomen.

In 2022 genoten 39.567 inwoners van de regio Westhoek van een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering. Dit is 19,4% van het aantal verzekerden.

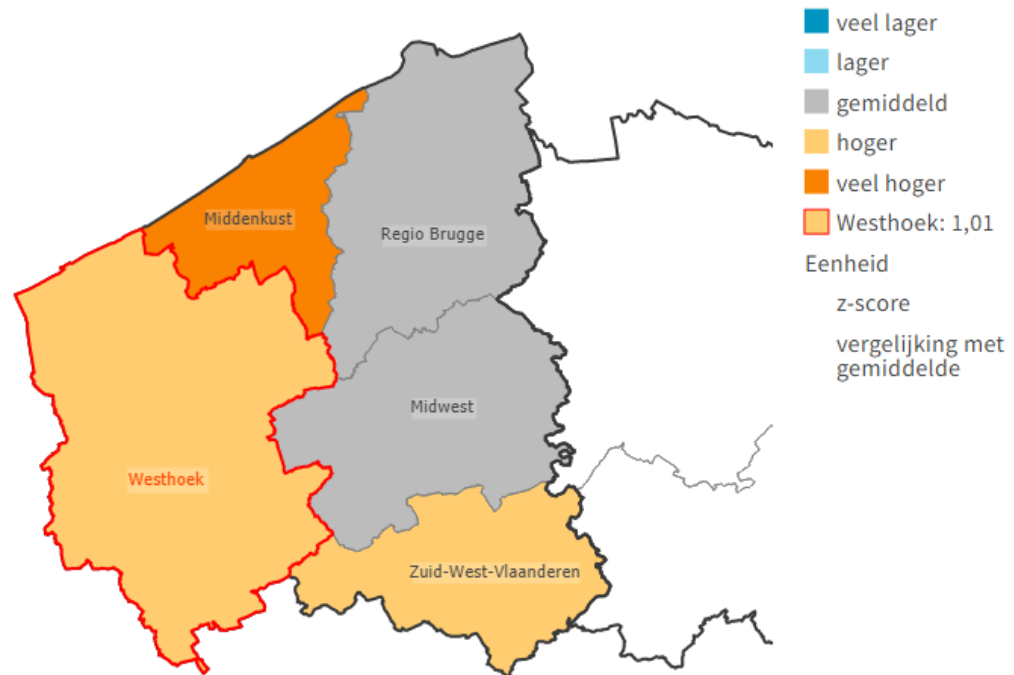
In vergelijking met 2012 is dit een stijging van het aandeel verzekerden met een verhoogde tegemoetkoming. Wanneer we de cijfers van de regio Westhoek vergelijken met de cijfers van West-Vlaanderen en het Vlaams Gewest zien we dat het percentage van de bevolking met een verhoogde tegemoetkoming in de regio Westhoek hoger is dan dat in West-Vlaanderen (17,9%) en het Vlaams Gewest (16,5%).

Bron: InterMutualistisch Agentschap - Verhoogde tegemoetkoming | provincies.incijfers.be

Kaart 12.2 toont de spreiding van het aandeel van de bevolking met een verhoogde tegemoetkoming in de ziekteverzekering ten opzichte van het aantal verzekerden in de regio's van West-Vlaanderen aan de hand van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in het vergelijkingsgebied.

Kaart 12.2 Personen met verhoogde tegemoetkoming, t.o.v. verzekerden in de ziekteverzekering (2022, z-scores)

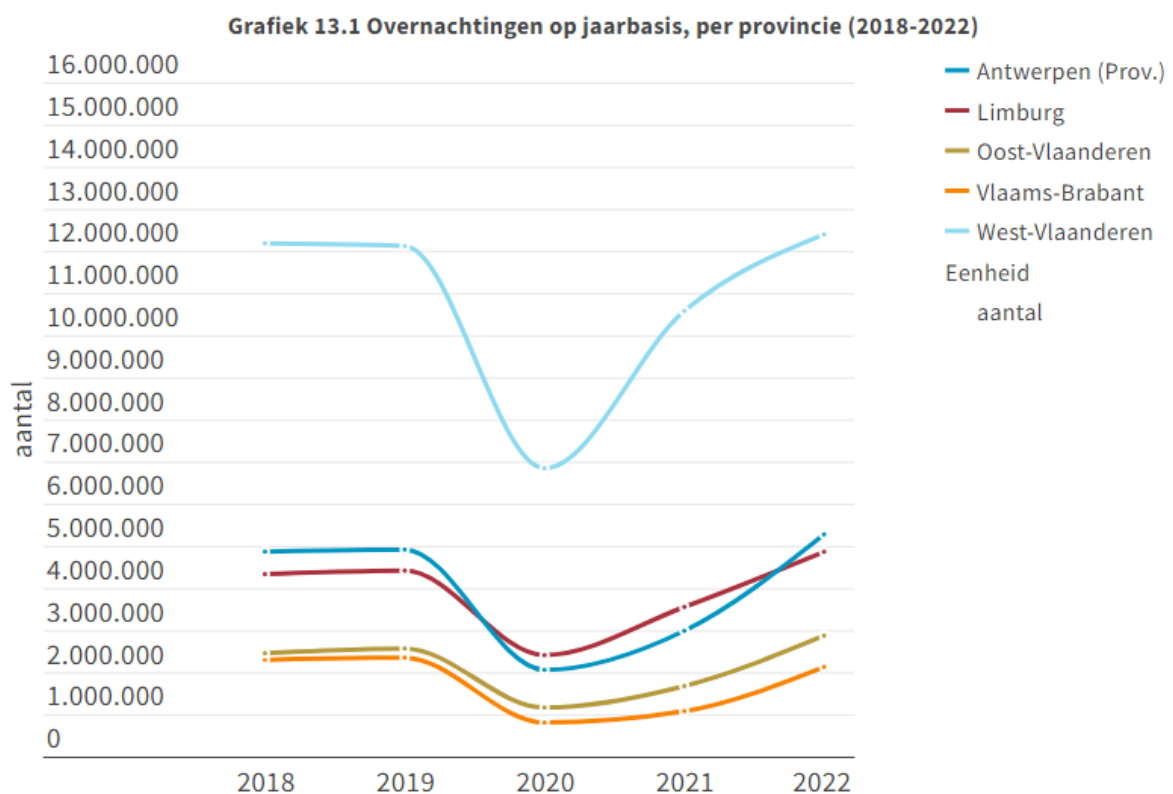
Bron: InterMutualistisch Agentschap - Verhoogde tegemoetkoming | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 13: Verblijfstoerisme

Binnen dit thema brengen we de verblijfstoeristische vraag in kaart aan de hand van de overnachtingen en aankomsten. Er is sprake van een aankomst als een persoon in een collectief logiesverstrekkend verblijf aankomt en daar minstens 1 nacht verblijft. Een overnachting is iedere nacht die een gast in een collectief logiesverstrekkend bedrijf doorbrengt of is geregistreerd. Het aantal overnachtingen wordt dus berekend door het aantal aankomsten (personen) te vermenigvuldigen met het aantal nachten dat het gezelschap verblijft.

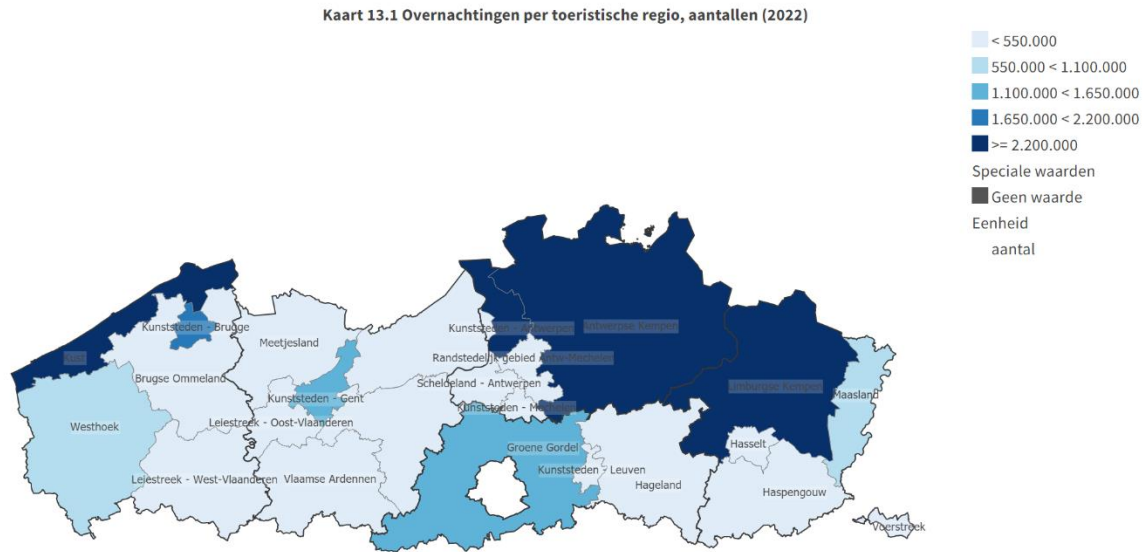
13.1 Verblijfstoeristische vraag: overnachtingen

Grafiek 13.1 toont per provincie het aantal overnachtingen op jaarbasis. Deze grafiek toont zeer goed de impact van de coronacrisis op het verblijfstoerisme.

Bron: Statbel - Toerisme | provincies.incijfers.be

De verschillende toeristische regio's kennen een verschillend aantal overnachtingen. Dat wordt getoond in kaart 13.1.

Bron: Statbel - Toerisme | provincies.incijfers.be

Overnachtingen kunnen opgesplitst worden naar herkomstland. Deze info is niet beschikbaar op het niveau van de referentieregio's.

13.2 Verblijfstoeristische vraag: aankomsten

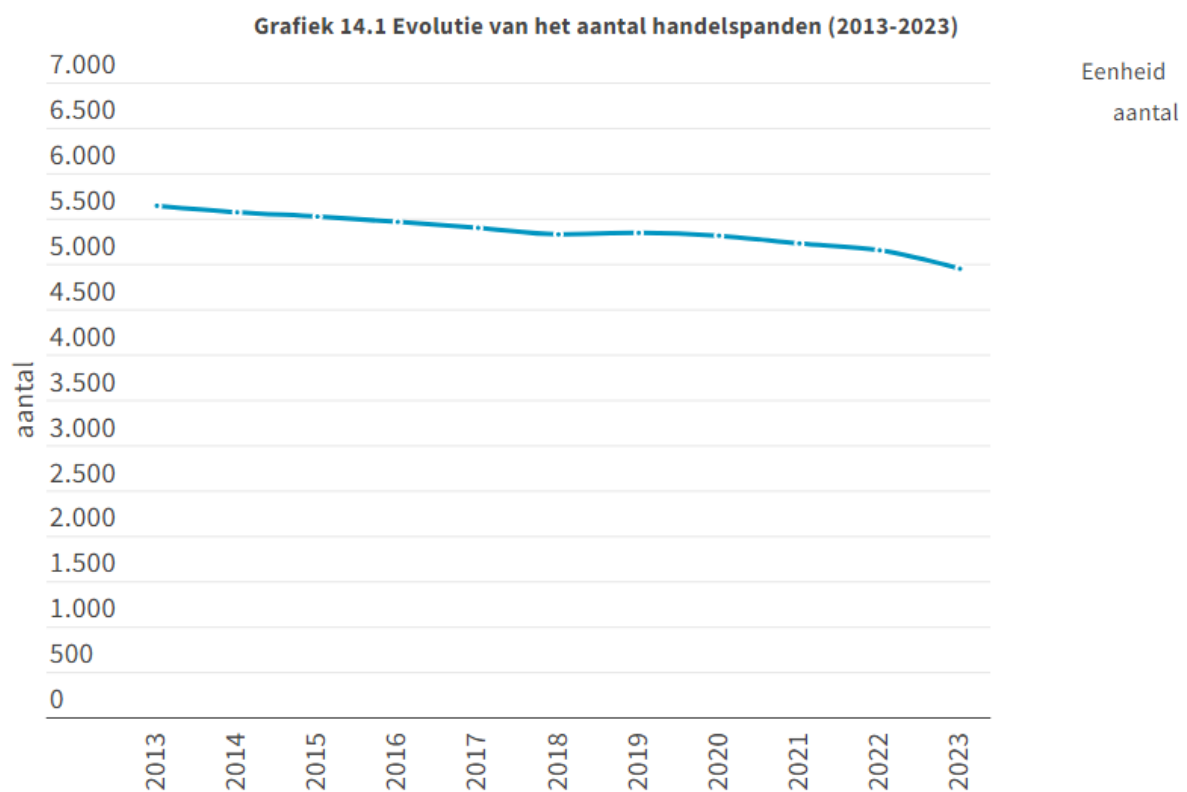
De data is niet beschikbaar op het niveau van de referentieregio's.

Hoofdstuk 14: Detailhandel

Dit hoofdstuk geeft een inzicht in de evolutie op het gebied van het handelaanbod in de regio Westhoek. Naast de evolutie van het aantal handelspanden wordt gekeken naar de evolutie van de winkelvloeroppervlakte en leegstand van handelspanden, maar ook naar hoe het handelaanbod zich verhoudt tot het aantal inwoners en hoe het handelaanbod is samengesteld.

14.1 Aantal handelspanden en winkelvloeroppervlakte

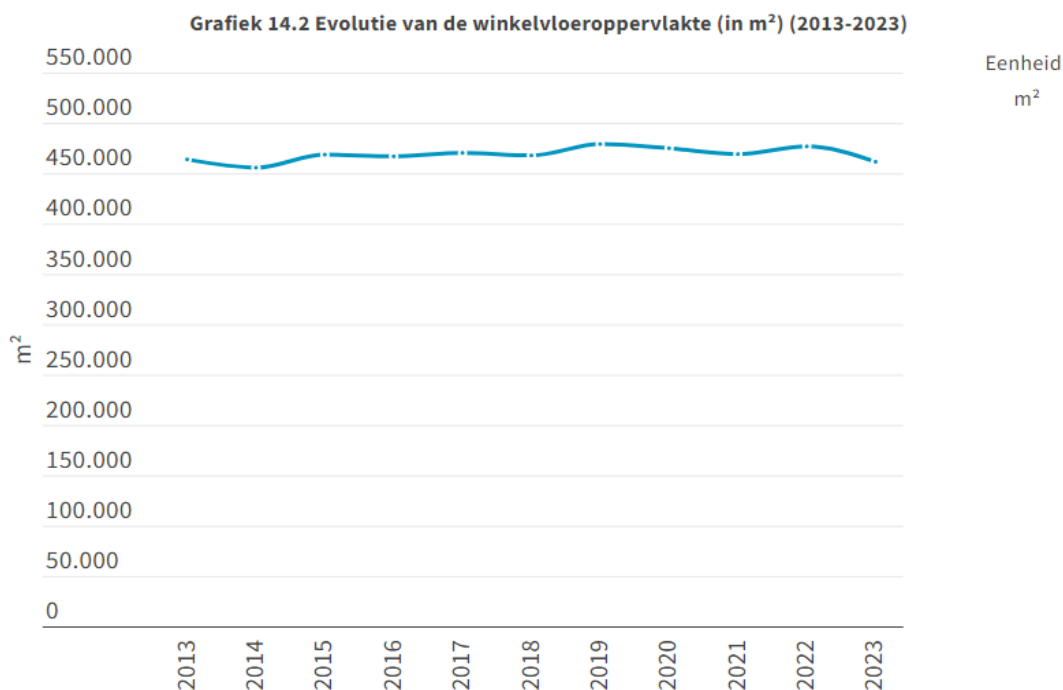
Momenteel telt de regio Westhoek 4.945 handelspanden. In 2013 waren er in de regio Westhoek 5.639 handelspanden. Zoals volgt uit deze cijfers en de grafiek 14.1 is het aantal handelspanden tussen 2013 en 2023 gedaald met 12,3%. In West-Vlaanderen is het aantal handelspanden in dezelfde periode gedaald (-11,8%).

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

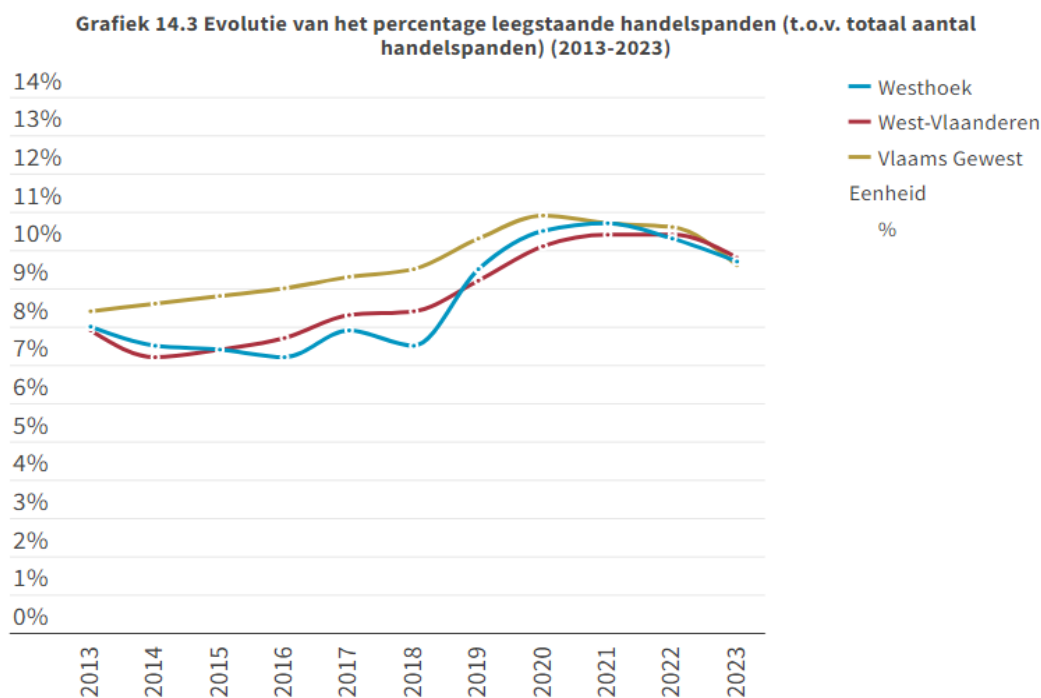
Naast het aantal handelspanden is de evolutie van de winkelvloeroppervlakte in grafiek 14.2 een belangrijke indicator om de evolutie van het handelaanbod in kaart te brengen. In 2013 omvatte de totale winkelvloeroppervlakte in de regio Westhoek 463.838 m², terwijl dit in 2023 461.466 m² was. In de regio Westhoek is er dus, ten opzichte van 2013, sprake van een daling van de winkelvloeroppervlakte van 0,5%. In West-Vlaanderen is de winkelvloeroppervlakte in 2023 ook kleiner dan in 2013. Het gaat hier om een afname van 4,4%.

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

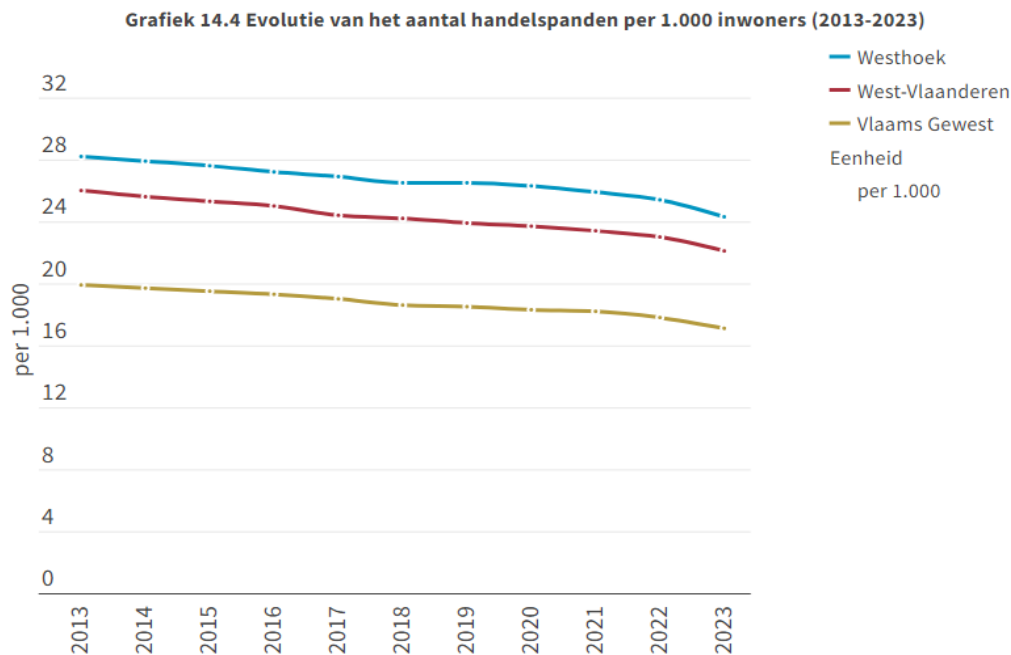
Van alle handelspanden staat er altijd een deel leeg. In 2023 staat in de regio Westhoek 9,7% van alle handelspanden leeg. In vergelijking met 2013 stellen we een toename van de leegstand vast (grafiek 14.3). In 2013 stond namelijk 8% van de handelspanden leeg. Van alle handelspanden in West-Vlaanderen staat in 2023 9,8% leeg. Dit is een toename in vergelijking met 2013 (7,9%).

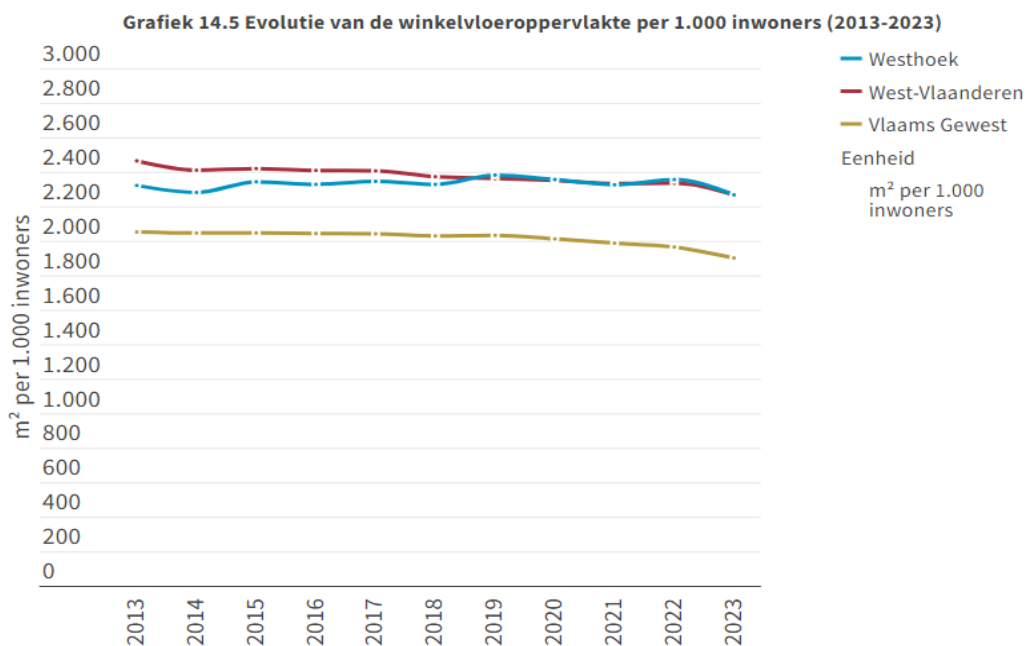
Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

14.2 Handelsaanbod per 1.000 inwoners

Per 1.000 inwoners zijn er in de regio Westhoek 24,3 handelspanden en is er 2.266,5 m² winkelvloeroppervlakte. In West-Vlaanderen ligt het aantal handelspanden op 22,1 en is er 2.266,3 m² winkelvloeroppervlakte beschikbaar per 1.000 inwoners. Uit onderstaande grafieken volgt de evolutie van het aantal handelspanden per 1.000 inwoners (grafiek 14.4) en de winkelvloeroppervlakte per 1.000 inwoners (grafiek 14.5) over het voorbije decennium.

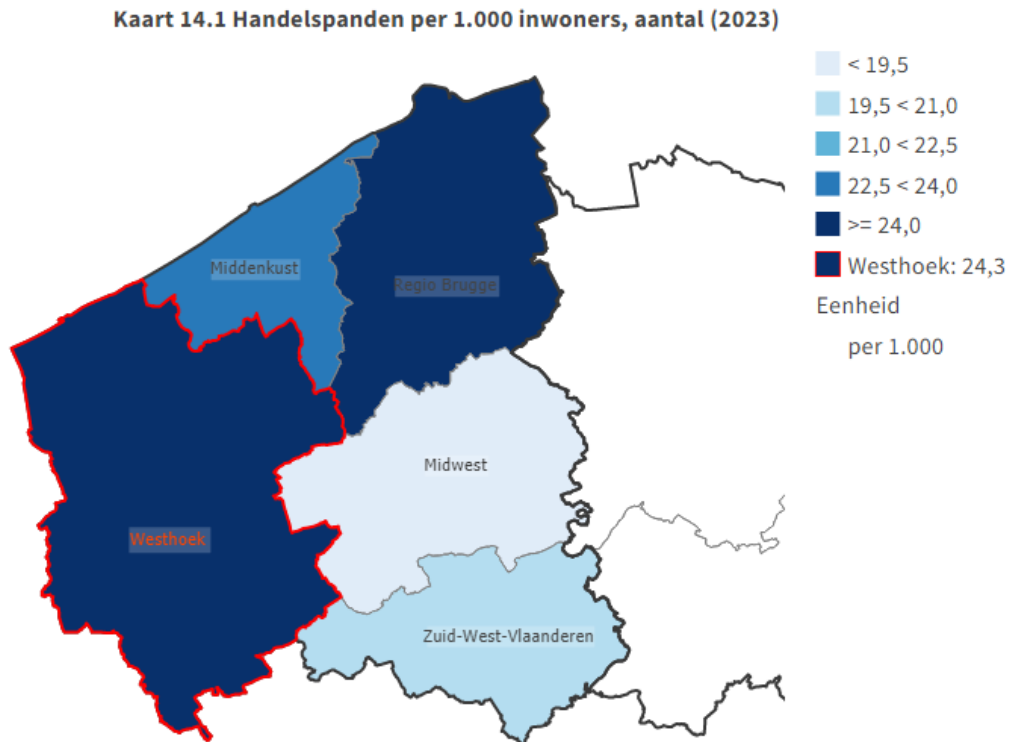

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

Kaart 14.1 toont de verschillen in het detailhandelaanbod in de regio's van West-Vlaanderen.

Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

14.3 Samenstelling van het handelsaanbod

In de regio Westhoek bestaat in 2023 35,4% van de handelspanden uit winkels (38,6% in 2013), 24,4% uit horeca (22,6% in 2013), 30,5% uit consumentgerichte diensten (30,8% in 2013) en 9,7% staat leeg (8% in 2013).

In grafiek 14.6 wordt de samenstelling van het winkelaanbod weergegeven en vergeleken tussen 2013 en 2023. In 2013 telde de regio Westhoek in totaal 2.178 winkels, in 2023 zijn dat 1.751 winkels. In de grafiek zien we dat in 2023 'levensmiddelen' een aandeel van 33,5% van het totaal aantal winkels vertegenwoordigt, 'kleding en mode' 25,6% en 'in en om woning' 13,2%. Gezamenlijk gaat het om 72,3%, daarmee nemen deze drie sectoren een belangrijk aandeel van het totaal aantal winkels voor hun rekening in de regio Westhoek.

Grafiek 14.6 Evolutie van het aandeel van de verschillende branches (t.o.v. totaal aantal winkels) (2013 en 2023)

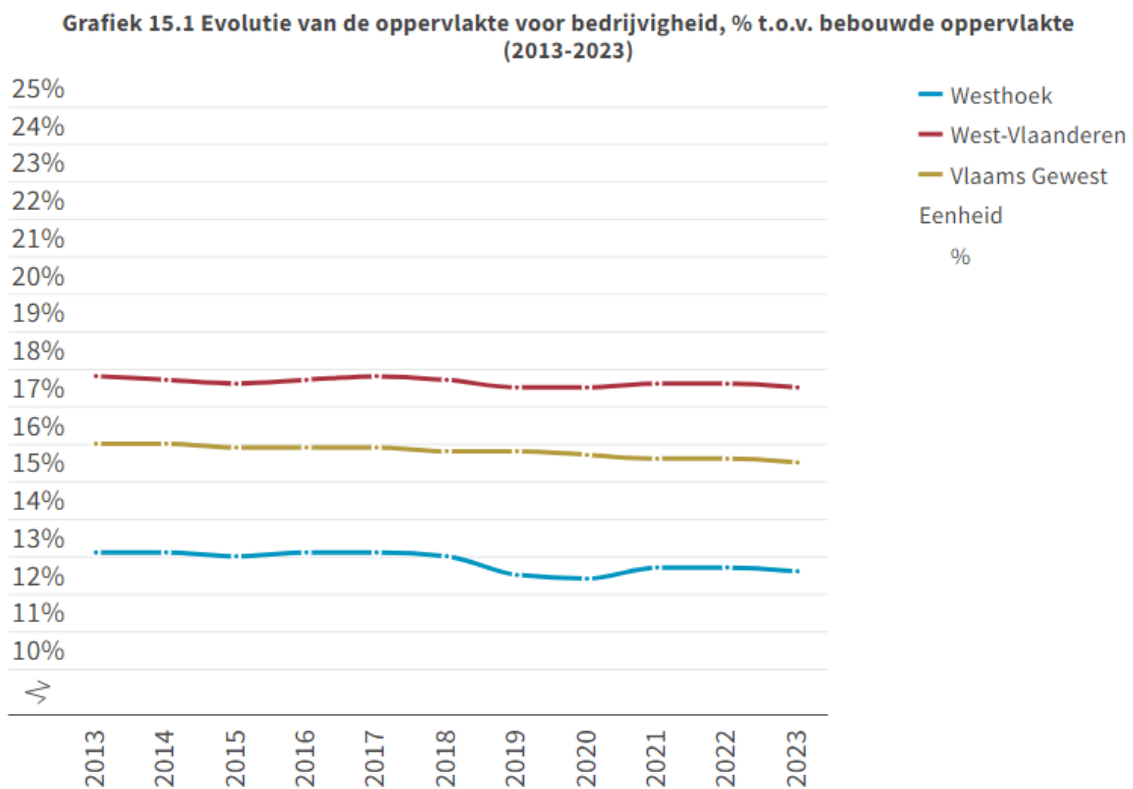
Bron: Locatus | provincies.incijfers.be

Hoofdstuk 15: Economische bedrijvigheid

In dit hoofdstuk focussen we op de economische bedrijvigheid. We bekijken de ruimte voor bedrijvigheid, het ondernemerschap, macro-economische indicatoren en de sectoren met de grootste tewerkstelling in de regio Westhoek.

15.1 Ruimte voor bedrijvigheid

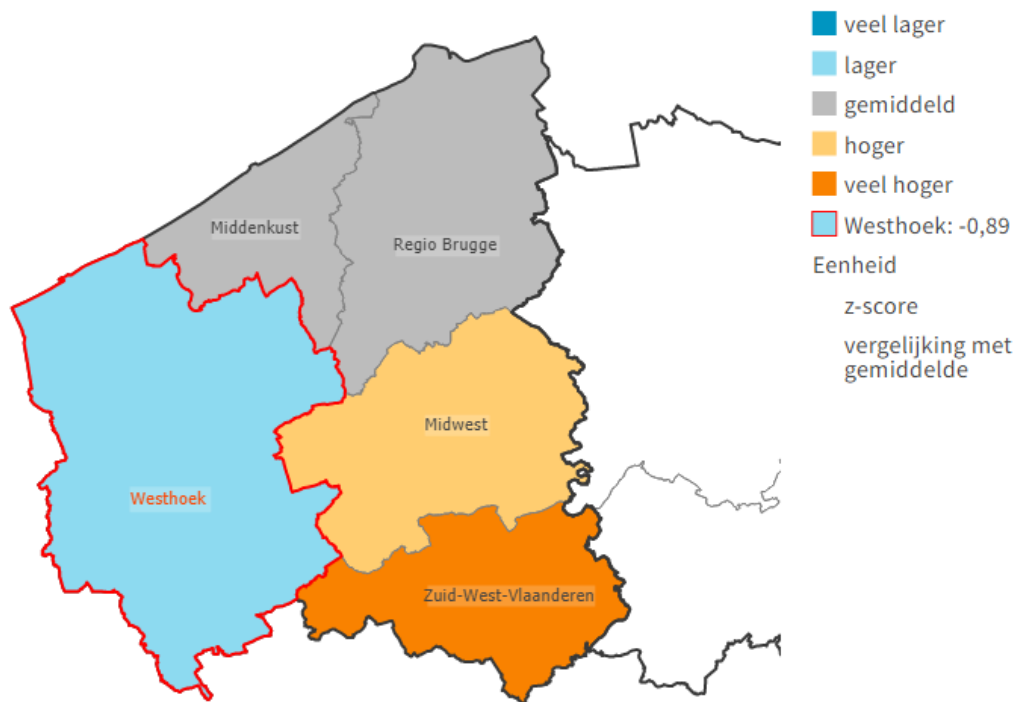
Wanneer we inzoomen op bebouwde oppervlakte, dan stellen we vast dat in 2023 in de regio Westhoek 13.623,67 ha of 11,7% van de gekadastreerde oppervlakte bebouwd is. In West-Vlaanderen is dat 17,9%, in het Vlaams Gewest 19,9%. Van die bebouwde oppervlakte, wordt in de regio Westhoek 12,6% gebruikt voor bedrijvigheid. In West-Vlaanderen is dat 17,5%, in het Vlaams Gewest 15,5%. Grafiek 15.1 toont hoe de oppervlakte voor bedrijvigheid binnen het totaal van de bebouwde oppervlakte evolueert.

Bron: Statbel - Bodembezetting | provincies.incijfers.be

Kaart 15.1 toont de verschillen in het percentage oppervlakte voor bedrijvigheid in de regio's van West-Vlaanderen op basis van z-scores, die een maat geven van hoeveel een gebied afwijkt van het gemiddelde in West-Vlaanderen.

Kaart 15.1 Oppervlakte voor bedrijvigheid, % t.o.v. bebouwde oppervlakte (2023, z-scores)

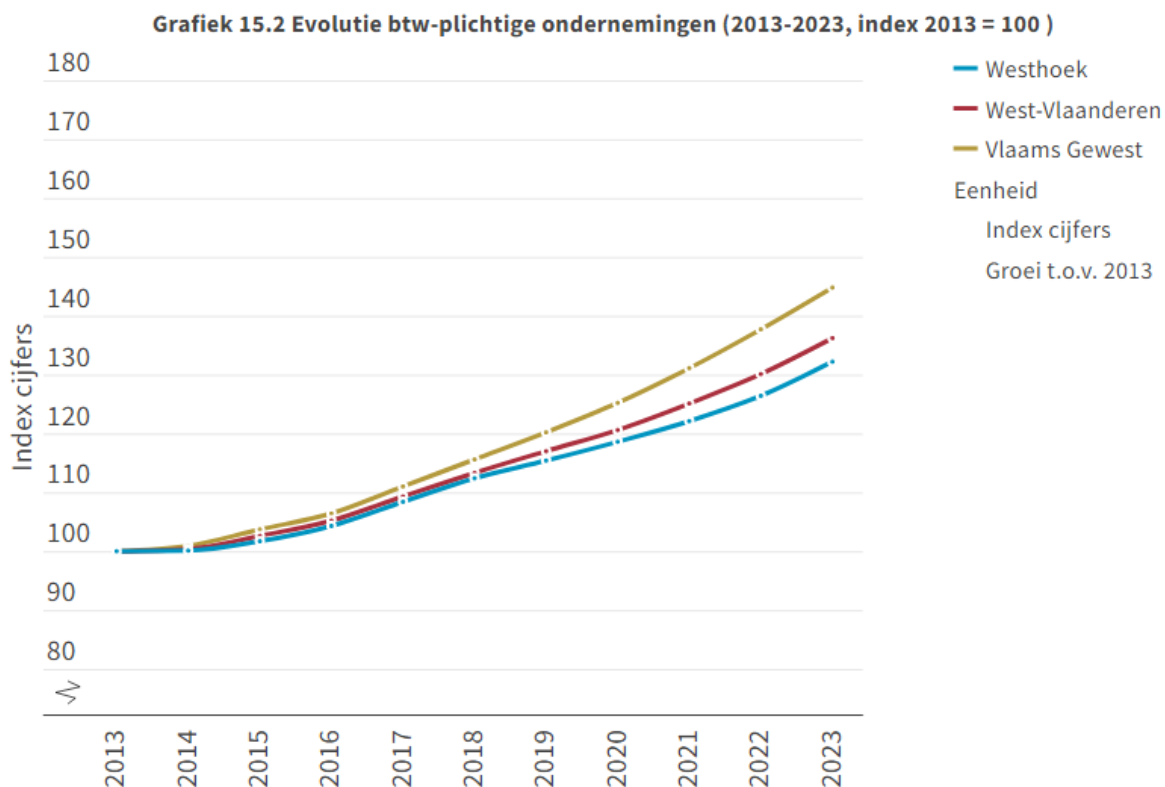
Bron: Statbel - Bodembezetting | provincies.incijfers.be

15.2 Ondernemerschap

15.2.1 Btw-plichtige ondernemingen

Het aantal ondernemingen geeft een indicatie van het economische weefsel van de regio. De populatie btw-plichtigen omvat alle ondernemingen opgenomen in de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) waarvoor de administratie van de btw heeft bevestigd dat ze bekend zijn als zijnde btw-plichtig.

In 2023 heeft de regio Westhoek 25.227 btw-plichtige ondernemingen. In 2013 waren dat er 19.076. Grafiek 15.2 toont de evolutie van het aantal btw-plichtige ondernemingen sinds 2013. Het getoonde cijfer is een indexcijfer, waarbij de waarde van 2013 gelijkgesteld wordt aan 100.

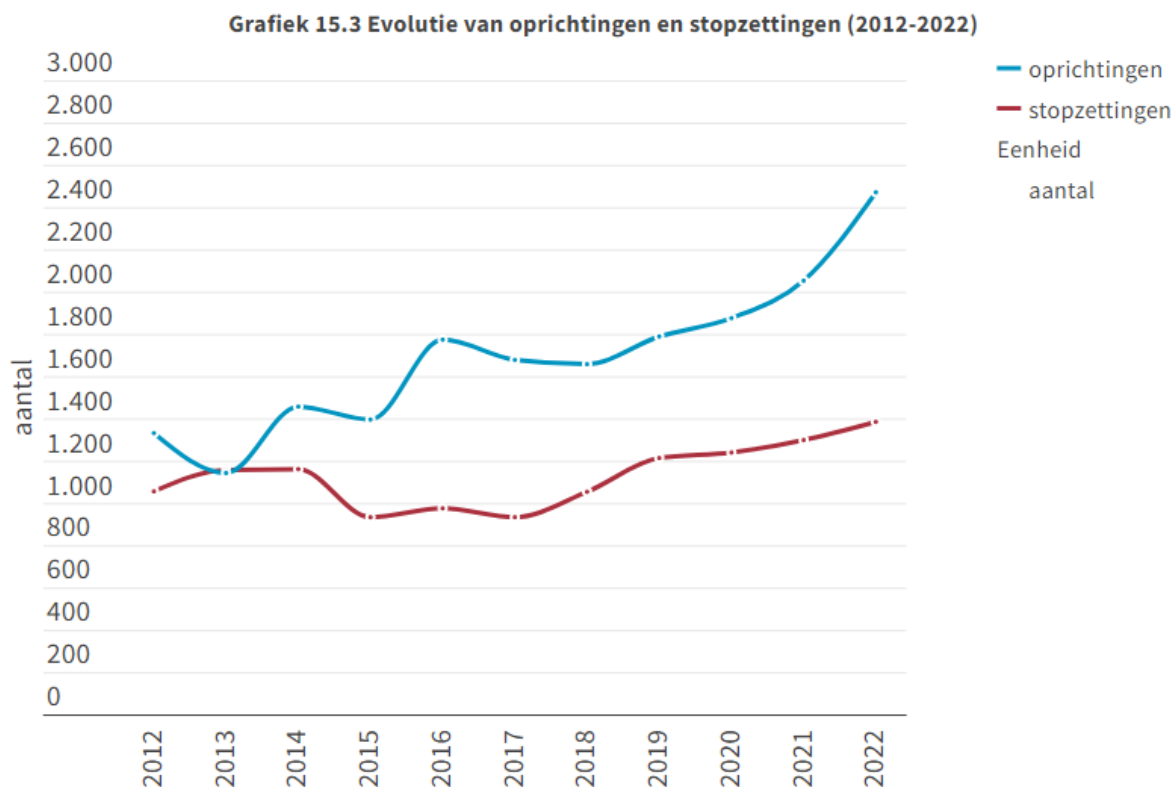

Bron: Statbel - Ondernemingen | provincies.incijfers.be

15.2.2 Oprichtingen, stopzettingen en faillissementen

Om de dynamiek van het economisch weefsel te bekijken, werpen we een blik op de oprichtingen, stopzettingen en faillissementen.

Het aantal oprichtingen omvat het aantal nieuwe btw-plichtigen in een bepaald jaar. In de loop van 2022 werden er in de regio Westhoek 2.470 nieuwe entiteiten opgericht. Dit kunnen zowel nieuwe oprichtingen als wederoprichtingen zijn. Alle btw-plichtigen die tijdens het jaar uit de btw-registers worden geschrapt, vormen de stopzettingen. Het kan hierbij gaan om btw-plichtigen die hun activiteiten tijdelijk, dan wel definitief stopzetten. In 2022 werden in de regio Westhoek 1.384 entiteiten stopgezet. Grafiek 15.3 geeft een overzicht van het aantal oprichtingen en stopzettingen tussen 2012 en 2022.

Bron: Statbel - Ondernemingen | provincies.incijfers.be

De faillissementen, ten slotte, worden meegeteld in de stopzettingen en betreffen de ondernemingen of zelfstandigen die hun rekeningen structureel niet meer betalen en waarvoor de leningen zijn stopgezet. In 2023 sprak de ondernemingsrechtbank voor 154 entiteiten in de regio Westhoek een faillissement uit.

15.2.3 Ondernemingsdynamiek

De oprichtingsratio geeft het aandeel nieuw opgerichte bedrijven in het totale aantal actieve ondernemingen bij het begin van het jaar weer. In 2022 bedroeg de oprichtingsratio in de regio Westhoek 10,2 per 100 ondernemingen. In West-Vlaanderen waren dat er 10,9 en in het Vlaams Gewest 12,1.

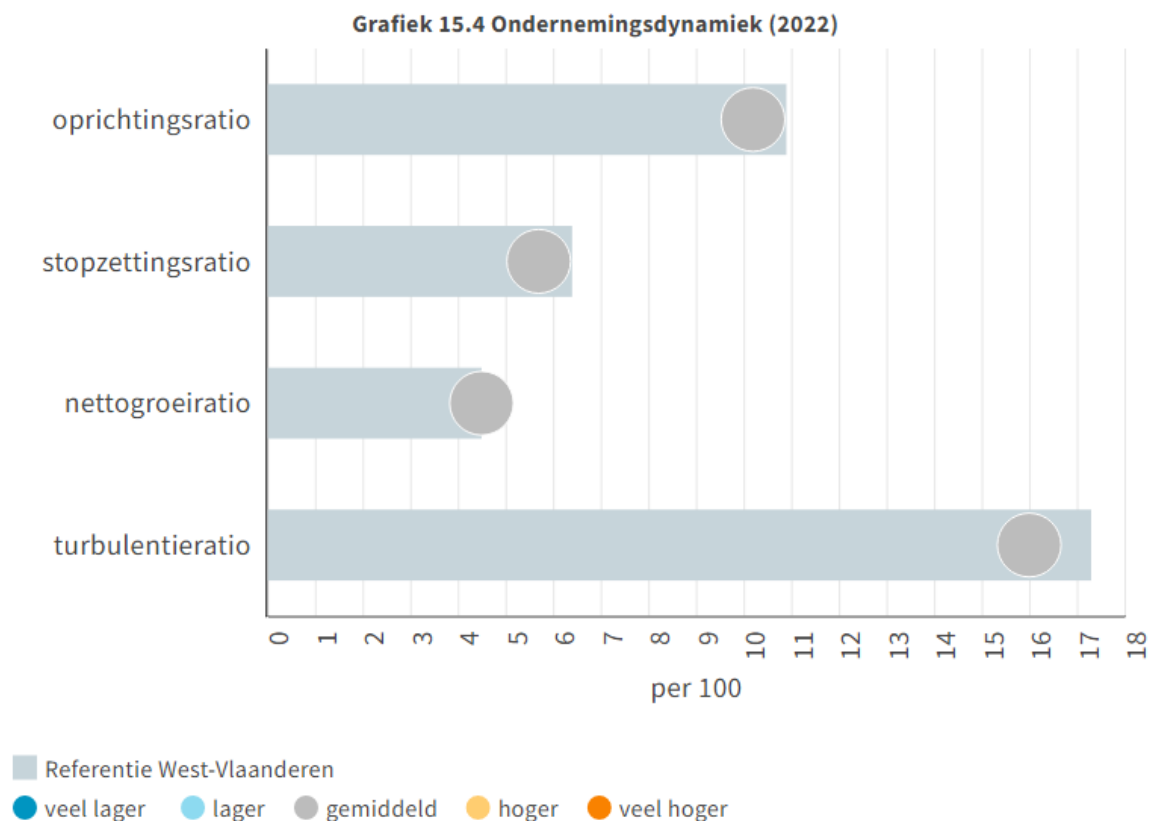
De stopzettingsratio in de regio Westhoek was 5,7. Dit wil zeggen dat voor elke 100 ondernemingen bij het begin van 2022 er 5,7 werden stopgezet in dat jaar. Ter vergelijking: in West-Vlaanderen waren dat er 6,4, in het Vlaams Gewest 7,1.

De nettogroeiratio geeft het verschil tussen de oprichtingsratio en de stopzettingsratio. Deze was 4,5 in de regio Westhoek, 4,5 in West-Vlaanderen en 5,1 in het Vlaams Gewest. De turbulentieratio maakt de optelsom van de oprichtingsratio en de stopzettingsratio en geeft weer in welke mate

het economisch weefsel in het gebied zich vernieuwde. In de regio Westhoek bedroeg deze 16, in West-Vlaanderen 17,3 en in het Vlaams Gewest 19,2.

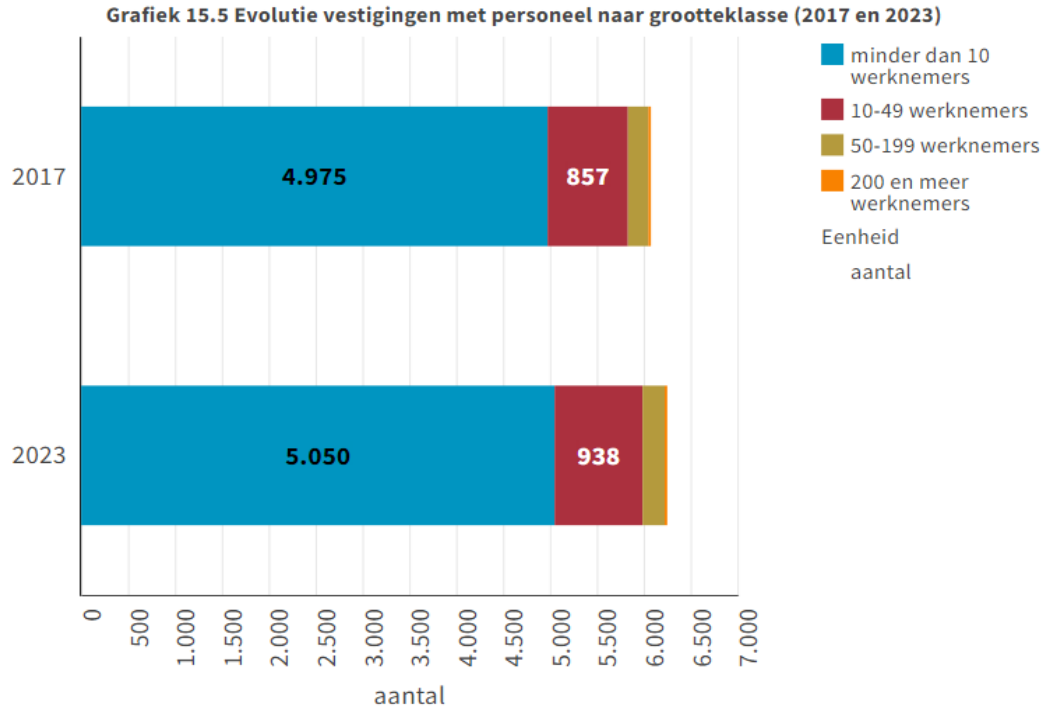
In grafiek 15.4 worden de ratio's van de regio Westhoek en West-Vlaanderen vergeleken door middel van profielstaven. Scoort de regio Westhoek gemiddeld in vergelijking met West-Vlaanderen dan kleurt de bol grijs. Een blauwe bol wijst op een lagere waarde en een oranje gekleurde bol op een hogere waarde dan het gemiddelde.

Bron: Statbel - Ondernemingen | provincies.incijfers.be

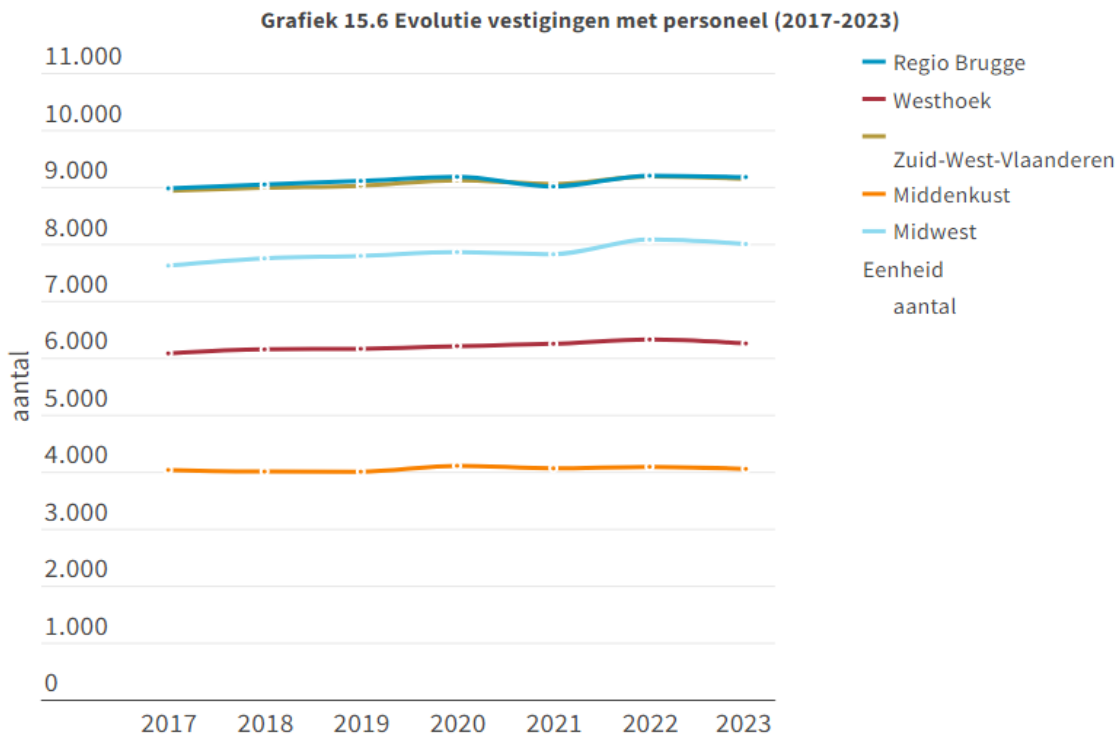
15.2.4 Vestigingen met personeel

De regio Westhoek telde in 2023 in totaal 6.251 vestigingseenheden met personeel. Dat kan een lokale vestiging zijn van een bedrijf met meerdere vestigingen of de hoofdzetel van een bedrijf. Het gaat in deze paragraaf louter om het aantal vestigingen. De tewerkstelling komt aan bod in hoofdstuk 11 Werk. Grafiek 15.5 geeft de evolutie van de vestigingen met personeel naar grootteklasse.

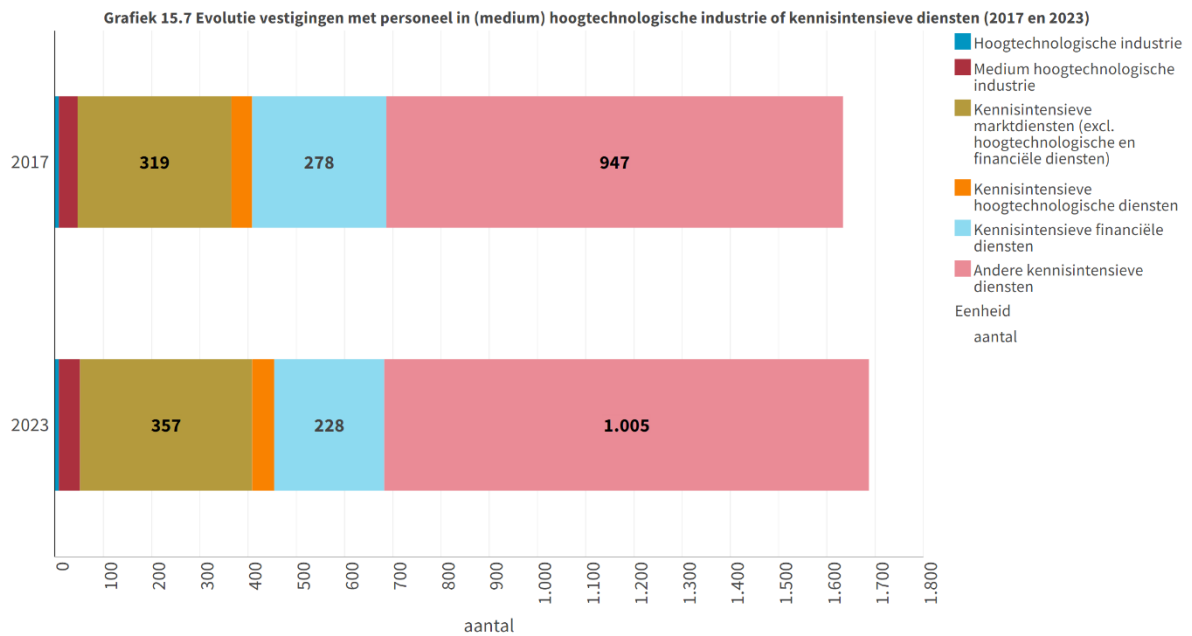
Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

In 2023 bedroeg het groeipercentage (t.o.v. 2017) van het aantal vestigingen met personeel 2,9% in de regio Westhoek, 2,8% in West-Vlaanderen en 6,3% in het Vlaams Gewest. Grafiek 15.6 toont de evolutie van het aantal vestigingen met personeel in de verschillende regio's in de provincie.

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

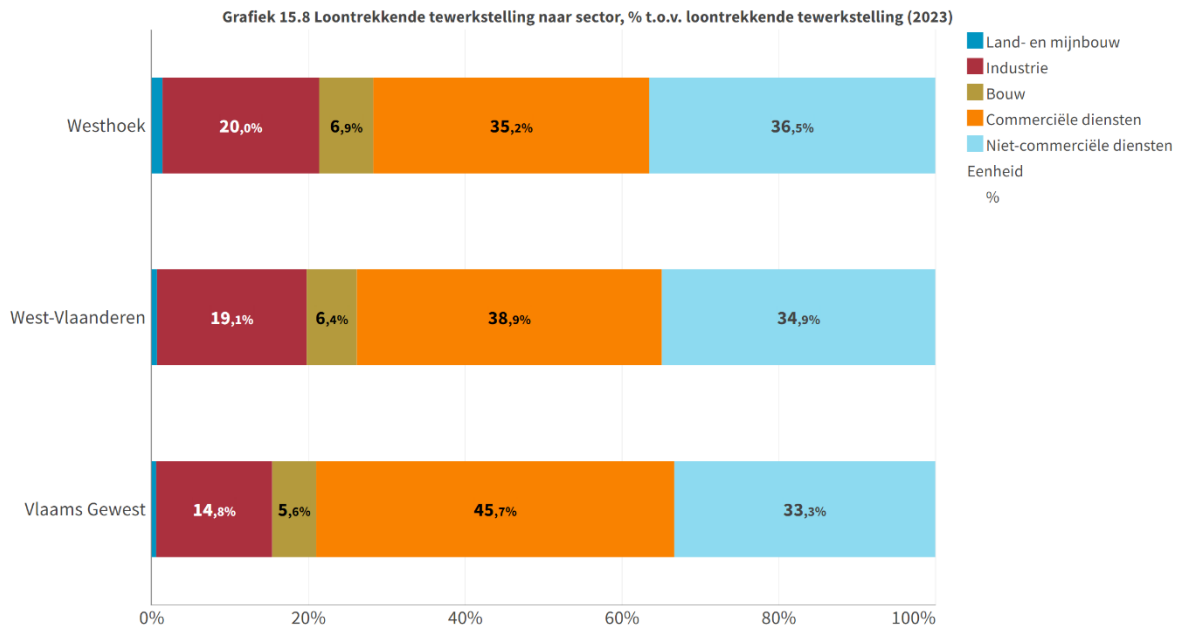
In 2023 telde de regio Westhoek 1.688 vestigingen in de (medium) hoogtechnologische industrie of kennisintensieve diensten. Deze vestigingen vertegenwoordigen 27% van het totale aantal vestigingen in de regio Westhoek. Dit percentage is 28,6% in West-Vlaanderen en 32,1% in het Vlaams Gewest. In grafiek 15.7 wordt het aantal vestigingen in (medium) hoogtechnologische industrie en kennisintensieve diensten vergeleken tussen 2017 en 2023.

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

15.3 Sectoren met de grootste tewerkstelling

Deze paragraaf gaat dieper in op de economische sectoren in de regio Westhoek. Grafiek 15.8 geeft het relatieve belang van de hoofdsectoren in termen van tewerkstelling.

Bron: Rijksdienst voor Sociale Zekerheid | provincies.incijfers.be

We bekijken verder de subsectoren die de meeste tewerkstelling genereren. Deze rangschikking maken we apart voor enerzijds industrie en bouw en anderzijds commerciële en niet-commerciële diensten.

15.3.1 Industrie en bouw

Tabel 15.1 toont welke subsectoren binnen de industrie en de bouw de meeste loontrekkende tewerkstelling genereren in de regio Westhoek. Deze rangschikking is gebaseerd op de indeling van de activiteiten op nace 2-digitniveau binnen de industrie en de bouw. We beperken ons hierbij tot maximaal 10 subsectoren. Tabel 15.2 geeft dan het relatieve aandeel van deze sectoren in de regio Westhoek en de vergelijkingsgebieden weer.

Tabel 15.1 Top 10 loontrekkende tewerkstelling in industrie en bouw (2023)

	Regio Westhoek
10 Vervaardiging van voedingsmiddelen	5.204
43 Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	2.879
25 Vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten	1.695
28 Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	1.567
41 Bouw van gebouwen; ontwikkeling van bouwprojecten	1.395
26 Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	775
20 Vervaardiging van chemische producten	681
24 Vervaardiging van metalen in primaire vorm	583
23 Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten	481
42 Weg- en waterbouw	335

Bron: RSZ

Tabel 15.2 Top 10 loontrekkende tewerkstelling in industrie en bouw, % t.o.v. totale loontrekkende tewerkstelling (2023)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
10 Vervaardiging van voedingsmiddelen	7,8%	4,2%	2,6%
43 Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	4,3%	4,1%	3,4%
25 Vervaardiging van producten van metaal, exclusief machines en apparaten	2,6%	2,3%	1,6%
28 Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen, n.e.g.	2,4%	2,7%	1,1%
41 Bouw van gebouwen; ontwikkeling van bouwprojecten	2,1%	1,5%	1,2%
26 Vervaardiging van informaticaproducten en van elektronische en optische producten	1,2%	0,8%	0,4%
20 Vervaardiging van chemische producten	1%	0,5%	1,4%
24 Vervaardiging van metalen in primaire vorm	0,9%	0,4%	0,7%
23 Vervaardiging van andere niet-metaalhoudende minerale producten	0,7%	0,8%	0,7%
42 Weg- en waterbouw	0,5%	0,8%	0,3%

Bron: RSZ

15.3.2 Commerciële en niet-commerciële diensten

Tabel 15.3 toont welke subsectoren binnen de diensten de meeste loontrekkende tewerkstelling genereren in de regio Westhoek. Deze rangschikking is gebaseerd op de indeling van de activiteiten op nace 2-digitniveau binnen handel en diensten. We beperken ons hierbij tot maximaal 10 subsectoren.

Tabel 15.3 Top 10 loontrekkende tewerkstelling in diensten (2023)

	Regio Westhoek
85 Onderwijs	5.622
87 Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	5.586
84 Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	4.507
47 Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	4.415
86 Menselijke gezondheidszorg	3.750
88 Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	3.469
81 Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging	3.138
78 Terbeschikkingstelling van personeel	2.608
56 Eet- en drinkgelegenheden	2.275
46 Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en moto's	2.182

Bron: RSZ

Tabel 15.4 geeft dan het relatieve aandeel van deze sectoren in de regio Westhoek en de vergelijkingsgebieden weer.

Tabel 15.4 Top 10 loontrekkende tewerkstelling in diensten, % t.o.v. totale loontrekkende tewerkstelling (2023)

	Regio Westhoek	West- Vlaanderen	Vlaams Gewest
85 Onderwijs	8,5%	8,9%	10%
87 Maatschappelijke dienstverlening met huisvesting	8,4%	6%	4,8%
84 Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	6,8%	6,6%	6,3%
47 Detailhandel, met uitzondering van de handel in auto's en motorfietsen	6,6%	6,3%	6,3%
86 Menselijke gezondheidszorg	5,6%	6,2%	5,8%
88 Maatschappelijke dienstverlening zonder huisvesting	5,2%	5,4%	4,7%

81 Diensten in verband met gebouwen; landschapsverzorging	4,7%	3,5%	4,4%
78 Terbeschikkingstelling van personeel	3,9%	5,9%	5,2%
56 Eet- en drinkgelegenheden	3,4%	3%	2,7%
46 Groothandel en handelsbemiddeling, met uitzondering van de handel in motorvoertuigen en moto's	3,3%	4,7%	5,6%

Bron: RSZ

Colofon

Deze analyse werd opgemaakt op vraag van de dienst Streekwerking in opdracht van de Deputatie van de provincieraad van West-Vlaanderen.

Carl Decaluwé (Gouverneur)

Bart Naeyaert, Jean de Bethune, Sabien Lahaye-Battheu, Jurgen Vanlerberghe (gedeputeerden)

Stijn Lombaert (provinciegriffier)

Redactie: Lore De Jonghe

Verantwoordelijke uitgever: Lode Vanden Bussche, directeur Kennishub

Voor meer informatie: <https://www.west-vlaanderen.be/dataanalyse>

data.analyse@west-vlaanderen.be